

การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบารมี
ของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน)

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณโณ (ทองประไพ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2569

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบารมี
ของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน)

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

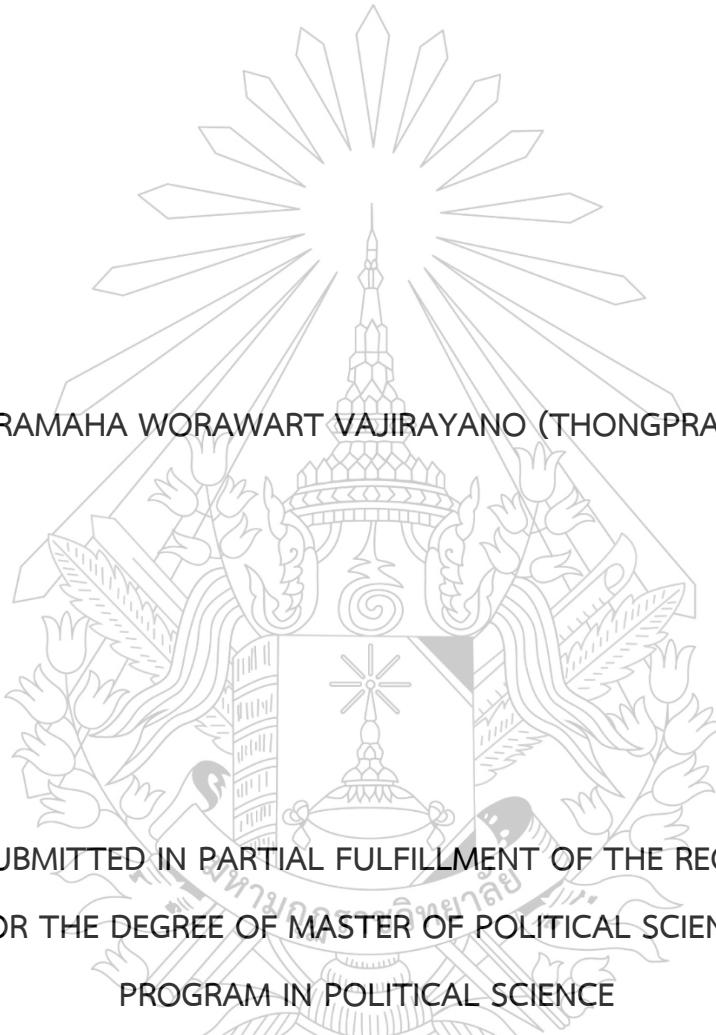
สาขาวิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2569

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF THE SANGHA ADMINISTRATION LEADERSHIP BASED
ON SACCAPARAMI: TRUTHFULNESS OF PHRARAJVAJIRASUDHI
(SUPHAT SUVATTHANO)

PHRAMAHA WORAWART VAJIRAYANO (THONGPRAPAI)

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN POLITICAL SCIENCE
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2026

COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มี ของพระ ราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวตฺตโน)
ชื่อนักศึกษา	พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาโน (ทองประไพ)
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สาขาวิชารัฐศาสตร์
ปีพุทธศักราช	2569
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.อาทิตย์ แสงแววก

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

(พระมหาสุรไกร ชื่นพุทธิสิริ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ เผือกคง)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร.อาทิตย์ แสงแววก)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรมกุล)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒน์ อนันทจารย์)

กรรมการ

(ดร.วีรณัฐ พรมจักร)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มี ของพระ ราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน)
ชื่อนักศึกษา	พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาโณ (ทองประไพ)
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สาขาวิชารัฐศาสตร์
ปีพุทธศักราช	2569
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ดร.อาทิตย์ แสงเงือก

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มี ของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน) 2) วิเคราะห์ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มี และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มี โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า:

1. ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน) เป็นภาวะผู้นำเชิงบูรณาการที่เปลี่ยนหลักความจริง (สัจจะ) ให้เป็นการปฏิบัติที่จับต้องได้ (Action-oriented) ครอบคลุมภาระงาน 6 ด้าน คือ ด้านการปกครองที่เน้นความโปร่งใส ด้านศาสนศึกษาที่รักษามาตรฐานอย่างเคร่งครัด ด้านศึกษาสงเคราะห์ที่สร้างพันธสัญญาทางสังคม ด้านการเผยแผ่ที่ใช้วัตรกรรมสื่อสารร่วมสมัย ด้านสาธารณูปการที่เน้นประโยชน์ใช้สอย และด้านสาธารณสงเคราะห์ที่เป็นที่พึ่งแก่ชุมชนในยามวิกฤต

2. ผลการวิเคราะห์พบว่า ภาวะผู้นำของท่านขับเคลื่อนด้วย “อำนาจแห่งความเคารพ” (Moral Authority) และความสม่ำเสมอ (Consistency) ซึ่งสร้างให้เกิด “ความเชื่อมั่นเชิงสถาบัน” (Institutional Trust) โดยใช้หลักการ “พูดจริง ทำจริง” (Walking the Talk) เพื่อลดแรงต้านในองค์กรและสร้างมาตรฐานการทำงานที่ชัดเจน (SOP) ส่งผลให้การบริหารจัดการองค์กรสงฆ์มีความมั่นคงเชิงยุทธศาสตร์และมีความเป็นธรรมผ่านระบบคุณธรรม (Merit System)

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัจจบาร์มี ประกอบด้วย 6 ประการ คือ (1) การสร้างสัจจะต่อวาทะและนโยบาย (2) การเป็นแบบอย่างผ่านสัจจะต่อการกระทำ (3) การรักษาความมุ่งมั่นและปณิธาน (4) การบริหารงานด้วยความโปร่งใส (5) การใช้สัจจะต่อความกตัญญูและรากเหง้า และ (6) การประยุกต์ความจริงใจเข้ากับยุคสมัย องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจาก

การวิจัยคือ “6S-SACCA Model” ซึ่งเป็นต้นแบบภาวะผู้นำที่ผสมผสานพุทธบริหารเข้ากับนวัตกรรม
การจัดการสมัยใหม่ เพื่อสร้างความยั่งยืนให้แก่สถาบันพระพุทธศาสนาและสังคม

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์, สัจจบารมี, พระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน)

ABSTRACT

Thesis Topic	DEVELOPMENT OF THE SANGHA ADMINISTRATION LEADERSHIP BASED ON SACCAPARAMI: TRUTHFULNESS OF PHRARAJVAJIRASUDHI (SUPHAT SUVATTHANO)
Student's Name	Phramaha Worawart Vajirayano (Thongprapai)
Degree Sought	Master of Political Science
Program	Program in Political Science
Anno Domini	2026
Advisor	Dr. Artit Saengchawek

The objectives of this research were: 1) to study the Sangha administration leadership, based on Saccaparami (Truthfulness) of Phrarajvajirasudhi (Suphat Suvaddhano); 2) to analyze the said leadership; and 3) to propose guidelines for developing the Sangha administration leadership based on Saccaparami. This was a qualitative research project conducted through documentary analysis and in-depth interviews with experts and stakeholders.

The research findings were as follows:

1. The Sangha administration leadership of Phrarajvajirasudhi (Suphat Suvaddhano), based on Saccaparami, was an integrated leadership style that transformed the abstract principle of "Truth" (Sacca) into action-oriented practices across six ecclesiastical duties: transparent governance, rigorous religious education standards, social commitment in educational welfare, innovative Buddhist propagation, functional public works, and reliable public welfare for the community during crises.

2. The analysis revealed that his leadership was driven by "Moral Authority" and consistency, which fostered "Institutional Trust." By applying the principle of "Walking the Talk," he reduced organizational resistance and established Standard Operating Procedures (SOPs). This approach ensured strategic reliability and fairness through a merit system within ecclesiastical management.

3. The guidelines for developing the Sangha administration leadership based on Saccaparami consisted of six pillars: (1) Commitment to speech and policy,

(2) Leading by example through action, (3) Persistence in determination and mission, (4) Transparency and accountability, (5) Gratitude towards spiritual roots, and (6) Adapting truth to contemporary contexts. The new knowledge gained from this research was the “6S-SACCA Model,” which integrated Buddhist administration with modern management innovations to ensure the sustainability of Buddhist institutions and society.

Keywords: Sangha Administration Leadership, Saccaparami, Phrarajvajirasudhi (Suphat Suvaddhano)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจากความช่วยเหลือของหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สถาบันการศึกษาที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้และคุณธรรมจริยธรรมทางการศึกษาในการศึกษาระดับปริญญาโทครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.อาทิตย์ แสงแฉวง อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ และ ดร.วีรณัฐ พรหมจักร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ที่ได้สละเวลาดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจและให้คำแนะนำในทุกขั้นตอนของการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิษณุพงศ์ ศรจันทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ แสนคำ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศตวรรษ สงกาพันธ์ และ ดร.กรรณิกา ไวโสภา ที่ให้คำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ/ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระราชปริชามณี, ดร. เจ้าอาวาสวัดศรีบุญเรือง พระสิริรัตนเมธี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เจ้าคณะจังหวัดเลย พระสุทธิวิชัยเมธี, ดร. รักษาการเจ้าคณะอำเภอเมืองเลย (ธ) พระครูปัญญา กิตติยาคม ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง พระครูปริยัติสาทร, ดร. รองเจ้าคณะ จังหวัดเลย (ธ) พระมหาวัฒนา สุรจิตโต, ดร. เจ้าคณะตำบลผาน้อย (เขต 1) พระครูกิตติวิสุทธิ ธรรม เจ้าคณะอำเภอวังสะพุง (ธ) วัดป่าศรีรัตนาราม พระครูโสภาสปัญญาจารย์, ดร. เจ้าคณะ อำเภอเชียงคาน (ธ) วัดป่าศรีสว่างธรรม พระครูวิมลญาณรังสี เจ้าอาวาสวัดศรีอภัยวัน พระครูปลัด จักรพล สิริธโร, ดร. เจ้าคณะตำบลกุดป่อง (ธ) พระมหาจิณกมล อภิรัตน์, ดร. เลขานุการเจ้าคณะ จังหวัดเลย (ธ) พระมหาภุชญา สิริวิฑูโร ผู้อำนวยการโรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณา โภ นายดำรงค์ สอนอัน ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเลย ดร.ณัฏฐา มังคละ วัฒนธรรมจังหวัดเลย รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญวัฒน์ บุญทะวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิษณุพงศ์ ศรจันทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ แสนคำ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศตวรรษ สงกาพันธ์ นายสนุก วงษ์จันทร์ นายสมชาย คำอินทร์ นายวันชัย มาละเทศ และนายกันตพล จุลราช

ขอขอบพระคุณบิดามารดาผู้ให้กำเนิดและเป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น พากเพียรในการศึกษาและขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโททุกรูป/คนที่คอยเป็นกำลังใจ ให้กันมาโดยตลอด ประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอให้เป็นเครื่องสักการบูชา คุณพระรัตนตรัย คุณบิดามารดา และคุณครูอาจารย์ทั้งหลายด้วยเทอญ

พระมหาบรรณวัฒน์ วชิรญาโณ (ทองประไพ)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ	ซ
สารบัญคำย่อ	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 โจทย์การวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา	8
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ.....	10
2.3 การปกครองคณะสงฆ์	16
2.4 ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์.....	19
2.5 หลักสัจจবারมีในพระพุทธศาสนา.....	23
2.6 ชีวิตประวัติโดยสังเขปของพระราชาธิราชสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน)	41
2.7 บริบทพื้นที่.....	51
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	60
บทที่ 3 บทเนื้อหาเฉพาะของหัวเรื่อง	61
3.1 พื้นที่ศึกษาและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Area of Study and Key Informants).....	61
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instruments).....	62

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection Procedures)	62
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis).....	63
บทที่ 4 บทเนื้อหาเฉพาะของหัวเรื่อง	64
4.1 การศึกษาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวตมโน).....	64
4.2 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวตมโน).....	86
4.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มีของพระราช วชิร สุธี (สุพัฒน์ สุวตมโน).....	95
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	105
5.1 สรุปผลการวิจัย	105
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	109
5.3 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	114
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัย	115
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก.....	126
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลสัมภาษณ์.....	127
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ในการวิจัย	148
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือการวิจัย.....	156
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	163

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเลย (ธรรมยุต).....	55
ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	60
ภาพที่ 5.1 โมเดลภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มี (6S-SACCA Model).....	115

สารบัญคำย่อ

อักษรย่อ

ช.ช. (ไทย)

ช.ชา. (ไทย)

ช.ชา.ทุก. (ไทย)

ช.พุทธ. (ไทย)

ช.ม. (ไทย)

ส.ส. (ไทย)

ชื่อเต็ม (คัมภีร์/หนังสืออ้างอิง)

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก ทุกนิบาต (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย พุทธวงศ์ (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค (ภาษาไทย)

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ระบุว่า คณะสงฆ์ไทยหมายถึงบรรดาพระภิกษุที่ได้รับบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะปฏิบัติศาสนกิจในหรือนอกราชอาณาจักร คณะสงฆ์มหานิกายและคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายมีองค์กรปกครองสูงสุดร่วมกันคือ มหาเถรสมาคม มีสมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ โดยตำแหน่ง สมเด็จพระราชาคณะทุกรูปเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการมหาเถรสมาคม ครั้งหนึ่งมาจากคณะสงฆ์มหานิกายและอีกครั้งหนึ่งมาจากคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย ในส่วนของการปกครองแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามมาตรา 21 ระบุว่า การปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาคแบ่งการปกครองออกเป็น 1) ภาค 2) จังหวัด 3) อำเภอ 4) ตำบล และในมาตรา 22 กำหนดให้มีพระภิกษุเป็นผู้ปกครองตามชั้นตามลำดับ คือ 1) เจ้าคณะภาค 2) เจ้าคณะจังหวัด 3) เจ้าคณะอำเภอ และ 4) เจ้าตำบล และอนุญาตให้มีตำแหน่งรองเจ้าคณะเป็นผู้ช่วยเจ้าคณะนั้น ๆ ได้ และในมาตราที่ 36 อนุญาตให้วัดแห่งหนึ่งมีเจ้าอาวาสรูปหนึ่ง โดยอาจจะมียกเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสก็ได้ ซึ่งเจ้าอาวาสมีหน้าที่ตามมาตรา 37 คือ บำรุงรักษา วัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้น ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล และมาตรา 38 กล่าวถึงอำนาจของเจ้าอาวาสไว้ว่า ห้ามบรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตของเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปเสียจากวัด และสั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยในวัดทำงานภายในวัดหรือให้ทำทัณฑ์บนหรือให้ขอขมาโทษในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดคำสั่งเจ้าอาวาส ซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535, 2535, 4 มีนาคม)

สิ่งหรือเรื่องที่คณะสงฆ์ต้องทำหรือควรทำ รวมถึงกิจ ธุระหรือหน้าที่ของคณะสงฆ์ โดยรวมเรียกว่า งานของคณะสงฆ์ ได้แก่ กิจการที่คณะสงฆ์ต้องกระทำหรือที่คณะสงฆ์ควรกระทำ กิจการที่เป็นงานของคณะสงฆ์ กิจการที่คณะสงฆ์ต้องถือหรือควรถือเป็นธุระหน้าที่ เพราะเป็นกิจการของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะคณะสงฆ์ต้องดำเนินการคณะสงฆ์โดยแท้ (พระพรหมกวี (วรวิทย์), 2555) ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 15 ตรี (1) และ (3) และข้อ 5 แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2541) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง กล่าวถึง “การ” หรือ “วิธีดำเนินการ” ไว้อย่างชัดเจน 6 ประการ คือ 1) การรักษาความเรียบร้อยดีงาม 2) วิธีดำเนินการศาสนศึกษา 3) การศึกษาสงเคราะห์ 4) การเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5) การสาธารณูปการ และ 6) การสาธารณสงเคราะห์ โดยสรุป “การ” ที่กล่าวมานั้นย่อมอยู่ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาส เจ้าคณะ และมหาเถรสมาคม ตลอดจนพระภิกษุ คณะบุคคล ที่มหาเถรสมาคมมอบให้เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ทั้งสิ้น (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535; กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2541) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์, 2541) พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 มาตรา 37 ระบุว่า เจ้าอาวาสมีหน้าที่ ดังนี้ 1) บำรุงรักษา วัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี 2) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม 3) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ และ 4) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล และมาตรา 38 เจ้าอาวาสมีอำนาจ ดังนี้ 1) ห้ามบรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตของเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยภายในวัด 2) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปเสียจากวัด และ 3) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัยในวัด ทำงานภายในวัด หรือให้ทำทัณฑ์บนหรือให้ขอขมาโทษในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้นประพฤติผิดคำสั่งเจ้าอาวาส ซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2525, 2525)

พระสงฆ์ในพุทธศาสนาเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคมในหลายมิติ โดยสามารถจำแนกออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ (1) บทบาททางศาสนา เช่น การเผยแผ่พระธรรมวินัยและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่พุทธศาสนิกชน (2) บทบาททางการศึกษา เช่น การจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียนและสถาบันสงฆ์ (3) บทบาททางสังคม เช่น การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมแก่ชุมชน (4) บทบาททางเศรษฐกิจ เช่น การเป็นศูนย์กลางในการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน (5) บทบาททางการปกครอง เช่น การบริหารวัดและกิจการสงฆ์ และ (6) บทบาททางการเมือง เช่น การเป็นที่ปรึกษาหรือให้แนวทางศีลธรรมแก่ผู้นำทางการเมือง ด้วยบทบาทที่หลากหลายนี้ พระสงฆ์จึงต้องมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะผู้นำทางการปกครองที่ต้องใช้หลักธรรมในการบริหารงานให้เกิดความสงบสุขและเป็นธรรมหนึ่งในหลักธรรมที่สำคัญต่อการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมคือ สัจจบารมี หรือความเพียรพยายามในการยึดมั่นในสัจจะ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและความศรัทธาของประชาชนต่อผู้นำทางศาสนา อย่างไรก็ตาม แม้จะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในมิติต่าง ๆ รวมถึงภาวะผู้นำของพระสงฆ์อยู่บ้าง แต่ยังขาดการศึกษาที่

เชื่อมโยงภาวะผู้นำของพระสงฆ์เข้ากับหลักสัจจบาร์มีโดยตรง โดยเฉพาะในมิติของการปกครองและบริหารงานคณะสงฆ์ งานวิจัยจำนวนมากมักมุ่งเน้นไปที่บทบาททางสังคมและการศึกษาเป็นหลัก แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงธรรมาภิบาลของพระสงฆ์ที่อาศัยหลักสัจจบาร์มีเป็นแนวทางในการบริหารจัดการวัดและชุมชน อีกทั้งในบริบทของสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การศึกษาถึงแนวทางที่พระสงฆ์สามารถนำหลักสัจจบาร์มีมาใช้ในการปรับตัวและนำพาวัดให้เป็นศูนย์กลางแห่งศรัทธาและคุณธรรมอย่างยั่งยืน จึงยังเป็นช่องว่างทางวิชาการที่ต้องได้รับการศึกษาอย่างลึกซึ้งและเป็นระบบ

การปกครองคณะสงฆ์ในประเทศไทย เป็นระบบการบริหารกิจการพระพุทธศาสนาให้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ โดยมี สมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประมุขสูงสุด และมีมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรปกครองสูงสุด บทบาทหลักของพระสงฆ์ที่ดำรงตำแหน่งทางการปกครอง หรือที่เรียกว่า “พระสังฆาธิการ” (เช่น เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด) มีหน้าที่สำคัญในการบำรุงรักษาส่งเสริมและควบคุม กิจการพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง ซึ่งครอบคลุมถึงการดูแลพระภิกษุสามเณรในปกครองให้ปฏิบัติตาม พระธรรมวินัย การจัดการศาสนสมบัติของวัด การส่งเสริมการศึกษา และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สู่ประชาชน และในฐานะพระสังฆาธิการระดับสูง พระราชวชิรสุธีได้ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหลักของ คณะสงฆ์อย่างครบถ้วนทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการปกครอง (Governance) ซึ่งเป็นบทบาทหลักในการบริหารจัดการและกำกับดูแลให้คณะสงฆ์และวัดอยู่ในความสงบเรียบร้อยตามพระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง โดยในฐานะเจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุต) ท่านมีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแล ตรวจสอบ และควบคุม การบริหารงานของวัดในคณะธรรมยุตทั้งหมด 59 แห่ง ในจังหวัดเลยให้เป็นไปตามนโยบายของคณะ สงฆ์ และในฐานะเจ้าอาวาสวัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง ท่านมีหน้าที่ปกครองดูแลพระภิกษุและ สามเณรที่พำนักในวัดโดยตรงให้ทุกรูปประพฤติตนอยู่ในศีลในธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาและ ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของวัดอย่างเคร่งครัด

2. ด้านศาสนศึกษา (Religious Education) ซึ่งเป็นบทบาทในการส่งเสริมให้พระภิกษุ สามเณรมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างแตกฉาน เพื่อสืบทอดพระ ศาสนาต่อไป ประกอบด้วย 1) การศึกษาพระปริยัติธรรม ท่านส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอน พระปริยัติธรรม ทั้งแผนกธรรม (นักธรรม) และแผนกบาลี ของสำนักเรียนวัดศรีสุทธาวาส และ 2) การศึกษาสามัญ ท่านส่งเสริมการศึกษาใน โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา ซึ่งเป็น การศึกษาที่ผสมผสานวิชาสามัญเข้ากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

3. ด้านศึกษาสงเคราะห์ (Educational Welfare) คือการให้ความอนุเคราะห์และ สนับสนุนการศึกษาของเยาวชนและประชาชนทั่วไป นอกเหนือจากพระภิกษุสามเณร ได้แก่ 1) การ

สนับสนุนสถานศึกษา ท่านให้การอุปถัมภ์ โรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง และ 2) การมีส่วนร่วมในคณะกรรมการ ท่านดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการของ โรงเรียนอนุบาลเลย และเป็นที่ปรึกษาให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ด้วยความเมตตา

4. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (Propagation of Buddhism) เป็นภารกิจในการนำหลักธรรมคำสอนไปสู่พุทธศาสนิกชนและประชาชนทั่วไป เพื่อสร้างศรัทธาและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ตัวอย่างเช่น 1) การแสดงธรรม ท่านแสดงพระธรรมเทศนา อบรม และสั่งสอนพุทธบริษัท ณ วัดศรีสุทธาวาสเป็นประจำ และรับนิมนต์ไปบรรยายธรรมแก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งสถานศึกษา ข้าราชการ และประชาชนทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ และ 2) ผลงานการประพันธ์ ท่านได้รวบรวมและเรียบเรียงคำสอนจากการบรรยายต่างๆ ตีพิมพ์เป็นหนังสือธรรมะและผลงานประพันธ์ ซึ่งปัจจุบันมีผลงานตีพิมพ์แล้วถึง 21 เล่ม นับเป็นการเผยแผ่ธรรมะในวงกว้าง

5. ด้านการสาธารณูปการ (Public Works and Development) คือการก่อสร้าง ปรับปรุง และพัฒนาเสนาสนะและศาสนสถานต่าง ๆ ภายในวัดให้มีความเจริญรุ่งเรืองและเหมาะสมกับการใช้งาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง ท่านได้ริเริ่มและดำเนินการพัฒนาปรับปรุงวัดศรีสุทธาวาสอย่างสม่ำเสมอ ตัวอย่างเช่น การลาดถนนคอนกรีต การปรับปรุงอาคารตึก วค ธรรมานุสรณ์ การสร้างศาลาบุรพาจารย์ และการสร้างลานมณฑลพระบาง เป็นต้น

6. ด้านสาธารณสงเคราะห์ (Public Welfare) คือการให้ความช่วยเหลือแก่สังคมและชุมชนในยามที่ประสบความเดือดร้อนหรือเผชิญกับภัยพิบัติต่าง ๆ ได้แก่ 1) การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ท่านได้จัดตั้งโรงทานเพื่อช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดอุทกภัยในจังหวัดเลย และระดมความช่วยเหลือทั้งข้าวสาร อาหารแห้ง และเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นเพื่อมอบให้แก่ผู้ประสบภัยน้ำท่วมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 2) การจัดตั้งกองทุน ท่านได้ก่อตั้ง กองทุนฌาปนกิจสำหรับพระสงฆ์ในจังหวัดเลย เพื่อเป็นสวัสดิการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่คณะสงฆ์

พระราชวรสิริ (สุพัฒน์ สุวฑฺฒโน) ไม่เพียงแต่ปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 6 ด้านอย่างครบถ้วน แต่ยังโดดเด่นในฐานะ “พระนักปกครอง” ที่นำหลัก “สัจจบารมี” (ความซื่อสัตย์ ความซื่อตรงต่อหน้าที่ และคำพูด) มาเป็นแกนหลักในการบริหารงาน ท่านมุ่งมั่นพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางแห่งศีลธรรมและการศึกษา สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ และเป็นแบบอย่างของผู้นำที่มีคุณธรรม ซึ่งทำให้ท่านเป็นที่เคารพศรัทธาและเป็นต้นแบบสำหรับพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการบริหารงานคณะสงฆ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพระศาสนาและสังคมโดยรวม

จากเหตุผลข้างต้น งานวิจัยนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์ โดยมุ่งศึกษาถึงวิธีการที่พระราชวรสิริ (สุพัฒน์ สุวฑฺฒโน) สามารถนำหลักสัจจบารมีมาใช้ในการบริหารและปกครองวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธที่

สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวงกว้าง นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังสามารถช่วยเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการในเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ในฐานะผู้นำทางการปกครอง อันจะนำไปสู่การส่งเสริมวัดให้เป็นศูนย์กลางทางจริยธรรมที่เข้มแข็งในยุคสังคมดิจิทัล โดยเน้นการนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารเพื่อสร้างความยั่งยืนทางศาสนาและสังคม งานวิจัยนี้จึงเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและในเชิงปฏิบัติซึ่งสามารถช่วยยกระดับมาตรฐานการบริหารงานคณะสงฆ์และเป็นแนวทางสำหรับพระสงฆ์และนักบริหารการศึกษาในอนาคต

1.2 โจทย์การวิจัย

1.2.1 ลักษณะและองค์ประกอบของภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน) มีปรากฏและมีรูปแบบอย่างไรในเชิงวัตรปฏิบัติ?

1.2.2 การนำหลักสัจจบาร์มีมาประยุกต์ใช้ในการปกครองสงฆ์ของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน) ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการคณะสงฆ์และความเหลื่อมใสของพุทธบริษัทอย่างไร?

1.2.3 แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์โดยยึดหลักสัจจบาร์มี เพื่อให้เป็นต้นแบบแก่พระสังฆาธิการและบุคลากรในทางพระพุทธศาสนาควรเป็นอย่างไร?

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน)

1.3.2 เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน)

1.3.3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน)

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับผู้นำทางการปกครองของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน) แบ่งเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) คือ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) คือ หนังสือวารสาร สิ่งตีพิมพ์ และอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ และการศึกษาจากภาคสนาม โดยการ

สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้วิธีสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.2 ด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยนี้เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) เกี่ยวกับผู้นำทางการปกครองของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทณโน) ประกอบด้วย 1) พระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะตำบลในจังหวัดเลย จำนวน 12 รูป และ 2) พุทธศาสนิกชน จำนวน 12 คน

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 ผู้นำทางการปกครอง (Governmental Leadership) คือ ผู้บริหารที่ได้รับการยอมรับและมีอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในการบริหารจัดการ สามารถจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามคำสั่งเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการวิจัยนี้หมายถึงพระราชวชิรสุธี ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการวัดและชุมชนพุทธศาสนิกชน การสอนพระพุทธศาสนา การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย การเป็นแบบอย่างแก่พุทธศาสนิกชน การพัฒนาชุมชน การช่วยเหลือผู้ยากไร้ และการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนิกชนในสังคมไทย

1.5.2 สัจจบารมี (Truth Prestige) หมายถึง หลักธรรมที่เน้นความจริง ความซื่อสัตย์ และการรักษาคำมั่นสัญญา เป็นหนึ่งในทศบารมีที่ผู้นำหรือบุคคลพึงบำเพ็ญ ประกอบด้วย

1. วจีสัจจะ (สัจจะต่อวาจา Verbal Integrity / Truthfulness in Speech) หมายถึง การรักษาคำมั่นสัญญา สิ่งที่พูดออกมาต้องเป็นความจริง และการปฏิบัติตามนโยบายที่ได้ประกาศไว้ (Keeping one's word)

2. กิริยาสัจจะ (สัจจะต่อการกระทำ Action Integrity / Truthfulness in Action) หมายถึง การปฏิบัติให้ตรงกับคำพูด หรือ "การพูดจริงทำจริง" เป็นการแสดงออกผ่านพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Walking the talk)

3. อธิษฐานสัจจะ (สัจจะต่อความมุ่งมั่น Determination Integrity / Truthfulness in Resolve) หมายถึง ความซื่อตรงต่อความตั้งใจ ปณิธาน หรือเป้าหมายที่วางไว้ มีความมุ่งมั่นไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (Commitment to goals)

4. กตัญญูสัจจะ (สัจจะต่อรากเหง้า Gratitude Integrity / Truthfulness in Gratitude) หมายถึง การยึดมั่นในความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ครูบาอาจารย์ และรากเหง้าขององค์กร เป็นการรักษาคณธรรมพื้นฐานในการบริหาร (Loyalty to roots)

5. ธรรมสัจจะ (สัจจะต่อความจริง/ความโปร่งใส Moral Integrity / Truthfulness in Principles) หมายถึง การยึดมั่นในหลักการ ความถูกต้อง และความโปร่งใส รวมถึงการประยุกต์ใช้หลักธรรมให้เข้ากับความจริงของสถานการณ์ปัจจุบัน (Adherence to truth/ transparency)

1.5.3 ภาวะผู้นำทางการปกครองตามหลักสัจจบาร์มี (Truth-based Governmental Leadership) หมายถึง กระบวนการบริหาร ดูแล ค้ำครอง ระวังรักษา และจูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม โดยใช้ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ และความโปร่งใส ผู้นำที่มีสัจจบาร์มีจะรักษาคำพูด ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา และมีความซื่อตรงต่อหน้าที่ ไม่หลอกลวงหรือเอาเปรียบผู้อื่น การปกครองเช่นนี้ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน ก่อให้เกิดความสามัคคีและความยุติธรรมในสังคม นอกจากนี้ยังเป็นรากฐานของการบริหารที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

1.5.4 พระราชวชิรสุธี หมายถึง พระราชทินนามที่อยู่ในหลวงพระราชทานแด่พระสุพัฒน์ สุวฑฒโน นามเดิม สุพัฒน์ นาดอกไม้ ปัจจุบันท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง เจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุต) และเป็นพระราชอาคันตุกะชั้นราช

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้นำทางการปกครองตามหลักสัจจบาร์มี ซึ่งมีองค์ประกอบและลักษณะพิเศษเฉพาะตามบริบทที่สอดคล้องกับการปกครองคณะสงฆ์

1.6.2 ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับผู้นำทางการปกครองตามหลักสัจจบาร์มี ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผู้นำอื่น ๆ ในบริบทที่คล้ายคลึงกันหรือนำไปสนับสนุนกรอบแนวคิดผู้นำอื่น ๆ ให้มีความชัดเจนและเป็นเอกเทศมากขึ้น

1.6.3 ได้แนวทางในการพัฒนาพระสงฆ์ให้เป็นผู้นำทางการปกครองตามหลักสัจจบาร์มี ซึ่งจะช่วยให้สามารถบริหารจัดการ กำกับดูแล ให้ความคุ้มครอง และระวังรักษาผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความสงบสุข

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำทางการปกครองตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ
- 2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์
- 2.4 ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์
- 2.5 หลักสัจจบาร์มีในพระพุทธศาสนา
- 2.6 ชีวิตประวัติโดยสังเขปของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน)
- 2.7 บริบทพื้นที่
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

2.1.1 ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับ “การพัฒนา”

คำว่า “การพัฒนา” (Development) เป็นคำที่ใช้ในบริบทกว้างขวาง ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และจิตวิญญาณ โดยทั่วไป หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ (Todaro & Smith, 2020) ในบริบทของการพัฒนาทางศาสนา การพัฒนาไม่เพียงหมายถึงการส่งเสริมความรู้ความสามารถ หากแต่หมายถึงการยกระดับจิตใจ ความคิด และคุณธรรมของบุคคลให้เข้าถึงเป้าหมายอันสูงสุดตามหลักคำสอนของศาสนา ในแนวคิดเชิงพุทธ การพัฒนาคือการอบรมหรือฝึกตน (ภาวนา) ทั้งในด้านกาย วาจา และใจ ซึ่งครอบคลุมไปถึงการพัฒนาทางศีล สมาธิ และปัญญา (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2540) แนวคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาที่แท้จริงมิใช่เพียงการเพิ่มพูนความสามารถในการบริหารจัดการ แต่รวมถึงการยกระดับจริยธรรมภายในจิตใจผู้ปฏิบัติด้วย

แนวคิด “การพัฒนา” ได้รับการนิยามและตีความอย่างหลากหลายในสาขาวิชาต่าง ๆ ในเบื้องต้น การพัฒนาอาจถูกมองว่าเป็นการก้าวหน้าจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็น

เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม หรือเทคโนโลยี (Sen, 1999) ในบริบททางเศรษฐกิจ การพัฒนาถูกวัดด้วยตัวชี้วัด เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) หรือรายได้เฉลี่ยต่อหัว (Todaro & Smith, 2015) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาในมิติที่กว้างขึ้นครอบคลุมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค และการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเน้นความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ การรักษาสิ่งแวดล้อม และความเป็นธรรมทางสังคม (United Nations, 1987)

2.1.2 การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสังขารมี

การพัฒนาในบริบทของภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามแนวพระราชดำริของพระพรหมญาณสังขารมี จึงเป็นการพัฒนาที่มีจุดเน้นอยู่ที่จริยธรรมภายในของผู้บริหารสงฆ์ กล่าวคือ ต้องอบรมตนให้มี “สังขารมี” เป็นฐานของการปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass & Steidlmeier (1999) ที่กล่าวว่า ผู้นำที่แท้จริงต้องยืนอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและความจริงใจ มิใช่การแสดงออกภายนอกเพียงเพื่อสร้างภาพลักษณ์

การนำหลักสังขารมีมาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำสงฆ์ ยังสามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดของ “ภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง” (Transformational Leadership) ซึ่งเน้นการยกระดับความคิดและจิตใจของผู้ตาม (Burns, 1978) โดยพระพรหมญาณสังขารมีเน้นว่าการนำของพระภิกษุไม่ใช่เพียงการสั่งการหรือควบคุม แต่เป็นการ “อบรม” ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในของหมู่สงฆ์และพุทธบริษัท ผ่านแบบอย่างของสังขารมี

ธีระวัฒน์ หาญเมธี (2561) ศึกษาภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสในภาคอีสาน พบว่า ผู้นำที่ได้รับการยอมรับในหมู่คณะล้วนมีคุณลักษณะของ “สังขารมี” เป็นพื้นฐาน คือพูดจริง ทำจริง และมีความโปร่งใสในการบริหารงานคณะสงฆ์

สุรสาธิต บุญญฤทธิ์ (2564) ศึกษาการบริหารคณะสงฆ์ระดับจังหวัดเสนอว่า การปกครองสงฆ์ที่ยั่งยืนต้องมีการปลูกฝังคุณธรรมในรูปแบบของบารมี โดยเฉพาะสังขารมี ซึ่งมีอิทธิพลต่อความศรัทธาและการยอมรับของญาติโยมในท้องถิ่น

ในทางกลับกัน พระพุทธศาสนามีมุมมองต่อการพัฒนาที่แตกต่างออกไป โดยเน้นการพัฒนาจากภายในสู่ภายนอก การพัฒนาตนเอง หรือ “ภาวนา” เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาในพุทธศาสนา ซึ่งหมายถึงการพัฒนาทางด้านจิตใจ ปัญญา และคุณธรรม เพื่อขจัดกิเลสและบรรลุละความหลุดพ้น (พระธรรมปิฎก, ป.อ. ปยุตโต, 2547) การพัฒนามิได้จำกัดอยู่เพียงการเพิ่มพูนวัตถุ แต่เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนบนฐานของสติ ปัญญา และเมตตา เพื่อประโยชน์สุขทั้งของตนเองและผู้อื่น (สิงหนาท สุขใส, 2562) แนวคิดนี้สอดคล้องกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่คำนึงถึงมิติทางจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาผู้นำในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์กรศาสนา

สรุปได้ว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสังจบาร์มี คือกระบวนการยกระดับสมรรถนะการบริหารโดยใช้ “ความจริงใจและซื่อตรง” เป็นเข็มทิศ เพื่อให้เกิดภาวะผู้นำที่สง่างาม มีจริยธรรมเป็นที่ประจักษ์ และสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนบนรากฐานของความไว้วางใจจากสังคม

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ

2.2.1 ความหมายของผู้นำ

คำว่า ผู้นำ มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลากหลายอย่าง แต่ก็มีความคล้ายคลึงและใกล้เคียงกัน ดังนี้ ผู้นำ หมายถึงผู้ที่มีความสามารถในการใช้อิทธิพลให้คนอื่นทำงานในระดับต่าง ๆ ที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (McFarland, 1979) ผู้ที่สามารถในการชักจูงให้คนอื่นทำงานให้สำเร็จตามต้องการ (Huse, 1978) ผู้ที่มีอิทธิพลสูงสุดในกลุ่ม และเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติภาระหน้าที่ของตำแหน่งผู้นำที่ได้รับมอบหมาย ส่วนคนอื่น ๆ ในกลุ่มที่เหลือก็คือผู้ตาม แม้จะเป็นหัวหน้ากลุ่มย่อย หรือผู้ช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ก็ตาม (Yukl, 1989) ผู้ที่มาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้ง หรือการยกย่องขึ้นมาจากกลุ่มเพื่อให้ทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและช่วยเหลือให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (กวี วงศ์พุด, 2535) ผู้ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มชนเพื่อให้พวกเขามีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ (บุญทัน ดอกไธสง, 2535) ผู้ที่เป็นหัวหน้าทำหน้าที่ในการสั่งการแนะนำหรือชี้แนะให้กลุ่มปฏิบัติตามหรือมีบทบาทในการนำด้านการปฏิบัติการ แสดงความคิดเห็นตลอดจนความเคลื่อนไหวต่าง ๆ (Webster, 1985) ผู้ที่พยายามใช้อิทธิพลให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุเป้าหมายขององค์กร (Chester, 1987) ผู้ที่มีสถานภาพและหน้าที่เป็นที่ยอมรับในฐานะที่เป็นหัวหน้าที่ทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมเดียวกัน (Gouldner, 1950) ผู้ที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จโดยเป็นผู้ที่มีบทบาทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้นำคือบุคคลที่ก่อให้เกิดความมั่นคงและช่วยเหลือบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม (Dublin, 1998)

กล่าวโดยสรุป ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานหรือองค์กร มีอำนาจหน้าที่เหนือคนอื่น ๆ ภายในองค์กรนั้น ๆ มีหน้าที่ในการสั่งการ วางแผน แนะนำ ชี้แนะหรือปฏิบัติ และมีความสามารถในการนำพากลุ่มหรือองค์กรไปสู่วัตถุประสงค์หรือสู่จุดหมายที่วางไว้

2.2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ

การศึกษาผู้นำตามสถานการณ์ที่สำคัญ ๆ มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหลายทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ของฟิดเลอร์ (Fiedler's Contingency Model) ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Situation Theory) ของเฮอร์ซีย์ และบลันชาร์ด (Hersey and Blanchard) ทฤษฎีวิถีทางเป้าหมาย

(Pathgoal Theory) ของเฮาส์ (House) เป็นต้น ทฤษฎีเหล่านี้พอสรุปย่อได้ดังนี้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2544)

1. ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ของฟิดเลอร์ (Fiedler's Contingency Model)

ทฤษฎีนี้มุ่งศึกษาเจตคติและแรงจูงใจของหัวหน้า ซึ่งจะทำให้เขาปฏิบัติต่อลูกน้องแตกต่างกัน ทฤษฎีประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ แบบของผู้นำกับสถานการณ์ การจัดจำแนกแบบของผู้นำนั้น จะวัดลักษณะการติดต่อเกี่ยวข้องกับลูกน้องโดยใช้แบบทดสอบ LPC หรือ Least preferred Coworkers Test คะแนนจากแบบทดสอบจะทำนายว่าผู้ตอบมีแรงจูงใจมุ่งงาน (Test-motivated) หรือ มีแรงจูงใจมุ่งสัมพันธ์ (Relationship-motivated) สำหรับสถานการณ์นั้น พิจารณาจากองค์ประกอบทั้งสาม คือ อำนาจตามตำแหน่ง (Position Power) โครงสร้างของงาน (Task Structure) และสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้นำกับสมาชิก (Leader-member Relations) เมื่อผสมผสานองค์ประกอบทั้งสามนี้เข้าด้วยกันจะทำให้เกิดสถานการณ์ขึ้น 8 สถานการณ์จากสถานการณ์ที่ขึ้นชอบมากที่สุดถึงสถานการณ์ที่ขึ้นชอบน้อยที่สุด ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้นำแบบใด มีประสิทธิผลในสถานการณ์อย่างไร

2. ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Situation Theory) ของเฮอร์ซีย์และบลันชาร์ด

ทฤษฎีนี้พยายามศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลกับระดับวุฒิภาวะของผู้ตาม โดยมีสมมติฐานว่าประสิทธิผลของผู้นำขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจับคู่กันระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับวุฒิภาวะของกลุ่มหรือบุคคล ทฤษฎีนี้ประกอบด้วยสองส่วน คือ พฤติกรรมของผู้นำ และสถานการณ์ แนวคิดเกี่ยวกับแบบของพฤติกรรมผู้นำนั้นมีพื้นฐานมาจากการศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ และทฤษฎีสามมติของเรดติน ทำให้เกิดพฤติกรรมผู้นำใน 2 มิติ คือ พฤติกรรมมุ่งงาน (Task behavior) และพฤติกรรมมุ่งสัมพันธ์ (Relationship Behavior) จากการผสมผสานพฤติกรรมผู้นำทั้งสองมิตินี้ทำให้เกิดพฤติกรรมผู้นำขึ้น 4 แบบ ซึ่งประกอบด้วย แบบการมอบหมาย (Delegating) แบบมีส่วนร่วม (Participating) แบบการแนะนำ (Selling) และแบบสั่งการ (Telling) สำหรับสถานการณ์นั้น ทฤษฎีนี้พิจารณาจากตัวแปรเดียว คือ วุฒิภาวะของบุคคลหรือกลุ่ม โดยที่วุฒิภาวะตามทฤษฎีนี้ หมายถึง สมรรถภาพในการตั้งเป้าหมายไว้สูงแต่สามารถบรรลุถึงได้ ความเต็มใจและความสามารถที่จะรับผิดชอบและประสบการณ์เดิมของบุคคลหรือของกลุ่ม โดยเฮอร์ซีย์และบลันชาร์ดแบ่งสถานการณ์ออกเป็น 4 อย่างจากการมีวุฒิภาวะไปจนถึงการไม่มีวุฒิภาวะ

3. ทฤษฎีวิถีทางเป้าหมาย (Pathgoal Theory) ของเฮาส์

ทฤษฎีวิถีทางเป้าหมายนี้อธิบายให้เห็นถึงอิทธิพลของผู้นำต่อการรับรู้หรือความรู้สึกนึกคิดของผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีต่อเป้าหมายของงาน เป้าหมายส่วนตัว และวิธีที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ ทฤษฎีนี้คล้ายกับทฤษฎีสถานการณ์อื่น ๆ คือ มีองค์ประกอบหลัก 2 อย่าง คือ พฤติกรรมผู้นำ และ

สถานการณ์ พฤติกรรมผู้นำแบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ แบบสั่งการ (Directive) แบบมุ่งความสำเร็จของงาน (Achievement-oriented) แบบสนับสนุน (Supportive) และแบบให้มีส่วนร่วม (Participative) ทฤษฎีนี้ใช้แบบวัด LBDQ ฉบับที่ 12 (LBDQ Form XII) เป็นเครื่องมือจำแนกแบบของพฤติกรรมผู้นำ ส่วนองค์ประกอบด้านสถานการณ์ของทฤษฎีนี้พิจารณาจากสองตัวแปร คือ 1. คุณลักษณะส่วนตัวของผู้ใต้บังคับบัญชาที่พยายามฝ่าฟันเพื่อบรรลุเป้าหมายของงานและความพอใจของตน และ 2. ความกดดันและความต้องการของสิ่งแวดล้อม ตัวแปรสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่จะทำให้สถานการณ์เป็นที่ชื่นชอบ ได้แก่ 1. ภาระหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชา 2. ระบบอำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการขององค์กร และ 3. กลุ่มงาน ข้อสรุปอย่างหนึ่งของทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมาย ก็คือ พฤติกรรมผู้นำที่ผู้ตามยอมรับและพอใจก็คือ พฤติกรรมที่ทำให้ผู้ตามพอใจในขณะนี้หรือเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ผู้ตามพอใจในอนาคต

สรุปได้ว่า ผู้นำตามทฤษฎีทั้งสามนั้นควรแสดงพฤติกรรมมุ่งงานและมุ่งความสัมพันธ์ในสัดส่วนเท่า ๆ กันในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า ผู้นำจะต้องเก่งในการบริหารคนและเก่งในการบริหารงาน

2.2.3 ผู้นำในพระไตรปิฎก

ในอัครัญสูตร พระพุทธเจ้าทรงเล่าเรื่องกำเนิดของโลกและมนุษย์ให้สามเณรวาเสฏฐะ และสามเณรภารทวชะ (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2550) ฟังว่า “สมัยหนึ่งโลกหมุนเวียนไปสู่ความพินาศ สัตว์ทั้งหลายไปเกิดในชั้นอาภัสสรพรหมกันโดยมาก (ด้วยอำนาจมาน) เมื่อโลกหมุนกลับ (หมายถึง โลกเกิดใหม่ภายหลังพินาศ) สัตว์เหล่านั้นก็จุติมาสู่โลกนี้ เป็นผู้เกิดขึ้นจากใจ กินปิติเป็นภักษา (เพราะยังมีอำนาจมานอยู่) มีแสงสว่างในตัว ไปได้ในอากาศ (เช่นเดียวกับเมื่อเกิดในชั้นอาภัสสรพรหม) จากนั้นก็เกิดมีรสดิน (หรือเรียกว่า จัวนดิน ถือว่าเป็นอาหารอย่างแรกสุด) สมบูรณ์ด้วยสี กลิ่น รส สัตว์ทั้งหลายเอนจุ่มจัวนดินลิ้มรสดูก็ชอบใจ เลยหมดแสงสว่างในตัว เมื่อแสงสว่างหายไป ก็มีพระจันทร์ พระอาทิตย์ มีดาวนักษัตร มีคืนวัน มีเดือน มีกึ่งเดือน มีฤดู และปี เมื่อกินจัวนดินเป็นอาหาร กายก็หยาบกระด้าง ความทรมานของผิวพรรณก็ปรากฏ พวกมีผิวพรรณดี ก็ดูหมิ่นพวกมีผิวพรรณทราม เพราะดูหมิ่นผู้อื่นเรื่องผิวพรรณ เพราะความถือตัวและดูหมิ่นผู้อื่น จัวนดินก็หายไป ต่างก็พากันบ่นเสียดาย แล้วก็เกิดสะเก็ดดิน (ถือว่าเป็นอาหารอย่างที่สอง) ที่สมบูรณ์ด้วยสี กลิ่น และรส ขึ้นแทน ใช้เป็นอาหารได้ แต่เมื่อกินเข้าไปแล้ว ร่างกายก็หยาบกระด้างยิ่งขึ้น ความทรมานของผิวพรรณก็ปรากฏชัดขึ้น เกิดการดูหมิ่น ถือตัว เพราะเหตุผิวพรรณนั้นมากขึ้น สะเก็ดดินก็หายไป เกิดเถาไม้ (บางแห่งเรียกว่า เครือดิน ซึ่งถือว่าเป็นอาหารอย่างที่สอง) สมบูรณ์ด้วยสี กลิ่น และรสขึ้นแทน ใช้กินเป็นอาหารได้ ความหยาบกระด้างของกาย และความทรมานของ ผิวพรรณก็ปรากฏมากขึ้น เกิดการดูหมิ่น ถือตัว เพราะเหตุผิวพรรณนั้นมากขึ้น เถาไม้ ก็หายไป ข้าวสาลี ไม่มีเปลือก มีกลิ่นหอม มี

เมล็ดเป็นข้าวสารก็เกิดขึ้นแทนใช้เป็นอาหารได้ ข้าวนี้เก็บเย็นเข้าก็แก่แทนที่ขึ้นมาอีก ไม่ปรากฏพร่องไปเลย ความหยาบกระด้างของกาย ความทรมานของผิวพรรณก็ปรากฏมากขึ้น ต่อมาจึงปรากฏเพศหญิงเพศชาย เมื่อต่างเพศเพ่งกันและกันเกินขอบเขต ก็เกิดความกำหนัดเร่าร้อนและเสพเมถุนธรรมต่อหน้าคนทั้งหลาย ดูแล้วเป็นที่น่ารังเกียจ คนทั้งหลายพากันเอาสิ่งของขว้างปา เพราะสมัยนั้นถือว่าการเสพเมถุนเป็นอธรรม (ไม่ถูกต้อง) เช่นกับที่สมัยนี้ถือว่าเป็นธรรม (ถูกต้อง) ต่อมาจึงรู้จักสร้างบ้านเรือน ปกปิดซ่อนเร้น ต่อมาเมื่อผู้เกียจคร้านที่จะนำข้าวสารมาตอนเข้าเพื่ออาหารเข้า นำมาตอนเย็นเพื่ออาหารเย็น จึงนำมาครั้งเดียวให้พอทั้งเช้าทั้งเย็น ต่อมาก็นำมาครั้งเดียวให้พอสำหรับ 2 วัน 4 วัน 8 วัน จึงเกิดมีการสะสมอาหาร จึงเกิดมีเปลือกห่อหุ้มข้าวสาร ที่ตอนแล้วก็ไม่งอกขึ้นแทน ปรากฏความพร่อง (เป็นตอน ๆ ที่ถูกถอนไป) มนุษย์เหล่านั้นจึงประชุมกัน ประารภความเสื่อมลงโดยลำดับแล้วมีการแบ่งข้าวสารกำหนดเขต (เป็นของคนนั้นคนนี้) ต่อมาบางคนเก็บส่วนของตนไว้ แต่ไปขโมยของคนอื่นมาบริโภค เมื่อถูกจับได้ ก็เพียงแต่สั่งสอนกันไม่ให้ทำอีก เขาก็รับคำ ต่อมาขโมยอีก ถูกจับได้ถึงครั้งที่ 3 ก็สั่งสอนเช่นเดิมอีก แต่บางคนก็ลงโทษ เช่น ทุบด้วยมือ ตีด้วยไม้ ขว้างด้วยก้อนหิน เขาจึงประชุมกันปรารภว่า การลักทรัพย์ การดิเตียน การพุดบด การจับท่อนไม้เกิดขึ้น ควรจะแต่งตั้งคนขึ้นให้ทำหน้าที่ติคนที่ควรติ ขับไล่คนที่ควรขับไล่ โดยพวกเราจะแบ่งส่วนข้าวสารให้ จึงได้มีการเลือกคนทั้งดงาม มีศักดิ์ใหญ่ แต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าเพื่อปกครองคน (ติและขับไล่คนที่ทำผิด) คำว่า “มหาสมมติ” (ผู้ที่มหาชนแต่งตั้ง) กษัตริย์ (ผู้เป็นใหญ่แห่งนา) ราชา (ผู้ทำความอึดใจ สุขใจแก่ผู้อื่น) จึงเกิดขึ้น กษัตริย์ก็เกิดขึ้นจากคนพวกนั้น มิใช่พวกอื่น จากคนเสมอกัน มิใช่คนไม่เสมอกัน เกิดขึ้นโดยธรรม มิใช่เกิดขึ้นโดยอธรรม ธรรมะจึงเป็นสิ่งที่ ประเสริฐสุดในหมู่ชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต”

สรุปได้ว่า ผู้นำตามหลักพุทธศาสนามีอยู่สามความหมาย คือ มหาสมมติ ผู้ที่มหาชนแต่งตั้ง กษัตริย์ ผู้เป็นใหญ่แห่งนา และราชา ผู้ทำความอึดใจ สุขใจแก่ผู้อื่น

2.2.4 พุทธศาสนสุภาษิตเกี่ยวกับผู้นำ

ในมิติของพระพุทธศาสนา ภาวะผู้นำมิได้ถูกตัดสินด้วยสถานะทางสังคมหรืออำนาจการสั่งการเพียงอย่างเดียว แต่หัวใจสำคัญกลับอยู่ที่ธรรมานุภาพหรือการใช้ธรรมเป็นเครื่องนำทางในการบริหารตนและบริหารคน ผู้นำที่แท้จริงเปรียบเสมือนหลักชัยที่มั่นคงท่ามกลางกระแสคลื่นแห่งปัญหา ซึ่งความมั่นคงนั้นย่อมเกิดจากการฝึกฝนจิตใจและการยึดมั่นในหลักความจริง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงวางรากฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำที่ดีไว้ในหลายวาระ เพื่อให้ผู้ปกครองและผู้บริหารใช้เป็นกระจกส่องตนเอง ดังปรากฏในพุทธสุภาษิตดังต่อไปนี้

ราชา ญจฺจุสฺส ปญฺญานํ ราชาเป็นสง่าแห่งแคว้น (ส.ส. 15/201)

วโส อิศฺสริยํ โลเก อำนาจเป็นใหญ่ในโลก (ส.ส. 15/212)

สกุกาโร กาปุริสํ หนฺติ สักการะฆ่าคนชั่วได้ (ส.ส. 15/610)

สพพ์ ปรวส์ ทุกข์ การอยู่ในอำนาจของผู้อื่นเป็นทุกข์ทั้งสิ้น (ขุ.ขุ. (ไทย) 25/63)

สพพ์ อิสสรีย์ สุข์ อิศราภาพเป็นสุขทั้งสิ้น (ขุ.ขุ. (ไทย) 25/63)

พาลอ อปริณายโก คนโง่ คนพาล ไม่ควรเป็นผู้นำ (ขุ.ชา.ทุก. (ไทย) 27/28)

พาลอ อปริณายโก คนพาลเป็นผู้นำไม่ได้ (ขุ.ชา. (ไทย) 27/313)

ตัม น ตปติ พนโธ วโธ เม น ตเปสสติ สุขมาหริตฺ เตสํ เยสํ รชชการยํ ถึงจะถูกจองจำ ข้าฯ ก็ไม่เดือดร้อน ถึงจะถูกฆ่า ก็ไม่ครั่นคร้าม เพราะข้าฯ ได้นำความสุขมาให้แล้วแก่เหล่าชนที่ข้าฯ ปกครอง (ขุ.ชา. (ไทย) 27/1055)

สพเพสํ สุขเมตพพํ ขตติเยน ปชานตา ผู้ปกครองแผ่นดินมีปัญญา พึงแสวงสุขเพื่อปวงประชา (ขุ.ชา. (ไทย) 27/1056)

อริโย อนริยํ กุพพํ โย ทณฺเฑน นิเสธติ, สาสนํ ตํ น ตํ เวรํ อิติ นํ ปณฺทิตา วิทฺธา เมื่ออนารยชนก่อกรรมชั่ว อารยชนใช้อำนาจหักห้าม การกระทำนั้นเป็นการสั่งสอน หาใช่เป็นเวรไม่ บัณฑิตทั้งหลายเข้าใจกันอย่างนี้ (ขุ.ชา. (ไทย) 27/357)

ควญเจ ตรมานานํ ชิมหํ คจฺฉนติ ปุํคโว, สพฺพา คาวิ ชิมหํ ยนฺติ เนตเต ชิมหํ คเต สติฯ เอมเมว มนุสฺเสสุ โย โหติ เสฏฺฐสมฺมโต, โส เจ อธมฺมํ จรติ ปเคว อิตรา ปชา, สพฺพํ รมฺมํ ทุกฺข์ เสติ ราชฯ เจ โหติ อธมฺมิโกฯ เมื่อผู้เฒ่าวัยช้ำพากอยู่ ถ้านำผู้ไปคด โคทั้งหมดก็วัยช้ำไปตาม ฉันทใด ในหมู่มนุษย์ก็ฉันทนั้น ผู้ใดได้รับแต่งตั้งเป็นใหญ่ ถ้าผู้นั้นประพฤติธรรม จะป่วยกล่าวไปไปถึงประชาชนที่เหลือ ถ้าราชาไม่ตั้งอยู่ในธรรม รัฐทั้งหมดย่อมอยู่เป็นทุกข์ (ขุ.ชา. (ไทย) 27/634-636; ขุ.ชา. (ไทย) 28/50)

ควญเจ ตรมานานํ อุชฺฐํ คจฺฉนติ ปุํคโว, สพฺพา คาวิ อุชฺฐํ ยนฺติ เนตเต อุชฺฐํ คเต สติฯ เอมเมว มนุสฺเสสุ โย โหติ เสฏฺฐสมฺมโต โส เจปิ ธมฺมํ จรติ ปเคว อิตรา ปชา, สพฺพํ รมฺมํ สุขํ เสติ ราชฯ เจ โหติ ธมฺมิโกฯ เมื่อผู้เฒ่าวัยช้ำพากอยู่ ถ้าโค่นำผู้ไปตรง โคทั้งหมดย่อมวัยช้ำตรงไปตาม ฉันทใด ในหมู่มนุษย์ก็ฉันทนั้น ผู้ใดได้รับแต่งตั้งเป็นใหญ่ ถ้าผู้นั้นประพฤติธรรม ประชาชนที่เหลือก็เป็นอันไม่ต้องกล่าวถึง ถ้าราชาตั้งอยู่ในธรรม รัฐทั้งหมดย่อมอยู่เป็นสุข (ขุ.ชา. (ไทย) 27/637-639; ขุ.ชา. (ไทย) 28/50)

มหตฺตปตฺโตปิ นิวัตตฺตติ ถึงจะขึ้นสู่สถานะที่ยิ่งใหญ่ ก็ถ่อมตัวไฝฟงบัณฑิต (ขุ.ชา. (ไทย) 27/882)

ตสมฺมิห โปเส วิปฺลลา ภวามิ อุมฺมิ สมฺมทสฺส ยถาปิ วิณฺณํ ท่านผู้เช่นนั้น จะเป็นที่ยื่นชมยกย่อง เหมือนคนเห็นบรรยากาศแห่งมหาสมุทรแล้ว ขามเกรงต่อศกยะแห่งคลื่นใหญ่ (ขุ.ชา. (ไทย) 27/882)

น สาธุ พลวฯ พาลอ ยูถสฺส ปรีหารโก ผู้บริหารหมู่คณะถึงจะมีกำลังอำนาจ แต่เป็นคนพาล ย่อมไม่เป็นผลดี (ขุ.ชา. (ไทย) 27/1031)

ธโร จ พลวา สาธุ ยูธสส ปรีหารโก ผู้บริหารหมู่ชน เป็นปราชญ์ และมีกำลังเข้มแข็ง จึงจะเป็นผลดี (ขุ.ชา. (ไทย) 27/1032)

โย จ อุปปติต อตถ ชีปปเมว น พุชฌติ, อมิตตวสมนเวติ ปจฉาว อนุตปปติฯ ผู้ใดไม่รู้เท่าทันเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้โดยฉับพลัน ผู้นั้นจะหลงเข้าไปในอำนาจของศัตรู และจะเดือดร้อนภายหลัง (ขุ.ชา. (ไทย) 27/1430)

นิสมม ทณทํ ปณเอยย อีสสโร คนที่เป็นใหญ่จะต้องใคร่ครวญให้ดีก่อนจึงลงโทษ (ขุ.ชา. (ไทย) 27/2175)

เวคา กตํ ตปปติ ภูมิपाल ทานผู้ครองแผ่นดิน! การที่ทำโดยผลิผลลาม จะแผดเผาตัวได้ (ขุ.ชา. (ไทย) 27/2175)

มทา ปมาโท ชายเถ จากความมัวเมา ก็เกิดความประมาท (ขุ.ชา. (ไทย) 27/2419)

ปมาทา ชายเต ขโย จากความประมาท ก็เกิดความเสื่อม (ขุ.ชา. (ไทย) 27/2419)

ขยา ปโทสา ชายนติ จากความเสื่อมก็เกิดโทษประดัง (ขุ.ชา. (ไทย) 27/2419)

มา มโท ภรตุสธ ผู้มีภาระปกครองรัฐ จงอย่าได้ประมาทเลย (ขุ.ชา. (ไทย) 27/2419)

อุปสสุตํ มหาราช ฐฐุชฌ ชนปเท จร, ตตถ ทิสวา สุตวา จ ตโต ตํ ปฏิปชชสีฯ ดูกรมหาราช พระองค์จงเสด็จเที่ยวสดับดูความเป็นอยู่ ความเป็นไป ในแว่นแคว้นแดนชนบท ครั้นได้เห็นได้ฟังแล้วจึงปฏิบัติราชกิจนั้น ๆ (ขุ.ชา. (ไทย) 27/2419)

อรกขิตา ชานปทา อธมมพลินา หตฺวา, รตติณฺหิ โจรา ขาทนฺติ ทิวา ขาทนฺติ ตฺถณฺทียา, ฐฐุชฌมํ ฐฐุราชสส พหุ อธมฺมิโก ชโนฯ ชาวชนบทไม่ได้รับการพิทักษ์รักษา ถูกกดขี่ด้วยค่าธรรมนิยม ไม่ชอบธรรม กลางคืนโจรปล้น กลางวัน ข้าราชการข่มเหง ในแว่นแคว้นผู้ปกครองชั่วร้าย ย่อมมีคนอาธรรมมากมาย (ขุ.ชา. (ไทย) 27/2422)

ปฐฺเมเนว วิตถํ โกรธํ หาสํ นิวารเย, ตโต กิจจานิ กาเรยฺย ตํ วตํ อาหุ ขตฺติยาฯ เริ่มแรก แก้ไขข้อที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนให้เสร็จ ระวังความโกรธกริ้วและความบันเทิงไว้ก่อน จากนั้นจึงสั่งงาน ข้อนี้นักปราชญ์กล่าวว่าเป็นวัตร (ระเบียบปฏิบัติ) ของผู้ปกครอง (ขุ.ชา. (ไทย) 27/2440)

ขตฺติยสส ปมตตสส ฐฐุชฌมํ ฐฐุชฌวทฺเตน, สพเพ โภคา วินสสนฺติ รณฺเณ ตํ วุจฺเจเต อหฺมาฯ เมื่อผู้ปกครองแผ่นดินประมาท โภคทรัพย์ในรัฐทั้งหมดย่อมพินาศ นี่แลเรียนกว่าทุกข์ภัยของผู้ครองแผ่นดิน (ขุ.ชา. (ไทย) 27/2440)

มา ตาต อีสสโรมหิติ อนตถาย ปตารยิ ออย่าสำคัญตนว่า เรามีอำนาจยิ่งใหญ่ แล้วทำให้ประชาชนพลอยพินาศ (ขุ.ชา. (ไทย) 27/2442)

สยํ อายํ วยํ ชณฺญา สยํ ชณฺญา กตาทกํ ผู้ปกครองต้องทราบรายได้รายจ่ายด้วยตนเอง ต้องทราบกิจการที่ทำแล้วและยังมีได้ทำด้วยตนเอง (ขุ.ชา. (ไทย) 27/2442)

นิคฺคณฺเห นิคฺคหารหํ ปคฺคณฺเห ปคฺคหารหํ พิงฺขมฺคนที่ควรขมฺ พิงฺยกย่องคนที่ควรยกย่อง (ขุ.ชา. (ไทย) 27/2442)

อเปตฺโหลมหัสสส รณฺโณ กามานุสาริโน สพฺเพ โภคา วินสฺสนติ รณฺโณ ตํ วุจฺเจเต อหฺมา ผู้ครองแผ่นดินที่เจ้าสำราญ แสหาแต่กามารมณ์ โภคทรัพย์จะพินาศหมด นี่แหละที่เรียกว่า ทุกข์ภัยของผู้ครองแผ่นดิน (ขุ.ชา. (ไทย) 27/2442)

โย อิสฺสโรรมหิติ กโรติ ปาปํ กตฺวา จ โส นุตฺตปเต ปเรสํ, น เตน โส ชีวติ ทิฆมายุ เทวาปิ ปาเปน สมกฺขเร นํ ผู้ใดทำความชั่วด้วยสำคัญว่า “เราเป็นผู้ยิ่งใหญ่” ครั้นทำแล้วก็ไม่หวั่นเกรงต่อคนทั้งหลายอื่น ผู้นั้นจะดำรงชีพอยู่ยืนยาวด้วยความช้วนนั้นก็หาไม่ แม้เทพทั้งหลายก็มองดูเขาด้วยนัยน์ตาอันเหยียดหยาม (ขุ.ชา. (ไทย) 28/31)

สาธุ ธมฺมรุจี ราชา ราชาชอภรรรมจิงจะดี (ขุ.ชา. (ไทย) 28/50)

อกุโณธสส วิชิตะ ฐิตธมฺมสส ราชิโน, สุขํ มนุสฺสา อาเสถ สิตฺจายาย สัมมรา ในแว่นแคว้นของราชาผู้มีเมตตา มีธรรมมั่นคง ประชาชนจะนั่งนอนเป็นสุข เหมือนมีร่มเงาที่เย็นสบายอยู่ในบ้านของตัวเอง (ขุ.ชา. (ไทย) 28/50)

ธมฺมํ ปมฺชชฺช ชาติโย ภูฏฐา จวติ อิสฺสโร ผู้ครองแผ่นดินถึงจะมีอำนาจยิ่งใหญ่ ประมาทธรรมเสียแล้วก็ร่วงจากรัฐ (ขุ.ชา. (ไทย) 28/51)

อปฺปเสโนปิ เจ มนฺตี มหาเสนํ อมนฺตินํ ถึงแม้จะมีกำลังพลน้อย แต่มีความคิด ก็เอาชนะกองทัพใหญ่ที่ไร้ความคิดได้ (ขุ.ชา. (ไทย) 28/655)

สรุปได้ว่า แนวทางที่เหมาะสมในการเป็นต้นแบบแก่พระสังฆาธิการและบุคลากรทางพระพุทธศาสนา คือการทำให้ “สัจจะ” กลายเป็นวิถีปฏิบัติที่สัมพัทธ์ได้จริง ทั้งในด้านการรักษาความสัตย์ต่อพระธรรมวินัย ความโปร่งใสในการบริหาร และความมั่นคงต่อคำสัตย์ปฏิญาณในการรับใช้พระพุทธศาสนา เมื่อผู้นำปกครองด้วยความจริงใจและแน่วแน่ในความถูกต้อง หลักสัจจবারมีจะกลายเป็น “อำนาจที่อ่อนโยน” (Soft Power) ที่สร้างความสมัครสมานสามัคคีในหมู่สงฆ์ และนำไปสู่การพัฒนาองค์กรพุทธศาสนาให้ก้าวหน้าไปอย่างยั่งยืน ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่

2.3 การปกครองคณะสงฆ์

การปกครองคณะสงฆ์ไทยถือเป็นหัวใจสำคัญของการธำรงรักษาพระพุทธศาสนาให้มั่นคงและเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยมีรากฐานสำคัญมาจากพระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมืองที่เกื้อกูลกัน ในเชิงรัฐประศาสนศาสตร์ การปกครองสงฆ์คือรูปแบบการบริหารองค์กรกึ่งอิสระที่มีลักษณะการรวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลาง (Centralization) และกระจายอำนาจการบริหารลงสู่ส่วนภูมิภาคตามลำดับขั้น เพื่อให้ครอบคลุมการกำกับดูแลและพระภิกษุสามเณรทั่วประเทศ

2.3.1 ความหมายและกรอบกฎหมายเบื้องต้น

ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2561 ได้นิยามคำว่า “คณะสงฆ์” หมายถึง บรรดาพระภิกษุที่ได้รับบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์และปฏิบัติหน้าที่ตามพระธรรมวินัย (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2561, 2561) โดยมีองค์สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายก ทรงเป็นประธานกรรมการมหาเถรสมาคม และทรงเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของคณะสงฆ์ทั้งสองนิกาย คือ มหานิกายและธรรมยุต

ในมติของการปกครอง กฎมหาเถรสมาคมฉบับที่ 24 (พ.ศ. 2541) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ ได้กำหนดให้มีการแบ่งแยกการปกครองตามนิกาย โดยมีเจ้าคณะนิกายปกครองบังคับบัญชาวัดและพระภิกษุสามเณรในนิกายนั้นอย่างเป็นระบบ (กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 24, 2541) คณะสงฆ์ไทยจึงมีโครงสร้างการบริหารที่ขนานคู่กันไป คือ คณะธรรมยุตมีเจ้าคณะใหญ่ธรรมยุตเป็นผู้ปกครองสูงสุดในนิกาย ส่วนคณะมหานิกายแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 หน คือ เจ้าคณะใหญ่หนกลาง เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก และเจ้าคณะใหญ่หนใต้

2.3.2 ลำดับชั้นการปกครองคณะสงฆ์ (Hierarchical Structure)

มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) กำหนดตำแหน่งพระสังฆาธิการหรือผู้ปกครองคณะสงฆ์ตามลำดับชั้นที่ชัดเจน เพื่อให้การสื่อสารนโยบายจากมหาเถรสมาคมลงสู่ภาคปฏิบัติดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2561, 2561) ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ

การปกครองส่วนกลาง: ประกอบด้วยมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุด มีอำนาจในการวางระเบียบ ออกกฎ และมติพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช เพื่อให้คณะสงฆ์ปฏิบัติโดยชอบด้วยพระธรรมวินัยและกฎหมาย

การปกครองส่วนภูมิภาค: เป็นการกระจายอำนาจเพื่อการดูแลที่ทั่วถึง โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้:

ระดับภาค: มีเจ้าคณะภาคเป็นผู้ปกครอง ดูแลกลุ่มจังหวัดในเขตภาคของตน รวม 18 ภาคทั่วประเทศ มีหน้าที่ตรวจการและควบคุมการบริหารงานของเจ้าคณะจังหวัดให้เป็นไปตามกฎมหาเถรสมาคม

ระดับจังหวัด: มีเจ้าคณะจังหวัดปกครองวัดและพระภิกษุในเขตจังหวัดนั้น ๆ ถือเป็นระดับที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการประสานงานกับส่วนราชการระดับจังหวัด

ระดับอำเภอ: มีเจ้าคณะอำเภอ หรือเจ้าคณะเขตในกรุงเทพมหานคร เป็นผู้บริหารจัดการ

ระดับตำบล: มีเจ้าคณะตำบล หรือเจ้าคณะแขวง เป็นผู้ใกล้ชิดกับวัดในพื้นที่
 ระดับวัด: มีเจ้าอาวาสเป็นผู้ปกครองและรับผิดชอบดูแลความเป็นไปภายในวัดของ
 ตนเอง

2.3.3 อำนาจหน้าที่ของพระสังฆาธิการและระดับจังหวัด

เจ้าคณะปกครองในแต่ละระดับมีอำนาจหน้าที่หลักที่คล้ายคลึงกัน แต่แตกต่างกันตาม
 ขอบเขตพื้นที่ ตามกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ 24 (พ.ศ. 2541) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์
 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่สำคัญไว้ดังนี้

การปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม

การระงับอธิกรณ์ และวินิจฉัยลงนิคหกรรมแก่พระภิกษุผู้ล่วงละเมิดพระธรรมวินัย

การวินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำตัดสินของเจ้าคณะระดับต่ำกว่า

การควบคุมบังคับบัญชา และตรวจการประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครอง

การดำเนินการตามภาระงาน 6 ด้านของคณะสงฆ์ ได้แก่ การปกครอง การศาสนศึกษา
 การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์

ในบริบทของการศึกษานี้ เจ้าคณะจังหวัด ถือเป็นตำแหน่งยุทธศาสตร์ (Strategic
 Position) เพราะต้องทำหน้าที่เป็นโช่เชื่อมกลางระหว่างนโยบายระดับประเทศ (มหาเถรสมาคม) กับ
 ระดับพื้นที่ (อำเภอและตำบล) เจ้าคณะจังหวัดมีอำนาจกำกับดูแลพระภิกษุสามเณรและวัดทั้งหมดใน
 จังหวัดที่ตนสังกัด

2.3.4 ภาระงาน 6 ด้านของคณะสงฆ์

การปกครองสงฆ์ในปัจจุบันไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการดูแลเรื่องวินัยสงฆ์เท่านั้น แต่ยัง
 ครอบคลุมบทบาททางสังคมและการพัฒนา ซึ่งพระราชวรสาร (สุพัฒน์ สุวฑฺฒโน) ได้ใช้เป็นกรอบใน
 การบริหารงานจังหวัดเลยอย่างต่อเนื่อง โดยภาระงานทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย

ด้านการปกครอง: จัดระเบียบชุมชนสงฆ์ให้สะอาดบริสุทธิ์และสามัคคี

ด้านศาสนศึกษา: ส่งเสริมการเรียนรู้ธรรมและบาลีสนามหลวงเพื่อรักษาพุทธพจน์

ด้านศึกษาสงเคราะห์: การจัดหาทุนศึกษาและดูแลการศึกษาแก่เยาวชนและกุลบุตร

ด้านการเผยแผ่: นำหลักธรรมสู่ประชาชนผ่านสื่อและรูปแบบที่ทันสมัย

ด้านสาธารณูปการ: ดูแลการก่อสร้างและซ่อมแซมเสนาสนะวัดให้เป็นสัปปายะ

ด้านสาธารณสงเคราะห์: บทบาทของวัดในการช่วยเหลือชุมชนเมื่อเกิดภัยพิบัติหรือวิกฤต
 ทางสังคม (ณัฐพร จินดาสวัสดิ์, 2558)

2.3.5 กรณีศึกษา: การปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดเลย

สำหรับคณะสงฆ์ธรรมยุตในจังหวัดเลย ภายใต้การนำของ พระราชวรสิริสุธิ (สุพัฒน์ สุวทมน) มีความโดดเด่นในการบริหารงานที่ยึดหลัก “ธรรมาธิปไตย” และความซื่อตรงต่อหน้าที่ โดยอำนาจหน้าที่ของท่านครอบคลุมการดูแลวัดในสังกัดธรรมยุตจำนวน 59 แห่ง ท่านปฏิบัติหน้าที่โดยการประสานงานกับเจ้าคณะอำเภอธรรมยุต เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาส เพื่อให้การดำเนินงานกิจการสงฆ์สอดคล้องกับนโยบายของเจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุตและมหาเถรสมาคม

การปกครองสงฆ์ตามแนวทางของพระราชวรสิริสุธิสะท้อนให้เห็นถึงภาวะผู้นำที่เน้นความโปร่งใส (Transparency) และความรับผิดชอบ (Accountability) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการปกครองสงฆ์ยุคใหม่ที่พยายามยกระดับวัดให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

2.3.6 บทสรุป

สรุปได้ว่า ระบบการปกครองคณะสงฆ์ไทยเป็นโครงสร้างที่มีลำดับชั้นชัดเจน (Hierarchical Structure) โดยมีการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจผ่านระเบียบและกฎหมายมหาเถรสมาคม การที่พระสังฆาธิการระดับจังหวัด โดยเฉพาะพระราชวรสิริสุธิ สามารถขับเคลื่อนภาระงานทั้ง 6 ด้านให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยทั้งอำนาจตามกฎหมาย (Formal Power) และบารมีธรรม (Moral Authority) โดยเฉพาะหลักสัจจบารมี ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความเลื่อมใสศรัทธาและความมั่นคงให้แก่สถาบันสงฆ์ในสังคมไทยท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่

2.4 ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์

ภาวะผู้นำเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์กรขนาดใหญ่และมีโครงสร้างที่ซับซ้อนเช่นคณะสงฆ์ในประเทศไทย ทฤษฎีภาวะผู้นำได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ภาวะผู้นำแบบเผด็จการ (autocratic leadership) สู่ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (democratic leadership) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (transformational leadership) ที่เน้นการสร้างแรงบันดาลใจและวิสัยทัศน์ (Bass & Riggio, 2006) ไปจนถึงภาวะผู้นำรับใช้ (servant leadership) ซึ่งเน้นการรับใช้ผู้ตามและส่งเสริมการเติบโตของพวกเขา (Greenleaf, 1977) ในบริบทของการปกครองคณะสงฆ์ ภาวะผู้นำมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น เนื่องจากต้องรักษาสมดุลระหว่างพระธรรมวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณี และการปรับตัวให้เข้ากับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป พระสงฆ์ผู้ปกครองมีบทบาทในการนำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา บริหารจัดการทรัพยากรบุคคล และทรัพย์สิน ตลอดจนการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่พุทธศาสนิกชน (สุรพล สุธรรมโม, 2558) อย่างไรก็ตาม การปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบันต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น การลดลงของศรัทธา การขาดแคลนกำลังคน การเผยแผ่ศาสนาในรูปแบบใหม่ ๆ และข้อครหาต่าง ๆ ซึ่งล้วน

ต้องการภาวะผู้นำที่เปี่ยมด้วยวิสัยทัศน์ คุณธรรม และความสามารถในการแก้ปัญหา (พระราชวรมนู, (ประยูร ปยุตโต), 2529) การพัฒนาภาวะผู้นำในคณะสงฆ์จึงมิใช่เพียงการเพิ่มพูนทักษะการบริหารจัดการ แต่ยังรวมถึงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่สอดคล้องกับหลักพระธรรมวินัย

2.4.1. บทบาทผู้นำทางการปกครองของพระสงฆ์

พระพรหมบัณฑิต (2559) กล่าวว่า การปกครองคณะสงฆ์มีรากฐานมาจากพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ โดยมีเป้าหมายเพื่อความเรียบร้อยดีงามของพระศาสนา

พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร (2561) ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการปกครองต้องประกอบด้วยหลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพื่อให้การปกครองมีความยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับของพระภิกษุสามเณรในปกครอง

2.4.2. คุณลักษณะผู้นำทางการปกครองของพระสงฆ์

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) (2562) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของพระสงฆ์ผู้นำทางการปกครองว่า ต้องเป็นผู้ทรงความรู้ในพระธรรมวินัย มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถประยุกต์หลักพุทธธรรมให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน

พระราชวรมนู (2560) เสนอว่า ผู้นำคณะสงฆ์ควรมีทักษะในการสื่อสาร มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และมีความเป็นกลางในการตัดสินใจ นอกจากนี้ ผู้นำคณะสงฆ์ควรยึดหลักทศพิธราชธรรมในการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักอวิโรธนะ คือการไม่ประพฤติให้คลาดจากธรรม

2.4.3. การพัฒนาภาวะผู้นำทางการปกครองของพระสงฆ์

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (2563) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางการปกครองของพระสงฆ์ โดยเน้นการศึกษาพระธรรมวินัยอย่างลึกซึ้ง การฝึกอบรมทักษะการบริหารจัดการสมัยใหม่ และการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประยุกต์ใช้ในการปกครอง

พระสุธีวรญาณ (2561) กล่าวว่า การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์ควรมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะด้านการปกครองคณะสงฆ์ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อให้พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งทางการปกครองมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการปกครองที่ถูกต้อง

2.4.4. ความท้าทายในการปกครองคณะสงฆ์ในยุคปัจจุบัน

พระเทพวิสุทธิกวี (2564) ได้วิเคราะห์ความท้าทายในการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยปัญหาการขาดแคลนพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถในการปกครอง ปัญหาการแทรกแซงจากภายนอก และปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี

พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโน (2562) เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการปฏิรูประบบการปกครองคณะสงฆ์ให้มีความยืดหยุ่นและทันสมัยมากขึ้น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์รุ่นใหม่ในการปกครอง และการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะสงฆ์กับภาครัฐและภาคประชาสังคม

2.4.5. แนวโน้มของภาวะผู้นำทางการปกครองของพระสงฆ์ในอนาคต

พระเทพโพธิวิเทศ (2563) ได้คาดการณ์แนวโน้มของภาวะผู้นำทางการปกครองของพระสงฆ์ในอนาคตว่า จะมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปกครองมากขึ้น มีการกระจายอำนาจการปกครองสู่ระดับล่างมากขึ้น และมีการร่วมมือกับองค์กรภายนอกในการแก้ไขปัญหาสังคมมากขึ้น

พระศรีคัมภีรญาณ (2564) เสนอว่า ผู้นำคณะสงฆ์ในอนาคตจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เข้าใจบริบทสังคมโลก และสามารถประยุกต์พระธรรมวินัยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยไม่ละทิ้งหลักการดั้งเดิมของพระพุทธศาสนา

2.4.6. การบูรณาการภาวะผู้นำแบบพุทธกับการปกครองคณะสงฆ์

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2561) ได้นำเสนอแนวคิดการบูรณาการภาวะผู้นำแบบพุทธกับการปกครองสมัยใหม่ โดยเน้นการประยุกต์หลักพุทธธรรม เช่น อปริหานิยธรรม 7 และสังคหวัตถุ 4 ในการปกครองคณะสงฆ์ เพื่อสร้างความสามัคคีและการมีส่วนร่วม

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (2562) ได้เสนอรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์แนวใหม่ที่เน้นการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ทุกระดับ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการกระจายอำนาจการตัดสินใจ โดยยังคงรักษาหลักการของพระธรรมวินัยเป็นสำคัญ

2.4.7. กรณีศึกษาความสำเร็จในการปกครองคณะสงฆ์

พระพรหมวชิรญาณ (2563) ได้ศึกษากรณีตัวอย่างความสำเร็จในการปกครองคณะสงฆ์ของวัดพระธรรมกาย ในการบริหารจัดการองค์กรสงฆ์ขนาดใหญ่ โดยใช้ระบบการจัดการแบบมีส่วนร่วมและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ (2564) ได้นำเสนอกรณีศึกษาของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดที่มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์ในปกครอง การมีระบบการติดตามประเมินผล และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน

2.4.8. บทบาทของผู้นำคณะสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคม

พระราชนเรธี (2560) ได้อธิบายถึงบทบาทของผู้นำคณะสงฆ์ในการพัฒนาสังคม ทั้งในด้านการศึกษา สาธารณสงเคราะห์ และการแก้ไขปัญหาสังคม โดยเน้นการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

พระมหาประยูร ปิยวณฺโณ (2563) ได้วิเคราะห์ว่า ผู้นำคณะสงฆ์ในปัจจุบันควรมีบทบาทเชิงรุกในการแก้ไขปัญหาสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัว และปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับศาสตร์สมัยใหม่ในการพัฒนาสังคม

2.4.9. สรุปและข้อเสนอแนะ

ภาวะผู้นำทางการปกครองของพระสงฆ์มีความสำคัญต่อความมั่นคงและความเจริญของพระพุทธศาสนา ดังที่พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2565) ได้กล่าวไว้ว่า “ความเข้มแข็งของพระพุทธศาสนาขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของคณะสงฆ์ และความเข้มแข็งของคณะสงฆ์ขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้นำคณะสงฆ์”

พระราชธรรมนิเทศ (2564) ได้เสนอแนะว่า การพัฒนาภาวะผู้นำทางการปกครองของพระสงฆ์ควรมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ โดยมีการวางแผนการพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่ การสร้างระบบพี่เลี้ยง และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การปกครองคณะสงฆ์มีประสิทธิภาพและสามารถธำรงพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงในสังคมไทยและสังคมโลกต่อไป

2.4.10. ภาวะผู้นำทางการปกครองในมิติตามหลักพุทธบริหาร

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2563) ได้อธิบายถึงหลักพุทธบริหารที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปกครองคณะสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักอปริหานิยธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักการที่นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองขององค์กรและป้องกันความเสื่อม โดยเน้นการประชุมอย่างสม่ำเสมอ การพร้อมเพรียงกันประชุม การไม่บัญญัติสิ่งขัดต่อพระธรรมวินัย และการให้ความเคารพเชื่อฟังพระเถระผู้ใหญ่

พระมหาสมบุญ วุฑฺฒิกโร (2564) ได้นำเสนองานวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักละ 5 (กำลัง 5 ประการ) ในการปกครองคณะสงฆ์ ประกอบด้วย สัทธาพละ (กำลังแห่งศรัทธา) วิริยพละ (กำลังแห่งความเพียร) สติพละ (กำลังแห่งสติ) สมาธิพละ (กำลังแห่งสมาธิ) และปัญญาพละ (กำลังแห่งปัญญา) ซึ่งช่วยเสริมสร้างภาวะผู้นำที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

2.4.11 การปกครองคณะสงฆ์ในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม

พระราชรัตนมงคล (2562) ได้ศึกษาการปกครองคณะสงฆ์ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า ผู้นำคณะสงฆ์ในพื้นที่ดังกล่าวต้องมีความเข้าใจในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีทักษะในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และสามารถประสานความร่วมมือกับผู้นำศาสนาอื่นๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ (2563) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยเน้นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรม การพัฒนาทักษะการสื่อสารและการเจรจาต่อรอง และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ในชุมชน

2.4.12 นวัตกรรมในการปกครองคณะสงฆ์

พระมหาสุทิตย์ อาภากร (2565) ได้นำเสนอนวัตกรรมในการปกครองคณะสงฆ์ยุคดิจิทัล โดยเสนอให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลพระสงฆ์แบบดิจิทัล (Digital Monk ID) การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการประชุมและการติดต่อสื่อสาร และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

พระเทพวชิรโมลี (2564) ได้เสนอรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์แบบบูรณาการ (Integrated Monastic Governance) ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างการปกครองแบบดั้งเดิมตามพระธรรมวินัยกับแนวคิดการบริหารจัดการสมัยใหม่ โดยเน้นการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ

กล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำทางการปกครองของพระสงฆ์มีพัฒนาการที่น่าสนใจและมีความสำคัญต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนาและสังคมไทย การศึกษาและพัฒนาภาวะผู้นำดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงถึงทั้งหลักการดั้งเดิมตามพระธรรมวินัยและบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการปกครองคณะสงฆ์อย่างเหมาะสมจะช่วยให้พระพุทธศาสนาสามารถดำรงอยู่และเจริญรุ่งเรืองในสังคมไทยและสังคมโลกต่อไป

2.5 หลักสัจจบารมีในพระพุทธศาสนา

คำว่า “สัจจบารมี” หรือ “บารมีแห่งความสัตย์” เป็นหนึ่งในบารมี 10 ประการของพระโพธิสัตว์ ซึ่งหมายถึงการตั้งมั่นอยู่ในความจริง ความซื่อสัตย์ และความถูกต้องทั้งในวาจาและการกระทำ (โกศล ปริยัติโก, 2560) สัจจบารมีเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำที่มั่นคง และเป็นที่น่าเชื่อถือของผู้อื่น และพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน) ได้น้อมนำหลักสัจจบารมีมาเป็นแนวทางในการบริหารงานคณะสงฆ์ โดยเน้นการดำเนินชีวิตตามความจริง โปร่งใส ไม่บิดเบือนหลักการทางพระธรรมวินัย (พระราชวชิรสุธี, 2562) ท่านเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำที่ไม่ใช่เพียงเชิงโครงสร้าง แต่อยู่ที่ “ภายใน” คือ ความกล้าหาญในการพูดความจริง การตั้งมั่นในสัจจะ และการทำตนให้เป็นที่ยอมรับด้วยคุณธรรม

2.5.1 ความหมายและความสำคัญของสังขบารมี

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2559) ได้กล่าวถึงความหมายของสังขจะไว้ใน พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรมว่า สังขจะ หมายถึง ความจริง คำจริง ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ และการรักษาความสัตย์ อันเป็นหลักแห่งความดีงามและความสำเร็จ

พระธรรมปิฎก (2542) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า สังขจะเป็นธรรมที่ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ เป็นที่ไว้วางใจ และเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคม เพราะหากขาดสังขจะ ความเชื่อมั่นระหว่างกันก็จะไม่เกิดขึ้น

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2554) ให้นิยามไว้ว่า สังขจะ หมายถึง ความจริง ความจริงใจ และให้นิยาม บารมี ว่าหมายถึง 1. คุณความดีที่ควรบำเพ็ญ 2. คุณความดีที่ได้บำเพ็ญมา และ 3. คุณสมบัติที่ทำให้ยิ่งใหญ่

พจนานุกรมภาษาบาลี-อังกฤษ (Pali-English Dictionary) ให้ความหมายว่า สังขจะ (Sacca) หมายถึง ความจริง (The truth) และ บารมี (Parami) หมายถึง Completeness, Perfection, the highest state

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) (2551) ให้ความหมายว่า สังขจะ ที่แปลว่าคำพูดแปลว่า คำจริง คำตรง คำแท้ คำไม่โกหก หลอกลวง บิดพลิ้ว ส่วนที่เป็นคุณธรรมแปลว่า ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ ความมีสติซื่อตรง ความมีจิตใจตรง ไม่คิดคด ไม่คิดโกหกหลอกลวง รักษาความสัตย์ มั่นคง ส่วนคำว่า บารมี (เล่มเดียวกัน) แปลว่า ปฏิบัติเป็นเครื่องให้ถึงฝั่ง ปฏิบัติเป็นเครื่องให้ถึงที่สุด ข้อปฏิบัติเป็นเหตุให้ถึงความประเสริฐ ข้อปฏิบัติเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขอันยิ่งใหญ่ และหมายถึง คุณความดีที่ได้บำเพ็ญมาอย่างยิ่งยวดในอดีต

พระพรหมมุนี (พิมพ์ ธมฺมธโร) (2505) ได้กล่าวถึงสังขจะ ในหนังสือสากศาสนาไว้ว่า สังขจะ หมายถึงความจริงอันเป็นสิ่งที่เที่ยงแท้เป็นอมตะดังที่พูดกันเสมอว่า ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย คำว่า ความจริง คือ ความดี ความแท้ สิ่งประเสริฐ หรือแก้ว เป็นสิ่งที่สังคมปรารถนา บุคคลที่ หรือประเสริฐ จะต้องทำดีมีสังขจาวาจา คือพูดอย่างไรจะต้องทำอย่างนั้น เช่น พระพุทธเจ้า พระองค์จะทรง ทำตามที พระองค์ตรัส (ยถาว่าที ตถากาโร) การพูดกับการกระทำจะต้องตรงกันเสมอ

พระโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ วิฑูยาโณ) (2529) กล่าวถึงความหมายของสังขจะ ในหนังสือธรรมปริทรรศน์ ๆ ไว้ว่า “สังขจะ คือความจริงได้แก่มีความจริงใจต้องการที่จะกระทำการสิ่งใด แล้วทำ สิ่งนั้นให้จริง ๆ ไม่ทอดทิ้งหรือทอดเลยเมื่อยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ตนได้กำหนดไว้ แต่การกระทำ นั้นจะเป็น สังขจะบารมี ได้ก็ต่อเมื่อความตั้งใจจริงในการกระทำความดีและละความชั่วเท่านั้น”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา (2534) ได้ทรงกล่าวถึงความหมายของสังขจะ ในพระราชนิพนธ์ ไว้ว่า “สังขจะ คือการกล่าวไม่ผิดจากความเป็นจริง มีรส คือ การกระทำสภาวะความเป็นจริงให้แจ่มแจ้ง สภาพที่ปรากฏ คือ ความดี ความถูกต้อง มีพื้นฐาน คือความเป็นผู้ยินดีในธรรมอันงาม เป็น

ธรรมผูกพัน ความสามัคคีในระหว่างมิตรให้สนิทสนมมั่นคง ถ้าขาดสัจจะ แล้วความสามัคคี ย่อมเป็นไปไม่ได้” ดังนั้น สัจจะ จึงหมายถึงการพูดความจริง โดยไม่โกหกคนอื่นเพื่อประโยชน์ ของตน แม้ในพุทธวงศ์ก็เน้นการพูดความเป็นจริงไม่เปลี่ยนแปลงจากความเป็นจริงอุปมากับดาวประกายพริ้วที่โคจรไปตามธรรมชาติไม่เบี่ยงเบน จึงทำให้เข้าใจได้ว่าการพูดความจริงนี้หมายถึงการพูดถูกต้องตามสัจธรรม คือความจริงแห่งธรรมชาตินั่นเอง

2.5.2 ความสำคัญของสัจจบารมีในพระพุทธศาสนาเถรวาท

ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท โดยเฉพาะในอรรถกถาและชาดก มีการกล่าวถึงสัจจบารมีไว้อย่างมาก

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) (2549) ได้วิเคราะห์ว่า สัจจบารมีเป็นหลักธรรมที่โดดเด่นในพระพุทธศาสนา ที่มีปรากฏในชาดกหลายเรื่อง เช่น วัฏฏชาดก ที่แสดงถึงพลังของสัจจะที่ทำให้ไฟป่าดับลง หรือมหาสุตโสมชาดก ที่แสดงถึงการรักษาสัจจะแม้ต้องแลกด้วยชีวิต

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) (2551) กล่าวว่า สัจจะ ทำให้เกิดความไว้วางใจกัน ให้มีความบริสุทธิ์ใจต่อกันและรักษาสันติภาพ รักษาไมตรี รักษาสามัคคีกันไว้ได้

พระมหาสมปอง ตาลปุตโต (2554) ได้รวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์จริยาปิฎก อันเป็นคัมภีร์ที่กล่าวถึงการบำเพ็ญบารมีของพระพุทธเจ้าในอดีตชาติ พบว่า สัจจบารมีเป็นคุณธรรมที่ปรากฏในหลายพระชาติ โดยเฉพาะพระเตมีย์ใบ้ และพระมหาสุตโสม ซึ่งล้วนแต่เป็นการแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการรักษาคำพูดและทำตามที่ได้ให้สัญญาไว้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2556) กล่าวว่า สัจจบารมีในพระพุทธศาสนาเถรวาทมีความสำคัญทั้งในแง่ของการปฏิบัติตนเพื่อบรรลุนิพพาน และในแง่ของการเป็นผู้นำหรือผู้ปกครอง เพราะการมีสัจจะจะนำไปสู่ความน่าเชื่อถือและการยอมรับจากผู้อื่น

2.5.3 ระดับของสัจจบารมีในทศบารมี

ในคัมภีร์พุทธวงศ์ ตอนรัตนจกกรมกัณฑ์ มีการกล่าวถึงบารมี 10 ประการ อุปบารมี 10 ประการและปรมัตถบารมี 10 ประการ จากคำถามที่ท้าวสหัมบดีพรหมได้ทูลถามพระพุทธเจ้า ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสเล่าถึงจริยาวัตรในอดีตชาติของพระโพธิสัตว์ในการบำเพ็ญบารมี 10 ประการอย่างครบถ้วน และบำเพ็ญบารมี 10 ประการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในพระชาติต่อ ๆ มา กระทั่งมาสมบูรณ์ที่สุดในพระชาติสุดท้ายที่พระพุทธเจ้าทรงบรรลุนิพพานสัมมาสัมโพธิญาณ ซึ่งถือว่าการบำเพ็ญปรมัตถบารมีในขั้นตอนสุดท้าย (ขุ.พุทธ. (ไทย) 33/1/286-295) ซึ่งอธิบายได้ว่าการบำเพ็ญสัจจบารมีสามารถทำได้ถึง 3 ระดับ คือ สัจจบารมี สัจจอุปบารมี และสัจจปรมัตถบารมี

ในสโมธานกถา พระไตรปิฎกเล่มที่ 33 พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 25 ขุททกนิกาย อปทาน ภาค 2 พุทธวังสะ-จริยาปิฎก พระพุทธเจ้าได้ทรงสรุปการบำเพ็ญบารมี 10 ประการ อุปบารมี 10 ประการ และปรมัตถบารมี 10 ประการไว้ดังต่อไปนี้

ในภาพที่เป็นพระเจ้าสิริราช ทรงบำเพ็ญทานบารมี ในภาพที่เป็นพระเวสสันดรและเวลามพราหมณ์ ทรงบำเพ็ญทานอุปบารมี ในภาพที่เป็นอกิตติดาบส ทรงบำเพ็ญทานอุปบารมี ในภาพที่เป็นพระยาไถ่ป่า สีลวนาค และพระยากระต่าย ทรงบำเพ็ญทานปรมัตถบารมี

ในภาพที่เป็นพระยาวานร ช้างฉัททันต์ และช้างเลี้ยงมารดา ทรงบำเพ็ญศีลบารมี ในภาพที่เป็นจัมเปยยกนาคราช และภริยัตตนาคราช ทรงบำเพ็ญศีลอุปบารมี ในภาพที่เป็นสังขपालบัณฑิต ทรงบำเพ็ญศีลปรมัตถบารมี

ในภาพที่เป็นอุธัญชยกุมาร มหาโควินทพราหมณ์ คนเลี้ยงช้าง อโยธยราชโอรส ภัลลาคี สุวรรณสาม มฆเทวะ และเนมิราช ทรงบำเพ็ญปัญญาอุปบารมี ในภาพที่เป็นมโหสถ กุลทลตันฑิละ และนกรกระทา ทรงบำเพ็ญปัญญาอุปบารมี ในภาพที่เป็นวิธูรบัณฑิต และสุริยพราหมณ์มาตังคะ ทรงบำเพ็ญปัญญาบารมี ในภาพที่เป็นพระราชผู้ก่อให้เกิดสัตตกุสสตชาดก ทรงบำเพ็ญปัญญาปรมัตถบารมี

ในภาพที่เป็นพระราชผู้มีความเพียร ทรงบำเพ็ญวิริยปรมัตถบารมี ในภาพที่เป็นพระยาวานร ทรงบำเพ็ญวิริยบารมี

ในภาพที่เป็นธรรมपालกุมาร ทรงบำเพ็ญขันติบารมี ในภาพที่เป็นธรรมิกเทพบุตร ทรงบำเพ็ญขันติอุปบารมี ในภาพที่เป็นขันตีวาทีดาบส ทรงบำเพ็ญขันติบารมี และเมื่อได้ทำกรรมที่ทำได้ยากเป็นอันมาก ถือว่าเป็นขันติปรมัตถบารมี

ในภาพที่เป็นสัสตบัณฑิต นักคุมดับไฟด้วยสัจจะ เป็นการบำเพ็ญสัจจบารมี ในภาพที่เป็นปลาอยู่ในน้ำ ทรงบำเพ็ญสัจจบารมีโดยการตั้งสัจจะให้ฝนตกหนักช่วยชีวิตฝูงปลาและสัตว์น้ำ ในภาพที่เป็นสุปรบัณฑิตส่งเรือข้ามสมุทรจนถึงฝั่ง เป็นกัณหาทิปายนดาบสระงับยาพิษ และเป็นวานรข้ามแม่น้ำคงคาที่มีจระเข้ ถือว่าทรงบำเพ็ญสัจจอุปบารมี ในภาพที่เป็นสุตโสมราชา ทรงบำเพ็ญสัจจปรมัตถบารมี โดยรักษาสัจจะเพื่อช่วยชีวิตกษัตริย์ 101 พระองค์

ในภาพที่เป็นมาตังกุส และช้างมาตังคะ ทรงบำเพ็ญอธิฐานอุปบารมี ในภาพที่เป็นมุกคักขกุมาร ทรงบำเพ็ญอธิฐานปรมัตถบารมี

ในภาพที่เป็นมหาภักคฤปิ และพระเจ้าโสธนะ ในภาพที่เป็นพระเจ้าพรหมทัตต์ และคัณชิตินทกะ ทรงบำเพ็ญเมตตาบารมี ในภาพที่เป็นโสณนันทบัณฑิต ทรงบำเพ็ญเมตตาอุปบารมี ในภาพที่เป็นพระเจ้าเอกราช ทรงบำเพ็ญเมตตาปรมัตถบารมี

ในภาพที่เป็นนกแขกเต้าทั้งสองครั้ง เป็นอุเบกขาบารมี ในภาพที่เป็นโลมหังสบัณฑิต เป็นอุเบกขาปรมัตถบารมี (ขุ.พุทธ. (ไทย) 33/36/406-408) (กรมการศาสนา, 2525)

พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ) (2557) อธิบายว่า สัจจบารมี คือ การรักษาความจริง และคำพูดในระดับทั่วไป สัจจอุปบารมี คือ การรักษาสัจจะที่ยิ่งกว่าปกติ เช่น ยอมสละทรัพย์สินสมบัติ เพื่อรักษาสัจจะ และสัจจปรมัตถบารมี คือ การรักษาสัจจะขั้นสูงสุด ถึงขั้นยอมสละชีวิตเพื่อรักษาความจริง

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) (2552) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การบำเพ็ญสัจจบารมีในระดับต่าง ๆ มีความสำคัญต่อการพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น โดยเริ่มจากความซื่อสัตย์ในระดับพื้นฐาน จนถึงการเห็นแก่ความจริงมากกว่าชีวิตของตนเอง

พระศรีสุธรรมมุนี (เกษม อาสนนันท) (2549) ได้วิเคราะห์ว่า การบำเพ็ญสัจจบารมีในระดับต่าง ๆ นั้น มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาภาวะผู้นำ โดยผู้นำที่มีสัจจบารมีในระดับสูง จะได้รับความเชื่อถือและศรัทธาจากผู้ตามมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการนำองค์กรหรือสังคม

2.5.4 การประยุกต์ใช้หลักสัจจบารมีในการปกครองและการพัฒนาภาวะผู้นำ

สัจจบารมีสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปกครองและการพัฒนาภาวะผู้นำได้หลายประการ

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2551) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม โดยเน้นที่สัจจบารมี ว่าเป็นการสร้างที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจให้เกิดขึ้นในองค์กร ผู้นำที่มีสัจจะ จะได้รับการยอมรับและความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชา

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (2554) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม” พบว่า สัจจบารมีเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงพุทธ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการบริหารองค์กรในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุรพล สุธะพรหม และคณะ (2555) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสัจจบารมีในการบริหารองค์กร พบว่า สัจจบารมีมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาลในองค์กร โดยผู้นำที่มีสัจจบารมีจะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

พระมหาวิเชียร วชิรธมฺโม (2558) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักทศบารมีของผู้บริหารในสถานศึกษา” พบว่า สัจจบารมีช่วยสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจในสถานศึกษา ทำให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างราบรื่น และเกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย

2.5.5 ลักษณะของสัจจะ

ในพระไตรปิฎก เล่มที่ 11 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 3 ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค พระพุทธเจ้าตรัสถึงคุณสมบัติของพระนามว่า ตถาคต กับพระจุนทะว่า “...ตถาคตเป็นผู้พูดในเวลาที่เหมาะสม (กาลวาที) พูดแต่สิ่งที่เป็นจริง (สัจจวาที) เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง (ภูตวาที) เป็นประโยชน์ (อิตถวาที) เป็นธรรม (ธัมมวาที) และเป็นวินัย (วินยวาที) ทั้งในอดีต อนาคต และปัจจุบัน เพราะตถาคตไม่พูด

เรื่องไม่จริง ไม่เป็นประโยชน์ ถึงจะเป็นเรื่องจริง แต่ไม่เป็นประโยชน์ ก็ไม่พูด หากเป็นเรื่องจริง และเป็นประโยชน์ ตถาคตก็จะพูดในเวลาที่เหมาะสมเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ ชาวโลกจึงเรียกว่า ตถาคต” (ที.ปา. 11/119/124) (กรมการศาสนา, 2525)

ในพระไตรปิฎก เล่มที่ 29 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 21 ขุททกนิกาย มหานิเทศ มีการกล่าวถึงการสำรวจวาจา ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะของผู้มีสัจจะว่า “...ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ละมุสาวาท เว้นขาดจากมุสาวาท พูดจริง ดำรงคำสัตย์ มีถ้อยคำมั่นคงเชื่อถือได้ ไม่พูดให้เคลื่อนไหวคลาดแคลงโลก ละปิสฺสณาวาจา เว้นขาดจากปิสฺสณาวาจา ฟังจากข้างนี้แล้ว ไม่ไปบอกข้างโน้น เพื่อทำลายคนหมู่นี้ หรือ ฟังจากข้างโน้นแล้ว ไม่มาบอกคนหมู่นี้ เพื่อทำลายคนหมู่นี้ เป็นผู้สมานคนที่แตกต่างกันบ้าง ส่งเสริมคนที่พร้อมเพรียงกันบ้าง มีความพร้อมเพรียงเป็นที่มา ยินดี ยินดีในบุคคลที่พร้อมเพรียงกัน มีความเพรียกเพรียงในบุคคลที่พร้อมเพรียงกัน กล่าววาจาที่ทำให้เขาพร้อมเพรียงกัน ด้วยประการดังนี้ ละผรุสฺสวาจา เว้นขาดจากผรุสฺสวาจา กล่าววาจาที่ไม่มีโทษ อันไพเราะโสต เป็นที่ตั้งแห่งความรัก หยั่งลงถึงหทัย เป็นคำของชาวเมือง ที่ชนหมู่มากพอใจ ชอบใจ ละสัมผัปปลาปะ เว้นขาดจากสัมผัปปลาปะ พูดโดยกาลควร พูดจริง พูดถึงอรรถ พูดถึงธรรม พูดถึงวินัย กล่าววาจาเป็นหลักฐาน มีที่อ้างอิง มีส่วนสุด ประกอบด้วยประโยชน์ โดยกาลอันควร เป็นผู้ประกอบด้วยวิสุจิริต 4 กล่าววาจาปราศจากโทษ 4 จต เว้น เว้นขาด ออก สลัด พ้นขาด ไม่ประกอบด้วยดิรัจฉานกถา 32 ประการ เป็นผู้มิจิตปราศจากแดน กิเลสอยู่ย่อมกล่าวกถาวัตร 10 อย่าง คือ อปฺปิฉณกถา ถ้อยคำที่ชักนำให้มีความปรารถนาน้อย สันตุฏฐิกถา ถ้อยคำที่ชักนำให้มีความสันโดษ ปวิเวกกถา ถ้อยคำที่ชักนำให้มีความสงัด การสงัดใจ อสังสัคคกถา ถ้อยคำที่ชักนำไม่ให้เกิดทุกข์ด้วยหมู่ วิริยารัมภกถา ถ้อยคำที่ชักนำให้มุ่งมั่นทำความเพียร สิลกถา ถ้อยคำที่ชักนำให้ตั้งอยู่ในศีล สมานิกถา ถ้อยคำที่ชักนำให้ทำจิตมั่น ปัญญากถา ถ้อยคำที่ชักนำให้เกิดปัญญา วิมุตติกถา ถ้อยคำที่ชักนำให้ทำใจให้พ้นจากกิเลสและความทุกข์ วิมุตติญาณทัสสนกถา ถ้อยคำที่ชักนำให้สนใจและเข้าใจเรื่องความรู้ความเห็นในภาวะที่หลุดพ้นจากกิเลสและความทุกข์ สติปัญฐานกถา สัมมัมปธานกถา อิทธิบาทกถา อินทริยิกถา พลกถา โพชฌังคกถา มัคคกถา ผลกถา นิพพานกถา...” (ขุ.ม.หา. (ไทย) 29/389/203) (กรมการศาสนา, 2525)

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) (2551) กล่าวว่า ผู้มีสัจจะพูดอย่างไร ทำอย่างนั้น รักษาคำพูด ซื่อสัตย์ จริงใจ ไว้วางใจได้ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีความบริสุทธิ์ใจต่อคู่ครองของตัวเอง และบุคคลทั่วไป และไม่เป็นคนสับปลับ หน้าไหว้หลังหลอก

พระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภณจิตฺโต) (2566, 14 เมษายน) กล่าวถึงความซื่อตรง ซึ่งเป็นลักษณะประการหนึ่งของสัจจะว่าสามารถแยกได้เป็น 6 ประการ คือ 1) ซื่อตรงต่อบุคคล คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับตนเอง ไม่ว่าจะชั้นสูง เสมอกันหรือต่ำกว่าก็ตาม ไม่คิดโกงผู้อื่น ไม่นินทาว่าร้ายใครในที่ลับหลังด้วยเจตนาชั่ว ไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น ไม่เนรคุณผู้มีพระคุณ 2) ซื่อตรงต่อเวลา คือ การที่ได้นัดหมายกับใคร เวลาใดแล้ว ไม่ผัดนัด ไปตรงตามเวลา เหมาะสมกับเวลาที่ได้นัด

หมายไว้ หรือตั้งใจจะทำอะไร เวลาใด แล้วลงมือปฏิบัติให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนดไว้นั้น เพราะคนทุกคนนิยมการไปมาตรงเวลา จึงถือเวลาที่กำหนดไว้เป็นสำคัญ 3) ชื่อตรงต่อวาจา คือ เมื่อได้รับปากกับใครไว้หรือได้ประกาศไว้ว่าจะทำสิ่งนั้นสิ่งนั้นอันเป็นสิ่งที่ดี และจะไม่กระทำสิ่งนั้นสิ่งนั้นอันเป็นสิ่งที่ไม่ดี แล้วกระทำตามที่ได้สัจวาจาเอาไว้ไม่บิดพลิ้วหรือหาข้ออ้างในอันที่จะไม่กระทำตามนั้นโดยประการต่าง ๆ 4) ชื่อตรงต่อหน้าที่ คือ ชื่อสัตย์สุจริตและจริงใจต่อตำแหน่งหน้าที่ของตน ไม่ปล่อยให้การปฏิบัติหน้าที่ให้เสียหาย ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาตลอดจนเครือญาติมีช่องทางทำการอันเป็นทุจริต หรือประพฤติมิชอบ เบียดบังภาษีอากรอันเป็นของประเทศชาติมาเป็นของตนเอง 5) ชื่อตรงต่อธรรมะหรือความดี คือ การยึดมั่นในหลักคุณธรรม ความชื่อสัตย์สุจริตใจต่อคุณธรรมและธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของชาติและพระศาสนา บูชาความถูกต้องของธรรมเนียมประเพณีนั้น ๆ เหนือสิ่งอื่นใด และ 6) ชื่อตรงต่อเวลา คือ ไม่เกียติตนเอง ชื่อสัตย์สุจริตต่ออุดมการณ์ของตน ยอมเอาเหตุผลปรับปรุงงานให้เข้ากับเหตุการณ์ อันเป็นแนวคิดหรือความตั้งใจเดิมของตนเอง แต่ถือหลักคืออุดมการณ์เป็นสำคัญ ไม่ฝืนใจในอันที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ใช่ปณิธานของตนเอง

2.5.6 กรณีศึกษาผู้นำที่ใช้หลักสัจจบาร์มีในการปกครอง

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของผู้นำที่ทรงใช้หลักสัจจบาร์มีในการปกครอง ดังที่ สมเด็จพระสันติเวชกุล (2557) ได้รวบรวมพระราชดำรัสและพระราชกรณียกิจที่แสดงให้เห็นถึงพระองค์ทรงรักษาพระราชสัตย์ต่อประชาชนและประเทศชาติอย่างเคร่งครัด เช่น พระปฐมบรมราชโองการที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ซึ่งพระองค์ทรงปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดตลอดรัชสมัย

พระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฺฒโน) เจ้าอาวาสวัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง ซึ่งเป็นกรณีศึกษาในวิทยานิพนธ์นี้ ได้แสดงให้เห็นถึงการใช้หลักสัจจบาร์มีในการบริหารวัดและปกครองคณะสงฆ์ ดังที่ พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ (2561) ได้ศึกษาและพบว่า ท่านยึดหลักความจริงใจและรักษาคำพูดในการปกครองพระภิกษุสามเณร ทำให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาจากผู้ใต้ปกครอง

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) เป็นอีกหนึ่งกรณีศึกษาที่น่าสนใจ ดังที่ พระไพศาล วิสาโล (2551) ได้วิเคราะห์ว่า ท่านพุทธทาสใช้หลักสัจจะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยยึดมั่นในความจริงและกล้าที่จะแสดงความจริงแม้จะขัดกับความเชื่อดั้งเดิม ซึ่งทำให้ท่านได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ

2.5.7 การวัดและประเมินสัจจบาร์มีในบริบทของภาวะผู้นำ

การวัดและประเมินสัจจบาร์มีในบริบทของภาวะผู้นำเป็นประเด็นที่มีการศึกษาไม่มากนัก แต่มีนักวิชาการบางท่านได้เสนอแนวคิดไว้

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา (2557) ได้พัฒนาเครื่องมือวัดคุณธรรมตามหลัก ทศบารมี โดยมีการวัดสัจจบารมีผ่านตัวชี้วัดต่างๆ เช่น ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ การรักษาคำพูด ความ จริ่งใจต่อผู้อื่น และการไม่บิดเบือนข้อมูล

จิรัฐ ขวนชม (2559) ได้ศึกษาการประเมินภาวะผู้นำเชิงพุทธ และเสนอว่า สัจจบารมี สามารถวัดได้จากความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน โดยใช้แบบสอบถามที่มีตัวชี้วัด เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือ การรักษาสัญญา และความซื่อตรง

สุรพล สุยะพรหม และคณะ (2562) ได้พัฒนาเครื่องมือวัดภาวะผู้นำตามหลักทศบารมี สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีการวัดสัจจบารมีใน 3 มิติ คือ ความจริงใจต่อตนเอง ความจริงใจ ต่อผู้อื่น และความจริงใจต่อหน้าที่การงาน

2.5.8 บทบาทของสัจจบารมีในการสร้างธรรมาภิบาลในองค์กร

สัจจบารมีมีบทบาทสำคัญในการสร้างธรรมาภิบาลในองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) (2558) ได้เชื่อมโยงหลักสัจจบารมีกับหลัก ธรรมาภิบาล โดยเฉพาะในมิติของความโปร่งใส (Transparency) และความรับผิดชอบ (Accountability) โดยชี้ว่าผู้นำที่มีสัจจะจะบริหารงานด้วยความโปร่งใสและพร้อมรับผิดชอบต่อผล การกระทำของตน

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2559) ได้วิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหาร องค์กรภาครัฐ พบว่า สัจจบารมีเป็นรากฐานของความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการทำงาน เพราะ เมื่อผู้นำมีความซื่อสัตย์และจริงใจ การทุจริตคอร์รัปชันก็จะลดลง

สุรพล สุยะพรหม และคณะ (2560) ได้ศึกษาการบูรณาการหลักทศบารมีในการบริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า สัจจบารมีช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน และนำไปสู่การมี ส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2.5.9 ความท้าทายในการปฏิบัติตามหลักสัจจบารมีในบริบทสังคมปัจจุบัน

การปฏิบัติตามหลักสัจจบารมีในบริบทสังคมปัจจุบันมีความท้าทายหลายประการ

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (2560) ได้วิเคราะห์ความท้าทายในการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ ในการบริหารงานยุคปัจจุบัน พบว่า ความซับซ้อนของสังคมและการเมือง ความกดดันจากกลุ่ม ผลประโยชน์ต่างๆ และวัฒนธรรมการทุจริตที่ฝังรากลึก เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการปฏิบัติตามหลักสัจ จบารมีของผู้นำ

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (2561) ได้วิเคราะห์ว่า ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารมีมากมายและรวดเร็ว การรักษาสัจจะและความจริงใจของผู้นำถูกท้าทายด้วยแรงกดดันจากสังคมและสื่อมวลชน รวมถึง ความคาดหวังที่สูงจากประชาชน

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (2562) ได้เสนอแนวทางการปฏิบัติตามหลักสัจจบาร์มีในยุคดิจิทัล โดยเน้นการสื่อสารที่จริงใจ การใช้ข้อมูลที่ถูกต้อง และการรับผิดชอบต่อคำพูดและการกระทำของตน แม้จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2.5.10 สัจจะในหลักธรรมต่าง ๆ

1. ขรรวาสธรรม

สัจจะในขรรวาสธรรม หมายถึง ความจริง ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริงใจ พูดจริง ทำจริง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559)

2. อธิษฐานธรรม

สัจจะในอธิษฐานธรรม หมายถึง ความจริง คือ ดำรงมั่นในความจริงที่รู้ชัดด้วยปัญญา เริ่มแต่จริงวาจาจนถึงปรมาตมสัจจะ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559)

3. เบญจธรรม

สัจจะในเบญจธรรม หรือ เบญจกัลยาณธรรม หมายถึง ความสัตย์ ความซื่อตรง ใช้คู่กับ ศีลข้อที่ 4 คือ มุสาวทา เวรมณี การงดเว้นจากการพูดเท็จ พูดโกหก หรือพูดไม่จริง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559)

4. ทศบาร์มี

สัจจะในทศบาร์มี หรือ บาร์มี 10 หมายถึง ความจริง คือ พูดจริง ทำจริง และจริงใจ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559)

กล่าวโดยสรุป สัจจะ หมายถึง ความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง ความจริงใจ การพูดจริง ทำจริง การพูดแต่เรื่องจริง ไม่โกหก หลอกลวง ไม่พูดเท็จ

2.5.11 สัจจบาร์มีในพระไตรปิฎก

ในกปิลาชจริยาที่ 7 ว่าด้วยจริยาวัตรของพระยาวานร (ช.พุทธ. (ไทย) 33/27/399) (กรมการศาสนา, 2525) มีการกล่าวถึงสัจจบาร์มีไว้ว่า

“ในกาลเมื่อเราเป็นพระยาวานร อยู่ ณ ซอกเขาใกล้ฝั่งแม่น้ำ ในกาลนั้น เราถูกจระเข้ เบียดเบียนไปไม่ได้ เรายืนอยู่ ณ โอกาสใด โดดจากฝั่งนี้ไปยังฝั่งโน้น จะเข้มนเป็นสัตว์ร้าย แสดงความน่ากลัวอยู่ ณ โอกาสนั้น จะเข้มนกล่าวกะเราว่า มาเถิด แม้เรากล่าวกะจะเข้มนั้นว่า จะมาเรา โดดลงเหยียบศิระจะเข้มนั้นแล้ว โดดไปยืนอยู่ที่ฝั่งโน้น เราได้ทำตามคำของจะเข้มนั้นที่กล่าว หลอกลวงนั้นหาได้ ผู้เสมอด้วยคำสัตย์ของเราไม่มี นี่เป็นสัจจบาร์มีของเรา ฉะนี้แล.”

ในสังขสวหยปณติจรียาที่ 8 พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน ภาค 2 (ขุ.พุทธ. (ไทย) 33/28/399) (กรมการศาสนา, 2525) มีการกล่าวถึงสังขขารมีไว้ว่า

“อีกเรื่องหนึ่งในกาลเมื่อเราเป็นดาบส ปรากฏนามว่า สัจจะ เรารักษาสัตว์โลกไว้ด้วยคำสั่ง ได้ทำหมู่ชนให้สามัคคีกัน ฉะนั้นแล”

ในวิภูฏโกปตกจรียาที่ 9 ว่าด้วยจริยาวัตรของลูกนกคุ้ม (ขุ.พุทธ. (ไทย) 33/27/400) (กรมการศาสนา, 2525) มีการกล่าวถึงสังขขารมีไว้ว่า

“อีกเรื่องหนึ่ง เมื่อเราเป็นลูกนกคุ้ม ขนยังไม่ออก ยังอ่อนเป็นดั่งชิ้นเนื้อ อยู่ในรัง ในนคร ขนบท ในกาลนั้น มารดาเอางอยปากคาบเหยื่อมาเลี้ยงเรา เราเป็นอยู่ด้วยผัสสะของมารดา กำลังกายของเรายังไม่มี ในฤดูร้อนทุก ๆ ปี มีไฟป่าไหม้ลูกกลามา ไฟไหม้ป่าเป็นทางดำลูกกลามาใกล้เรา ไฟไหม้ป่าลูกกลาใหญ่หลวง เสียงสนั่นอื้ออึง ไฟไหม้ลูกกลามาโดยลำดับ เข้ามาใกล้จนจะถึงเรา มารดาบิดาของเราสะดุ้งใจหวาดหวั่น เพราะกลัวไฟไหม้มาโดยเร็ว จึงทิ้งเราไว้ในรังหนีเอาตัวรอดไปได้ เราเหยียดเท้า กางปีกออกรู้ว่า กำลังกายของเราไม่มี เรานั้นไปไม่ได้อยู่ในรังนั่นเอง จึงคิดอย่างนี้ใน กาลนั้นว่า เมื่อก่อนเราสะดุ้งหวาดหวั่น พึ่งเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในระหว่างปีกของมารดาบิดา บัดนี้ มารดา บิดาทิ้งเราหนีไปเสียแล้ว วันนี้ เราจะทำอย่างไร ศีลคุณความสัตย์ พระสัพพัญญูพุทธเจ้าผู้ ประกอบด้วยความสัตย์เอ็นดูกรุณาอยู่ในโลก ด้วยความสัตย์นั้น เราจักกระทำสังขจกรียาอันสูงสุด เราคำนึงถึงกำลังพระธรรม ระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้พิชิตมารอันมีในก่อน ได้กระทำสังขจกรียา แสดง กำลังความสัตย์ว่า ปีกของเรามีอยู่ แต่ไม่มีขน เท้าของเรามีอยู่ แต่ยังเดินไม่ได้ มารดาบิดาก็พากันบิน ออกไปแล้วแนะไฟ จงกลับไป (จงดับเสีย) พร้อมกับเมื่อเรากระทำสังขจกรียา ไฟที่ลุกไหม้โรงนี้ใหญ่หลวง เว้นไว้ 16 กรีส ไฟดับ ณ ที่นั้นเหมือนจุ่มลงในน้ำ ผู้เสมอด้วยความสัตย์ของเราไม่มี นี่เป็นสังขขารมี ของเรา ฉะนั้นแล”

ในมัจฉราชจรียาที่ 10 ว่าด้วยจริยาวัตรของพระยาปลา (ขุ.พุทธ. (ไทย) 33/30/401) (กรมการศาสนา, 2525) มีการกล่าวถึงสังขขารมีไว้ว่า

“อีกเรื่องหนึ่ง ในกาลเมื่อเราเป็นพระยาปลาอยู่ในสระใหญ่น้ำในสระแห้งขอด เพราะแสง พระอาทิตย์ในฤดูร้อน ที่นั่นกา แร้ง นกกระสา นกตะกรุมและเหยี่ยว มาคอยจับปลากินทั้งกลางวัน กลางคืน ในกาลนั้น เราคิดอย่างนี้ว่า เรากับหมู่ญาติถูกบีบคั้น จะพึงเปลื้องหมู่ญาติให้พ้นจากทุกข์ได้ ด้วยอุบายอะไรหนอ เราคิดแล้ว ได้เห็นความสัตย์อันเป็นอรรถเป็นธรรมว่า เป็นที่พึ่งของหมู่ญาติได้ เราตั้งอยู่ในความสัตย์แล้ว จะเปลื้องความพินาศใหญ่ของหมู่ญาตินั้นได้ เรานึกถึงธรรมของสัตบุรุษ คิดถึงการไม่เบียดเบียนสัตว์ อันยังยืนเที่ยงแท้ในโลก ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งได้ แล้วได้กระทำสัง ขจกรียาว่า ตั้งแต่เราระลึกตนได้ ตั้งแต่เรารู้ความมาจนถึงบัดนี้ เราไม่รู้สีกว่าแก้งเบียดเบียนสัตว์แม้ตัว หนึ่งให้ได้รับความลำบากเลยด้วยสังขจวาจา นี้ ขอเมฆจงยังฝนให้ตกทำใหญ่ แนะเมฆ ท่านจงเปล่ง สายฟ้าคำรามให้ฝนตกจงทำชุมทรัพย์ของกาให้พินาศไป ท่านจงยังกาให้เดือดร้อนด้วยความโศก จง

ปลดปล่อยฝูงปลาจากความโศก พร้อมกับเมื่อเราทำสังจกิริยา เมฆส่งเสียงสนั่นครั่นครื้น ยังฝนให้ตก ครู่เดียว ก็เต็มเปี่ยมทั้งที่ตอนและที่ลุ่ม ครั้นเราทำความเพียรอย่างสูงสุด อันเป็นความสัตย์อย่าง ประเสริฐเห็นปานนี้แล้ว อาศัยกำลังอานุภาพความสัตย์ จึงยังให้ฝนตกทำให้ใหญ่ผู้เสมอด้วยความสัตย์ ของเราไม่มี นี่เป็นสังจบาร์มีของเราฉะนี้แล”

ในกัณฑ์ปายนจริยาที่ 11 ว่าด้วยจริยาวัตรของกัณฑ์ปายนตะดาบส (ขุ.พุทธ. (ไทย) 33/31/402) (กรมการศาสนา, 2525) มีการกล่าวถึงสังจบาร์มีไว้ว่า

“อีกเรื่องหนึ่ง ในกาลเมื่อเราเป็นฤๅษีชื่อว่ากัณฑ์ปายนตะ เราไม่ยินดีประพตติพรหมจรรย์ ยิ่งกว่า 50 ปี ใคร ๆ จะรู้ใจที่ไม่ยินดีประพตติพรหมจรรย์ของเรานั้นหาไม่ได้ แม้เราก็ก็นับบอกแก่ใคร ๆ ว่า ความไม่ยินดีมีในใจของเรา สหายเพื่อนพรหมจรรย์ของเรา ชื่อมณฑัพพะ เป็นฤๅษีมีอานุภาพมาก ประกอบด้วยบุรพกรรม (กรรมเก่าให้ผล) ถูกเสียบหลาวทั้งเป็น เราทำการพยาบาลมณฑัพพะดาบส นั้นให้หายโรคแล้วได้อาลามาสู่บรรณศาลาอันเป็นอาศรมของเราเอง พราหมณ์ผู้เป็นสหายของเราได้ พากิริยาและบุตร ต่างถือสักการะสำหรับต้อนรับแขก รวมสามคนมาหาเรา เรานั่งเจรจาปราศรัยกับ สหายและภรรยาของเขาอยู่ในอาศรมของตน เด็กโยนลูกข่างเล่นอยู่ ทำงูเห่าให้โกรธแล้ว ที่นั่น เด็กนั้น เอามือควานหาลูกข่างไปตามปล่องจอมปลวก ควานไปถูกเอาศีรษะงูเข้า พอมือไปถูกศีรษะของมัน งูก็ โกรธ อาศัยกำลังพิษ เคืองจนเหลือจะอดกลั้นได้กัดเด็กทันที พร้อมกับถูกงูกัด เด็กล้มลงที่พื้นดินด้วย กำลังพิษกล้า เหตุนั้นเราเป็นผู้ได้รับทุกข์หรือว่าเรามีความรักจึงเป็นทุกข์ เราได้ปลอมมารดาบิดาของ ทารกนั้น ผู้มีทุกข์เศร้าโศก ให้สว่างแล้ว ได้ทำสังจกิริยาอันประเสริฐสุดก่อนว่า เราผู้ต้องการบุญ ได้ ประพตติพรหมจรรย์ มีจิตเลื่อมใสอยู่ 7 วันเท่านั้น ต่อแต่นั้นมา การประพตติของเราไม่เลื่อมใส 50 ปี เศษ เราไม่ปรารถนาจะประพตติเสียเลย ด้วยความสัตย์นี้ ขอความสวัสดิจึงมีแก่เด็กนี้เถิด พิษจงระงับ ยัญญัตตกุมารจงเป็นอยู่ พร้อมกับเมื่อเราทำสังจกิริยา มาณพหุวันไหวด้วยกำลังพิษได้พ้นกายหาย โรค ลูกขึ้นได้ ผู้เสมอด้วยความสัตย์ของเราไม่มี นี่เป็นสังจบาร์มีของเรา ฉะนี้แล”

ในสุตโสมจริยาที่ 12 ว่าด้วยพระจริยาวัตรของพระเจ้าสุตโสม (ขุ.พุทธ. (ไทย) 33/32/403) (กรมการศาสนา, 2525) มีการกล่าวถึงสังจบาร์มีไว้ว่า

“อีกเรื่องหนึ่ง ในกาลเมื่อเราเป็นพระเจ้าแผ่นดินพระนามว่าสุตโสมถูกพระเจ้าโปริสาทจับ ไปได้ ระลึกถึงคำผิดเพี้ยนไว้กะพราหมณ์ พระยาโปริสาทเอาเชือกร้อยฝ่ามือกษัตริย์ 101 ไว้แล้ว ทำ กษัตริย์เหล่านั้นให้ได้รับความลำบาก นำเราไปด้วยเพื่อต้องการทำพิธีกรรม พระยาโปริสาทได้ถามเรา ว่าท่านปรารถนาจะให้ปล่อยหรือ เราจักทำตามขอใจของท่าน ถ้าท่านจะกลับมาสู่สำนักเรา เรา รับคำพระยาโปริสาทนั้นว่าจะกล่าวไย ถึงการมาของเรา แล้วเข้าไปยังพระนครอันรื่นรมย์มอบราช สมบัติแล้วในกาลนั้น เพราะเราระลึกถึงธรรมของสัตว์บุรุษ เป็นของเก่า อันพระพุทเจ้า เป็นต้นเสพ แล้วให้ทรัพย์แก่พราหมณ์แล้ว จึงเข้าไปหาพระยาโปริสาท ในการมาในสำนักพระยาโปริสาทนั้น เรา

ไม่มีความสงสัยว่าจักฆ่าหรือไม่ เราตามรักษาสัจจาจนยอมสละชีวิตเข้าไปหาพระยาปริสาท ผู้เสมอด้วยความสัตย์ของเราไม่มี นี่เป็นสัจจาบารมีของเรา ฉะนั้นแล”

กล่าวโดยสรุป ด้วยอำนาจของสัจจาบารมี นกคุ้มสามารถดับไฟไปได้ ปลาบันดาลให้ฝนตก สุปารบัณฑิตสามารถเล่นเรือข้ามมหาสมุทร กัณหาพิยานดาบสามารถรักษาพิษงู ลิงพันภัยจากจระเข้ข้ามแม่น้ำคงคาได้ และพระเจ้าสุตโสมสามารถช่วยชีวิตกษัตริย์ 101 พระองค์

2.5.12 สัจจาบารมีในอรรถกถา ขุททนิกาย จริยาปิฎก

ในคัมภีร์อรรถกถาจริยาปิฎก (ปรหมัตถทีปนี) ได้ขยายความถึงการบำเพ็ญ "สัจจาบารมี" ของพระโพธิสัตว์ไว้อย่างละเอียด โดยชี้ให้เห็นว่าสัจจะไม่ได้หมายถึงเพียงการพูดความจริงเท่านั้น แต่หมายถึงความซื่อตรงและการรักษาความจริงแท้ในหลายมิติดังต่อไปนี้

1. อรรถกถากปิลราชจริยาที่ 7

ในอดีตกาล เมื่อพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นพระยาวานรผู้มีพลกำลังมหาศาลและสติปัญญาเฉลียวฉลาด อาศัยอยู่เพียงลำพัง ณ ขอกเขาใกล้ริมฝั่งแม่น้ำอันเป็นที่ตั้งของเกาะซึ่งอุดมด้วยผลาผลนานาชนิด พระยาวานรจะใช้การกระโดดพักที่โขดหินกึ่งกลางน้ำเพื่อข้ามไปหาอาหารบนเกาะและกลับสู่ที่พำนักเป็นกิจวัตรด้วยความชำนาญ

คราหนึ่ง นางจระเข้เกิดความปรารถนาจะบริโภคเนื้อหัวใจของพระยาวานร จระเข้ผู้สามีจึงอาสาด้วยการนอนนิ่งพรางตัวบนโขดหินกลางน้ำเพื่อดักจับพระยาวานรในเวลาเย็น ทว่าด้วยความช่างสังเกต พระยาวานรเห็นความผิดปกติของระดับโขดหินจึงใช้อุบายทักทายโขดหินจนจระเข้หลงกลเผยตัวออกมา เมื่อทราบวาทนทางกลับถูกปิดกั้น พระยาวานรจึงใช้ปฏิภาณไถ่ถามและแจ้งว่าจะยอมมอบตัวให้โดยให้จระเข้อำพากรอไว้ ด้วยธรรมชาติของจระเข้เมื่ออำปากดวงตาจะปิดสนิท พระยาวานรจึงฉวยจังหวะกระโดดเหยียบศีรษะจระเข้และสปริงตัวกลับสู่ฝั่งได้อย่างปลอดภัย

การกระทำดังกล่าวเปรียบเสมือนการบำเพ็ญ “สัจจาบารมี” อันยิ่งใหญ่ เนื่องจากพระยาวานรได้รักษาปฏิญญาที่ให้ไว้แก่จระเข้ว่าจะเดินทางกลับมาหาจริงตามวาจา โดยมีได้ใช้วิธีที่มุสาเพื่อเอาตัวรอด แต่เป็นการใช้ปัญญาควบคู่ไปกับการรักษาความสัตย์อย่างเด็ดเดี่ยวแม้ต้องเผชิญกับอันตรายถึงชีวิต

จระเข้ครั้งเห็นความอัครรรยในปัญญาและสัจจะของพระยาวานร จึงกล่าวสรรเสริญคุณธรรม 4 ประการที่ทำให้พระยาวานรสามารถข้ามพ้นศัตรูได้ ประกอบด้วย 1) สัจจะ ความซื่อตรงต่อวาจาที่กล่าวว่าจะมา และกระทำตามที่พูดจริง 2) ธรรม (พิจารณาปัญญา) ความมีปัญญาไตร่ตรองเห็นเหตุและผลอย่างรอบคอบ 3) ธิติ (ความเพียร) ความมุ่งมั่นไม่ท้อถอยในการรักษาชีวิตและหน้าที่ และ 4) จาคะ ความเสียสละตนเพื่อรักษาสัจจะและหลักเลียงบาป

ท้ายที่สุด จระเข้ได้ยอมรับพ่ายแพ้ต่อคุณธรรมของพระโพธิสัตว์และกลับสู่ที่อยู่ของตน เหตุการณ์นี้จึงเป็นประจักษ์พยานแห่งการบำเพ็ญสัจจบารมีที่หาผู้ใดเสมอเหมือนมิได้ของพระโพธิสัตว์ สืบมา

สรุปได้ว่า การบำเพ็ญสัจจบารมีในอรรถกถापิลราขจริยาที่ 7 สะท้อนให้เห็นถึงหัวใจของการสร้างบารมีของพระโพธิสัตว์ที่ยึดมั่นใน "วจีสังจะ" หรือการรักษาความสัตย์แห่งวาจาอย่างเด็ดเดี่ยว แม้ต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤตที่อันตรายถึงชีวิต โดยทรงเลือกที่จะรักษาปณิธานที่ให้ไว้แก่ จระเข้อย่างตรงไปตรงมาแทนการใช้วิธีมูสาเพื่อเอาตัวรอด แต่ในขณะเดียวกันก็ทรงใช้ "ปัญญา" (ธรรม) และปฏิภาณไหวพริบในการหาทางออกที่ชาญฉลาดควบคู่ไปกับการรักษาความสัตย์ จนได้รับคำสรรเสริญจากศัตรูถึงคุณธรรม 4 ประการ อันได้แก่ สัจจะ (ความซื่อตรง) ธรรม (ปัญญา) อดิ (ความเพียร) และจาคะ (ความเสียสละ) ซึ่งการกระทำนี้ถือเป็นการสร้างบารมีที่ยิ่งใหญ่ในลักษณะของการยอมสละชีวิตเพื่อรักษาธรรม อันเป็นรากฐานสำคัญในการบำเพ็ญพระโพธิญาณเพื่อเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต

2. สัจจสวหยาปณิติจริยา

ในอดีตกาล พระโพธิสัตว์อุบัติในตระกูลพราหมณ์มหาศาล ณ กรุงพาราณสี นามว่า “สัจจะ” เมื่อเจริญวัยได้เดินทางไปศึกษาศิลปวิทยาการ ณ เมืองคถกศิลา จนสำเร็จการศึกษาทุกแขนงในเวลาอันรวดเร็ว จากนั้นจึงเดินทางกลับสู่พาราณสีเพื่อปรนนิบัติดูแลมารดาบิดาด้วยความกตัญญู ต่อมาเมื่อมารดาบิดาประสพเคราะห์จะให้ครองเรือนและมอบความมั่งคั่งทั้งปวงให้แก่พระองค์ พระมหาสัตว์ผู้มีใจฝักใฝ่ในการบรรพชาและมุ่งเพิ่มพูนเนกขัมมบารมี จึงได้แสดงธรรมชี้ให้เห็นถึงโทษของการครองเรือนและอันสงส์ของการบวช จนในที่สุดได้ตัดสินใจสละกองสมบัติมหาศาลและยศถาบรรดาศักดิ์ ประจุพญาช้างสารทำลายเครื่องพันธนาการ เสด็จเข้าสู่ป่าหิมพานต์เพื่อบวชเป็นฤๅษี บำเพ็ญตบะเลี้ยงชีพด้วยผลาผลไม้ จนบรรลุสมาบัติ 8 และอภิญญา 5 เสวยสุขทางจิตด้วยฌานสมาบัติสืบมา

วันหนึ่ง สัจจดาบสได้ตรวจดูโลกด้วยทิพยจักขุ พบว่ามนุษย์ส่วนใหญ่อยว่นชว่นในอกุศลกรรมและมักทะเลาะวิวาทกันด้วยเหตุแห่งกามคุณ จึงดำริว่าการวางเฉยต่อความทุกข์ของสัตว์โลกย่อมไม่สมควรแก่ผู้บำเพ็ญสมาสมาธิโพธิญาณ เพราะตนได้ตั้งสัจปณิธานไว้ว่าจะชนถ่ายสัตว์โลกออกจากเปือกตมแห่งสังสารวัฏ เพื่อนำไปสู่ฝั่งพระนิพพาน ดังนั้น เพื่อมิให้เสียสัจจะที่ให้ไว้ พระองค์จึงตัดสินใจเสด็จออกจากป่าลึกเข้าสู่ถิ่นที่อยู่ของมนุษย์

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันเปี่ยมล้น พระมหาสัตว์จึงละความสุขจากการเสวยสมาบัติแล้วใช้ฤทธิ์เสด็จไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อแสดงพระธรรมเทศนาให้เหมาะแก่จริยนิสัยของมหาชน โดยชี้ให้เห็นถึงทุกข์และโทษของการวิวาทบาดหมางกันทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทรงอบรมสั่งสอนให้ผู้

ขัดแย้งกลับมาสมัครสมานสามัคคีและเกื้อกูลกัน ทรงชี้แจงโทษของอกุศลกรรมและชักนำมหาชนให้ตั้งมั่นอยู่ในกุศลกรรมบถ 10 ประการ สำหรับผู้มีอุปนิสัยแก่กล้า ทรงชักชวนให้บรรพชาเพื่อรักษา ศีลสังวร คัมภีร์อินทรี และเจริญสติสัมปชัญญะ จนสามารถบรรลุธรรมตามสมควรแก่กำลังแห่ง ปัญญาและการปฏิบัติของแต่ละบุคคลสืบไป

สรุปได้ว่า การบำเพ็ญสังขารมีในสังขสวหยาปณัตติจริยา สะท้อนให้เห็นถึงความ ซื่อตรงต่อ "ปณิธาน" หรือ "อธิษฐานสังขะ" ของพระโพธิสัตว์ โดยมีได้ทรงมองว่าสังขะคือเพียงการไม่ พุดเท็จ แต่คือการรักษาคำมั่นสัญญาที่ตั้งไว้ว่าจะเกื้อกูลและขนถ่ายสัตว์โลกให้พ้นจากทุกข์ แม้ทรงจะ บรรลุความสุขส่วนตัวจากฌานสมาบัติในป่าลึกแล้ว แต่เมื่อทรงตรวจพบความทุกข์ยากและการ เบียดเบียนกันของมนุษย์ ทรงถือว่าควรเพิกเฉยยอมเป็นการเสียสังขะต่อมหาปณิธาน จึงทรงตัดสินใจ สละความสุขส่วนตัวตนเสด็จออกไปอบรมสั่งสอนมหาชนให้ละคลายความขัดแย้งและตั้งมั่นในกุศลธรรม การกระทำนี้จึงเป็นการบำเพ็ญสังขารมีควบคู่ไปกับพระมหากรุณาธิคุณ เพื่อยินหยัดในหน้าที่ของ พระโพธิสัตว์ที่ต้องบำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวมตามที่ได้ตั้งสัตยาธิษฐานไว้ทุกประการ

3 อรรถกถาวิภังคิกโกตถจริยา

ในอดีตชาติเมื่อพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นพญานาคคุ่ม อาศัยอยู่ในป่าแห่งหนึ่งใน แคว้นมคธ ขณะที่ยังเป็นลูกนาคตัวน้อย ร่างกายยังมิได้เจริญเติบโตพอที่จะมีชนปกคลุมและไม่มีกำลัง เพียงพอที่จะบินหรือเดินออกจากรังได้ จึงต้องอาศัยการปรณินิบัติเลี้ยงดูและมอบความอบอุ่นจาก มารดาบิดาอยู่ภายในรังเป็นนิตย์

คราหนึ่ง เกิดภัยพิบัติไฟป่าลุกลามอย่างรวดเร็วและรุนแรง เสียงเปลวไฟแผดเผาตัง กึกก้องไกลเข้ามาถึงรังของพระโพธิสัตว์ มารดาและบิดาของนาคคุ่มเกิดความตระหนกตกใจต่อมรณภัย ที่รุกราน ด้วยสัญชาตญาณแห่งการรักตัวกลัวตายจึงจำต้องสละความรักในบุตรแล้วบินหนีเอาตัวรอด ไปสู่ที่ปลอดภัย ทั้งให้ลูกนาคโพธิสัตว์เผชิญวิกฤตอยู่เพียงลำพัง

พระโพธิสัตว์แม้จะพยายามเหยียดเท้าและกางปีกเพื่อหนีออกจากรัง แต่ด้วยกำลังกายที่ ยังอ่อนนักจึงมีอาจเคลื่อนไหวได้ ท่ามกลางวงล้อมของเปลวเพลิงที่กำลังเผาไหม้ พระองค์มิได้ ตระหนกจนเสียสติ แต่กลับดำริถึงคุณธรรมในโลก โดยระลึกถึงพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใน อดีตที่ทรงเปี่ยมด้วยศีล สมาธิ ปัญญา และพระมหากรุณาธิคุณ รวมถึงระลึกถึง “สังขะ” อันเป็น สภาวะธรรมที่ปรากฏอยู่ในตน

พระโพธิสัตว์จึงได้บำเพ็ญ สังขกิริยา โดยการกล่าววาจาสัตย์อ้างถึงความจริงเชิง ประจักษ์ในขณะนั้นว่า “ปีกของเรามีอยู่ แต่ยังไม่บินได้ เท้าของเรามีอยู่ แต่ยังไม่เดินได้ มารดาและ บิดาของเราได้บินจากไปแล้ว แ่นะไฟป่า ด้วยความสัตย์จริงนี้ ขอท่านจงถอยกลับไปเสียเถิด”

ด้วยอำนาจแห่งสัจจกิริยาอันบริสุทธิ์และอานุภาพแห่งพระพุทธานุภาพที่พระองค์น้อมรำลึกถึง ก่อให้เกิดเหตุอัศจรรย์ขึ้นโดยพลัน เปลวไฟที่ลุกโชนมหาศาลกลับดับมอดลงในระยะ 16 กรีสรอบรังของนกคุ้ม ประดุจคบเพลิงที่ถูกจุ่มลงในน้ำ ทำให้พระโพธิสัตว์และสรรพสัตว์ในบริเวณนั้นรอดพ้นจากภัยอันตรายได้อย่างน่าอัศจรรย์ สถานที่นั้นจึงกลายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่พมื่อจากล้ากรายได้ตลอดทั้งกับ

เหตุการณ์นี้ถือเป็นการบำเพ็ญ “สัจจการมี” อันยิ่งใหญ่ของพระโพธิสัตว์ ที่ใช้ความสัตย์จริงเป็นเครื่องคุ้มครองตนและผู้อื่น ซึ่งพระพุทธรองค์ทรงตรัสสรุปว่าไม่มีใครใดเสมอด้วยความสัตย์ของพระองค์ในคราวนั้น โดยนกคุ้มในครั้งนั้นได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ส่วนมารดาบิดาในอดีตได้กลับมาเป็นมารดาบิดาของพระองค์ในปัจจุบันชาติสืบมา

สรุปได้ว่า การบำเพ็ญสัจจการมีในอรรถกถาวัฏฏกโปตกจริยา (เรื่องพญานกคุ้ม) สะท้อนให้เห็นถึงอานุภาพของการใช้ “สัจจกิริยา” หรือการตั้งความสัตย์บนพื้นฐานของความจริงเชิงประจักษ์เพื่อเป็นเครื่องคุ้มครองตนและสรรพสัตว์ โดยในขณะที่พระโพธิสัตว์ยังเป็นลูกนกตัวน้อยและต้องเผชิญวิกฤตไฟป่าเพียงลำพัง ทรงมิได้ตระหนกจนเสียสติแต่กลับน้อมรำลึกถึงสภาวะธรรมแห่ง “สัจจะ” ที่ปรากฏอยู่ในตน โดยทรงกล่าววาจาสัตย์อ้างถึงความจริงที่ว่าตนมีปีกและเท้าแต่ยังมีอาจบินหรือเดินได้ และมารดาบิดาได้หนีไปแล้ว ด้วยอำนาจแห่งความสัตย์จริงที่บริสุทธิ์นี้ส่งผลให้เกิดเหตุอัศจรรย์ทำให้ไฟป่าดับมอดลงทันที เหตุการณ์นี้จึงเป็นประจักษ์พยานสำคัญของการสร้างสัจจการมีที่แสดงให้เห็นว่าความสัตย์จริงเป็นคุณธรรมที่มีอานุภาพเหนือธรรมชาติและเป็นที่พึ่งอันสูงสุดในยามคับขัน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการบำเพ็ญพระโพธิญาณสืบไป

4 อรรถกถามัจฉราชจริยาที่ 10

ในอดีตกาล เมื่อพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นพระยาปลา อาศัยอยู่ในสระโบกขรณีอันอุดมสมบูรณ์ใกล้กรุงสาวัตถี แคว้นโกศล ทรงปกครองหมู่ปลาด้วยเมตตาธรรมและความสมัครสมานสามัคคีสืบมา

คราหนึ่ง เกิดภัยแล้งรุนแรงในแคว้นโกศล ฝนมิได้ตกต้องตามฤดูกาลส่งผลให้ข้าวกล้าแห้งตายและน้ำในแหล่งน้ำต่าง ๆ ขอดแห้งลง จนปลาและเต่าทั้งหลายต้องซ่อนตัวอยู่ใต้เปือกตมเพื่อรักษาชีวิต ท่ามกลางวิกฤตนี้ ผุ้คนและกาต่างจ้องคอยจิกกินหมู่ปลาที่ติดอยู่ในเปือกตมอย่างน่าเวทนา พระยาปลาเห็นความพินาศของหมู่ญาติจึงเกิดความสลดใจและปรารถนาจะปลดปล่อยทุกข์ภัยนี้ โดยดำริว่าไม่มีทางอื่นใดนอกจากการทำ “สัจจกิริยา” เพื่อเรียกพินุณให้ตกต้องตามฤดูกาล

พระยาปลาจึงแหวกเปือกตมขึ้นมาแหงนมองท้องฟ้า น้อมระลึกถึงคุณความดีและศีลบริสุทธิ์ของตน แล้วตั้งสัจจอธิษฐานว่า “นับแต่เราจำความได้ เราไม่เคยจงใจเบียดเบียนสัตว์อื่นให้ได้รับความลำบากเลย แม้ในยามหิวโหยก็ได้ข่มเหงปลาเล็กด้วยกัน ด้วยสัจวาจานี้ ขอเทพยดาปักษีขุนนาง

บันดาลให้ฝนห่าใหญ่ตกลงมา เพื่อดับความโศกเศร้าของหมู่ปลาและทำลายโอกาสของฝูงนกกาที่จ้องทำลายชีวิตสัตว์อื่น”

ด้วยอำนาจแห่งสัจจบาร์มีอันบริสุทธิ์และมหากรุณาธิคุณที่มุ่งประโยชน์สุขแก่สัตว์โลก ท้าวสักกะเทวราชทรงทราบถึงเหตุการณ์นี้จึงรับสั่งให้เทพเจ้าแห่งฝนบันดาลพิรุณห่าใหญ่ให้หลังไหลลงมาทั่วแคว้นโกศล ภายในเวลาเพียงครู่เดียวน้ำก็เต็มเปี่ยมในสระโบกขรณีและพื้นที่ลุ่มดอนทั้งปวง หมู่ปลาทั้งหลายจึงรอดพ้นจากภรรณภัย มนุษย์และสัตว์โลกทั้งสองเท่าสี่เท่าได้รับความสุขกายสุขใจจากความเมตตาของพิชพรณธัญญาหารโดยทั่วกัน

เหตุการณ์นี้คือประจักษ์พยานแห่งการบำเพ็ญ “สัจจบาร์มี” ที่หาผู้ใดเสมอเหมือนมิได้ ดังที่พระพุทธองค์ทรงตรัสว่าความเพียรที่ประกอบด้วยสัจจะอันประเสริฐย่อมมีอานุภาพยิ่งใหญ่ โดยพระยาปลาในอดีตได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ส่วนเทพปัชชนะได้กลับมาเป็นพระอานนทเถระ และหมู่ปลาในครานั้นคือพุทธบริษัทในปัจจุบันสืบมา

สรุปได้ว่า การบำเพ็ญสัจจบาร์มีในอรรถกถาัมจรรยาสัทธิยาที่ 10 (เรื่องพระยาปลา) สะท้อนให้เห็นถึงอานุภาพของ “สัจจกิริยา” ที่เกิดจากความบริสุทธิ์แห่งศีลและเมตตาธรรมต่อส่วนรวม โดยในยามที่หมู่ปลาต้องเผชิญวิกฤตภัยแล้งจนจวนตัวต่อความตาย พระโพธิสัตว์ในร่างพระยาปลา ทรงมิได้นิ่งดูยต่อความทุกข์ของบริวาร แต่ทรงใช้ความสัตย์จริงที่ตนถือปฏิบัติมาตลอดชีวิต คือการไม่เคยจงใจเบียดเบียนหรือข่มเหงสัตว์อื่นแม้ในยามหิวโหย มาเป็นสัจจจวาจาในการอธิษฐานขอฝนต่อเทวดา อานุภาพแห่งความสัตย์ที่ประกอบด้วยมหากรุณานี้ส่งผลให้เกิดฝนตกลงมาอย่างหนักจนน้ำเต็มเปี่ยม รักษาสมดุลของธรรมชาติและช่วยให้สรรพสัตว์รอดพ้นจากภรรณภัย เหตุการณ์นี้จึงเป็นหลักฐานสำคัญของการสร้างสัจจบาร์มีที่แสดงให้เห็นว่า พลังแห่งความดีและความสัตย์ที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน สามารถบันดาลประโยชน์สุขให้เกิดขึ้นแก่โลกและเป็นรากฐานสู่การบรรลุสัมมาสัมโพธิญาณในที่สุด

5 อรรถกถากัณฑ์ปายนจรรยาสัทธิยาที่ 11

ในอดีตกาล พระโพธิสัตว์อุบัติในตระกูลพราหมณ์มหาศาล มีมิตรสนิทนามว่า “มัททพยะ” เมื่อทั้งสองเจริญวัยได้เล็งเห็นโทษของการครองเรือน จึงร่วมกันบริจาครทรัพย์สินทั้งหมดเป็นมหาทานแล้วออกบวชเป็นดาบส บำเพ็ญตบะอยู่ในป่าหิมพานต์มานานกว่า 50 ปี

ในระหว่างการบำเพ็ญพรตธรรมจรรยานั้น กัณฑ์ปายนดาบสเผชิญกับวิบากทางจิตใจ โดยท่านมีความยินดีในการบวชเพียง 7 วันแรกเท่านั้น หลังจากนั้นท่านต้องต่อสู้กับความไม่ยินดี (ความเบื่อหน่าย) ในการประพฤติพรตธรรมจรรยามาโดยตลอด ทว่าด้วยความละอายต่ออาปาทและเกรงจะถูกติเตียนว่าเป็นคนกลับกลอก ท่านจึงอดทนบำเพ็ญเพียรต่อไปอย่างเด็ดเดี่ยวโดยมิได้บอกความในใจนี้แก่ผู้ใด

คราหนึ่ง มณฑปยดาบสผู้เป็นสหายถูกทางการจับกุมโดยผิดพลาดในข้อหาโจรกรรม และถูกลงทัณฑ์ด้วยการเสียบบนทวารไม้ทองเหลือง กัณห์ทีปายนดาบสทราบข่าวจึงรีบมาพยาบาล สหาย ท่านนั่งฟังทวารเพื่ออยู่เป็นเพื่อนสหายตลอด 3 ยาม จนร่างกายเปราะเปื้อนด้วยหยาดเลือดที่ แห้งกรัง จึงปรากฏนามว่า “กัณห์ทีปายนะ” (ทีปายนะผู้มีกายดำ) ทำยที่สุดเมื่อความจริงปรากฏ ว่ามณฑปยดาบสบริสุทธิ์ พระราชาจึงสั่งให้ตัดทวารเสมอผิวหนังจนท่านรอดชีวิตมาได้

ต่อมา บุตรของสหายคฤหัสถ์นามว่า “ยัญญัตตกุมาร” ถูกอสรพิษกัดจนหมดสติ มารดาบิดาจึงนำบุตรมาขอความเมตตาให้ดาบสช่วยรักษา กัณห์ทีปายนดาบสผู้มิได้เชี่ยวชาญเชิงเวช ศาสตร์จึงตัดสินใจบำเพ็ญ “สัจจกิริยา” โดยการกล่าวความสัตย์จริงที่ปากจะเอ่ยว่า “ข้าพเจ้ามีความ ยินดีในการบวชเพียง 7 วันเท่านั้น หลังจากนั้นตลอด 50 ปีเศษ ข้าพเจ้าอยู่อย่างความไม่ยินดีมาโดย ตลอด ด้วยความสัตย์จริงนี้ ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่กุมาร พิษจงระงับไป”

ทันทีที่สิ้นคำสัจจธรรมา พืชร้ายได้เคลื่อนออกจากร่างกายของกุมารกึ่งหนึ่ง ต่อมาบิดา และมารดาของเด็กก็ได้ร่วมทำสัจจกิริยาโดยการเผยความสัตย์จริงในใจของตนเช่นกัน จนพืชร้ายหลุด พ้นจากร่างกายทั้งหมด ยัญญัตตกุมารจึงฟื้นคืนสติและหายจากโรคน่าอัศจรรย์

การกระทำนี้คือการบำเพ็ญ “สัจจบารมี” อันเป็นปรมัตถ์ พระโพธิสัตว์ทรงใช้ความสัตย์ จริงที่ปกปิดมานาน แม้จะเป็นความจริงที่ดูไม่น่าสรรเสริญในสายตาคนทั่วไป แต่เมื่อเป็นความจริงที่ บริสุทธิ์ ย่อมมีอานุภาพมหาศาลในการขจัดภัยอันตรายและรักษาชีวิตผู้อื่น หลังจากเหตุการณ์นั้น ดาบสได้บรรเทาความเบื่อหน่ายลงและบำเพ็ญฌานจนบรรลุอภิญญา เสด็จสู่พรหมโลกเมื่อสิ้นอายุขัย โดยกัณห์ทีปายนดาบสในอดีตได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสืบมา

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า สัจจบารมี หมายถึงหลักธรรมที่เน้นความจริง ความ ซื่อสัตย์ และการรักษาคำมั่นสัญญา เป็นหนึ่งในทศบารมีที่ผู้นำหรือบุคคลพึงบำเพ็ญ ประกอบด้วย ความจริงใจต่อตนเองและผู้อื่น การพูดความจริง ละเว้นการกล่าวเท็จ และการปฏิบัติตามที่ได้ให้ สัญญาไว้ การยึดมั่นในสัจจบารมีสร้างความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ และความศรัทธาจากผู้อื่น เป็น รากฐานสำคัญของการสร้างสัมพันธภาพที่ดีและการพัฒนาสังคมที่มีคุณธรรม

สรุปได้ว่า การบำเพ็ญสัจจบารมีในอรรถกถากัณห์ทีปายนจริยาที่ 11 สะท้อนให้เห็นถึง อานุภาพของสัจจะในมิติที่ลึกซึ้งที่สุด คือการยอมเผย “ความจริงใจ” แม้ความจริงนั้นจะเป็นสิ่งที่ดูไม่ น่าสรรเสริญในสายตาผู้อื่น โดยพระโพธิสัตว์ในร่างกัณห์ทีปายนดาบสทรงยอมสละเกียรติภูมิที่สะสม มานานกว่า 50 ปี ด้วยการทำสัจจกิริยาเผยความลับในใจว่าตนมีความเบื่อหน่ายในการประพฤติ พรหมจรรย์ เพื่อใช้พลังแห่งความสัตย์จริงที่บริสุทธิ์นั้นรักษาชีวิตของยัญญัตตกุมารให้พ้นจากพิษ ร้าย อานุภาพแห่งสัจจบารมีนี้แสดงให้เห็นว่า หัวใจของสัจจะมีใช้เพียงการรักษาภาพลักษณ์ที่ดี แต่คือ การยึดมั่นในความจริงแท้อย่างซื่อตรงต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ที่สามารถจัดปิด

เป่าภัยพิบัติ สร้างความไว้วางใจ และเป็นรากฐานสำคัญในการบำเพ็ญบารมีเพื่อความหลุดพ้นและประโยชน์สุขของส่วนรวมอย่างแท้จริง

2.5.13 สัจจบารมีและองค์ประกอบตามแนวคิดของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน)

สัจจบารมีเป็นหนึ่งในทศบารมีที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณลักษณะของผู้นำ โดยมีนัยหมายถึงการยึดมั่นในความจริง ความซื่อสัตย์ และการรักษาคำมั่นสัญญาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น อันเป็นพื้นฐานของการสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจในสังคม ทั้งนี้ พระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน) ได้เน้นย้ำว่า สัจจบารมีมิใช่เพียงการกล่าวความจริงเท่านั้น แต่เป็นการดำรงตนอยู่บนฐานแห่ง “ความเป็นจริง” ในทุกมิติของชีวิต โดยเฉพาะในบริบทของภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ ซึ่งต้องอาศัยความจริงเป็นหลักในการบริหารและการสร้างศรัทธาแก่พุทธบริษัท

จากการสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าว สามารถจำแนกองค์ประกอบของสัจจบารมีออกเป็น 5 ประการ ได้แก่ วจีสังจะ กิริยาสังจะ อธิษฐานสังจะ กตัญญูสังจะ และธรรมสังจะ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์เชิงบูรณาการและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ดังนี้

ประการที่หนึ่ง วจีสังจะ หมายถึง ความจริงทางวาจา คือ การพูดความจริง พูดตรงไปตรงมา และไม่กล่าวเท็จหรือบิดเบือนข้อเท็จจริง ในมิติของภาวะผู้นำ วจีสังจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาจากผู้ใต้บังคับบัญชา เนื่องจากวาจาถือเป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสารและการนำองค์กร หากผู้นำมีความจริงใจในการสื่อสาร ย่อมส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและความร่วมมือในระดับสูง

ประการที่สอง กิริยาสังจะ หมายถึง ความจริงทางการกระทำ คือ การประพฤติปฏิบัติให้สอดคล้องกับคำพูดและหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ผู้นำที่มีสัจจบารมีจะต้องแสดงออกผ่านการกระทำที่โปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการที่ดี และเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความศรัทธาอย่างยั่งยืน

ประการที่สาม อธิษฐานสังจะ หมายถึง ความจริงแห่งความตั้งมั่น คือ การยึดมั่นในคำมั่นสัญญาและเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยไม่หวั่นไหวต่อแรงกดดันหรือผลประโยชน์ส่วนตน องค์ประกอบนี้สะท้อนถึงความมั่นคงทางจิตใจและความมีหลักการของผู้นำ ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญในการนำองค์กรให้บรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ประการที่สี่ กตัญญูสังจะ หมายถึง ความจริงแห่งความกตัญญู คือ ความซื่อสัตย์ต่อบุญคุณและความรับผิดชอบที่มีต่อบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้นำที่มีคุณลักษณะนี้จะไม่ละทิ้งหน้าที่ ไม่ทรยศต่อความไว้วางใจ และมีความรับผิดชอบต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและสังคมโดยรวม อันเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรและสังคม

ประการที่ห้า ธรรมสัจจะ หมายถึง ความจริงตามหลักธรรม คือ การยึดมั่นในความถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย และใช้ธรรมเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจและบริหารจัดการ องค์ประกอบนี้ถือเป็นระดับสูงสุดของสัจจบาร์มี เนื่องจากการยึดมั่นในความจริงเชิงหลักการ มิใช่เพียงความจริงในระดับพฤติกรรม แต่เป็นความจริงที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม

โดยสรุป สัจจบาร์มีตามแนวคิดของพระราชวชิรสุธีเป็นระบบของคุณธรรมที่ครอบคลุมทั้งด้านวาจา การกระทำ เจตจำนง ความสัมพันธ์ และหลักการทางธรรม ซึ่งเมื่อผู้นำสามารถบูรณาการองค์ประกอบทั้ง 5 ประการได้อย่างสมบูรณ์ จะก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ความศรัทธา และความชอบธรรมในการปกครอง อันนำไปสู่ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและความเจริญก้าวหน้าขององค์กร และสังคมโดยรวม (พระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน), สัมภาษณ์ 1 กันยายน 2568)

2.6 ชีวิตประวัติโดยสังเขปของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน)

2.6.1 ประวัติ

พระราชวชิรสุธี (นามเดิม สุพัฒน์ ดอกไม้) (พระครูปริยัติสาทร และคณะ, 2564) เกิดเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2494 ณ บ้านเลขที่ 3 ตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ปัจจุบันอายุ 69 ปี 37 พรรษา บิดาชื่อนายผัน ดอกไม้ มารดาชื่อนางทองดี ดอกไม้ อุปสมบทเมื่อวันที่ 7 เมษายน พุทธศักราช 2525 ณ พัทธสีมาวัดศรีสุทธาวาส (วัดเลยหลง) ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยมีพระอุปัชฌาย์ คือ พระธรรมวรालังการ (หลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก) พระกรรมวาจาจารย์ คือ พระสุทธิสารโสภณ (โสภณ สุทธจนโท ป.ธ. 4) พระอนุสาวนาจารย์ คือ พระครูญาณธรรมาภรณ์ (หลวงปู่ท่อน ญาณธโร) (สุพัฒน์ อนันต์จารย์, 2558)

พระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน) เป็นพระสงฆ์ที่ปฏิบัติศาสนกิจตามบทบาทหน้าที่สนองงานคณะสงฆ์ ในฐานะเจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุต) พระสังฆาธิการรับภาระพระศาสนาและประเพณีผ่านภารกิจหลัก 6 ด้านของคณะสงฆ์ตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมายเถรสมาคม คือ ด้านการศึกษาเริ่มจากการเป็นครูสอนปริยัติธรรม ประจำสำนักเรียน วัดศรีสุทธาวาส เป็นครูใหญ่โรงเรียนผู้ใหญ่วัดศรีสุทธาวาส ครูใหญ่โรงเรียนพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ครูใหญ่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยาแผนกสามัญศึกษา เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา แผนกสามัญศึกษา เป็นผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก เป็นผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตศรีล้านช้าง เป็นรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างด้านการปกครอง รองเจ้าอาวาสวัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง เป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดศรีสุทธาวาส เป็นเจ้าอาวาสวัด ศรีสุทธาวาส เป็นเจ้าคณะอำเภอเมืองเลย (ธรรมยุต) เป็นเจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุต) นอกจากนี้งานด้านการสาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ สาธารณะสงเคราะห์ก็เกื้อกูลแก่คนท้องถิ่นและห่างไกล อีกทั้งการเผยแผ่ก็ได้แสดงพระธรรมเทศนาด้วยรูปแบบต่าง ๆ ที่

เด่นชัดคือการใช้ปฏิภาณแต่งหนังสือร้อยแก้วและร้อยกรองเป็นสื่อในการนำพุทธศาสนิกชนเข้าถึงหลักธรรม นำเข้าสู่จารีตประเพณีที่ติงามของพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมของคนเมืองเลย เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน (พระครูปริยัติสาทร และคณะ, 2564)

2.6.2 ตำแหน่งหน้าที่

พระราชวชิรสุธีดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดศรีสุทธารวาส พระอารามหลวง เจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุต) และเคยดำรงตำแหน่งเลขานุการรองเจ้าคณะภาค 8 เป็นรองเจ้าอาวาสพระอารามหลวงวัดศรีสุทธารวาส รักษาการเจ้าอาวาสวัดศรีสุทธารวาส

พระราชวชิรสุธียังมีตำแหน่งพิเศษในหลายด้าน อาทิ เป็นครูใหญ่โรงเรียนผู้ใหญ่วัดศรีสุทธารวาส เป็นผู้อำนวยการในการสอนธรรมในสถานศึกษาสังกัด สปช.อ.วังสะพุง จ.เลย เป็นผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดศรีสุทธารวาส ผู้อำนวยการโครงการพึงธรรมวันอาทิตย์ อีกทั้งเป็นครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เป็นผู้อำนวยการอบรมธรรมเพื่อเยาวชน เป็นอาจารย์ใหญ่ประจำส่วนศึกษา วัดศรีสุทธารวาส เป็นวิทยากรในการอบรมธรรมในสถานศึกษาและส่วนราชการต่าง ๆ พระราชวชิรสุธียึดถือแนวทางปฏิบัติของหลวงปู่ศรีจันทร์มาตลอด ในเรื่องการอบรมให้ความรู้ในเรื่องของธรรมแก่นักเรียนนักศึกษา มีการจัดการอบรมธรรมแก่นักเรียนนักศึกษาภายในวัดเป็นประจำ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ให้ความสำคัญในเรื่องศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและบาลี มีการเปิดสอนทางด้านสายสามัญด้วยการเปิดในระดับมหาวิทยาลัย ด้วยการนำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี-ปริญญาโท นอกจากนี้ ยังเปิดโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นภายในวัด และยังได้เป็นรองอธิการบดีของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ระหว่าง พ.ศ. 2541 – 2544

ด้วยคุณูปการมากมาย ท่านได้รับรางวัลต่าง ๆ เช่น ได้รับโล่โรงเรียนพระพุทธศาสนาดีเด่นจากสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ได้รับเกียรติบัตรจากวิทยาลัยครูเลยในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์สร้างชื่อเสียงให้แก่วิทยาลัย ได้รับพระราชทานเสาเสมาธรรมจักร ในฐานะผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้รับปริญญากิตติมศักดิ์ สาขาบริหารการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เป็นต้น

2.6.3 ตำแหน่งทางคณะสงฆ์

- พ.ศ. 2564 ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นราช ในราชทินนามที่ พระราชวชิรสุธี
- พ.ศ. 2526 เลขานุการรองเจ้าคณะภาค 11 (ธรรมยุต)
- พ.ศ. 2533 เจ้าคณะอำเภอเมืองเลย (ธรรมยุต)

- พ.ศ. 2528 รองเจ้าอาวาสพระอารามหลวง วัดศรีสุทธาวาส
 พ.ศ. 2528 รักษาการเจ้าอาวาสพระอารามหลวงวัดศรีสุทธาวาส
 พ.ศ. 2542 เจ้าอาวาสวัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง
 พ.ศ. 2550 พระอุปฌาย์
 พ.ศ. 2557 เจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุต)

2.6.4 ตำแหน่งทางการศึกษา

- พ.ศ. 2526 ครูใหญ่โรงเรียนผู้ใหญ่วัดศรีสุทธาวาส
 พ.ศ. 2527 ผู้อำนวยการโครงการสอนธรรมในสถานศึกษาสังกัด สปช. อำเภอมัญจาคีรี
 พ.ศ. 2528 ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดศรีสุทธาวาส
 พ.ศ. 2528 ผู้อำนวยการโครงการพัชรธรรมวันอาทิตย์ศรีสุทธาวาส
 พ.ศ. 2528 ครูโรงเรียนวัดศรีจันทร์วิทยา แผนกสามัญ ชั้นมัธยมศึกษา
 พ.ศ. 2528 ครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี สำนักเรียนวัดศรีสุทธาวาส
 พ.ศ. 2530 ผู้อำนวยการศูนย์อบรมธรรมเพื่อเยาวชน
 พ.ศ. 2530 อาจารย์ใหญ่ประจำศาสนศึกษาประจำจังหวัดเลย วัดศรีสุทธาวาส
 พ.ศ. 2535 ครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม สำนักเรียนวัดศรีสุทธาวาส
 พ.ศ. 2538 ผู้อำนวยการโครงการสอนธรรมในสถานศึกษาระดับมัธยมในเขตเมืองเลย
 พ.ศ. 2541 รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
 พ.ศ. 2541 ที่ปรึกษาและผู้อุปถัมภ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต
 พ.ศ. 2548 ผู้จัดการโรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก

2.6.5 สมณศักดิ์

- พ.ศ. 2534 พระครูสัญญาบัตรที่พระครูกิตติสารสุนทร (จอ.ขท.)
 พ.ศ. 2543 พระครูสัญญาบัตรเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นเอก
 พ.ศ. 2557 พระราชาคณะชั้นสามัญในราชทินนามที่ พระภัทรธรรมสุธี
 พ.ศ. 2564 พระราชาคณะชั้นราชในราชทินนามที่ พระราชวชิรสุธี

2.6.6 รางวัลที่ได้รับ

- โล่โรงเรียนพระพุทธศาสนาดีเด่นจากสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
- เกียรติบัตรในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์สร้างชื่อเสียงให้แก่วิทยาลัย จากวิทยาลัยครูเลย
- เสาศาสนาธรรมจักรในฐานะผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ จากสมเด็จพระเทพ

รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

- ปริญญาเกียรตินิยมสาขาศาสนาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

2.6.7 ผลงานเชิงประจักษ์

พระครูปริยัติสาทร (2564) กล่าวถึงผลงานของพระราชวรราชวิมล (สุพัฒน์ สุวทมน) ว่าเป็นการรวบรวมคำสอนของท่านนับตั้งแต่ที่ได้ออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาตั้งแต่ปี 2526 เป็นต้นมา และนำมาตีพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งแรกในปี 2548 บางเล่มได้มีการนำมาตีพิมพ์ซ้ำหลายครั้ง บางเล่มก็มีการเปลี่ยนชื่อเล่มใหม่ ในที่นี้ผู้วิจัยขอนำเสนอผลงานที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ตามลำดับปี ดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมการรำลึก โดยสุวทมน ภิภุ เล่มที่ 1 พิมพ์ครั้งที่ 1 ปี 2548

หนังสือเล่มนี้จัดพิมพ์ขึ้นโดยวัดศรีสุทธารวาส (เลยหลวง) พระอารามหลวง เพื่อแจกฟรีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี 2548 แม้ว่าพระราชวรราชวิมล (สุพัฒน์ สุวทมน) ซึ่งในขณะนั้นท่านดำรงสมณศักดิ์ที่พระครูกิตติสารสุนทร ไม่ได้เป็นผู้ประพันธ์โดยตรง แต่เป็นประธานอำนวยการจัดพิมพ์ โดยมีพระครูสุทัศนธรรมสุนทร เป็นบรรณาธิการ เนื้อหาภายในเกี่ยวกับประวัติของพระธรรมวรालังการ (หลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก ป.ธ. 6) ปฏิปทาของหลวงปู่ศรีจันทร์กับพระเถระสายวิปัสสนา ธรรมเทศนาเนื่องในงานบำเพ็ญกุศลถวายพระธรรมวราลังการ โดยพระธรรมไตรโลกาจารย์ (รักษ์ มีวรรณดิษฐ์) พระอุดมญาณโมลี (จันทร์ศรี จันททีโป) พระสุธรรมคณาจารย์ (หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ) พระราชเมธีการอดีตเจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธ) พระญาณทีปอาจารย์ (หลวงปู่ท่อน ญาณธโร) และพระครูกิตติสารสุนทร โอวาทธรรมของหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก และนานาสารธรรม

2. สถานีชีวิต

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานเล่มแรก โดยพระครูกิตติสารสุนทร (พระมหาสุพัฒน์ สุวทมน) จัดพิมพ์ครั้งแรกในปี 2554 เพื่อแจกเป็นธรรมทานในการจัดงานทำบุญอายุวัฒนมงคล ครบรอบ 60 ปีในวันเสาร์ที่ 3 ธันวาคม 2554 โดยเป็นรวบรวมข้อความจากการแสดงปาฐกถาธรรม ณ โรงเรียนเจริญศิลป์ศึกษา กิ่งอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร 28 กุมภาพันธ์ 2533 เนื้อหาตอนต้นเป็นประวัติพระครูกิตติสารสุนทร (สุพัฒน์ สุวทมน) ต่อด้วยปาฐกถาธรรม “สถานีชีวิต” ซึ่งท่านเปรียบชีวิตเหมือนกับการเดินทาง จากต้นทางไปยังปลายทาง ทุกคนต้องผ่าน 4 สถานี คือ สถานีครอบครัว สถานีโรงเรียน สถานีที่ทำงาน และสถานีปลายทาง สถานีครอบครัว เด็ก ๆ ควรมีธรรม 2 ข้อ คือ คารวะ คือมีสัมมาคารวะ และนิวาตะ คือมีความอ่อนน้อมง่าย สถานีโรงเรียน นักเรียนควรมีธรรม

4 ข้อ คือ สุ จิ ปุ ลิ ฟัง ฟัง คิด ถาม เขียน สถานีที่ทำงาน ควรมีธรรม 3 ข้อ คือ ครองตน อุตตสัมมา ปณิธิ ตั้งตนไว้ชอบ ครองคน ปุคคลัญญุตารู้จักบุคคล และครองงาน วิถีโกวิท ทำงานเป็น โดยท่านสรุปว่า ครองตนให้ดี ครองคนให้ได้ และครองงานให้เป็น และสถานีปลายทาง ควรมีธรรมคือ ทาน ศีล และภาวนา ซึ่งถือว่าเป็นบุญกิริยาวัตถุ สรุปคือ อย่าเป็นอยู่ด้วยความประมาท หมั่นทำความดีโดยตลอด

3. จาก...เลยหลง ถึง...พระอารามหลวง

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานเล่มที่ 3 พิมพ์ครั้งแรกในปี 2555 และต่อมาได้มีการจัดพิมพ์อีกหลายครั้ง คือ ครั้งที่ 2 และ 3 ในปี 2556 ครั้งที่ 4 ในปี 2557 ครั้งที่ 5 ในปี 2558 ครั้งที่ 6 ในปี 2560 เนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง ตั้งแต่การย้ายวัดมาสร้างวัดใหม่ในตอนเลยหลง การปลูกสร้างเสนาสนะ การศึกษาของพระภิกษุสามเณร ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่วัดศรีสุทธาวาส โรงเรียนศรีจันทร์วิทยา การสถาปนาพระอารามหลวง หลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโกธปาธ การสถาปนามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง หลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโกธสังฆาร การสร้างเจดีย์พิพิธภัณฑสถานหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก การก่อตั้งโรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก และการบูรณะพระอุโบสถ

4. ในความทรงจำ ธรรมะเพื่อเยาวชน

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานเล่มที่ 4 พิมพ์ครั้งแรกในปี 2556

5. ตอบปัญหาเยาวชน

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานเล่มที่ 5 พิมพ์ครั้งแรกในปี 2558 โดยสุวฑฒโน ภิกขุ จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชพระอารามหลวง ครั้งที่ 4 ครบรอบ 22 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย หนังสือเล่มนี้เป็นการรวบรวมการตอบปัญหานักเรียนในห้องประชุมท้ายรายการฟังธรรมในโครงการ “ธรรมะเพื่อเยาวชน” ในการปฏิบัติงานระหว่างปี 2527-2530 โดยมีจำนวนคำถามทั้งสิ้น 224 ข้อ

6. นิราศล้านช้าง

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานเล่มที่ 6 พิมพ์ครั้งแรกในปี 2558 โดยสุวฑฒโน ภิกขุ จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชพระอารามหลวง ครั้งที่ 4. ครบรอบ 22 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย ในเดือนมีนาคม 2558 นิราศเล่มนี้เป็นการเขียนย้อนหลังประวัติศาสตร์อาณาจักรล้านช้างเมื่อประมาณ 1200 กว่าปี เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 1300 ถึง พ.ศ. 2321 สิ้นสุดเมื่ออาณาจักรล้านช้างทั้งสามได้ล่มสลายในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีแห่งอาณาจักรสยาม เนื้อหาของนิราศล้านช้างเป็นนิราศคำโคลง จำนวน 38 บท รวมถึงร่ายสุภาพ 1 บท และฉันท กาพย์ และกลอน อีกอย่างละ 1 บท เพื่อขยายความของโคลงบทที่ 18, 24 และ 38 ตามลำดับ ภาคที่ 1 เริ่มต้นด้วยร่ายสุภาพ ตามด้วยโคลง 4 สุภาพ มีบทประพันธ์

แทรกขยายความอีก 2-3 เรื่อง ภาคที่ 2 เป็นบทกวีของสมิง พระราม ภาคที่ 3 บุษพาพระคุณ ท่านใช้นามปากกา สุวตฺตโน ภิกขุ เขียนโคลง 4 สุภาพพรรณนาคุณของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่เทศก์ เทศรังสี หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ชา สุภัทโท หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ พระกัศโป มหาเถโร สมเด็จพระวันรัต ปิยทัสสี จารุวัณณาลัย จันทาภาลัย สุธรรมาภินันท์รำลึก และภาคที่ 4 สถาปนาสถาบัน ยี่สิบปีศรีล้านช้าง สี่สิบปีศรีจันทร์วิทยา และสิบปีการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์

7. นิราศอีสาน

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานเล่มที่ 7 พิมพ์ครั้งแรกในปี 2559 และพิมพ์ครั้งที่ 2 ปี 2560 โดยจัดพิมพ์เป็นที่ระลึกงานสมโภชพระอารามหลวง ครั้งที่ 10 ครบรอบ 28 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2564 โดยสุวตฺตโน ภิกขุ นิราศอีสานได้แรงบันดาลใจจากชื่อวิทยาเขต 3 แห่งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย คือ ล้านนา ล้านช้าง และอีสาน ซึ่งนิราศล้านนาเป็นนิราศคำกลอน พรรณาการเดินทางจากจังหวัดเลยถึงจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี 2522 สะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณี นิราศล้านช้าง เป็นนิราศคำโคลง เขียนถึงเหตุการณ์ในอาณาจักรล้านช้างระหว่างปี พ.ศ. 1300-2321 สะท้อนให้เห็นความเจริญรุ่งเรืองและความเสื่อมโทรมตามยุคสมัย ส่วนนิราศอีสานเป็นนิราศกาพย์ห่อโคลง มีโคลง 4 สุภาพเป็นหลักและบรรยายขยายความด้วยกาพย์ยานี 11 โดยต้องการสื่อให้เห็นว่าอีสานได้เปลี่ยนจากความแห้งแล้งทุรกันดารมาเป็นความอุดมสมบูรณ์แล้ว

8. เรื่องสั้นเยาวชน

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานเล่มที่ 8 พิมพ์ครั้งแรกในปี 2559 โดยนรรธน์ รักดี

9. รักเลย : “เมืองเลยน่าอยู่...ผู้คนน่ารัก”

งานประพันธ์เล่มนี้เป็นผลงานในชุด “รัก” ท่านประพันธ์โดยใช้นามปากกาว่า พรพิเศษ พิมพ์ครั้งแรกในปี 2559 จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชพระอารามหลวง ครั้งที่ 5. ครบรอบ 23 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เมื่อเดือนมีนาคม 2559 เนื้อหาหลัก ๆ เป็นเรื่องสัพเพเหระเกี่ยวกับจังหวัดเลย และมีชีวประวัติของพระเกจิอาจารย์จังหวัดเลยหลายรูป คือ หลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก หลวงปู่ชอบ ฐานสโม หลวงปู่หลุย จันทสาโร หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ หลวงปู่คำดี ปภาโส หลวงปู่ชามะ อจฺจโต หลวงพ่อเทียน จิตตสุโข และพระครูภาวนาวิสุทธญาณ (พระมหาพันธ์ สีลวิสุทฺโธ)

10. นิราศศรีธรรมาโคกราช (อโศกคำฉันท์)

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานเล่มที่ 10 พิมพ์ครั้งแรกในปี 2560 โดยสุวตฺตโน ภิกขุ จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกงานสมโภชพระอารามหลวง ครั้งที่ 6. ครบรอบ 24 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560 เนื้อหาหลักเป็นการเทิดพระเกียรติพระมหากษัตริย์ 2 พระองค์ที่มีคุณูปการ

ต่อพระพุทธศาสนา คือ พระเจ้าพิมพิสารแห่งแคว้นมคธ และพระเจ้าอโศกมหาราชแห่งเมืองปาฏลิบุตร ถือได้ว่าเป็นการแต่งฉันท์ทั้งดงามและครบถ้วนมากที่สุดเล่มหนึ่ง โดยมีการใช้ 1. วังสัจฉณฉันท์ 12 2. สัทธราฉันท์ 21 3. วิชขุมมาลาฉันท์ 8 4. ภูชงคปยาตฉันท์ 12 5. วสันตติลกฉันท์ 14 6. อินทรวิเชียรฉันท์ 11 7. อินทวงศ์ฉันท์ 12 8. สัททูลวิกกีฬิตฉันท์ 19 9. มาณวกฉันท์ 8 10. ปมาณิกฉันท์ 8 11. สาลินีฉันท์ 11 12. สัทธราฉันท์ 21 และ 13. อุปัญญาฉันท์ 11

11. เรื่องสั้นชนบท ชุด ค.ควายเข้านา

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานเล่มที่ 11 พิมพ์ครั้งแรกในปี 2560 โดยนรรธน์ รักดี จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกงานสมโภชพระอารามหลวง ครั้งที่ 6. ครบรอบ 24 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2560 เนื้อหาหลัก ๆ เป็นการสะท้อนวิถีชีวิตของคนในภาคอีสานเชื่อมโยงถึงปัจจุบัน

12. คลุมถุงชน นิยายประยุกต์อิงหลักธรรม

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานเล่มที่ 12 พิมพ์ครั้งแรกในปี 2561 โดยสุพจน์ ภิภุ ถือว่าเป็นนิยายประยุกต์อิงหลักธรรมเล่มแรก จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกงานสมโภชพระอารามหลวง ครั้งที่ 8. ครบรอบ 26 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2561 เนื้อหาเป็นเรื่องที่ประมวลจากนิทานธรรมบทนำมาเล่าในสไตล์ที่เป็นเอกลักษณ์

13. รักเรียน : ชีวิตต้องการการเรียนรู้

หนังสือเล่มนี้เป็นผลงานเล่มที่ 13 พิมพ์ครั้งแรกในปี 2561 โดยภัทรธร เมธี เป็นหนังสือเชิงวิชาการ เน้นให้ทบทวนเกี่ยวกับชีวิตเป็นหลัก ได้แก่ ชีวิตคืออะไร ชีวิตต้องการอะไร การเรียนรู้ชีวิตต้องการการเรียนรู้ ศิลปวิทยา ศาสตร์ศิลป์ ชีวิตที่ประสบความสำเร็จ ปัจจัยที่ช่วยให้ชีวิตประสบความสำเร็จ

14. พระดีอีสาน พระบูรพาจารย์อีสาน 20 จังหวัด

หนังสือเล่มนี้เป็นบทประพันธ์แบบร้อยกรอง นำเรื่องโดยโครง 4 สุภาพ ตามด้วยกาพย์สุรางคนางค์ 28 ใช้นามปากกา สมิงพระราม พิมพ์ครั้งแรกในปี 2562 ครั้งที่ 2 ในปี 2564 และครั้งที่ 3 ในปี 2567 เริ่มต้นที่จังหวัดนครราชสีมา หลวงพ่อพุฒ ฐานิโย และหลวงพ่อกุณ ปริสุทโธ จังหวัดขอนแก่น หลวงปู่ผาง จิตตคุตโต และหลวงปู่คำดี ปภาโส จังหวัดอุบลราชธานี หลวงปู่เสาร์ กนตสีโล และหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต จังหวัดอุดรธานี หลวงปู่จุม พนธุโล และหลวงตามหาบัว ญาณสมปนโน จังหวัดชัยภูมิ หลวงพ่อคำเขียน สุวณฺโณ จังหวัดสุรินทร์ หลวงปู่ดูลย์ อดุลโล จังหวัดบุรีรัมย์ หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ จังหวัดศรีสะเกษ หลวงปู่สรวง จังหวัดนครพนม หลวงปู่จันทร์ เขมโย และหลวงปู่ดื้อ อจลธมโม จังหวัดมุกดาหาร หลวงปู่หล้า เขมปัตโต และหลวงปู่จาม มหาปัญญา จังหวัดยโสธร หลวงปู่สิงห์ทอง ธมมวโร จังหวัดอำนาจเจริญ หลวงปู่ชา สุภทฺโท จังหวัดร้อยเอ็ด หลวงปู่ศรี มหาวิโร

จังหวัดกาฬสินธุ์ หลวงปู่เขียน ฐิตสีโล จังหวัดมหาสารคาม หลวงปู่มหาบุญมี สิริธโร จังหวัดบึงกาฬ หลวงปู่จวน กุลเชฏโฐ จังหวัดหนองคาย หลวงปู่เทศก์ เทสรังสี และหลวงปู่เหรียญ วรลาโภ จังหวัดหนองบัวลำภู หลวงปู่ขาว อนาลโย จังหวัดสกลนคร หลวงปู่ฝั้น อาจาโร และหลวงปู่วัน อุตตโม จังหวัดเลย หลวงปู่ชอบ ฐานสโม หลวงปู่หลุย จันทสาโร หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ หลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก และหลวงปู่ท่อน ญาณธโร ซึ่งในกรณีของหลวงปู่ท่อนนี้ ท่านประพันธ์เป็นกรณีพิเศษ โดยเริ่มต้นด้วยโคลง 4 สุภาพ แต่ตามด้วยอินทวิเชียรฉันท 11 กาพย์ยานี 11 และกลอน 8

15. นอกเหตุเหนือผล

งานประพันธ์เล่มนี้เป็นนิยายประยูกต์อิงหลักธรรมเล่มที่ 2 โดยใช้นามปากกาว่า นรรัตน์ รักดี พิมพ์ครั้งที่ 1 ในปี 2562 จัดพิมพ์ที่ระลึกในงานสมโภชพระอารามหลวง ครั้งที่ 8 ครบรอบ 26 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2562 เนื้อหาเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในนครเก่าแก่ 2 แห่ง คือ ตักกศิลา และโสเรยยนคร โดยนำโครงเรื่องมาจากนิทานธรรมบท

16. รักโลก : เรื่องของโลก..โลกของเรา

งานประพันธ์เล่มนี้เป็นผลงานในชุด “รัก” ท่านประพันธ์โดยใช้นามปากกาว่า ภัทรธร เมธี พิมพ์ครั้งแรกในปี 2563 โดยจัดพิมพ์เป็นที่ระลึกวันอำลา “ผู้ว่าดึก” (นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม) จากเมืองเลยแห่งขุนเขาภูกระดึงถึงปทุมธานีเมืองมีดอกบัว เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2563 และครั้งที่ 2 ในปี 2563 เนื้อหาส่วนแรกเป็นเรื่องราวในอดีตระหว่างท่านกับผู้ว่าดึก แต่เนื้อหาหลักของเรื่องก็คือ เรื่องเกี่ยวกับโลก ได้แก่ โลก...ดาวเคราะห์ เรื่องของโลก โลกของเรา ดูโลก รู้โลก เห็นโลก โลกธรรม รักโลก

17. ตรุณิแรรัก

งานประพันธ์เล่มนี้เป็นนิยายประยูกต์อิงหลักธรรมเล่มที่ 3 ประพันธ์โดยใช้นามปากกาว่า นรรัตน์ รักดี พิมพ์ครั้งแรกในปี 2563

18. สองรัก สองเรา

งานประพันธ์เล่มนี้เป็นอีกหนึ่งผลงานกวีนิพนธ์ ประพันธ์โดยใช้นามปากกา สมิงพระราม พิมพ์ครั้งแรกในปี 2564 จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชพระอารามหลวง ครั้งที่ 10 ครบรอบ 28 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2564 เนื้อหาทั้งหมดนำเสนอด้วยกลอน 8 แต่มีกาพย์ยานี 11 แถมมา 2 เรื่อง คือ วันไหว้ครู และ คนสร้างฝัน

19. รักรู้ กวีกังวานก้องทั่วท้องถิ่นไทย

งานประพันธ์เล่มนี้เป็นอีกหนึ่งผลงานที่ท่านบอกว่าอยู่ในชุด “รัก” ประพันธ์โดยใช้นามปากกาว่า ภัทรธร เมธี พิมพ์ครั้งแรกในปี 2564 จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชพระอาราม

หลวง ครั้งที่ 10 ครบรอบ 28 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2564 แม้ว่าชื่อเรื่องจะระบุว่า กวีกังวานก้องทั่วท้องถิ่นไทย แต่เนื้อหาภายในทั้ง 10 บท เป็นแบบร้อยกรอง อธิบายเนื้อหาของสัปบุริสธรรม 7 ประการ โดยมีกลอนแปด 4 บท เรื่อง “รู้หลบ - รู้หลีก” แทรกมาในตอนท้าย

20. ภาคเหนือ ถิ่นไทยงาม ดินแดนถิ่นล้านนา สวยงามยิ่งเอย

ประพันธ์โดยสุวตมโน ภิกขุ พิมพ์ครั้งแรกในปี 2564 จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชพระอารามหลวง ครั้งที่ 10 ครบรอบ 28 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2564

21. รักอันตราย

งานประพันธ์เล่มนี้เป็นนิยายประยุกต์อิงหลักธรรมอีกเล่มหนึ่ง ประพันธ์โดยใช้นามปากกาว่า นรรัตน์ รักดี พิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี 2564 ถือว่าเป็นหนึ่งในชุดงานประพันธ์เรื่อง “รัก” จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชพระอารามหลวง ครั้งที่ 10 ครบรอบ 28 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2564 เนื้อหาสมมติขึ้นมาจากนิทานในหนังสือธรรมบท (อัมมปัทฏฐกา) โดยเกิดขึ้นในกรุงสาวัตถีเมื่อครั้งพุทธกาล

22. รักดี : รักดี คิดดี พูดดี ทำดี มีความสุข

งานประพันธ์เล่มนี้มีสาระสำคัญอยู่ที่ ทัฎฐิ คือ ความเห็น โดยใช้นามปากกาว่า ภัทรธเมธี พิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี 2566 ถือว่าเป็นหนึ่งในชุดงานประพันธ์เรื่อง “รัก” จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชพระอารามหลวง ครั้งที่ 12 ครบรอบ 30 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2566 เนื้อหาหลัก ๆ มุ่งเน้นเรื่อง ทัฎฐิ คือ ความเห็น เช่น รักดี รักชั่ว ทำไมรักดี ทำไมรักชั่ว รักให้ถูกทาง เป็นต้น

23. รักข้ามโลก

งานประพันธ์เล่มนี้เป็นนิยายประยุกต์อิงหลักธรรมอีกเล่มหนึ่ง ประพันธ์โดยใช้นามปากกาว่า นรรัตน์ รักดี พิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี 2566 ถือว่าเป็นหนึ่งในชุดงานประพันธ์เรื่อง “รัก” จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานสมโภชพระอารามหลวง ครั้งที่ 12 ครบรอบ 30 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2566 เนื้อหาอ้างอิงมาจากนิทานธรรมบทเป็นเรื่องราวในครั้งพุทธกาล

24. ภาคอีสาน ถิ่นไทยดี ถิ่นไทยดีเรียกขานถิ่นฐานอีสานเอย

งานประพันธ์เล่มนี้เป็นผลงานร้อยกรอง พรรณนาจังหวัดต่าง ๆ ในภาคอีสาน เริ่มต้นด้วยโคลง 4 สุภาพ ตามด้วยกาพย์ยานี 11 ใช้นามปากกาว่า สมิงพระราม พิมพ์ครั้งแรกในปี 2567 โดยจัดพิมพ์เป็นที่ระลึก การประชุมตรวจข้อสอบนักธรรมสนามหลวงชั้นตรี คณะสงฆ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย ระหว่างวันที่ 11-13 ธันวาคม 2567

25. ของดี อีสาน

หนังสือเล่มนี้พิมพ์ครั้งแรกในปี 2567 จำนวน 2,000 เล่ม และพิมพ์ครั้งที่ 2 ในปีเดียวกัน จำนวน 2,000 เล่ม โดยสมิงพระราม เนื้อหาในหนังสือเป็นกวีนิพนธ์สองประเภท คือ โคลง 4 สุภาพ และกาพย์ฉบัง 16 บรรยายความเป็นอยู่และของดีที่มีอยู่ใน 20 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจัดพิมพ์เพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสที่ทางคณะสงฆ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 จังหวัดมาจัดประชุมตรวจข้อสอบนักธรรมชั้นตรีสนามหลวง ปี 2567 ที่วัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง อำเภอมืองเลย จังหวัดเลย ระหว่างวันที่ 11-13 ธันวาคม 2567

26. ครบรอบสถาปนา สองศรีหนึ่งล้านช้างรวมเข้ามงคลนาม

งานประพันธ์เล่มนี้เป็นผลงานร้อยกรอง ใช้นามปากกาว่า สมิงพระราม ไม่ปรากฏว่าพิมพ์ครั้งแรกเมื่อใด แต่ในการจัดพิมพ์ครั้งที่ 2 จัดพิมพ์เพื่อเป็นที่ระลึกงานสมโภชพระอารามหลวง ครั้งที่ 14 ครบรอบ 32 ปี วัดศรีสุทธาวาส จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2568 และถือว่าเป็นหนังสือที่จัดพิมพ์ในวาระพิเศษที่สถาบันการศึกษาภายในวัดศรีสุทธาวาสถึงกำหนดครบรอบลงท้ายด้วยเลข 0 เหมือนกัน คือ 1. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ครบรอบ 30 ปี (สถาปนาเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2538) 2. โรงเรียนศรีจันทร์วิทยา พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ครบรอบ 50 ปี (ก่อตั้งเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2518) และ 3. โรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก ครบรอบ 20 ปี (ก่อตั้งเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2548) ท่านประพันธ์เป็นร้อยกรอง ทั้งโคลง 4 สุภาพ วิชชุมมาลาฉันท์ 8 กาพย์ยารี่ 11 กาพย์ฉบัง 16 กลอน 8

สรุปได้ว่า ผลงานของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวตฺตโน) แบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ประวัติบุคคล คือ วัณณาภเถรเจ้าลิก 2. ประวัติสถานที่ คือ จาก...เลยหลง ถึง...พระอารามหลวง
3. ตอบปัญหาธรรม จำนวน 2 เล่ม คือ ในความทรงจำ ธรรมะเพื่อเยาวชน และ ตอบปัญหาเยาวชน
4. นิราศ จำนวน 3 เล่ม คือ นิราศล้านช้าง นิราศอีสาน และนิราศ ศรีธรรมมาโคกราช หรือ อโศกคำฉันท์ 5. หลักธรรมประยุกต์ จำนวน 2 เล่ม คือ สถานิชีวิต และ รักรู้ 6. เรื่องสั้น จำนวน 2 เล่ม คือ เรื่องสั้นเยาวชน และ เรื่องสั้นชนบท ชุด ค.ควายเข้านา 7. นิยายประยุกต์อิงหลักธรรม จำนวน 3 เล่ม คือ คลุมถุงชน ตรูณีแรกรัก และรักอันตรราย 8. บทพรรณนาสถานที่ จำนวน 2 เล่ม คือ ของดี อีสาน และภาคเหนือ ถิ่นไทยงาม 9. บทประพันธ์ที่เป็นร้อยแก้ว จำนวน 12 เล่ม คือ 1) วัณณาภเถรเจ้าลิก 2) จาก...เลยหลง ถึง...พระอารามหลวง 3) ในความทรงจำ ธรรมะเพื่อเยาวชน 4) ตอบปัญหาเยาวชน 5) สถานิชีวิต 6) รักรู้ 7) เรื่องสั้นเยาวชน 8) เรื่องสั้นชนบท ชุด ค.ควายเข้านา 9) คลุมถุงชน 10) ตรูณีแรกรัก 11) รักอันตรราย และ 12) รักเรียน และ 10. บทประพันธ์ประเภทร้อยกรอง จำนวน 5 เล่ม คือ 1) นิราศล้านช้าง 2) นิราศอีสาน 3) นิราศศรีธรรมมาโคกราช หรือ อโศกคำฉันท์ 4) ของดี อีสาน และ 5) ภาคเหนือ ถิ่นไทยงาม (พระครูปริยัติสาทร และคณะ, 2564)

2.7 บริบทพื้นที่

จังหวัดเลยเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของคนรวม 8 กลุ่มชาติพันธุ์ มีแหล่งท่องเที่ยวชมทะเลหมอก 7 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว 62 แห่ง และมีงานเทศกาลประเพณี 17 งาน สอดคล้องกับคำขวัญของจังหวัดที่ว่า “เมืองแห่งทะเลภูเขา สุดหนาวในสยาม ดอกไม้งามสามฤดู ถิ่นที่อยู่อริยสงฆ์ มั่นคงความสะอาด”

2.6.1 วัดสังกัดคณะธรรมยุตในจังหวัดเลย

ที่	วัด	ที่อยู่
1.	วัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง	ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย
2.	วัดศรีบุญเรือง	บ้านตัวตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
3.	วัดขามชุม (ขานชุม)	ตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย
4.	วัดท่าแขก	ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
5.	วัดเชียงคาน	ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
6.	วัดป่าเทพอาทรนิมิต	ตำบลธาตุ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
7.	วัดจิตมั่นคงธรรม	ตำบลโคกใหญ่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย
8.	วัดท่าสะอาด	ตำบลท่าสะอาด อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย
9.	วัดถ้ำผาลอง	ตำบลนาพึง อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย
10.	วัดแสงจันทร์าราม	ตำบลท่าช้างคลั่ง อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
11.	วัดไชยศรีอาราม	ตำบลโนนปอแดง อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
12.	วัดมณีชีฆาราม	ตำบลโนนปอแดง อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
13.	วัดสว่างอารมณ์	ตำบลโนนปอแดง อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
14.	วัดสันติธรรมวาส	ตำบลโนนปอแดง อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
15.	วัดโพธิ์ชัย	ตำบลบ้านเพิ่ม อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
16.	วัดป่าวิเวกภูเขาวงศ์	ตำบลผาขาว อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
17.	วัดผาสุการาม	ตำบลผาขาว อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
18.	วัดพูนนิมิตศรีบุญเรือง	ตำบลผาขาว อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
19.	วัดคำมาประดิษฐ์	ตำบลปวนพุ อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
20.	วัดถ้ำโพธิ์ชัย	ตำบลปวนพุ อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
21.	วัดป่าผาห้วย	ตำบลปวนพุ อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย
22.	วัดถ้ำจตุรพินคูลา	ตำบลผานกเค้า อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ที่	วัด	ที่อยู่
23.	วัดถิ่นฐานรังสิต	ตำบลภูกระดัง อำเภอกุกระดัง จังหวัดเลย
24.	วัดป่าวังยาง	ตำบลศรีฐาน อำเภอกุกระดัง จังหวัดเลย
25.	วัดป่าบ้านห้วยโจด	ตำบลหนองหิน อำเภอกุกระดัง จังหวัดเลย
26.	วัดป่าสันติธรรม	ตำบลหนองหิน อำเภอกุกระดัง จังหวัดเลย
27.	วัดป่าสามัคคีธรรม	ตำบลหนองหิน อำเภอกุกระดัง จังหวัดเลย
28.	วัดภูหินกอง	ตำบลหนองหิน อำเภอกุกระดัง จังหวัดเลย
29.	วัดถ้ำผาม้อง	ตำบลห้วยส้ม อำเภอกุกระดัง จังหวัดเลย
30.	วัดป่าห้วยลาด	ตำบลसानตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย
31.	วัดดอยวิเวกวณาราม	ตำบลภูหอ อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย
32.	วัดวังเดือนห้า	ตำบลห้วยสีเสียด อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย
33.	วัดประชานิมิตร	ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
34.	วัดศรีภูมิ	ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
35.	วัดศรีสว่าง	ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
36.	วัดถ้ำผาปู	ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
37.	วัดศรีอภัยวัน	ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
38.	วัดป่าอัมพวัน	ตำบลน้ำหมาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
39.	วัดห้วยสีเสียด	ตำบลน้ำหมาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
40.	วัดวารินทราวาส	ตำบลเมือง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
41.	วัดสุธัมมิการาม	ตำบลเมือง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
42.	วัดถ้ำคูหาวาริ	ตำบลโคกขมิ้น อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
43.	วัดจอมศรีสว่าง	ตำบลทรายขาว อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
44.	วัดภูตุมวณาราม	ตำบลทรายขาว อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
45.	วัดป่าโคกมน	ตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
46.	วัดป่าสัมมานุสรณ์	ตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
47.	วัดผาแก้งยาว	ตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
48.	วัดจอมมณี	ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
49.	วัดนาอิลีศ	ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
50.	วัดประชาสรรค์	ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
51.	วัดพัทธสีมาราม	ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

ที่	วัด	ที่อยู่
52.	วัดจันทรังษี	ตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
53.	วัดถ้ำผาหมากฮ่อ	ตำบลศรีสงคราม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
54.	วัดสิริบุญญาราม	ตำบลหนองจั่ว อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
55.	วัดนาดอกไม้	ตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
56.	วัดป่าโนนสมบูรณ์	ตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
57.	วัดโพธิวนาราม	ตำบลปากปูน อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
58.	วัดป่าท่าสวย	ตำบลเอราวัณ อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย
59.	วัดป่าวังเลา	ตำบลเอราวัณ อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย

2.6.2 พระเกจิอาจารย์ในจังหวัดเลย

ที่	ชื่อ - ฉายา	วัด
1.	พระหลุย จันทสาโร	วัดถ้ำผาบัง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
2.	พระชอบ ฐานสโม	วัดป่าโคกมน อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
3.	พระคำดี ปภาโส	วัดถ้ำผาปูนมิตร (วัดถ้ำผาปูน) อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
4.	พระศรีจันทร์ วัฒนโก	วัดศรีสุทธาวาส (วัดเลยหลง) อำเภอเมือง จังหวัดเลย
5.	พระราชญาณวิสุทธิโสภณ	วัดศรีอภัยวัน ตำบลนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
6.	พระชามา อจตุโต	วัดป่าอัมพวัน ตำบลน้ำหมาน อำเภอเมือง จังหวัดเลย
7.	พระอร่าม ชินวงโส	วัดป่าถ้ำเกลบ ตำบลศรีสองรัก อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
8.	พระขันตี ญาณวโร	วัดป่าม่วงไข่ ตำบลसानตม อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย
9.	พระสมศรี อดตสิริ	วัดเวฬุวนาราม ตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
10.	พระผจญ อสโม	วัดสิริบุญญาราม ตำบลหนองจั่ว อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
11.	พระสีทน สีธโน	วัดถ้ำผาปูนมิตร (วัดถ้ำผาปูน) อำเภอเมือง จังหวัดเลย
12.	พระเผย วิริโย	วัดถ้ำผาปูนมิตร (วัดถ้ำผาปูน) อำเภอเมือง จังหวัดเลย
13.	พระพัน ฐิตธมโม	วัดป่าสันติธรรม (วัดป่าน้ำภู) อำเภอเมือง จังหวัดเลย
14.	พระประพันธ์ กิตติโสภโณ	วัดป่าวิเวกภูเขาวงษ์ อำเภอผาขาว จังหวัดเลย
15.	พระดาด สิริปัญโญ	วัดป่าสัมมานุสรณ์ อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
16.	พระทองผุด ญาณวโร	วัดภูเขาดิน ตำบลธาตุ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
17.	พระสอน อนุสาสโก	ที่พัทสงฆ์ถ้ำผาล้อม อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
18.	พระมนตรี (หลั่ง) คุณโสภโณ	วัดวังเดื่อนห้า อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย

ที่	ชื่อ - ฉายา	วัด
19.	พระมหาสุพัฒน์ สุวฑฺฒโน	วัดศรีสุทธาวาส (วัดเลยหลง) อำเภอเมือง จังหวัดเลย
20.	พระโกวิท ฐานยุตโต	วัดป่าผาเจริญ อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
21.	พระอาจารย์เฉลิม ธมฺมธโร	วัดป่าภูแปกภูณามสัมปันโน อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
22.	พระสำลี สุทฺธจิตโต	วัดถ้ำคูหาภรี อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

2.6.3 โครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเลย (ธรรมยุต)

คณะสงฆ์จังหวัดเลย (ธรรมยุต) ดำเนินการปกครองภายใต้ระเบียบมหาเถรสมาคมและปฏิปทาของคณะธรรมยุตที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน โดยมีโครงสร้างการบริหารงานที่จัดลำดับชั้นเพื่อความคล่องตัวในการกำกับดูแลและเผยแผ่พระธรรมวินัยอย่างเป็นระบบ การปกครองในพื้นที่จังหวัดเลยนั้นมีความโดดเด่นในด้านการผสมผสานระหว่างกฎระเบียบทางการและวัฒนธรรมวัดป่าวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งโครงสร้างการปกครองสามารถสรุปตามลำดับชั้นความรับผิดชอบ คือ

1. ระดับนโยบายและการกำกับดูแลสูงสุด (ระดับจังหวัด) มีเจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุต) เป็นประธานและผู้บังคับบัญชาสูงสุดในเขตการปกครองระดับจังหวัด โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ในการบริหารงานทั้ง 6 ด้าน (ปกครอง, ศึกษา, ศึกษาสงเคราะห์, เผยแผ่, สาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์) เพื่อขับเคลื่อนนโยบายจากมหาเถรสมาคมลงสู่ระดับปฏิบัติ

2. ระดับการเชื่อมโยงและกลั่นกรองงาน (ระดับอำเภอ) ในระดับรองลงมาคือ เจ้าคณะอำเภอ (ธรรมยุต) ซึ่งรับผิดชอบดูแลแต่ละเขตพื้นที่อำเภอในจังหวัดเลย (เช่น อำเภอเมือง อำเภอวังสะพุง อำเภอด่านซ้าย เป็นต้น) ทำหน้าที่เป็นฟันเฟืองสำคัญในการติดตาม ประเมินผล และแก้ปัญหาเชิงพื้นที่ รวมถึงกำกับดูแลเจ้าคณะตำบลและวัดในสังกัดให้ดำเนินงานตามปณิธานของคณะธรรมยุต

3. ระดับพื้นที่และปฏิบัติการเชิงรุก (ระดับตำบลและวัด)

โครงสร้างระดับล่างที่ใกล้ชิดกับพุทธบริษัทมากที่สุดประกอบด้วย เจ้าคณะตำบล (ธรรมยุต) และ เจ้าอาวาส ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการดูแลศาสนสมบัติ การปกครองพระภิกษุสามเณร และการเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน

โครงสร้างการบริหารดังกล่าวนี้สามารถแสดงเป็นภาพได้ดังภาพที่ 2.1

โครงสร้างการปกครองพระสังฆาธิการจังหวัดเลย (ธรรมยุต)

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเลย (ธรรมยุต)

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระปลัดกิตติศักดิ์ ฐานจาโร (อุทัยพรมย์) (2565) ได้ศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงพุทธในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระเทพปริยัติโสภณ (ปัญญา วิสุทธิปัญญา) วัดไชยชุมพลชนะสงคราม จังหวัดกาญจนบุรี” มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการศึกษาภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์เพื่อการประชุมพระสังฆาธิการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ศึกษา และวิเคราะห์เกี่ยวกับภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระเทพปริยัติโสภณ (ปัญญาวิสุทธิปัญญา) โดยผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ การประชุมคณะสงฆ์จึงมีประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกัน การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ก็เพื่อการเป็นผู้นำที่ดีและคำสั่งสอนที่สำคัญ ๆ ของพระพุทธองค์ที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของผู้นำที่ดีหรือวิถีทางของการที่จะเป็นผู้นำที่ดีเพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติ ได้แก่ ทศพิธราชธรรม 10 ประการ อธิษฐานธรรม 4 พรหมวิหารธรรม 4 อคติ 4 คหิสุข 4 สังคหะวัตถุ 4 ขันติโสรัจจะ หิริโอตตปเป อธิธิบาท 4 เวสาร์ธ

ชกธณะ 5 ยุติธรรม 5 อปริหานิยธรรม 7 นาถกรณธรรม 10 กัลยาณมิตรธรรม 7 และบารมี 10 ประการ (ทศบารมี) ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารและจัดการสมัยใหม่ได้ 2. ผลการศึกษาบทบาทภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระเทพปริยัติโสภณ (ปัญญา วิสุทฺธิปญฺโญ) ต้องมุ่งพัฒนาศักยภาพคณะสงฆ์เพื่อสร้างศรัทธาและการสร้างเอกลักษณ์การพัฒนา ศักยภาพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานในยุคปัจจุบัน ทางคณะสงฆ์จะระดมปัญหา ตลอดจนแนวทางในการแก้ไข จากการประชุมกันแล้วนำมาหาข้อสรุป ทิศทางในการดำเนินการงานต่าง ๆ การจัดการต่าง ๆ ต้องอาศัยความชัดเจน เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และไม่มีการเลือกชั้นวรรณะ ทั้งนี้ในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ก็จะต้องไม่ลืมบทบาทตัวตนของความเป็นพระสงฆ์ ไม่ออกนอกกลุ่มนอก ทาง ยึดแนวหลักการเผยแผ่เข้าไปด้วยในทุก ๆ กิจกรรมที่คณะสงฆ์ดำเนินการเพื่อให้ครอบคลุมการ ดำเนินการบริหารทั้ง 6 ด้านของคณะสงฆ์ และ 3. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับภาวะผู้นำในการบริหาร กิจการคณะสงฆ์ของพระเทพปริยัติโสภณ (ปัญญา วิสุทฺธิปญฺโญ) ในยุคปัจจุบัน ได้ปรับปรุงบทบาท ของคณะสงฆ์ การบริหารกิจการคณะสงฆ์มุ่งเน้นการยึดพระวินัยโครงสร้าง การนำพระธรรมวินัยมา บริหารจัดการแบบร่วมสมัยคือหลักพุทธสันติวิธี โดยอาศัยมรรควิธี 8 หลักธรรมอปริหานิยธรรม เป็น เครื่องมือในการดำเนินการบริหารปกครองดูแลคณะสงฆ์ พระเทพปริยัติโสภณ (ปัญญา วิสุทฺธิปญฺโญ) ได้มีภาวะผู้นำด้านวิสัยทัศน์ที่ปรากฏอย่างเด่นชัดในงานด้านการปกครอง โดยวางระบบการปกครอง ให้มีการกระจายอำนาจ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว ความรวดเร็วในการดำเนินงานต่าง ๆ มีการพัฒนา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เมื่อเกิดการกระทำผิดพระวินัยของภิกษุสงฆ์พระเทพปริยัติ โสภณ (ปัญญา วิสุทฺธิปญฺโญ) ได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อการสอบสวนให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ภายใต้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ คณะสงฆ์ในพระพุทธศาสนาจะผ่านวิกฤติที่ต้องเผชิญจะอยู่อย่าง มั่นคงและยั่งยืนคู่กับสังคมไทยสืบไปก็เพราะมีผู้นำที่ดีมีวิสัยทัศน์นั่นเอง ภาวะผู้นำในการบริหาร กิจการคณะสงฆ์ของพระเทพปริยัติโสภณ (ปัญญา วิสุทฺธิปญฺโญ) วัดไชยชุมพลชนะสงคราม จังหวัด กาญจนบุรี จึงมีประโยชน์ต่อการทำงานร่วมกันของคณะสงฆ์หมู่มาก ช่วยให้มีการทำงานคณะสงฆ์ทาง ความคิดร่วมกัน เกิดความรับผิดชอบ มีความรอบคอบในการตัดสินใจ ได้รับความคิดเห็นที่ หลากหลาย สามารถถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว สร้างความรู้จักคุ้นเคย ได้รับแนวความคิดใหม่ ๆ ผูกให้รู้จักรับฟังผู้อื่น สามารถตัดสินใจได้อย่างละเอียดรอบคอบมากขึ้น เกิด ความผิดพลาดน้อย สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของงาน ร่วมกันวางแผนตัดสินใจ ช่วยกันติดตาม ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จากการระดมความคิด

พระคาร์ณ รติโก (สำราญ) และคณะ (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงพุทธของพระครูปิย ธรรมาภรณ์ (เปี่ยม ปุณฺณโก) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงพุทธในคัมภีร์พระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษา ประวัติและภาวะผู้นำของพระครูปิยธรรมาภรณ์ (เปี่ยม ปุณฺณโก) 3) เพื่อศึกษาภาวะ

ผู้นำเชิงพุทธกับการพัฒนาชุมชนของพระครูปิยะธรรมาภรณ์ (เปี่ยม ปุณฺณโก) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ภาควิชาการ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วยพระสงฆ์ นักวิชาการ ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านและบุคคลทั่วไป จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงพุทธในคัมภีร์พระพุทธศาสนา คือ ภาวะผู้นำที่มีความรู้ความสามารถนำกลุ่มบุคคล ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยนำหลักคำสอนในพระไตรปิฎก ได้แก่ พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก รวมถึงหลักคำสอนต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาไปปรับใช้ในการ บริหารงาน การเป็นผู้นำที่ดี และทำให้ประชาชนมีความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา 2) ประวัติ และภาวะผู้นำของพระครูปิยะธรรมาภรณ์ (เปี่ยม ปุณฺณโก) ท่านอายุ 81 ปี พรรษา 61 ปี วิทยฐานะ นักธรรมเอก ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดโพธิ์รัตนวิเวก และเจ้าคณะอำเภอเขวาสินรินทร์ เป็นผู้นำใน 6 ด้าน คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ท่านเป็นนักปกครองที่มีวิสัยทัศน์ ก้าวไกล ส่งเสริม งานด้านพระพุทธศาสนาทุกด้าน และมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 3) ภาวะผู้นำเชิง พุทธกับการพัฒนาชุมชนของพระครูปิยะธรรมาภรณ์ (เปี่ยม ปุณฺณโก) ท่านได้นำหลักธรรม ได้แก่ สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 สปัปฺริสธรรม 7 ขรവാสนธรรม 4 อคติ 4 กุศลกรรมบถ และอกุศลกรรมบถ 10 ศีล 5 และจริยธรรม คุณธรรม ไปพัฒนาชุมชน

พระกฤษฎะ ฉนทโกโร (วงศ์พรรษา) (2566) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมกิจการงานคณะ สงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษา ระดับการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตาม หลักสังคหวัตถุ 4 2) เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมกิจการ งานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 จำแนก ตาม อายุ พรรษา ระดับการศึกษานักธรรม และระดับ การศึกษาสายสามัญ 3) เพื่อเสนอแนะการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขต ปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์จำนวน 319 รูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบการ วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) และ LSD. ผลการวิจัยพบว่า 1. ประชากรคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น มีการส่งเสริมกิจการงาน คณะสงฆ์ตาม หลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยแต่ละ ด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการ สาธารณะ สงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสาธารณูปการ 2. ผลการเปรียบเทียบระดับการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น คณะสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษานักธรรม และ ระดับ การศึกษาสายสามัญ ต่างกัน พบว่า มีการส่งเสริมกิจการงานคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจการงาน

คณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ด้านการปกครอง การปกครองอยู่ในเกณฑ์พอใช้ แต่ไม่ถึงกับดี ให้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ควรอยู่ในความถูกต้องและเป็นกลาง ไม่ถือตัว ไม่ควรเห็นแก่ประโยชน์ของฝ่ายเดียว ควรเปลี่ยนแปลงการทำงาน ด้านการศาสนศึกษา อยากให้พระเณรได้รับการศึกษาเรียนรู้ ทั้งทางโลกและการศึกษาทางธรรม บาลี ควรให้มีครูสอนบาลีในแต่ละอำเภอ ต้องสนับสนุนการเรียนการสอนพระธรรมวินัย ควบคู่กับทางโลก ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ให้ทุนสำหรับพระ เณรได้เรียนธรรมบาลี ไม่แบ่งแยกว่าเป็นฝ่ายใด ควรมีตัวแทนพระในงาน 6 ด้าน มาดูผลงานแต่ละส่วน ให้มีความเสมอต้นเสมอปลาย ควรส่งเสริมให้มากขึ้นเรื่องการสนับสนุนเงินทุนการศึกษา ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ควรส่งเสริมการอบรมขั้นตอนต่าง ๆ ของกลยุทธ์วิธีและรูปแบบการเผยแผ่ ควรให้จัดการอบรมศาสนทายาทให้มีคุณภาพมากขึ้น ด้านสาธารณูปการ เรื่องเกี่ยวกับการจัดหาทุนและอุปกรณ์ให้มากขึ้น ควรสนับสนุนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ในการพัฒนาควรสนับสนุนให้มากขึ้น ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ คณะสงฆ์ควรมีน้ำใจสงเคราะห์ในแต่ละเขต แบ่งปันให้เขตอื่นที่ได้รับความเดือดร้อน ส่งเสริมด้านนียกย่องให้ดี

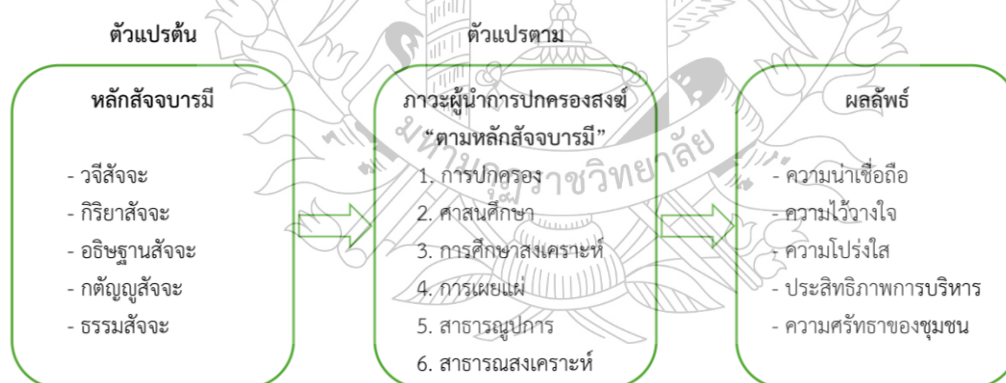
พระครูวิชิตคุณพิพัฒน์ (เอนก คุณวุฒโฒ) (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักพุทธธรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาสภาพทั่วไป และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร โดยระเบียบวิธีวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสม โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 20 คน การสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 11 รูป/คน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนาความ และการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการแจก แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 รูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักพุทธธรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ หลักสัพบุรีธรรม หลักอคติ หลักอภิธานิธรรม หลักมัชฌิมาปฏิปทา หลักมรรค มงคล 8 และหลักสติ ส่วนทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการแลกเปลี่ยน การพัฒนาภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาภาวะผู้นำด้านจริยธรรม 2) สภาพทั่วไปของการมีภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชร คือ พระสังฆาธิการมีความคิดเห็นต่อสภาพทั่วไปของการมีภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าพระสังฆาธิการมีความ คิดเห็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ ได้แก่ หลักพุทฺธยปานิฎฺฐสูตร และสังฆโสภณสูตร คือ 3.1) จักขุมา การมีวิสัยทัศน์ต้องพัฒนาภาวะผู้นำด้วยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3.2) วิจฺจโร ความเชี่ยวชาญใน การทำงานต้องพัฒนาภาวะผู้นำด้วยการสับเปลี่ยนการดำรงตำแหน่งตามวาระ 3.3) นิสสยสัมปັນโน ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 3.4) วิยัตโต ความสามารถ 3.5) วินีโต ระเบียบวินัย 3.6) วิสารโท คือ ความกล้า 3.7) พหุสุโต การศึกษาไว้มาก และ 3.8) ธัมมานุธัมมปฏิปันโน การรักษาความถูกต้องในสิ่งที่ถูก

ประสิทธิ์ สมมาปณโณ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระธรรมภาณพิลาส (อดุลย์ อมโร) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาภาวะผู้นำตามทฤษฎีตะวันตกและภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนา 2. ศึกษาภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระธรรมภาณพิลาส (อดุลย์ อมโร) และ 3. ศึกษาประยุกต์ใช้ภาวะผู้นำของพระธรรมภาณพิลาส (อดุลย์ อมโร) ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกำแพงเพชร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 15 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content analysis Technique) ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำเป็นการที่ผู้นำใช้อิทธิพลในความสัมพันธ์ ซึ่งมีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยความสะดวก โดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีศิลปะหรือความสามารถของบุคคลหนึ่งที่จะจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่นให้ร่วมมือกันดำเนินการจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่วนภาวะผู้นำตามหลักพระพุทธศาสนานั้น ผู้นำแนวพุทธจะเป็นผู้มีหลักธรรมในการเป็นผู้นำ เช่น หลักในการครองตน ด้วยหลักพรหมวิหาร และครองงานด้วยการมีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการบริหารจัดการและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีตั้งในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาหลักทศพิธยาปณิธิธรรม 2. พระธรรมภาณพิลาส (อดุลย์ อมโร) มีการบริหารจัดการโดยเริ่มต้นจากการวางระเบียบ กฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันก่อน เป็นผู้นำในการฟื้นฟูสำนักเรียนบาลีขึ้นในวัด เป็นผู้วางแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการสำนักศาสนศึกษา เป็นผู้นำในการจัดตั้งโรงเรียนเด็กก่อนเกณฑ์เป็นแห่งแรก เป็นผู้นำในการจัดตั้งกองทุนมูลนิธิศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาของวัดคูยางและเด็กก่อนเกณฑ์ เป็นผู้เขียนหลักธรรมเตือนใจแก่พุทธศาสนิกชนในโอกาสและวาระต่าง ๆ และเป็นพระมหาเถระนักพัฒนา นักคิด นักออกแบบเสนาสนะภายในวัด จัดหมวดหมู่สิ่งขาวาส พุทธาวาสอย่างเป็นระบบ 3. ภาวะผู้นำในการประยุกต์ใช้หลักทศพิธยาปณิธิธรรมของพระธรรมภาณพิลาส (อดุลย์ อมโร) ในการบริหารจัดการคณะสงฆ์ พบว่า 3.1 ด้านการปกครองพระธรรมภาณพิลาสเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ในการกำหนดนโยบายในการปกครองที่มีรูปแบบและวิธีการทำงานที่แน่นอนและชัดเจน มีการกระจายอำนาจการปกครอง การสร้างค่านิยมที่ดี การส่งเสริมท้องถิ่นให้เข้มแข็ง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการสนับสนุนการทำงานที่มีการมีความยุติธรรมในการแก้ไขข้อพิพาท โดยมุ่งเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความเป็นเอกภาพ มีประสิทธิภาพในการทำงาน และก่อให้เกิดความสามัคคีของหมู่คณะสงฆ์จังหวัดกำแพงเพชร และเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา 3.2 ด้านศาสนศึกษา พระธรรมภาณพิลาสเป็นผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้พระภิกษุและสามเณรได้มีความรู้อย่างแตกฉานเพื่อที่จะได้อบรมสั่งสอนผู้อื่นได้ จึงได้มีการสนับสนุนการศึกษาของคณะสงฆ์ทั้งด้านภาคปริยัติธรรม คือ บาลี และนักธรรมและในระดับอุดมศึกษาและหลักสูตรพัฒนา

พระสังฆาธิการ 3.3 ด้านการเผยแผ่ พระธรรมภามพิลาสได้มีการจัดตั้งศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนซึ่งเน้นการเผยแผ่เชิงรุกและได้สร้างแรงบันดาลใจให้แก่เจ้าคณะพระสังฆาธิการ พระภิกษุสามเณรในเขตปกครองจังหวัดกำแพงเพชรให้มีความสามารถในการสื่อสารและเทคนิควิธีการในการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธเจ้า 3.4 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พระธรรมภามพิลาสสนับสนุนการศึกษาสำหรับเด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไปให้มีโอกาสได้ศึกษาพระพุทธศาสนาเพิ่มเติมเพื่อคุณภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตอันจะเป็นการช่วยรักษาความมั่นคงของชาติ และยังทำให้พระภิกษุสามเณรมีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถจากที่ได้ศึกษานำมาอบรมสั่งสอนแก่เด็ก เยาวชนและประชาชน 3.5 ด้านการสาธารณูปการ พระธรรมภามพิลาสมีนโยบายให้คณะสงฆ์การดูแล รักษาและพัฒนาศาสนสมบัติ รวมถึงอนุรักษ์โบราณสถานและจัดทำแผนพัฒนาวัดอย่างเป็นระบบ 3.6 ด้านการสาธารณสงเคราะห์ พระธรรมภามพิลาสได้ส่งเสริมกิจการสาธารณะประโยชน์ เช่น โครงการวัดช่วยวัด โครงการส่งเงินสมทบทุนมูลนิธิต่าง ๆ รวมทั้งความสำคัญในการอนุรักษ์ศาสนสถานไว้ให้ชนรุ่นหลังด้วย

2.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีได้ศึกษาภาวะผู้นำในลักษณะทั่วไป แต่เป็นการศึกษาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ “ตามหลักสังฆาภิบาล” ซึ่งหมายถึง ภาวะผู้นำที่เกิดจากการประยุกต์ใช้หลักสังฆาภิบาลเป็นฐานในการกำหนดพฤติกรรมการบริหารจัดการ ทั้งในด้านการตัดสินใจ การปฏิบัติหน้าที่ และการดำเนินการกิจของคณะสงฆ์ ดังนั้น ตัวแปรตามในการวิจัยนี้จึงเป็น “ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสังฆาภิบาล” มิใช่ภาวะผู้นำโดยทั่วไป ตามที่แสดงในภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำทางการปกครองตามหลักสัจจবারมีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน)” มีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบของปัญหาวิจัยที่ตั้งไว้ โดยจะนำเสนอตั้งแต่รูปแบบการวิจัย พื้นที่และผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ไปจนถึงการสร้างที่น่าเชื่อถือและจริยธรรมในการวิจัย การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เน้นการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ในเชิงลึก ตีความหมาย และศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของบุคคล ผู้วิจัยเลือกใช้การออกแบบวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case Study Research) และเป็นลักษณะกรณีศึกษาเฉพาะราย (Intrinsic Case Study) เนื่องจากมีเป้าหมายหลักเพื่อทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในกรณีของ “พระราชวชิรสุธี” โดยเฉพาะ ซึ่งถือเป็นกรณีที่มีความน่าสนใจในตัวเอง การออกแบบวิจัยนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างรอบด้านและหลายมิติ ทั้งจากตัวบุคคล เอกสาร และบริบทแวดล้อม เพื่อสร้างความเข้าใจแบบองค์รวม (Holistic Understanding)

3.1 พื้นที่ศึกษาและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Area of Study and Key Informants)

3.1.1 พื้นที่ในการวิจัย (Area of Study)

กำหนดพื้นที่หลักในการเก็บข้อมูล คือ วัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเลย และพื้นที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติศาสนกิจของพระราชวชิรสุธี เช่น สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุต) และวัดในเขตปกครอง

3.1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. บุคคลผู้เป็นศูนย์กลางของกรณีศึกษา (Central Figure) คือ พระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน)
2. กลุ่มบุคคลใกล้ชิด (Inner Circle) คือ พระภิกษุผู้ปฏิบัติงานใกล้ชิด เช่น พระเลขานุการ รองเจ้าอาวาส พระเถระในวัด ที่มีประสบการณ์ทำงานหรืออยู่ภายใต้การปกครองของท่าน ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 6 รูป

3. กลุ่มพระสังฆาธิการในปกครอง (Subordinate Monastic Administrators): เจ้าอาวาสวัดต่าง ๆ ในคณะธรรมยุต จังหวัดเลย ที่อยู่ภายใต้การปกครองของท่าน เพื่อให้ได้มุมมองในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา จำนวน 6 รูป

4. กลุ่มคฤหัสถ์ผู้สนับสนุนและผู้นำชุมชน (Lay Supporters and Community Leaders) ประกอบด้วยอุบาสก-อุบาสิกา คณะกรรมการวัด หรือผู้นำชุมชนที่มีปฏิสัมพันธ์กับท่าน อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งนักวิชาการด้านศาสนาและปรัชญา เพื่อให้ได้มุมมองจากบุคคลภายนอก จำนวน 12 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instruments)

เครื่องมือหลักคือ ตัวผู้วิจัยเอง (The Researcher as an Instrument) โดยมีเครื่องมือช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Guide) ซึ่งจะแยกชุดคำถามตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษา

3.2.2 การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ใช้แบบบันทึกการสังเกตการณ์ (Observation Checklist/Field Notes) เพื่อบันทึกพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ และบรรยากาศในการประชุม การแสดงธรรม หรือการปฏิบัติศาสนกิจต่าง ๆ

3.2.3 การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ใช้แบบบันทึกการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Form) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารชั้นต้น เช่น หนังสือ/บทความนิพนธ์ของท่าน บันทึกการประชุม และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัด

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection Procedures)

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ขั้นเตรียมการ ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เพื่อขออนุญาตเข้าพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.3.2 ขั้นเก็บข้อมูลจากเอกสาร เริ่มต้นด้วยการรวบรวมและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อสร้างความเข้าใจเบื้องต้นและใช้เป็นข้อมูลในการตั้งคำถามสัมภาษณ์

3.3.3 ขั้นตอนการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ ติดต่อประสานงานนัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อทำการสัมภาษณ์ (พร้อมขออนุญาตบันทึกเสียง) และเข้าสังเกตการณ์ในสถานการณ์จริง

3.3.4 ขั้นตรวจสอบข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ มาเปรียบเทียบกับข้อมูลจากเอกสาร เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกัน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) เพื่อตีความและสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 การทำความคุ้นเคยกับข้อมูล (Familiarization with Data): ผู้วิจัยดำเนินการถอดเทปบันทึกเสียงคำสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Transcription) และอ่านทบทวนเนื้อหาทั้งหมดหลายรอบ เพื่อให้เข้าใจบริบทและเนื้อหาในภาพรวม

3.4.2 การสร้างรหัสเบื้องต้น (Generating Initial Codes): ผู้วิจัยดำเนินการให้รหัสแก่ข้อมูลที่มีความหมายน่าสนใจและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อแยกแยะประเด็นสำคัญออกจากกัน

3.4.3 การค้นหาแก่นสาระ (Searching for Themes): ผู้วิจัยนำรหัสที่ได้มาจัดกลุ่มเข้าด้วยกันตามความคล้ายคลึงของเนื้อหา เพื่อให้เกิดเป็นกลุ่มประเด็นหรือแก่นสาระเบื้องต้น

3.4.4 การทบทวนแก่นสาระ (Reviewing Potential Themes): ผู้วิจัยตรวจสอบและปรับปรุงกลุ่มแก่นสาระให้มีความสอดคล้องกับรหัสข้อมูลและชุดข้อมูลทั้งหมด เพื่อให้มั่นใจว่าแก่นสาระที่คัดเลือกมานั้นมีความหมายครอบคลุมและชัดเจน

3.4.5 การนิยามและตั้งชื่อแก่นสาระ (Defining and Naming Themes): ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์รายละเอียดในแต่ละแก่นสาระ พร้อมทั้งตั้งชื่อกลุ่มแก่นสาระให้สะท้อนถึงเนื้อหาที่ค้นพบอย่างเป็นรูปธรรม

3.4.6 การเรียบเรียงและนำเสนอผล (Producing the Report): ผู้วิจัยเรียบเรียงผลการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยมีการยกข้อความคำพูด (Direct Quotes) ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาประกอบการนำเสนอ เพื่อสนับสนุนการตีความและยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และนำข้อมูลที่ได้มาประมวล เรียบเรียง และนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

4.1 การศึกษาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบารมีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน)

4.2 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบารมีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน)

4.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบารมีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน)

4.1 การศึกษาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบารมีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน)

ในการศึกษาภาวะผู้นำทางการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบารมีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน) ปรากฏผลตามลำดับดังต่อไปนี้

4.1.1 ด้านการปกครอง (Governance)

พระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน) ในฐานะเจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุต) ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการปกครองตามหลักสัจจบารมี โดยการยึดมั่นในความจริง ความซื่อตรง และความจริงใจต่อหน้าที่ โดยสามารถแยกเป็นรายด้าน ดังต่อไปนี้

1. สัจจะต่อวาจา (วจีสัจจะ)

ในการปกครองสงฆ์ระดับจังหวัด การสื่อสารเป็นเรื่องสำคัญที่สุด เจ้าคณะจังหวัดต้องใช้หลักความจริงในการบริหารงาน คือ 1) การสั่งการและมอบนโยบาย: คำสั่งหรือนโยบายที่ประกาศออกไปต้องเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้จริง และตั้งอยู่บนพื้นฐานของพระธรรมวินัยและกฎหมายอาญา ไม่กลับกโลก และ 2) คำพูดที่เป็นธรรม: เมื่อต้องระงับอธิกรณ์ (ข้อพิพาท) ระหว่างพระภิกษุในจังหวัดเลย ท่านต้องวินิจฉัยด้วยความเที่ยงตรง พูดยตามข้อเท็จจริง ไม่บิดเบือนเพื่อเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

“จากบุคลิกของท่าน ท่านเป็นคนพูดจริง ทำจริง เมื่อรับปากแล้วก็จะต้องปฏิบัติตามที่รับปากไว้ ลักษณะหนึ่งที่เป็นลักษณะเด่นของท่านก็คือ การสั่งการ

ตามตำแหน่งนั้น ท่านจะไม่พูดขยายความมาก ท่านจะแจ้งคำสั่งจากคณะสงฆ์ หรือมหาเถรสมาคมเป็นหลักท่านนั้น พร้อมแจ้งว่า หากประพฤติปฏิบัติตาม พระธรรมวินัย ก็จะไม่มีการละเมิดหรือกระทำความผิดอย่างแน่นอน ในส่วน ของการแก้ไขอิทธิพลที่เกิดขึ้นนั้น ปรากฏว่าพระสงฆ์ส่วนใหญ่ในจังหวัดเลยไม่ ค่อยมีอิทธิพลเกิดขึ้น หรือหากจะมีเรื่องขัดแย้งกันก็สามารถตกลงหรือยุติ กันได้เป็นการภายใน เพราะไม่ปรากฏว่ามีการนำอิทธิพลเข้ามาหารือกันใน ท่ามกลางสงฆ์ ตลอดระยะเวลาที่ท่านเป็นเจ้าคณะจังหวัดเลย (ธรรมยุต) ไม่ ปรากฏว่ามีการระงับข้อพิพาทหรืออิทธิพลของสงฆ์เลย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, สัมภาษณ์เมื่อ 11 กรกฎาคม 2568)

2. สัจจะต่อ “การกระทำ” (กิริยาสัจจะ)

ในฐานะเจ้าคณะจังหวัดเลย ท่านได้ปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับคำพูด หรือที่เรียกว่า “พูด จริง ทำจริง” (Walking the talk) โดย 1) การเป็นแบบอย่าง (Role Model) เมื่อท่านกำหนด นโยบายให้พระสังฆาธิการในจังหวัดเลยถือปฏิบัติ เช่น การเคร่งครัดในพระวินัย หรือการพัฒนาวัด ตามแนวทางวัดประชารัฐสร้างสุข ตัวท่านเองต้องปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่างที่ดีของท่านก่อน และ 2) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ท่านปฏิบัติกิจการงานปกครองทั้ง 6 ด้าน (ปกครอง, ศึกษา, เผย แผล, สาธารณูปการ, ศึกษาสงเคราะห์, และสาธารณสงเคราะห์) อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ไม่ละทิ้ง ภาระที่ได้รับมอบหมาย

“หลวงพ่อบ้านยังประพฤติตนเป็นแบบอย่าง ซึ่งน่าจะตรงกับคำว่า ‘กิริยา สัจจะ’ โดยการเป็นแบบอย่างของการพูดจริง ทำจริง ท่านมีความเคร่งครัดใน พระวินัย มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ เช่น หลวง พ่อบ้านออกบิณฑบาตเป็นประจำในเวลา 05.30 น. ไม่ว่าจะเป็นฤดูร้อน ฤดูฝน หรือฤดูหนาว หากท่านจำวัดอยู่ในวัดศรีสุทธาวาส ท่านจะต้องออกบิณฑบาต เป็นประจำทุกเช้า อาจจะมีการยกเว้นบ้างในวันสำคัญต่าง ๆ ที่มีการรับกิจ นิมนต์ในเวลาเช้า และที่ถือว่าเป็นสิ่งที่ท่านยึดถือค่อนข้างเคร่งครัด แต่ยกเว้น ได้บ้าง ก็คือ การจำวัดที่วัดศรีสุทธาวาส หากไม่มีธุระจำเป็นจริง ๆ ท่านจะไม่ จำวัดที่อื่นโดยเด็ดขาด”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, สัมภาษณ์เมื่อ 12 กรกฎาคม 2568)

3. สัจจะต่อ “ความมุ่งมั่น” (อธิษฐานสัจจะ)

ท่านได้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหาและพัฒนาคณะสงฆ์จังหวัดเลย โดย 1) ความซื่อตรงต่ออุดมการณ์ ท่านมุ่งมั่นที่จะทำให้พระสงฆ์ในจังหวัดเลยเป็นที่พึ่งของชาวบ้านอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในบริบทของจังหวัดเลยที่มีความหลากหลายทั้งพระสายวิปัสสนาธุระและคันถธุระ และ 2) ความโปร่งใส (Transparency) การบริหารจัดการงบประมาณอุดหนุนวัด หรือการแต่งตั้งสมณศักดิ์ ต้องทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ ยึดถือความรู้ความสามารถและความถูกต้องเป็นหลัก เพื่อป้องกันข้อครหาและการทุจริต

“ในการประชุมพระสังฆาธิการทุกเดือน ซึ่งบางเดือนอาจมีการปรับเปลี่ยนบ้างตามแต่วาระและโอกาส อาจจะเป็นเพราะความซื่อตรงต่ออุดมการณ์และความโปร่งใสในการปกครองของท่าน ทำให้พระสงฆ์คณะธรรมยุตในจังหวัดเลยไม่มีเรื่องพิพาท ไม่มีการร้องเรียนความประพฤติเสื่อมเสียของพระสงฆ์ และไม่มีพระภิกษุประพฤติผิดนิกิริต ซึ่งถือว่าการปกครองคณะสงฆ์ที่สะดวกง่ายดาย และไม่ยุ่งยาก”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, สัมภาษณ์เมื่อ 14 กรกฎาคม 2568)

โดยสรุป การบริหารงานปกครองตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชาขีรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน) สามารถจำแนกเป็นรายด้าน คือ ด้านนโยบาย ท่านกำหนดทิศทางการพัฒนาวัดในจังหวัดเลยตามความจริงของพื้นที่ ไม่ทำโครงการตามกระแส ด้านวินัย ท่านกล้าพูดความจริงและจัดการกับพระผู้ไม่อยู่ในถ้อยคำเพื่อรักษาความสะอาดบริสุทธิ์ของคณะสงฆ์ ด้านบริหาร ท่านรายงานข้อมูลสถิติของพระภิกษุสามเณรและกิจการสงฆ์ตามความเป็นจริงต่อส่วนกลาง และด้านความสัมพันธ์ ท่านสร้างความไว้วางใจ (Trust) กับพระสังฆาธิการระดับอำเภอ ตำบล และเจ้าอาวาส

4.1.2 ด้านศาสนศึกษา (Religious Education)

การปฏิบัติหน้าที่ด้านศาสนศึกษาตามหลักสัจจบาร์มี (Perfection of Truthfulness) ของพระราชาขีรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน) เจ้าอาวาสวัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง ในฐานะเจ้าสำนักเรียนวัดศรีสุทธาวาส สามารถวิเคราะห์ให้เห็นเด่นชัดผ่านความมุ่งมั่น ความซื่อตรงต่อพระธรรมวินัย และความจริงใจในการสร้างศาสนทายาท ดังนี้

1. สัจจะต่อปณิธาน: การรักษามาตรฐานการศึกษา (Adhittana-Sacca)

ท่านมีสัจจะที่ตั้งมั่น (อธิษฐานสัจจะ) ในการรักษา “สำนักเรียนวัดศรีสุทธาวาส” ให้เป็นบ่อเกิดแห่งปัญญาอย่างแท้จริง โดย 1) การดำรงอยู่ของสำนักเรียน แม้ในสถานะที่จำนวนพระภิกษุ

สามเณรผู้สนใจเรียนบาลีอาจลดน้อยลงในบางยุคสมัย แต่ท่านยังคงรักษาคำสัจยในการเปิดสอนทั้ง แผนกธรรมและแผนกบาลีอย่างต่อเนื่อง ไม่ละทิ้งภาระหน้าที่นี้ และ 2) ความจริงใจต่อหลักสูตร ท่านบริหารจัดการให้การเรียนการสอนดำเนินไปตามหลักสูตรของสนามหลวงอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ผู้เรียน ได้รับความรู้ที่ถูกต้องตามมาตรฐานของคณะสงฆ์ไทย

“สำหรับงานด้านศาสนศึกษา หลวงพ่อท่านก็ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง พระภิกษุและสามเณรจะต้องศึกษาให้จบนักธรรมชั้นเอกทุกรูป ซึ่งถือว่าเป็น ภาระด้านการเรียนสำคัญ สำหรับการศึกษาแผนกบาลีสนามหลวงนั้น หลวงพ่อ ท่านก็มีนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมเช่นเดียวกัน แต่ที่ผ่านมา พระภิกษุและ สามเณรที่สอบผ่านบาลีสนามหลวงในแต่ละปีนั้นยังมีจำนวนไม่มากนัก และ บางปีก็ไม่มีผู้สอบผ่านบาลีสนามหลวงเลย ซึ่งยังคงเป็นภารกิจที่หลวงพ่อยัง ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดขึ้นให้ได้”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, สัมภาษณ์เมื่อ 15 กรกฎาคม 2568)

2. สัจจะต่อการกระทำ: “ทำจริง” ในการสนับสนุน (Kiriya-Sacca)

การปฏิบัติหน้าที่ด้านศาสนศึกษาของท่านไม่ใช่เพียงนโยบายในกระดาษ แต่เป็นการลง มือทำจริง (กิริยาสัจจะ) โดย 1) การจัดหาทรัพยากร ท่านจัดหาครูสอนบาลี (มหาเปรียญ) และครู สอนธรรมที่มีความรู้จริงมาถ่ายทอดความรู้ โดยดูแลสวัสดิการและขวัญกำลังใจของครูสอนอย่าง สม่าเสมอตามที่ได้รับปากไว้ และ 2) ทุนการศึกษา มีการตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนพระภิกษุสามเณรที่มี ความเพียร (สัจจะในการเรียน) โดยมอบรางวัลและทุนการศึกษาแก่ผู้สอบได้จริง เพื่อเป็นแรงผลักดัน ให้เกิดความมุ่งมั่น

“หลวงพ่อบริหารปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่างแล้ว เช่น การเข้าสอบนักธรรม สนามหลวง ท่านก็สอบผ่านนักธรรมชั้นเอก ส่วนสนามสอบบาลีสนามหลวง ท่านก็สอบได้ถึงชั้นเปรียญธรรม 4 ประโยค ชื่อฉายาเดิมของท่านก็คือ พระ มหาสุพัฒน์ สุวฑฺฒโน และเป็นประจำทุกปี หลวงพ่อบริหารได้จัดหาครูผู้สอน ทั้ง ที่เป็นพระและฆราวาส มาสอนนักธรรมและบาลีให้แก่พระภิกษุและสามเณร อยู่ตลอดเวลา มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าตอบแทนครูผู้สอน นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งทุนการศึกษาสำหรับพระภิกษุและสามเณรที่สอบผ่าน นักธรรมและบาลีในนามวัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง เพื่อเป็นแรงผลักดัน

ให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการศึกษาพระธรรมวินัย และภาษาบาลีที่เป็นภาษาหลักของพระพุทธศาสนาสายหินยานในประเทศไทย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, สัมภาษณ์เมื่อ 16 กรกฎาคม 2568)

3. สัจจะต่อพระธรรมวินัย: การสอนความจริงที่ถูกต้อง (Dhamma-Sacca)

ในฐานะเจ้าสำนักเรียน ท่านยึดถือความถูกต้องของ “หลักธรรม” เป็นหัวใจสำคัญ โดย

1) แผนกธรรมสนามหลวง ท่านเน้นย้ำให้ครูสอนและนักเรียนศึกษาเพื่อ “รู้จริง” ในข้อธรรมและวินัย เพื่อนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง ไม่ใช่เพียงเพื่อสอบผ่าน และ 2) แผนกบาลีสนามหลวง ท่านส่งเสริมการศึกษาภาษาบาลีซึ่งเป็นภาษาที่รักษา “พุทธพจน์” (คำสอนจริงของพระพุทธเจ้า) การที่ท่านสนับสนุนแผนกบาลีอย่างเข้มแข็ง คือการแสดงสัจจะในการรักษาคำสอนดั้งเดิมไม่ให้บิดเบือนไป

“หลวงพ่อบอกให้โอวาทในการเล่าเรียนนักธรรมและบาลีในทุก ๆ ปีว่า การเรียนธรรมต้องเรียนให้เข้าใจ ต้องรู้ลึกรู้จริงจนสามารถนำไปปฏิบัติหรือนำไปถ่ายทอดหรือสอนผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง ส่วนการสอบได้หรือสอบผ่านนั้นถือว่าเป็นผลพลอยได้จากการศึกษา หากเข้าใจ และจดจำได้ ย่อมสามารถสอบผ่านได้โดยง่าย ส่วนการเรียนภาษาบาลี ถือว่าเป็นการเรียนเพื่อรักษา ‘พุทธพจน์’ คือ คำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นการเรียนรู้ที่มีความสำคัญและจำเป็นมากเพื่อเป็นการรักษาคำสอนเดิมให้คงอยู่อย่างยาวนาน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6, สัมภาษณ์เมื่อ 19 กรกฎาคม 2568)

4. สัจจะต่อวาทา: การสร้างความเชื่อมั่นแก่พุทธบริษัท (Vaci-Sacca)

การสื่อสารของท่านต่อพุทธศาสนิกชนและคณะสงฆ์ในจังหวัดเลยมีความซื่อตรง และนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใส ดังนี้ คือ 1) ความโปร่งใส การรายงานผลการสอบและสถิติการศึกษาของนักเรียนวัดศรีสุทธาวาสต่อส่วนกลางและต่อสาธารณะ เป็นไปตามข้อเท็จจริง และ 2) การสร้างศรัทธา เมื่อท่านประกาศว่าจะพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาของจังหวัดเลย ท่านก็ได้ดำเนินการพัฒนาทั้งอาคารสถานที่และหลักสูตรให้เห็นเป็นรูปธรรมตามที่ได้กล่าวไว้

“การสอนของหลวงพ่อบริเวณส่วนใหญ่สามารถสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับพุทธศาสนิกชน สิ่งที่พูดออกมาท่านจะทำให้ได้ ซึ่งสิ่งที่ท่านปรารถนาและต้องการ

ทำให้เกิดขึ้นแล้วแต่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะจึงทำให้ผู้มีจิตศรัทธาเห็นดีเห็นงามร่วมไปกับท่านและช่วยกันสนับสนุนคนละเล็กคนละน้อย กระทั่งประสบความสำเร็จในที่สุด นอกจากนี้สิ่งที่ท่านทำนั้นยังมีความโปร่งใสสามารถเปิดเผยได้หรือสามารถสอบถามข้อมูลหรือรายละเอียดได้โดยไม่มีการปิดบังใด ๆ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7, สัมภาษณ์เมื่อ 20 กรกฎาคม 2568)

โดยสรุป การใช้สัจจการมีของพระราชวรราชสุริ (สุพัฒน์ สุวพัฒน์) สะท้อนผ่านความ “คงเส้นคงวา” ในการจัดการศึกษา ท่านทำให้เห็นว่านักเรียนไม่ใช่แค่ที่เรียนหนังสือ แต่เป็นสถานที่บ่มเพาะความสัตย์ซื่อต่อพระรัตนตรัยผ่านการศึกษาเล่าเรียนอย่างจริงจัง ประกอบด้วย 1) จริตต่อหน้าที่ โดยการบริหารสำนักเรียนทั้งแผนกธรรม-บาลี ไม่ขาดตกบกพร่อง ทำให้นักเรียนมีความมั่นคงและยั่งยืน 2) จริตต่อบุคคล โดยการสนับสนุนและให้ความสำคัญกับทั้ง “ครูสอน” และ “นักเรียน” ทำให้เกิดระบบเครือข่ายทางการศึกษาที่เข้มแข็ง 3) จริตต่อความรู้ โดยการส่งเสริมการเรียนบาลีเพื่อเข้าถึงแก่นพุทธพจน์ ทำให้ได้ศาสนทายาทที่มีคุณภาพและมีความรู้ลึกซึ้ง และ 4) จริตต่อเวลา โดยการจัดตารางเรียนและกิจกรรมส่งเสริมวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ทำให้นักเรียนมีความพร้อมในการสอบสนามหลวงทุกปี

4.1.3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (Educational Welfare)

การปฏิบัติหน้าที่ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (Educational Welfare) ของพระราชวรราชสุริ (สุพัฒน์ สุวพัฒน์) เป็นการสะท้อนถึงการบำเพ็ญสัจจการมี โดยมุ่งถึงความจริงใจ ความซื่อตรง และความตั้งมั่นในปณิธานที่จะพัฒนาคณะและสังคมผ่านการศึกษา ดังนี้

1. สัจจะต่อปณิธาน “สืบสานและสร้างสรรค์” (Adhittana-Sacca)

การที่ท่านให้การอุปถัมภ์สถานศึกษาหลายระดับ ทั้งโรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร.) วิทยาเขตศรีล้านช้าง แสดงถึงสัจจะที่แน่วแน่ใน 2 มิติ คือ 1) ความกตัญญูสัจจะ ท่านรักษาคำสัตย์ในการสืบสานเจตนารมณ์ของบูรพาจารย์ (หลวงปู่ศรีจันทร์) ในการสร้างสถานศึกษาเพื่อกุลบุตรกุลธิดาในท้องถิ่นหรือถิ่นทุรกันดารให้ได้มีที่เรียนอย่างมีคุณภาพ และ 2) ความจริงใจต่อการสร้างปัญญา ท่านมองว่าการศึกษาคือทางรอดของเยาวชน การสนับสนุนวิทยาเขตศรีล้านช้างจนมีความเข้มแข็งสะท้อนถึงสัจจะที่จะสร้าง “สังคมแห่งการเรียนรู้” ให้เกิดขึ้นจริงในจังหวัดเลย ไม่ใช่เพียงการทำหน้าที่ตามตำแหน่ง แต่เป็นการทำด้วยใจที่ปรารถนาให้คนพ้นจากความไม่รู้ (อวิชชา)

“สิ่งหนึ่งที่ผู้ทรงอยากพูดเกี่ยวกับพระราชวรราชสุริย หรือหลวงพ่อก็คือ การเปลี่ยน “กตัญญู” ให้เป็น “พันธสัญญาทางสังคม” (Social Commitment) โดยปกติความกตัญญูมักถูกมองว่าเป็นเรื่องคุณธรรมส่วนบุคคล แต่ในที่นี้อยากชี้ให้เห็นว่า พระราชวรราชสุริยได้ยกระดับ “กตัญญูสู่พระเจ้า” ให้กลายเป็นนโยบายการบริหาร ท่านไม่ได้เพียงแค่ระลึกถึงพระคุณของหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก แต่ท่านรักษา “สัจจะ” ในการสืบทอดเจตนารมณ์ ส่วนนี้เองที่สามารถอธิบายได้ว่าเป็นภาวะผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง หรือ Transformational Leadership ที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ (Spiritual Capital) มาเป็นแรงขับเคลื่อนองค์กรการศึกษา ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนและมหาวิทยาลัยในความอุปถัมภ์มีความต่อเนื่องและมั่นคง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8, สัมภาษณ์เมื่อ 22 กรกฎาคม 2568)

“การศึกษาสงเคราะห์ของท่านไม่ใช่การ “สงเคราะห์แบบสงสาร” (Charity-based) แต่เป็นการ “สงเคราะห์เพื่อสร้างโอกาส” (Opportunity-based) โดยเฉพาะในถิ่นทุรกันดาร การที่ท่านมีสัจจะต่อปณิธานนี้ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในจังหวัดเลยและพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างเป็นรูปธรรม การที่ท่านให้ความสำคัญกับทั้งโรงเรียนการกุศล โรงเรียนพระปริยัติธรรม และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร.) แสดงถึงการมองภาพรวมของระบบการศึกษา (System Thinking) เป็นสำคัญ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9, สัมภาษณ์เมื่อ 23 กรกฎาคม 2568)

“หลวงพ่อกับท่านมักพูดเสมอว่า การศึกษาคือทางรอดของเยาวชน การสนับสนุนสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา โรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก หรือมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จนมีความเข้มแข็ง สะท้อนถึงสัจจะที่จะสร้าง “สังคมแห่งการเรียนรู้” ให้เกิดขึ้นจริงในจังหวัดเลย ไม่ใช่เพียงการทำหน้าที่ตามตำแหน่ง แต่เป็นการทำด้วยใจที่ปรารถนาให้คนพ้นจากความไม่รู้ (อวิชชา) สิ่งที่ท่านทำนี้ในทางวิชาการบริหาร เราเรียกสิ่งนี้ว่า “Authentic Leadership” หรือภาวะผู้นำที่แท้จริง ซึ่งไม่ได้ขับเคลื่อนด้วยอำนาจตามสายงาน (Formal Power) แต่ขับเคลื่อนด้วย “สัจจะ” หรือความจริงใจในเป้าหมาย (Purpose-driven) การ

มองว่าการศึกษาคือ “ทางรอด” ของเยาวชนสะท้อนถึงวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลและ
สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10, สัมภาษณ์เมื่อ 25 กรกฎาคม 2568)

กล่าวโดยสรุป พระราชวชิรสุริได้นำสัจจบาปมึนำมาใช้เป็น “เข็มทิศ” ในการบริหารจัดการ
การศึกษา ผลลัพธ์ที่ได้จึงไม่ใช่เพียงแค่อาคารสถานที่หรือจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น แต่คือการสร้าง
“ความมั่นใจ” ให้กับชุมชนว่า สถาบันการศึกษาภายใต้การนำของท่านจะเป็นที่พึ่งได้จริงและตลอดไป

2. สัจจะต่อหน้าที่ “ปฏิบัติจริงด้วยความเมตตา” (Kiriya-Sacca)

การที่ท่านเข้าดำรงตำแหน่ง คณะกรรมการโรงเรียนอนุบาลเลย และเป็นที่ปรึกษาให้แก่
โรงเรียนต่าง ๆ คือการแสดงสัจจะผ่านการกระทำ (กิริยาสัจจะ) ในลักษณะดังนี้ 1) การอุทิศตนด้วย
ความจริงใจ การเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของท่านไม่ใช่เพียงแค่มีชื่อในทำเนียบ แต่ท่านปฏิบัติ
หน้าที่ด้วยความใส่ใจ ให้คำแนะนำที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความหวังดีต่อส่วนรวม (สัจธรรม) และ
2) ความเป็นที่พึ่งที่เชื่อถือได้ สัจจบาปมึในมิตินี้ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูเกิดความมั่นใจว่า เมื่อ
ท่านรับเป็นที่ปรึกษาแล้ว ท่านจะให้ความเมตตาชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อเด็ก
นักเรียนอย่างแท้จริง

“หลวงพ่อบรรพเป็นคณะกรรมการโรงเรียนอนุบาลเลย และเป็นที่ปรึกษา
ให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ โดยไม่มีการปฏิเสธ ถือว่าเป็นการเปลี่ยน “อำนาจตาม
ตำแหน่ง” เป็น “อำนาจแห่งความเคารพ” (Moral Authority) ในทางการ
บริหาร ธรรมดาแล้วตำแหน่งคณะกรรมการหรือที่ปรึกษามักถูกมองว่าเป็น
ตำแหน่ง “กิตติมศักดิ์” (Honorary) ที่มีไว้เพื่อสร้างภาพลักษณ์ แต่ผู้ทรงขอ
อธิบายว่า หลวงพ่อบรรพได้ใช้กิริยาสัจจะ เปลี่ยนจากตำแหน่งในกระดาษให้
เป็นการปฏิบัติที่จับต้องได้ นี่คือการแสดงภาวะผู้นำแบบ “Authentic
Leadership” หรือภาวะผู้นำที่แท้จริง คือการที่การกระทำ (Action)
สอดคล้องกับคุณธรรมภายใน (Values) การที่ท่าน “ใส่ใจและให้คำแนะนำ”
แสดงให้เห็นว่าท่านไม่ได้ใช้เพียงสถานะทางสงฆ์ แต่ใช้ “ความรู้จริง” และ
“ความปรารถนาดีจริง” ในการขับเคลื่อนสถานศึกษา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 11, สัมภาษณ์เมื่อ 26 กรกฎาคม 2568)

“จากการที่ได้เห็นบุคคลจากภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาหาหลวงพ่อบ้าน แสดงว่าทุกคนมองว่าท่านเป็น “ที่พึ่งที่เชื่อถือได้” คือหัวใจสำคัญของการบริหารความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน (บวร) และที่ต้องการพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือท่านได้ใช้กิริยาสัจจะเป็นเครื่องมือสร้าง “ทุนทางสังคม” (Social Capital) ในมิติพุทธบริหารการศึกษา “สัจจะ” คือบ่อเกิดแห่ง “ศรัทธา” เมื่อผู้นำพูดจริงและทำจริงอย่างสม่ำเสมอ ย่อมเกิดสภาวะที่เรียกว่า “Reliability” หรือความเชื่อมั่นในองค์กร (Organizational Trust) ทำให้คณะครูและผู้บริหารโรงเรียนมีขวัญกำลังใจ เพราะมั่นใจว่าที่ปรึกษาของตนมีความตั้งใจจริงที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ไม่ใช่การทำหน้าที่ตามมารยาททางสังคม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 12, สัมภาษณ์เมื่อ 28 กรกฎาคม 2568)

“คุณลักษณะประการหนึ่งที่ผู้ทรงมองเห็นก็คือ หลวงพ่อบ้านให้คำแนะนำบนพื้นฐานของความหวังดีต่อส่วนรวม หรืออาจจะเรียกว่า สัตยธรรม และความเมตตาต่อเด็กนักเรียน เป็นการประสานระหว่าง “ความถูกต้อง” กับ “ความอาทร” สิ่งนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการการบูรณาการ “สัตยธรรม” เข้ากับ “เมตตาธรรม” เนื่องจากผู้นำทางการศึกษาส่วนใหญ่อาจเน้นเพียงระเบียบปฏิบัติ (ความถูกต้อง) แต่พระราชวรสิริสุธีได้เพิ่มมิติของ “ความเมตตา” เข้าไปในสัจจะต่อหน้าที่ ทำให้การบริหารงานมีความเป็นมนุษย์ (Humanistic Management) มากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในสถานศึกษาปฐมวัยและขั้นพื้นฐาน เช่น โรงเรียนอนุบาลเลย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 13, สัมภาษณ์เมื่อ 29 กรกฎาคม 2568)

กล่าวโดยสรุป พระราชวรสิริสุธีบำเพ็ญสัจจะบารมี โดยการเต็มสัจจะ (Truthfulness) เข้าไปในการปฏิบัติหน้าที่ (Duty) แนวทางการปฏิบัติของท่านถือว่าเป็นตัวอย่างที่ดีของ “ผู้นำทรงปัญญา” (Wise Leadership) ที่ใช้ความซื่อตรงต่อการกระทำเป็นแรงขับเคลื่อนสังคมการศึกษา ซึ่งจะส่งผลระยะยาวต่อการบ่มเพาะจริยธรรมให้แก่เยาวชนผ่าน “ต้นแบบที่ดี” คือตัวท่าน

3. สัจจะต่อวาจา “คำไหนคำนั้น” ในการสนับสนุน (Vaci-Sacca)

ในด้านศึกษาสงเคราะห์ มักมีการขอความช่วยเหลือเรื่องทุนการศึกษาหรือวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่น (Trust) เมื่อพระราชวรสิริสุธีรับปากว่าจะให้การอุปถัมภ์หรือ

ช่วยเหลือสิ่งใดแก่สถานศึกษา ท่านจะดำเนินการให้บรรลุผลตามที่พูดเสมอ ความสม่ำเสมอในการสนับสนุนนี้ทำให้สถานศึกษาต่าง ๆ มีความมั่นคงในการวางแผนพัฒนาการศึกษา เพราะมี “วาจาสัตย์” ของท่านเป็นหลักประกัน

“การที่พระราชวชิรสุธีรักษา “สัจจะต่อวาจา” ในการให้การอุปถัมภ์การศึกษา ไม่ได้เป็นเพียงความเมตตา แต่คือการสร้าง “ความมั่นคงเชิงยุทธศาสตร์” (Strategic Stability) ให้กับสถานศึกษา เมื่อผู้นำพูดคำไหนคำนั้น โรงเรียนจะสามารถวางแผนการพัฒนาล่วงหน้าได้อย่างมั่นใจ (Predictability) เพราะมีแหล่งทรัพยากรที่เชื่อถือได้จริงรองรับอยู่ หมายความว่า ท่านใช้วาจาสัตย์ในฐานะ “หลักประกันความเสี่ยง” (Risk Mitigation) เพราะในมิติของการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาในถิ่นทุรกันดาร หรือสถานศึกษาการกุศล ความผันผวนของงบประมาณคือความเสี่ยงสูงสุด (Risk)”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 14, สัมภาษณ์เมื่อ 31 กรกฎาคม 2568)

“หลวงพ่อบอกท่านพูดคำไหนคำนั้น หมายถึง พูดแล้วทำตามทีพูด ถือว่าเป็นการสร้าง “ทุนทางความเชื่อถือ” (Trust Capital) ทั้งนี้ในทางบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ “ความไว้วางใจ” (Trust) คือต้นทุนที่แพงที่สุดและสร้างยากที่สุด เพราะ “วาจาสัตย์” ของพระราชวชิรสุธีได้เปลี่ยนจากความสัมพันธ์เชิงบุคคล ให้กลายเป็น “พันธสัญญาทางสังคม” (Social Contract) เมื่อผู้รับ (สถานศึกษา) มั่นใจว่าผู้ให้ (ท่าน) จะทำตามคำพูดเสมอ จะเกิดขวัญและกำลังใจที่แรงกล้าในหมู่ผู้ปฏิบัติงาน ทำให้การขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงได้ง่ายขึ้น”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 15, สัมภาษณ์เมื่อ 1 สิงหาคม 2568)

“การพูดจริงทำจริง “วจีสัตย์” ถือว่าเป็นคุณลักษณะของ “ผู้นำที่แท้จริง” (Authentic Leadership) ลักษณะเด่นของผู้นำที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนคือ “การกระทำที่ตรงกับคำพูด” (Alignment of Words and Actions) การที่ท่านดำเนินการให้บรรลุผลตามที่พูดเสมอ (Consistency) คือการสร้าง “ความน่าเชื่อถือทางอำนาจธรรม” (Moral Credibility) ซึ่งมีพลังมากกว่าอำนาจจากตำแหน่งทางปกครองเสียอีก ในบริบทของศึกษาสงเคราะห์ สิ่งนี้ทำ

ให้ท่านเป็น “ศูนย์รวมใจ” ที่แท้จริง ไม่ใช่เพียงแค่ผู้อุปถัมภ์ตามหน้าที่ แต่เป็นผู้ที่มอบ “สัจจะ” ให้เป็นเกราะป้องกันความขาดแคลนของเยาวชน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 16, สัมภาษณ์เมื่อ 6 สิงหาคม 2568)

กล่าวโดยสรุป “วาจาสัตย์” ของพระราชวชิรสุธีคือ “หลักประกัน” (Guarantee) ที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของกุลบุตรกุลธิดาอย่างมหาศาล เป็นตัวอย่างของการนำหลักสัจจธรรมมาใช้ในการพัฒนาสังคมอย่างเป็นรูปธรรมและน่าเชื่อถือที่สุด เพราะในการพัฒนาคนนั้น “เวลา” และ “โอกาส” เป็นเรื่องสำคัญ หากคำมั่นสัญญาของผู้นำกลับลบก อากาศของนักเรียนก็จะหลุดลอยไป

4. สัจจะต่อธรรม “การให้ที่บริสุทธิ์” (Dhamma-Sacca)

ท่านถือเอาความจริงที่ว่า “การให้ธรรม (ความรู้) ชนะการให้ทั้งปวง” เป็นหลักการทำงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง ความเท่าเทียม (Equality) การอุปถัมภ์โรงเรียนการกุศลและเป็นที่ปรึกษาให้โรงเรียนทั่วไป สะท้อนว่าท่านมีสัจจะในการดูแลพุทธบริษัทอย่างทั่วถึง ไม่จำกัดเฉพาะพระภิกษุสามเณร แต่ครอบคลุมถึงเยาวชนและประชาชนทั่วไป เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงสัจธรรมและความรู้ที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้

“ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของพระราชวชิรสุธีนี้ ผู้ทรงขอเรียกว่าเป็นการบำเพ็ญสัจจะต่อธรรม คือ การให้ที่บริสุทธิ์ (Dhamma-Sacca) โดยสามารถแยกอธิบายเป็น 3 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 การข้ามพ้นพรมแดนแห่งความแตกต่าง (Universalism & Inclusivity) โดยการนำหลักสัจจะต่อธรรมมาเป็นตัวทำลายกำแพงระหว่าง “ทางโลก” และ “ทางธรรม” ในมิติการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน การที่ท่านอุปถัมภ์ทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม (เน้นศาสนาพุทธ) และโรงเรียนทั่วไป (เน้นเยาวชน) สะท้อนถึงภาวะผู้นำที่ยึดโยงกับ “สัจธรรมแห่งความเป็นมนุษย์” ท่านมองเห็นว่าไม่ว่าจะเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ ต่างต้องการ “แสงสว่างแห่งปัญญา” เพื่อดับทุกข์และแก้ไขปัญหาวิตถ์เหมือนกัน ความเท่าเทียม (Equality) ในที่นี้จึงไม่ใช่เพียงการแจกจ่ายสิ่งของ แต่คือการให้สิทธิในการเข้าถึงความรู้ (Right to Education) อย่างเสมอภาค ประเด็นที่ 2 “ธรรมทาน” ในฐานะนวัตกรรมสังคม (Dhamma-Dana as Social Innovation) หมายถึงคำสอนของท่าน หรือการให้ความรู้ของท่าน ท่านให้เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ อธิบายได้ว่า คำสอนของท่านไม่ได้จำกัดอยู่เพียงคำสอนในคัมภีร์ (Pariyatti) แต่คือการสอนให้ในเรื่องที่ “กินได้และใช้

เป็น” (Practical Dhamma) การที่ท่านเป็นที่ปรึกษาให้โรงเรียนต่างๆ คือการนำหลักพุทธธรรมไปบูรณาการกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างพลเมืองที่มีทั้ง “ความรู้” และ “ความดี” ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มั่นคง และประเด็นที่ 3 การสร้าง “พื้นที่แห่งสัจจะ” (Space of Truth) ให้แก่ชุมชน ในมิตินี้ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของพุทธบริษัทอย่างกว้างขวาง เมื่อผู้นำสงฆ์แสดงสัจจะในการดูแลพุทธบริษัทอย่างทั่วถึง โดยไม่เลือกปฏิบัติ ย่อมก่อให้เกิด “ความสามัคคีธรรม” ในท้องถิ่น พุทธบริษัทจะรู้สึกว่ “วัด” และ “โรงเรียน” คือเนื้อเดียวกัน การที่ท่านอุทิศตนเป็นที่ปรึกษาให้โรงเรียนทั่วไป เป็นการยืนยันว่า “สัจจะต่อหน้าที่ของสมณะ” คือการเกื้อกูลโลก (Lokatthacariya) อย่างแท้จริง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 17, สัมภาษณ์เมื่อ 8 สิงหาคม 2568)

สรุปได้ว่า การบำเพ็ญสัจจะต่อธรรม (Dhamma-Sacca) ของพระราชวชิรสุธี คือการนำความจริงเชิงอุดมการณ์มาทำให้เป็นความจริงเชิงปฏิบัติ ภาวะผู้นำของท่านตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “สัจจะแห่งเมตตาธรรม” ที่มุ่งหวังให้ทุกคนพ้นจากอวิชชาและสามารถยืนหยัดได้ด้วยขาของตนเอง สิ่งนี้คือ “การให้ที่บริสุทธิ์” ซึ่งส่งผลกระทบเชิงบวก (Social Impact) ต่อทั้งด้านจิตใจและด้านเศรษฐกิจของสังคมจังหวัดเลยอย่างลึกซึ้ง

สรุปโดยภาพรวม การปฏิบัติหน้าที่ด้านศึกษาสงเคราะห์ตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวชิรสุธี คือการ “พูดจริง ทำจริง และตั้งมั่นจริง” ท่านทำให้พุทธบริษัทเห็นว่า พระสงฆ์ไม่ได้เพียงแค่สอนธรรมะบนธรรมาสน์ แต่ยังเป็น “หลักชัย” ที่มั่นคงและเชื่อถือตรงในการประคับประคองการศึกษาของสังคมให้เติบโตอย่างยั่งยืนบนฐานของความรู้และคุณธรรม

4.1.4 ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (Propagation of Buddhism)

การปฏิบัติหน้าที่ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน) เน้นหลักสัจจบาร์มี (Perfection of Truthfulness) เป็นสำคัญ โดยท่านสามารถบรรยายให้เห็นภาพลักษณ์ของการทำงานที่ตั้งอยู่บนความจริงใจ ความซื่อตรงต่อหน้าที่ และความมุ่งมั่นในการถ่ายทอดหลักธรรมที่ถูกต้องสู่ประชาชน ดังนี้

1. สัจจะต่อปณิธานการเผยแผ่: ความสม่ำเสมอและยาวนาน

ท่านมีสัจจะที่ตั้งมั่นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 เป็นต้นมา โดยไม่ได้ละทิ้งปณิธานในการสร้างปัญญาให้แก่สังคม แม้จะเลื่อนสมณศักดิ์หรือมี

ภาระงานปกครองเพิ่มขึ้น แต่ท่านยังคงมุ่งเน้นการรวบรวมคำสอนและผลิตสื่อธรรมะออกมาอย่างสม่ำเสมอ

“ท่านเป็นคนรักษาคำพูด โดยเฉพาะเรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เมื่อรับปากแล้วก็ต้องไปเทศน์หรืออบรมอย่างแน่นอน สมัยก่อนที่ยังไม่มีรถยนต์ ประจำวัด อาตมา รวมทั้งพระผู้ติดตามอีก 1-2 รูป ต้องเดินทางไปกับหลวงพ่อ เพื่อไปอบรมธรรมะตามโรงเรียนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ต่างจังหวัด เช่น หนองบัวลำภู อุดรธานี เป็นต้น ต้องพากันออกเดินทางตั้งแต่เช้า นั่งรถโดยสารประจำทางไป เมื่อท่านเทศน์เสร็จหรืออบรมเสร็จก็ต้องนั่งรถโดยสารกลับมาที่จังหวัดเลย แต่หลวงพ่อท่านไม่บ่นว่าลำบากเลย มีแต่บอกว่า ดีแล้วที่เขานิมนต์ให้ไปอบรม หน้าที่ของพระเราก็คือการอบรมให้ความรู้ทางธรรม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 18, สัมภาษณ์เมื่อ 13 สิงหาคม 2568)

“เมื่อรับนิมนต์แล้ว หลวงพ่อท่านจะไม่ยกเลิกอย่างเด็ดขาด แต่จะมีการปรับเวลา ไม่เลื่อนเข้ามาก็เลื่อนออกไป แต่จะอยู่ภายในวันที่รับนิมนต์นั้น ไม่เลื่อนข้ามวันอย่างเด็ดขาด และที่เห็นเป็นกิจวัตรประจำของท่านก็คือ ศพทุกศพที่นำมาตั้งบำเพ็ญกุศลในวัดศรีสุทธาวาสนี้ ก่อนทำพิธีฌาปนกิจ หลวงพ่อท่านจะเป็นผู้เทศนาให้ด้วยตนเองทุกครั้ง ไม่ในวันเผาก็อาจเป็นก่อนวันเผาแล้วแต่เวลาและโอกาสที่เหมาะสม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 19, สัมภาษณ์เมื่อ 15 สิงหาคม 2568)

2. สัจจะต่อการกระทำ: การให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจ (ธรรมทาน)

การเผยแผ่ของท่านสะท้อนถึงสัจจะในการเป็น “ผู้ให้” อย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้จาก

2.1 การจัดพิมพ์แจกฟรี: ผลงานทั้งหมดของท่าน เช่น หนังสือ *วัฒนธรรมเกรวาลึก* (2548) และ *สภานีชีวิต* (2554) จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อแจกเป็นธรรมทาน ไม่ได้ทำเพื่อการพาณิชย์ สะท้อนถึงสัจจะในการเผยแผ่ธรรมด้วยความบริสุทธิ์ใจ

“หนังสือของท่านที่จัดพิมพ์ขึ้นทุกครั้ง ล้วนได้รับการสนับสนุนจากศิษยานุศิษย์ของท่านเป็นส่วนใหญ่ ทุกคนผลัดกันมาปวารณารับเป็นเจ้าภาพในการจัดพิมพ์เผยแพร่น้ำใจของท่านเพื่อเป็นวิทยาทาน และส่วนหนึ่งเป็น

งบประมาณจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ซึ่งเป็นเจ้าภาพใหญ่จัดพิมพ์หนังสือของท่านเพื่อนำไปแจกงานครบรอบวันสถาปนาวิทยาเขตเป็นประจำทุกปี”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 20, สัมภาษณ์เมื่อ 20 สิงหาคม 2568)

2.2 การตอบปัญหาเยาวชน: ท่านนำข้อมูลจริงจากการปฏิบัติงานในโครงการ “ธรรมะเพื่อเยาวชน” ระหว่างปี 2527-2530 ซึ่งรวบรวมคำถามจากนักเรียนกว่า 224 ข้อ มาเรียบเรียงเป็นหนังสือ *ตอบปัญหาเยาวชน* (2558) เพื่อให้ความรู้ที่ตรงประเด็นและสอดคล้องกับความต้องการของเด็กและเยาวชนจริง ๆ

“ผมเองเคยอ่านหนังสือตอบปัญหาเยาวชนของท่าน ซึ่งท่านตอบคำถามของเยาวชนที่ถามมาได้เป็นอย่างดีเยี่ยม แม้จะเป็นคำถามที่มามีอายุนานและผ่านไปนานหลายสิบปีแล้ว คำตอบเหล่านั้นยังสามารถนำมาใช้ได้กับเยาวชนรุ่นปัจจุบันได้เหมือนเดิม ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า คำพูดที่เป็นธรรมนั้นเป็น ‘อภิลักขิต’ สามารถนำมาใช้ได้ตลอดเวลา เป็นปัจจุบันเสมอ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 21, สัมภาษณ์เมื่อ 20 สิงหาคม 2568)

3. สัจจะต่อเนื้อหา: การประยุกต์ความจริงให้เข้ากับยุคสมัย

ท่านใช้สัจจามีในการคัดเลือกหลักธรรมมานำเสนอผ่านรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้ “ความจริง” ของพระพุทธศาสนาเข้าถึงใจคนทุกกลุ่ม ยกตัวอย่างเช่น

3.1 นิยายประยุกต์อิงหลักธรรม: ท่านริเริ่มแต่งนิยายที่นำนิทานธรรมบทมาเล่าใหม่ในสไตล์ที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น *คลุมถุงชน* (2561) *นอกเหนือผล* (2562) *ดรณีแรกรัก* (2563) และ *รักอันตราย* (2564) เพื่อให้ธรรมะไม่ใช่เรื่องน่าเบื่อ

3.2 กวีนิพนธ์และนิราศ: ท่านใช้ความสามารถด้านร้อยกรอง (โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน) พรรณนาธรรมและความสัตย์จริงในประวัติศาสตร์และท้องถิ่น เช่น *นิราศล้านช้าง* (2558) และ *นิราศศรีธรรมมาโคกราช* (2560) ซึ่งเป็นการใช้ศิลปะเพื่อรักษาและเผยแผ่พุทธพจน์อย่างงดงาม

3.3 การยกย่องบูรพาจารย์: หนังสือชุด *พระดีอีสาน* (2562) เป็นการแสดงสัจจะในความกตัญญู โดยรวบรวมประวัติและปฏิบัติของพระเถระสายวิปัสสนากรรมฐานทั่วภาคอีสาน 20 จังหวัด เพื่อให้พุทธบริษัทมีแบบอย่างที่ดีถูกต้องในการปฏิบัติ

นอกจากนี้ยังมีผลงานอื่น ๆ ของท่านอีกหลายเล่มที่สามารถจัดกลุ่มตามลักษณะเนื้อหาได้ดังนี้

3.4 กลุ่มงานรำลึกและเชิดชูบูรพาจารย์

2548: วัฒนภเณรรำลึก (เกี่ยวกับประวัติและโอวาทธรรมของหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก)

2562: พระดีอีสาน: พระบูรพาจารย์อีสาน 20 จังหวัด (เล่าประวัติพระเกจิอาจารย์ในภาคอีสานในแบบร้อยแก้ว)

3.5 กลุ่มปาฐกถาธรรมและตอบปัญหาธรรม

2554: สถานีชีวิต (เปรียบชีวิตกับการเดินทางผ่าน 4 สถานี: ครอบครัว โรงเรียน ที่ทำงาน ปลายทาง)

2558: ตอบปัญหาเยาวชน (รวบรวมคำถาม-ตอบจากการเผยแพร่ในอดีต)

3.6 กลุ่มนิยายประยุกต์อิงหลักธรรม (ชุด “รัก” และเรื่องสั้น)

2561: คลุมถุงชน (นิยายประยุกต์อิงหลักธรรมเล่มแรก)

2562: นอกเหตุเหนือผล (ใช้นามปากกา: นรรัตน์ รักดี)

2563: ดรณีแรกรัก (ใช้นามปากกา: นรรัตน์ รักดี)

2564: รักอันตราย (นิยายประยุกต์อิงหลักธรรมในชุด “รัก”)

2566: รักข้ามโลก (ใช้นามปากกา: นรรัตน์ รักดี)

3.7 กลุ่มกวีนิพนธ์ นิราศ และสารธรรมท้องถิ่น

2558: นิราศล้านช้าง (เขียนย้อนหลังประวัติศาสตร์อาณาจักรล้านช้าง)

2559: รักเลย : “เมืองเลยน่าอยู่...ผู้คนน่ารัก” (ใช้นามปากกา: พรพิเศษ)

2560: นิราศศรีธรรมมาโสกราช (อโศกคำฉันท) (เทิดพระเกียรติพระเจ้าพิมพิสาร และพระเจ้าอโศกมหาราช)

2564: รักรู้ กวีกังวานก้องทั่วท้องถิ่นไทย (อธิบายหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ)

2567: ภาคอีสาน ถิ่นไทยดี (พรรณนาจังหวัดต่างๆ ในภาคอีสาน)

2568: ครบรอบสถาปนา สองศรีหนึ่งล้านช้างรวมเข้ามงคลนาม (ที่ระลึกครบรอบสถาบันการศึกษาในวัด)

“ในฐานะที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเชี่ยวชาญด้านการเผยแพร่พุทธธรรมและนวัตกรรมสื่อสารสร้างสรรค์ ขอเรียกพระราชวรานุสรณ์ว่าเป็น “นักสื่อสารธรรม” (Dhamma Communicator) ที่ใช้หลักสัจจะมาเป็นกลไกสำคัญในการรักษาศาสนา สิ่งที่ต้องการพูดถึงในที่นี้ก็คือ สัจจะต่อเนื้อหา คือ การประยุกต์ความ

จริงให้เข้ากับยุคสมัย” โดยสามารถแยกเป็น 4 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 นวัตกรรมการเผยแพร่ : การรักษา “แก่น” ผ่าน “กระพี้” ที่ทันสมัย เพราะในโลกยุคดิจิทัลที่สมาธิของผู้คนสั้นลง การใช้หลักสัจจะต่อเนื้อหา (Content Integrity) ของท่านเป็นกลยุทธ์ที่ชาญฉลาดมาก เพราะการนำเรื่องราวในคัมภีร์ธรรมบทมาเรียบเรียงเป็นนิยาย เช่น ชุตรักอันตรราย หรือ คลุมงุชุน แสดงถึงการยอมรับความจริงในธรรมชาติของมนุษย์ที่ชอบการเสพเรื่องราว (Storytelling) ท่านรักษา “สัจจะ” ในส่วนของหลักธรรมไว้อย่างเหนียวแน่น แต่กล้าที่จะเปลี่ยน “รูปแบบ” การนำเสนอให้เข้ากับบริบทของคนรุ่นใหม่ นี่คือนิยามผู้นำที่กล้าหาญและเข้าใจบริบทของสังคม (Contextual Leadership) ประเด็นที่ 2 การสร้างอัตลักษณ์และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ (Cultural Sacca) โดยพิจารณาจากการใช้วินัยและนิราศ เช่น นิราศล้านช้าง และนิราศศรีธรรมาสโศกราช เป็นการใช้ สัจจะต่อรากเหง้า เพราะผลงานกลุ่มนี้ไม่ใช่เพียงวรรณกรรมเพื่อความเพลิดเพลิน แต่คือการบันทึก “สัจจะแห่งประวัติศาสตร์” และ “สัจจะแห่งท้องถิ่น” การที่ท่านสอดแทรกหลักธรรมลงในร้อยกรองที่มีระเบียบแบบแผน สะท้อนถึงความประณีตและความจริงใจในการรักษาความงามของภาษาควบคู่ไปกับความถูกต้องของธรรมะ เป็นการสร้าง “มรดกทางปัญญา” ให้แก่จังหวัดเลยและภาคอีสานอย่างแท้จริง ประเด็นที่ 3 กตัญญูสัจจะ : การเชิดชูแบบอย่างที่จับต้องได้ โดยเฉพาะหนังสือชุด “พระดีอีสาน” และงานรำลึกบูรพาจารย์ เป็นส่วนสำคัญที่สุดในการยืนยันความหมายของสัจจบาร์มี ทั้งนี้การรวบรวมปฏิบัติของพระเถระกว่า 20 จังหวัดเป็นการพิสูจน์ “ความจริงที่ยังมีลมหายใจ” ท่านไม่ได้สอนธรรมะเพียงในกระดาษ แต่ท่านชี้ให้เห็นว่ามีบุคคลที่ปฏิบัติธรรมจนเกิดผล “จริง” อยู่รอบตัวเรา ความกตัญญูสัจจะมิตินี้ช่วยสร้างแรงบันดาลใจและเป็นเข็มทิศที่ถูกต้อง (Standardization of Practice) ให้แก่พุทธบริษัท และประเด็นที่ 4 สัจจะต่อความเพียร : ความสม่ำเสมอคือเครื่องพิสูจน์บาร์มี เมื่อพิจารณาจากรายชื่อผลงานตั้งแต่ปี 2548 จนถึงปัจจุบัน (และโครงการในปี 2568) ในทางวิชาการ ความสม่ำเสมอ (Consistency) คือตัวบ่งชี้สำคัญของสัจจบาร์มี การที่ท่านผลิตผลงานออกมาอย่างต่อเนื่องในหลากหลายรูปแบบ (นิยาย, ปาฐกถา, กวี, ประวัติศาสตร์) แสดงถึงความมุ่งมั่นที่ไม่มีวันเสื่อมถอย เป็นการบำเพ็ญ “อธิษฐานสัจจะ” คือตั้งใจจะเผยแพร่ธรรมะแล้วต้องทำอย่างถึงที่สุด”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 22, สัมภาษณ์เมื่อ 22 สิงหาคม 2568)

กล่าวโดยสรุป ผลงานนิพนธ์ของพระราชวรสารคือการนำ “สัจจะ” (ความจริงแท้) มาแปรรูปให้เป็น “สัปปริสธรรม” (ความฉลาดในการเลือกใช้วิธีที่เหมาะสม) การปฏิบัติงานของท่านคือการบำเพ็ญสัจจบารมีเชิงประจักษ์ ท่านได้พิสูจน์ให้เห็นว่า “ความจริง” ของพระพุทธศาสนาไม่มีวันล้าสมัย หากผู้นำมีสัจจะในการปรับปรุงวิธีการสื่อสารให้ “จริง” ต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ผลงานของท่านจึงเป็นสะพานเชื่อมคนทุกเจนเนอเรชันเข้าสู่ธรรมะได้อย่างทรงพลัง

สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานทั้งหมดนี้สะท้อนว่า ท่านมิได้เพียงสอนให้คนอื่น “พูดจริง ทำจริง” เท่านั้น แต่ท่านได้บำเพ็ญสัจจบารมีให้เห็นเป็นประจักษ์ผ่านความเพียรพยายามในการผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาให้มั่นคงและเข้าถึงคนรุ่นใหม่ในทุกวิถีทาง

4.1.5 ด้านการสาธารณูปการ (Public Works and Development)

การปฏิบัติงานด้านการสาธารณูปการตามหลักสัจจบารมี (Perfection of Truthfulness) ของพระราชวรสาร (สุพัฒน์ สุวฑฺฒโน) เป็นการแสดงออกถึงความซื่อตรงต่อหน้าที่และความตั้งใจจริงในการพัฒนาวัดให้เป็นที่พักของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. สัจจะต่ออุดมการณ์: “ความสม่ำเสมอในการพัฒนา” (Adhittana-Sacca)

ท่านมีสัจจะที่ดั่งมั่น (อธิฐานสัจจะ) ในการยกระดับวัดศรีสุทธาวาสให้มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้ทำเพียงครั้งคราว โดย 1) การพัฒนาที่ไม่หยุดนิ่ง เห็นได้จากการจัดงานสมโภชพระอารามหลวงครบรอบปีต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น ครั้งที่ 4 (ครบรอบ 22 ปี) ครั้งที่ 6 (ครบรอบ 24 ปี) ไปจนถึงครั้งที่ 14 (ครบรอบ 32 ปี) ในปี พ.ศ. 2568 เป็นต้น และ 1) ความมุ่งมั่นในระยะยาว ท่านได้ดำเนินการปรับปรุงวัดอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานของพุทธบริษัท สะท้อนถึงสัจจะในการเป็น “เจ้าอาวาส” ที่มุ่งหวังความมั่นคงของศาสนสถาน

“นับตั้งแต่ที่ท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดศรีสุทธาวาสเป็นต้นมา ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นจากการเสริมเสาะและพื้นที่รอบพระอุโบสถ การก่อสร้างเจดีย์ ทั้งเจดีย์ทองและวิหารเจดีย์ พิพิธภัณฑสถานขี้ผึ้งหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก ศาลาหอนั่งข้างตึก วรกรรมานุสรณ์ การสร้างศาลาบูรพาจารย์ ลานมณฑลพระบาง อาคารที่พักของพระภิกษุและสามเณร การบูรณปฏิสังขรณ์ศาลาจันทราอนุเคราะห์ เป็นต้น นอกจากนี้วัดศรีสุทธาวาสยังมีการจัดงานเป็นประจำ เช่น งานสมโภชพระอารามหลวง งานวันบูรพาจารย์ งานทำบุญเทศน์มหาชาติ รวมทั้งงานวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอื่น ๆ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 23, สัมภาษณ์เมื่อ 22 สิงหาคม 2568)

2. สัจจะต่อการกระทำ: “พุทฺธจริง ทำจริง” (Kiriya-Sacca)

การปฏิบัติงานด้านสาธารณูปการของท่านเน้นที่การลงมือทำเพื่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยที่แท้จริง (กิริยาสัจจะ) ได้แก่ 1) โครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่วนรวม ท่านริเริ่มโครงการที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้มาทำบุญ เช่น การลาดถนนคอนกรีตภายในบริเวณวัด เพื่อให้เกิดความสะดวกเรียบร้อยและใช้งานได้สะดวกในทุกฤดูกาล และ 2) การสร้างสิ่งที่เป็นอนุสรณ์และศูนย์รวมใจ การสร้างศาลาบุรพาจารย์ และลานมณฑลพระบาง เป็นการแสดงสัจจะในความกตัญญูต่อครูบาอาจารย์และรักษาสังคตศีลพิธีคู่บ้านคู่เมือง เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอย่างสมเกียรติ

“ในปี 2563 จังหวัดเลยได้เข้ามาพัฒนาพื้นที่ในวัดศรีสุทธาวาส โดยการตัดถนนลาดยางจากหน้าวัดจนถึงหลังวัดเพื่ออำนวยความสะดวกในการสัญจร ทั้งในส่วนของผู้มีจิตศรัทธา พระภิกษุและสามเณร และชาวบ้านผู้อาศัยอยู่ในชุมชนรอบวัด นอกจากการตัดถนนลาดยางแล้ว ยังมีการขุดร่องระบายน้ำสองข้างถนนตลอดความยาวของถนน นี่ยังไม่รวมการก่อสร้างอื่น ๆ ภายในวัดที่เกิดขึ้นต่อเนื่องและสม่ำเสมอ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 11, สัมภาษณ์เมื่อ 26 กรกฎาคม 2568)

3. สัจจะต่อคุณภาพ: “ประโยชน์และความงาม” (Dhamma-Sacca)

การก่อสร้างและปรับปรุงเสนาสนะของท่านตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องและความเหมาะสม (สัตยธรรม) ได้แก่ 1) การปรับปรุงอาคารตึก วค ธรรมานุสรณ์ เป็นการอนุรักษ์และพัฒนาอาคารเดิมให้มีสภาพพร้อมใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาที่ท่านให้ความสำคัญโดยตลอด และ 2) ความงามที่แฝงด้วยธรรม การพัฒนาศาสนสถานในวัดศรีสุทธาวาสไม่ได้มุ่งเน้นเพียงความใหญ่โต แต่เน้นความสัปปายะ (ความเหมาะสม) เพื่อให้เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมและการศึกษาของทั้งพระภิกษุสามเณรและฆราวาส

“วัดศรีสุทธาวาสมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยกตัวอย่างเช่น กุฏิไม้ที่ชำรุดเสียหายจนไม่คุ้มค่า หากจะทำการบูรณปฏิสังขรณ์ หลวงพ่อได้หารือท่ามกลางสงฆ์ และเห็นสมควรให้ก่อสร้างใหม่เป็นอาคารคอนกรีตสองชั้น เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนพระสงฆ์และสามเณร อีกทั้งยังทำให้พื้นที่ส่วนสังฆาวาสมีความเป็นสัดส่วนยิ่งขึ้น ส่วนอาคารตึก วค ธรรมานุสรณ์ ได้มีการ

ปรับปรุงในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2563 – 2564 เพื่อรองรับจำนวนพระสงฆ์คณะ
ธรรมยุตจากทั่วทั้งภาคอีสานที่จะเดินทางมาร่วมตรวจสอบนักธรรม
สนามหลวง โดยการบูรณปฏิสังขรณ์ครั้งนี้ ได้รับเงินสนับสนุนจากจังหวัดเลย”
(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, สัมภาษณ์เมื่อ 11 กรกฎาคม 2568)

โดยสรุป การสาธารณูปการภายใต้การนำของพระราชวชิรสุธี มิใช่เพียงการก่อสร้างวัตถุ
แต่เป็นการ “สร้างสัจจะให้ปรากฏ” ผ่านศาสนสถานที่มั่นคง เป็นแบบอย่างของการบริหารงานด้วย
ความซื่อตรงต่อหน้าที่และการอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เห็นได้จาก 1) การลาดถนน
คอนกรีต เป็นการสร้างสัจจะต่อการอำนวยความสะดวก ผลที่ได้คือวัดสะอาด เรียบร้อย เดินทาง
สะดวก 2) ตึก วัด ธรรมานุสรณ์ เป็นการสร้างสัจจะต่อการรักษาและต่อยอด ผลที่ได้คือมีสถานที่จัด
การศึกษาที่มั่นคง 3) ศาลาบูรพาจารย์ เป็นการสร้างสัจจะต่อความกตัญญู (กตเวทิตาสัจจะ) ผลที่ได้
คือเป็นศูนย์รวมใจและรำลึกถึงครูบาอาจารย์ และ 4) ลานมณฑลพระบาง เป็นการสร้างสัจจะต่อการ
รักษาศิลปวัฒนธรรม ผลที่ได้คือมีสถานที่ประกอบพิธีกรรมที่เป็นเอกลักษณ์

4.1.6 ด้านสาธารณสงเคราะห์ (Public Welfare)

การปฏิบัติงานด้านสาธารณสงเคราะห์ของ พระราชวชิรสุธี ภายใต้หลัก “สัจจบารมี”
หมายถึง ความตั้งใจมั่นในความดีและความซื่อตรงต่อคำมั่นสัญญาที่จะเกื้อกูลสังคม สามารถบรรยาย
ให้เห็นภาพพจน์ของการนำหลักธรรมมาสู่การปฏิบัติจริงที่จับต้องได้ดังนี้

สัจจบารมีในที่นี้ มิใช่เพียงการพูดความจริง แต่คือ “การทำจริง” ตามหน้าที่ของพุทธบุตร
ที่มีต่อชุมชน โดยแบ่งออกเป็น 2 มิติ คือ

1. การช่วยเหลือผู้ประสบภัย: “สัจจะต่อความเมตตาในยามวิกฤต”

ในยามที่เกิดอุทกภัย (น้ำท่วม) ความเดือดร้อนของชาวบ้านคือเรื่องเร่งด่วน ท่านได้
แสดงสัจจบารมีผ่านการรักษาคำมั่นที่จะเป็นที่พึ่งให้กับประชาชน ดังนี้

1.1 การลงมือทำทันที การจัดตั้ง “โรงทาน” ไม่ใช่แค่การบริจาคเงิน แต่คือการ
บริหารจัดการทรัพยากรเพื่อให้ข้าวปลาอาหารไปถึงมือผู้เดือดร้อนอย่างรวดเร็ว

1.2 การระดมทรัพยากร ท่านใช้บารมีและความน่าเชื่อถือ (ซึ่งเป็นผลมาจากสัจจะ)
ในการเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้าวสาร อาหารแห้ง และเครื่องอุปโภคบริโภค แสดงให้เห็นถึงการเป็น
ผู้นำที่ชุมชนไว้วางใจ

1.3 ความครอบคลุม ไม่เพียงแต่ช่วยเหลือในจังหวัดเลย แต่ยังแผ่ขยายความ
ช่วยเหลือไปยังพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออื่นๆ สะท้อนถึงสัจจะที่มุ่งเน้นประโยชน์สุขของส่วนรวม
โดยไม่แบ่งแยกพื้นที่

“ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ หลวงพ่อท่านจะปรารถนาให้พระสงฆ์ในจังหวัดเลยดำเนินการให้การช่วยเหลือตามกำลัง เช่น กรณีน้ำท่วมที่จังหวัดสกลนคร จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดยโสธร ได้มีการขนเครื่องอุปโภคบริโภค ข้าวสาร อาหารแห้ง และสิ่งของอื่น ๆ รวมทั้งเงิน ไปมอบเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัย นอกจากนี้แม้ในกรณีที่วัดศรีสุทธาวาสประสบอุทกภัยเอง ท่านก็ยังปรารถนาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยที่อาศัยอยู่รอบบริเวณวัด รวมทั้งในพื้นที่ใกล้เคียง โดยการตั้งโรงทานขึ้นมาเพื่อประกอบอาหารไปแจกจ่ายช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, สัมภาษณ์เมื่อ 12 กรกฎาคม 2568)

“กรณีเกิดน้ำท่วมและโคลนถล่มที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และบางพื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่ ท่านก็ปรารถนาให้จัดหาข้าวสาร อาหารแห้ง ไปสมทบช่วยเหลือ นี่หมายถึงเหตุการณ์เท่าที่จำได้ ทั้งนี้ยังมีอีกหลายเหตุการณ์ที่จำไม่ได้ แต่ยอมรับว่าได้มีการระดมข้าวสารอาหารแห้งและสิ่งของต่าง ๆ ไปให้ความช่วยเหลือพื้นที่ที่ประสบกับความเดือดร้อนอยู่เป็นประจำ โดยมีศูนย์รวมอยู่ที่วัดศรีสุทธาวาส”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, สัมภาษณ์เมื่อ 14 กรกฎาคม 2568)

2. การจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจ: “สัจจะต่อความมั่นคงของหมู่คณะ”

การสร้างระบบสวัสดิการสำหรับพระสงฆ์คือการแสดงสัจจบาร์มีในเชิง โครงสร้างและการบริหารจัดการ เพื่อความยั่งยืน:

2.1 ความซื่อตรงต่อสวัสดิภาพ การก่อตั้งกองทุนฌาปนกิจสำหรับพระสงฆ์ในจังหวัดเลย เป็นการให้สัจจะว่า “พระสงฆ์จะไม่ถูกทอดทิ้ง” แม้ในวาระสุดท้ายของชีวิต

“หลวงพ่от่านได้ริเริ่มจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจสำหรับพระสงฆ์และแม่ชีในจังหวัดเลย โดยการจัดผ้าป่าเพื่อระดมทุนสำหรับกองทุนนี้โดยเฉพาะ ซึ่งได้ดำเนินการเป็นประจำทุกปีตามวาระและโอกาสที่เหมาะสม เมื่อมีพระภิกษุ สามเณร หรือแม่ชี ที่ท่านอาศัยอยู่ในวัดภายในเขตจังหวัดเลย มรณภาพ/เสียชีวิตลง ทางคณะกรรมการวัดศรีสุทธาวาสจะนำเงินไปมอบสำหรับการจัดงานฌาปนกิจ รายละ 30,000 บาท ทั้งพระภิกษุ สามเณร และแม่ชี สำหรับ

พระผู้ใหญ่ จะจัดมอบถวายเป็นกรณีพิเศษ รายละเอียด 100,000 บาท ซึ่งท่านได้ดำเนินการมาแล้วเป็นเวลานานกว่า 10 ปี”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, สัมภาษณ์เมื่อ 15 กรกฎาคม 2568)

2.2 การสร้างระบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการเปลี่ยนจากความเมตตาารายครั้ง ให้กลายเป็น “พันธสัญญา” (Contract of Care) ในหมู่คณะสงฆ์ ทำให้เกิดความมั่นคงในระยะยาว

“คณะสงฆ์จังหวัดเลยมีความสมัครสมานสามัคคี ส่วนหนึ่งก็เพราะมีครูบาอาจารย์ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่น่าเคารพนับถือศรัทธา ทั้งนี้พระราชวรราชสุริยธรรมก็เป็นศิษย์ของหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก ที่ได้รับการยกย่องนับถือว่าเป็นพระอาจารย์ใหญ่รูปหนึ่งในจังหวัดเลย ได้รับใช้ดูแลหลวงปู่อย่างใกล้ชิดและมีความสนิทสนมกับพระอาจารย์ที่มีชื่อเสียงหลายรูป โดยเฉพาะพระกรรมฐานสายต่าง ๆ ทำให้มีการพัฒนาระบบการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยถือเป็นธรรมเนียม ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็น ‘พันธสัญญา’ ของพระสงฆ์จังหวัดเลยก็ได้ เพราะในการประชุมพระสังฆาธิการทุกครั้งจะมีการสอบถามความเป็นมาและกันไปของแต่ละวัด หากมีกิจอันใดที่ต้องช่วยเหลือหรือจัดการร่วมกัน พระสงฆ์ในจังหวัดเลยจะร่วมกันช่วยเหลือและสนับสนุนให้กันนั้น ๆ ผ่านกันไป”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5, สัมภาษณ์เมื่อ 16 กรกฎาคม 2568)

โดยภาพรวม การปฏิบัติหน้าที่ด้านสาธารณสงเคราะห์ตามหลักสัจจบาร์มีของท่านไม่ใช่เพียงแค่นามธรรม แต่เป็น “ความจริง” ที่ปรากฏผ่านโรงงานที่อึดท้องและกองทุนที่พึ่งพาได้จริง สะท้อนออกมาให้เห็นในลักษณะของ 1) ความจริงใจต่อหน้าที่ โดยการเข้าถึงพื้นที่และจัดตั้งโรงงานทันทีที่เกิดภัย ผลที่ได้ก็คือประชาชนได้รับการบรรเทาทุกข์อย่างทันด่วน 2) ความตั้งใจมั่น โดยการรวบรวมสิ่งของส่งต่อไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ในภาคอีสาน ผลที่ได้ก็คือทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการสงเคราะห์ที่เข้มแข็ง และ 3) ความซื่อตรงต่อความมั่นคง โดยการก่อตั้งกองทุนฌาปนกิจเพื่อสวัสดิการพระสงฆ์ ผลที่ได้ก็คือพระสงฆ์หลักประกันในชีวิตและลดภาระยามมรณภาพ

จากการศึกษาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวรราชสุริยธรรม (สุพัฒน์ สุวฑฒโน) ที่ครอบคลุมภาระงานคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน สามารถสังเคราะห์ออกมาเป็นโมเดลเชิงโครงสร้างของภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์เชิงบูรณาการตามหลักสัจจบาร์มี (Integrated Sacca-Leadership Model) เพื่อให้เห็นภาพรวมของภาวะผู้นำที่ใช้ “สัจจะ” เป็นตัวขับเคลื่อน ซึ่งแสดงให้เห็น

เห็นถึงการนำ “หลักสัจจะ 5 ประการ” (วีสัจจะ กิริยาสัจจะ อธิษฐานสัจจะ กตัญญูสัจจะ และธรรมสัจจะ) มาเป็นแกนกลางในการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระงานคณะสงฆ์ 6 ด้าน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายคือ “ความยั่งยืนของพระศาสนาและความมั่นใจของชุมชน”

โครงสร้างของโมเดลประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ

ส่วนที่ 1 แกนกลางแห่งการขับเคลื่อน (Core Sacca-Engine) คือหลักธรรมที่พระราชาวรสุธีใช้เป็นบรรทัดฐานในทุกภาระงาน ประกอบด้วย

วีสัจจะ (สัจจะต่อวาจา Truthful Word) หมายถึง การรักษาความสัตย์สุจริต สิ่งที่ถูกพูดออกมาต้องเป็นความจริง และการปฏิบัติตามนโยบายที่ได้ประกาศไว้ (Keeping one's word)

กิริยาสัจจะ (สัจจะต่อการกระทำ Verbal Integrity / Truthfulness in Speech) หมายถึง การปฏิบัติให้ตรงกับคำพูด หรือ "การพูดจริงทำจริง" เป็นการแสดงออกผ่านพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Walking the talk)

อธิษฐานสัจจะ (สัจจะต่อความมุ่งมั่น Determination Integrity / Truthfulness in Resolve) หมายถึง ความซื่อตรงต่อความตั้งใจ ปณิธาน หรือเป้าหมายที่วางไว้ มีความมุ่งมั่นไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (Commitment to goals)

กตัญญูสัจจะ (สัจจะต่อรากเหง้า Gratitude Integrity / Truthfulness in Gratitude) หมายถึง การยึดมั่นในความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ครูบาอาจารย์ และรากเหง้าขององค์กร เป็นการรักษาคณธรรมพื้นฐานในการบริหาร (Loyalty to roots)

ธรรมสัจจะ (สัจจะต่อความจริง/ความโปร่งใส Moral Integrity / Truthfulness in Principles) หมายถึง การยึดมั่นในหลักการ ความถูกต้อง และความโปร่งใส รวมถึงการประยุกต์ใช้หลักธรรมให้เข้ากับความจริงของสถานการณ์ปัจจุบัน (Adherence to truth/transparency)

ส่วนที่ 2 มิติการปฏิบัติภาระงาน 6 ด้าน (The 6 Pillars of Ecclesiastical Duties) เมื่อนำแกนกลางสัจจะไปจับกับภาระงาน จะเกิดผลลัพธ์เชิงบริหารดังนี้

ด้านการปกครอง (Governance) สร้าง “ความไว้วางใจ” (Trust) ผ่านนโยบายที่เป็นธรรมและความโปร่งใสในการบริหาร

ด้านศาสนศึกษา (Religious Education) สร้าง “ศาสนทายาทคุณภาพ” โดยเน้นการรู้ลึก รู้จริงและการรักษาพุทธพจน์

ด้านศึกษาสงเคราะห์ (Educational Welfare) สร้าง “โอกาสที่เท่าเทียม” ผ่านพันธสัญญาทางสังคม (Social Commitment)

ด้านการเผยแผ่ (Propagation) สร้าง “นวัตกรรมสื่อธรรม” ที่เข้าถึงคนรุ่นใหม่โดยไม่ทิ้งแก่นแท้

ด้านสาธารณูปการ (Public Works) สร้าง “สัปปายะ” พัฒนาศาสนสถานให้มั่นคง
สวยงาม และเอื้อต่อการปฏิบัติ

ด้านสาธารณสงเคราะห์ (Public Welfare) สร้าง “ที่พึ่งยามวิฤต” และระบบสวัสดิการที่
ยั่งยืน (กองทุนฌาปนกิจ)

ส่วนที่ 3 ผลลัพธ์เชิงประจักษ์ (Tangible Outcomes)

ความเชื่อมั่นในองค์กร (Organizational Trust) คณะสงฆ์มีความสมัคสมานสามัคคี ไม่มี
อริกรณี

ความมั่นคงของสถาบัน (Institutional Stability) สถาบันการศึกษาและวัดมีความมั่นคง
ต่อเนื่อง

ผลกระทบต่อสังคม (Social Impact) วัดเป็นที่พึ่งที่พึ่งพาได้จริงของชุมชนในทุกมิติ

โมเดลนี้ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำของพระราชวชิรสุธีไม่ใช่ภาวะผู้นำตามตำแหน่ง (Formal
Leadership) เพียงอย่างเดียว แต่เป็น “ภาวะผู้นำที่แท้จริง” (Authentic Leadership) ที่มี “สัจจะ”
เป็นต้นทุนทางจริยธรรม (Moral Capital) โดยเปลี่ยนจาก “หลักธรรมาภิบาล” ไปสู่ “ระบบการ
บริหารที่เป็นรูปธรรม” ซึ่งสามารถใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาผู้นำสงฆ์ในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

4.2 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน)

การวิเคราะห์ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ของ พระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน) ตามหลัก
สัจจบาร์มี จากข้อมูลที่ปรากฏ สามารถสรุปให้เห็นถึงรูปแบบการบริหารงานที่ยึดถือความจริงใจ
ความซื่อตรง และความสม่ำเสมอเป็นหัวใจสำคัญ โดยจำแนกตามมิติต่าง ๆ ได้ดังนี้

4.2.1 ภาวะผู้นำด้านการปกครองและความโปร่งใส (Governance)

ภาวะผู้นำของพระราชวชิรสุธี ไม่ได้หยุดอยู่เพียงแค่การเป็นผู้สั่งการ แต่คือการเป็น
‘วิศกรทางจริยธรรม’ ที่ใช้สัจจบาร์มีเป็นเครื่องมือในการออกแบบระบบการปกครอง โดยทำให้เห็น
ว่า ‘ความโปร่งใส’ ไม่ใช่การะ แต่คือ ‘พลัง’ ที่ทำให้คณะสงฆ์ได้รับความศรัทธาอย่างยั่งยืน และใช้
หลักสัจจะเพื่อสร้างความไว้วางใจ (Trust) ในหมู่คณะสงฆ์ ประกอบด้วย 3 แนวทาง คือ 1) สัจจะต่อ
วาทะและหน้าที่: คำสั่งหรือนโยบายที่ประกาศออกไปต้องปฏิบัติได้จริง และตั้งอยู่บนพื้นฐานพระ
ธรรมวินัย ท่านปฏิบัติภาระงานทั้ง 6 ด้านอย่างสม่ำเสมอ ไม่ทอดทิ้งหน้าที่ 2) ความเป็นแบบอย่าง
(Role Model): ท่านยึดหลัก “พูดจริง ทำจริง” (Walking the talk) โดยเริ่มปฏิบัติให้เห็นผลที่วัด
ของตนเองก่อนจะนำไปใช้เป็นนโยบายระดับจังหวัด และ 3) ความโปร่งใส: บริหารจัดการงบประมาณ
และการแต่งตั้งสมณศักดิ์ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ยึดถือความถูกต้องเป็นหลักเพื่อป้องกันข้อครหา

“ทางด้านการปกครอง หลวงพ่อท่านเปลี่ยน “สัจจะ” ให้เป็น “ความเชื่อมั่นเชิงสถาบัน” (Institutional Trust) ซึ่งในทางรัฐประศาสนศาสตร์ ความเชื่อถือ (Trust) ไม่ได้เกิดขึ้นจากบาร์มีส่วนตัวเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจาก “ความสม่ำเสมอ” (Consistency) การที่ท่านใช้สัจจะต่อวาจาและหน้าที่ โดยยึดภาระงานทั้ง 6 ด้านเป็นที่ตั้ง เป็นการสร้างมาตรฐานการทำงาน (Standard Operating Procedure) ให้กับคณะสงฆ์ เมื่อนโยบาย “ปฏิบัติได้จริง” และ “ตั้งอยู่บนพระธรรมวินัย” จะทำให้ผู้อยู่ใต้ปกครองเกิดความมั่นใจว่าคำสั่งนั้น ไม่ใช่การใช้อำนาจตามอำเภอใจ แต่เป็นการใช้อำนาจเพื่อรักษาหลักการ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6, สัมภาษณ์เมื่อ 19 กรกฎาคม 2568)

“หลักการ “พูดจริง ทำจริง” (Walking the Talk) โดยเริ่มที่ตัวของท่านเองก่อน คือหัวใจของภาวะผู้นำที่สร้างความเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ถือว่าเป็นกลยุทธ์ “การพิสูจน์ทราบก่อนนำมาใช้” (Validation before Implementation) นี่คือการบริหารงานแบบ “Sandbox” หรือการทดลองในพื้นที่จำกัดจนเห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม การกระทำเช่นนี้เป็นการลดแรงต้าน (Resistance to Change) จากผู้ปกครองระดับจังหวัดได้ดีที่สุด เพราะเมื่อผู้นำทำให้เห็นเป็นต้นแบบ (Role Model) ซื่ออ้างเรื่อง “ทำไม่ได้” หรือ “ยากเกินไป” จะถูกลบหายไปด้วยผลสำเร็จที่ประจักษ์ชัด”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7, สัมภาษณ์เมื่อ 20 กรกฎาคม 2568)

“ความโปร่งใสในเรื่อง “งบประมาณ” และ “สมณศักดิ์” คือจุดเปราะบางที่สุดของการบริหารงานคณะสงฆ์ แต่หากคณะสงฆ์ทำให้เกิดความโปร่งใสได้ ย่อมทำให้เกิดธรรมาภิบาลในระบบนิเวศของสงฆ์ (Ecclesiastical Good Governance) ทั้งนี้การยึดถือความถูกต้องและความรู้ความสามารถ (Merit System) ในการแต่งตั้งสมณศักดิ์ คือการสร้างระบบคุณธรรมให้เกิดขึ้นในองค์กร ซึ่งจะส่งผลให้พระสงฆ์ที่มีศักยภาพมีกำลังใจในการช่วยงานพระศาสนา นอกจากนี้ ความโปร่งใสทางการเงินยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้าง “เกราะคุ้มกันภัย” ให้กับสถาบันสงฆ์จากการตรวจสอบของสังคมภายนอกในยุคข้อมูลข่าวสาร”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8, สัมภาษณ์เมื่อ 22 กรกฎาคม 2568)

“ท่านทำเหมือนกันทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็พระรูปไหน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ
ทำให้ทุกคนยอมรับ”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 11, สัมภาษณ์เมื่อ 26 กรกฎาคม 2568)

4.2.2 ภาวะผู้นำด้านการพัฒนาศาสนศึกษาและบุคลากร (Religious Education)

ด้านการพัฒนาศาสนศึกษาและบุคลากร พระราชวรานุรักษ์นับเป็นแบบอย่างของการบริหารจัดการการศึกษาในภาวะวิกฤต (Crisis Management) ที่น่าสนใจมาก โดยเฉพาะในยุคที่จำนวนพระภิกษุและสามเณรลดลง ภาวะผู้นำของพระราชวรานุรักษ์ในมิตินี้คือการยืนหยัดบนหลักการ ‘สัจจะแห่งปัญญา’ โดยทำให้เห็นว่า การพัฒนาคนต้องเริ่มจากการให้เกียรติในความรู้และการให้เกียรติในคุณค่าของครูและนักเรียน การบริหารจัดการของท่านจึงไม่ใช่เพียงการรักษาโรงเรียนไว้ แต่คือการรักษา ‘มาตรฐานทางปัญญา’ ของคณะสงฆ์ให้คงอยู่อย่างสง่างามท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคม” ท่านเน้น “ความจริงต่อความรู้” และ “ความจริงต่อบุคคล” โดย 1) การรักษามาตรฐาน แม้จำนวนผู้เรียนจะลดลง แต่ท่านยังรักษาคำสัตย์ในการเปิดสอนทั้งแผนกธรรมและบาลีอย่างต่อเนื่อง 2) การสนับสนุนที่จับต้องได้ ไม่ใช่เพียงนโยบายในกระดาษ แต่มีการจัดหาครูที่มีความรู้จริง ดูแลสวัสดิการครู และมอบทุนการศึกษาแก่ผู้ที่สอบได้จริง และ 3) การรักษาแก่นคำสอน ส่งเสริมการเรียนรู้บาลีเพื่อรักษา “พุทธพจน์” หรือคำสอนจริงของพระพุทธเจ้าไม่ให้บิดเบือน

“ในทางวิชาการการบริหารการศึกษา เมื่อทรัพยากร (นักเรียน) ลดลง ผู้นำมักเลือกที่จะยุบหรือคว่ำรวมเพื่อลดต้นทุน แต่หลวงพ่อบ้านได้ใช้หลักความจริงต่อความรู้ โดยการรักษา “คุณภาพ” เหนือ “ปริมาณ” การที่ท่านยังคงรักษาคำสัตย์ในการเปิดสอนทั้งแผนกธรรมและบาลีอย่างต่อเนื่อง แม้จำนวนผู้เรียนจะน้อยลง คือการแสดงออกถึง “ความรับผิดชอบต่อพันธกิจหลัก” (Core Mission Integrity) ท่านไม่ได้มองการศึกษาเป็นเรื่องของตัวเลขความคุ้มค่า แต่มองว่าเป็น “การรักษาสายโลหิตของพระศาสนา” ซึ่งสอดคล้องกับหลัก “สัจจะต่ออุดมการณ์” อย่างยิ่ง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9, สัมภาษณ์เมื่อ 23 กรกฎาคม 2568)

“หลวงพ่อบ้านย้ำว่า นโยบายการศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้ ไม่ได้อยู่ที่หลักสูตร แต่อยู่ที่ “คน” หลักการข้อนี้เป็นการใช้ความจริงต่อบุคคล โดยการสร้างระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ (Learning Ecosystem) การสนับสนุนที่ “จับต้องได้”

(Tangible Support) ทั้งเรื่องสวัสดิการครูและทุนการศึกษาแก่ผู้สอบได้จริง เป็นการใช้หลัก “ธรรมาภิบาลในระบบรางวัล” (Merit-based Support) สิ่งนี้ ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจ (Morale) ให้กับบุคลากร เมื่อผู้นำมีสัจจะในการ ดูแลบุคลากร บุคลากรย่อมมีสัจจะในการปฏิบัติหน้าที่สอนอย่างเต็มกำลัง เกิด เป็นวงจรแห่งความสำเร็จที่ยั่งยืน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 10, สัมภาษณ์เมื่อ 25 กรกฎาคม 2568)

“การเน้นการเรียนภาษาบาลีเพื่อรักษา “พุทธพจน์” คือการบริหารจัดการ ความรู้ (Knowledge Management) ขั้นสูงสุด ถือว่าเป็นการรักษาแก่นคำ สอน โดยการสนับสนุนศาสนศึกษาในฐานะ ‘ความมั่นคงทางปัญญา’ ภาษา บาลีคือกุญแจสำคัญในการเข้าถึงข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ของ พระพุทธศาสนา การที่ท่านให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ คือการป้องกันปัญหา “การบิดเบือนหลักธรรม” (Information Integrity) ที่มักเกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน การศึกษาบาลีจึงไม่ใช่แค่การเรียนภาษา แต่คือการรักษาความถูกต้องของ “สัจธรรม” ให้คงอยู่ตามรูปแบบเดิมอย่างบริสุทธิ์ที่สุด”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 11, สัมภาษณ์เมื่อ 26 กรกฎาคม 2568)

4.3.3 ภาวะผู้นำด้านการศึกษาสงเคราะห์และสังคม (Educational Welfare)

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ หลวงพ่อท่านไม่ได้สงเคราะห์เพียงแคในเชิงเมตตาธรรมแบบ ชั่วคราว แต่ได้บริหารจัดการบนรากฐานของ ‘พันธสัญญาทางสังคม’ (Social Contract) ที่เข้มแข็ง การนำหลักสัจจะมาใช้ควบคู่กับความกตัญญู ทำให้ภาพลักษณ์ของผู้นำสงฆ์เปลี่ยนจากผู้รับการ สงเคราะห์ เป็น ‘ผู้อภิบาลทางปัญญา’ ที่สร้างคุณูปการอย่างเป็นรูปธรรมให้กับสังคม” ปฏิปทาของ ท่านด้านนี้แสดงให้เห็นถึงความกตัญญูและการเป็นที่พึ่งที่เชื่อถือได้ สะท้อนออกมาให้เห็นถึง 1) สัจจะ ต่อปณิธาน สืบสานเจตนารมณ์ของบูรพาจารย์ในการสร้างสถานศึกษาเพื่อเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร 2) วาจาสัตย์ในการอุปถัมภ์ เมื่อรับปากจะช่วยเหลือสิ่งใดแก่สถานศึกษา ท่านจะดำเนินการให้บรรลุผล เสมอ ทำให้สถานศึกษามีความมั่นคงในการวางแผนพัฒนา และ 3) ความเท่าเทียม ให้ความสำคัญกับ การศึกษาทั้งของพระสงฆ์และเยาวชนทั่วไป เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงความรู้

“จากบทบาทด้านการศึกษาสงเคราะห์ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ระหว่าง “จริยธรรมส่วนบุคคล” และ “ความรับผิดชอบต่อสังคม” อย่าง

เด่นชัด ท่านได้บำเพ็ญสัจจะต่อปณิธาน หมายถึงการสร้างต่อเนื่องเชิงนโยบาย (Policy Continuity) ในมิติของการบริหารองค์กร ความล้มเหลวมักเกิดจากการที่ผู้นำใหม่ละทิ้งโครงการเดิมของผู้นำคนก่อน เพราะการสืบสานเจตนารมณ์ของบูรพาจารย์ไม่ใช่เพียงเรื่องของความกตัญญูในเชิงอารมณ์ แต่คือการรักษา “ทุนทางสังคม” (Social Capital) ที่ถูกสร้างมา การที่ท่านยึดมั่นในสัจจะข้อนี้ เป็นการสร้างความเชื่อมั่น (Credibility) ให้กับชุมชนว่าสถาบันการศึกษาในถิ่นทุรกันดารจะไม่ถูกทอดทิ้งตามกาลเวลา ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาที่ยั่งยืน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 12, สัมภาษณ์เมื่อ 28 กรกฎาคม 2568)

“ปัญหาหลักของสถานศึกษาการกุศลคือ “ความไม่แน่นอนของงบประมาณและผู้อุปถัมภ์” การจัดการศึกษาสงเคราะห์ของท่านจึงนับเป็นวาทะสำคัญในการอุปถัมภ์ หรืออาจอธิบายได้ว่าเป็นการสร้างความมั่นคงเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Reliability) เมื่อผู้นำมีวาทะสำคัญ “รับปากแล้วทำจริง” สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือ “ความสามารถในการวางแผน” (Planning Capability) ของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเมื่อเขามั่นใจในทรัพยากรที่จะได้รับ เขาจะสามารถกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ระยะยาว โดยไม่ต้องกังวลกับความเสี่ยงเรื่องงบประมาณที่อาจถูกยกเลิกกลางคัน วาทะสำคัญของท่านจึงเปรียบเสมือน “หลักประกันความเสี่ยง” ให้แก่สถานศึกษา หลวงพ่อท่านมีวาทะสำคัญตรึงใจอย่างเด่นชัด”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 13, สัมภาษณ์เมื่อ 29 กรกฎาคม 2568)

“การไม่แบ่งแยกการศึกษาระหว่างพระสงฆ์และฆราวาส สะท้อนถึงวิสัยทัศน์แบบองค์รวมที่มีอยู่ในตัวท่าน นอกจากนี้ยังหมายถึงความเท่าเทียม ซึ่งอธิบายได้ว่าองค์กรสงฆ์อยู่ในฐานะที่พึงของปวงชน (Inclusive Education) การส่งเสริมความเท่าเทียมในความรู้เป็นการลดช่องว่างทางสังคม (Social Gap) ผู้นำที่มองว่า “ทุกคนต้องเข้าถึงความรู้” คือผู้นำที่มุ่งเน้นการสร้าง “ทุนมนุษย์” (Human Capital) ให้แก่ประเทศชาติ การที่ท่านเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาให้เยาวชนทั่วไป เป็นการปรับบทบาทของวัดให้กลับมาเป็น “ศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้” (Learning Center) ของชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่ง

สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของสากลในด้านการศึกษา
ที่เท่าเทียม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 14, สัมภาษณ์เมื่อ 31 กรกฎาคม 2568)

4.3.4 ภาวะผู้นำด้านการเผยแผ่และสื่อสารสังคม (Propagation)

ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระราชวรวิหารสุโขทัยเปรียบเสมือนเป็น ‘สะพานเชื่อมแห่ง
สัจจะ’ ที่เชื่อมโยงระหว่างโลกธรรมะที่ลึกซึ้งกับโลกของฆราวาสที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว โดยทำให้เห็น
ว่า ‘ความจริง’ (Sacca) นั้นเป็นอมตะ แต่ ‘วิธีการ’ (Methodology) ต้องมีความเป็นนวัตกรรม การ
เผยแผ่ของท่านจึงเปรียบเสมือนโอสถที่ถูกปรุงให้ถูกปากผู้ป่วย แต่ยังคงสรรพคุณในการรักษาไว้อย่าง
ครบถ้วน ท่านประยุกต์ใช้ “ความจริง” ให้เข้ากับยุคสมัย โดยเห็นได้จาก 1) ความบริสุทธิ์ใจในธรรม
ทาน ผลงานเขียนและหนังสือทั้งหมดจัดพิมพ์เพื่อแจกฟรี ไม่ทำเพื่อการพาณิชย์ 2) นวัตกรรมการเผย
แผ่ ใช้สัจจธรรมในการคัดเลือกหลักธรรมมานำเสนอผ่านนิยายประยุกต์และกวีนิพนธ์ เพื่อให้ธรรมะ
เข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้ง่ายขึ้น และ 3) ความกตัญญูต่อประวัติศาสตร์ รวบรวมประวัติพระเถระในชุด
“พระดีอีสาน” เพื่อให้พุทธบริษัทมีแบบอย่างที่ดีถูกต้อง

“จากปฏิปทาด้านการเผยแผ่และสื่อสารสังคมของพระราชวรวิหารสุโขทัย แสดงให้
เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวของสถาบันสงฆ์เข้ากับโลกสมัยใหม่ โดย
ยังรักษา “แก่น” ของความจริงไว้อย่างเหนียวแน่น สิ่งที่เห็นได้จากปฏิปทา
ด้านนี้ก็คือ ธรรมทานที่ปราศจากพาณิชย์ ถือว่าเป็นการสร้าง “ความน่าเชื่อถือ
สูงสุด” (Ultimate Credibility) ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารมีผลประโยชน์ทับซ้อน
การที่ท่านประกาศจุดยืนพิมพ์หนังสือเพื่อแจกฟรีและไม่ทำเพื่อการพาณิชย์
คือการใช้หลัก “สัจจะแห่งความบริสุทธิ์ใจ” การกระทำนี้เป็นการตัดวงจร
“พุทธพาณิชย์” และสร้างสิ่งที่เป็นทางนิเทศศาสตร์เรียกว่า Source Credibility
(ความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว) เมื่อผู้รับสารทราบว่าผู้ส่งสารไม่มีผลประโยชน์
แฝง สารนั้นย่อมเข้าสู่ใจและได้รับการยอมรับได้ง่ายกว่าการสื่อสารที่มีการซื้อ
ขาย สิ่งนี้คือการสร้าง “มาตรฐานทางจริยธรรม” ให้กับการเผยแผ่ศาสนาใน
ยุคปัจจุบัน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 15, สัมภาษณ์เมื่อ 1 สิงหาคม 2568)

“การประพันธ์นิยายประยุกต์ของท่านจัดเป็นนวัตกรรมการเผยแพร่ ที่ช่วยลดช่องว่างทางภาษาและยุคสมัย (Decentralizing Wisdom) นอกจากนี้การผลิตคำสอนออกมาเป็น “นิยายประยุกต์” และ “กวีนิพนธ์” คือการนำ “สังขธรรม” มาบรรจุใน “สุนทรียศาสตร์” สามารถอธิบายได้ว่าเป็นการใช้หลัก “อุปายโกศล” (Skillful Means) ท่านเข้าใจดีว่าคนรุ่นใหม่ไม่ได้ปฏิเสธธรรมะ แต่ปฏิเสธ “รูปแบบ” ที่เข้าถึงยาก การนำสังขธรรมมีมาคัดเลือกหลักธรรมแล้วถ่ายทอดผ่านงานศิลปะ ทำให้ธรรมะกลายเป็นเรื่องที่ “สัมผัสได้” (Tangible) และ “รื่นรมย์” (Aesthetic) การใช้สื่อที่หลากหลายนี้คือยุทธศาสตร์สำคัญในการรักษาทฐานศรัทธาในสังคมดิจิทัล”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 16, สัมภาษณ์เมื่อ 6 สิงหาคม 2568)

“การจัดทำประวัติพระเถระในชุด “พระดีอีสาน” ไม่ใช่เพียงการบันทึกประวัติศาสตร์ แต่คือการสร้าง “ต้นแบบทางจริยธรรมเชิงประจักษ์” ในทางจิตวิทยาการเรียนรู้ มนุษย์เรียนรู้ได้ดีที่สุดจาก “ตัวอย่าง” (Modeling) การที่ท่านใช้ความกตัญญูต่อประวัติศาสตร์มารวบรวมเรื่องราวเหล่านี้ เป็นการยืนยันว่า “ความดีเป็นสิ่งที่ทำได้จริง” และ “มีผู้ทำสำเร็จมาแล้วในพื้นที่จริง” สิ่งนี้ช่วยให้คนในท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจในรากเหง้า (Cultural Identity) และใช้เป็นหลักยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 17, สัมภาษณ์เมื่อ 8 สิงหาคม 2568)

4.3.5 ภาวะผู้นำด้านการสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ (Public Works & Welfare)

ปฏิปทาของพระราชาธิราชในมิตินี้เป็นการทำให้ ‘สัจจะปรากฏเป็นรูปธรรม’ โดยแสดงให้เห็นว่า บารมีธรรมต้องควบคู่ไปกับการบริหารจัดการที่เป็นระบบ (Systematic Management) การพัฒนาของท่านจึงครอบคลุมทั้ง ‘วัตถุสัปปายะ’ และ ‘จิตใจสัปปายะ’ ส่งผลให้บทบาทของคณะสงฆ์จังหวัดเลยมีความเด่นชัดในฐานะผู้นำการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน ถือว่าเป็นการสร้าง ‘สัจจะให้ปรากฏ’ ผ่านวัตถุและระบบสวัสดิการ โดยเห็นได้จาก 1) การพัฒนาที่ยั่งยืน ปรับปรุงเสนาสนะและโครงสร้างพื้นฐานในวัดอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เอื้อต่อการปฏิบัติธรรม 2) การช่วยเหลือในภาวะวิกฤตเมื่อเกิดอุทกภัย ท่านจะจัดตั้งโรงทานและระดมความช่วยเหลือทันที แสดงถึงสัจจะต่อความเมตตาที่

เป็นที่พึ่งแก่ชาวบ้าน และ 3) ระบบสวัสดิการพระสงฆ์ ก่อตั้งกองทุนฌาปนกิจเพื่อให้พระสงฆ์ในจังหวัดเลยมีหลักประกันและไม่ถูกทอดทิ้ง

“บทบาทของพระราชาธิราช ในด้านการสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ ถือเป็นการถอดบทเรียนการบริหารจัดการที่เปลี่ยนจาก ‘หลักการนามธรรม’ ให้กลายเป็น ‘ผลลัพธ์เชิงประจักษ์’ ที่สัมผัสได้จริง โดยเฉพาะการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งถูกมองว่าเป็นสถาปัตยกรรมที่เกื้อกูลต่อปัญญา (Functional Sanctity) การปรับปรุงเสนาสนะไม่ใช่เพียงการก่อสร้าง แต่คือการออกแบบ ‘สภาพแวดล้อมเชิงจิตวิญญาณ’ ในทางพุทธบริหาร การสาธารณูปการที่ดีต้องยึดหลัก ‘สัพปายะ’ (สภาพที่เอื้ออำนวย) การที่ท่านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เอื้อต่อการปฏิบัติธรรม สะท้อนว่าท่านไม่ได้มุ่งเน้นเพียงความสวยงามของวัดถุ แต่ท่านมี ‘สัจจะต่อเป้าหมายของอาราม’ คือการทำให้วัดเป็นพื้นที่แห่งการขัดเกลาจิตใจอย่างแท้จริง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 18, สัมภาษณ์เมื่อ 13 สิงหาคม 2568)

“การช่วยเหลือในภาวะวิกฤต เป็นคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของภาวะผู้นำในภาวะฉุกเฉิน (Adaptive & Resilient Leadership) การระดมความช่วยเหลือทันทีในเหตุอุทกภัย คือการพิสูจน์บทบาทของวัดในฐานะ ‘ที่พึ่งสุดท้ายของชุมชน’ ภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวิกฤตได้อย่างรวดเร็ว (Agility) คือการแสดงออกถึง ‘สัจจะต่อความเมตตา’ ที่ไม่ใช่เพียงคำสอนในคัมภีร์ การจัดตั้งโรงทานและระบบสงเคราะห์ในยามยากลำบากช่วยสร้าง ‘ความมั่นคงทางจิตใจ’ (Social Resilience) ให้แก่ชาวบ้าน ทำให้เกิดความผูกพันที่แน่นแฟ้นระหว่าง ‘บวร’ (บ้าน-วัด-โรงเรียน/ราชการ) ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของสังคมไทย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 19, สัมภาษณ์เมื่อ 15 สิงหาคม 2568)

“การก่อตั้งกองทุนฌาปนกิจสำหรับพระสงฆ์ในจังหวัดเลย คือการสร้าง ‘โครงข่ายคุ้มครองทางสังคม’ (Social Safety Net) ให้กับบุคลากรของศาสนา ถือว่าเป็นระบบสวัสดิการพระสงฆ์ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างมีจรรยาบรรณ (Internal Welfare & Security) ในมิติการบริหารองค์กร ผู้นำที่ยิ่งใหญ่ต้องไม่เพียงดูแล ‘คนภายนอก’ แต่ต้องดูแล

‘คนใน’ ให้มีความมั่นคงด้วย การมีกองทุนสวัสดิการช่วยลดความกังวลและสร้างขวัญกำลังใจ (Morale) ให้แก่พระสงฆ์และพระภิกษุสงฆ์ สิ่งนี้คือการใช้สัจจะเพื่อสร้าง ‘ระบบคุณธรรม’ ที่รับประกันว่าผู้เสียสละทำงานเพื่อพระศาสนาจะได้รับการดูแลอย่างสมเกียรติจนถึงวาระสุดท้าย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 20, สัมภาษณ์เมื่อ 20 สิงหาคม 2568)

โดยสรุป ภาวะผู้นำของพระราชาธิราชวชิรธรรมจึงมิใช่เพียงการบริหารงานตามตำแหน่ง แต่เป็นการบำเพ็ญ ‘สัจจะ’ ให้เป็นที่ประจักษ์ผ่านผลงานที่จับต้องได้ ทั้งในด้านศาสนจักรและอาณาจักร โดยมีมิติศักยภาพผู้นำที่เห็นได้ชัด คือ 1) ความน่าเชื่อถือ โดยการพูดจริง ทำจริง สม่ำเสมอ ทำให้เกิดความไว้วางใจ (Trust) ในองค์กร 2) ความมุ่งมั่น โดยการรักษานโยบายแน่วแน่วิฤต ทำให้องค์กรและสถาบันการศึกษามีความมั่นคง 3) ความเมตตา โดยการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและดูแลสวัสดิการ ทำให้พระสงฆ์และประชาชนมีที่พึ่งที่พึ่งพาได้จริง และ 4) ความกตัญญู โดยการเชิดชูบูรพาจารย์และรักษาศิลปวัฒนธรรม ทำให้เกิดศูนยรวมจิตใจและรักษารากเหง้าของท้องถิ่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำของพระราชาธิราชวชิรธรรม (สุพัฒน์ สุวทมน) ตามหลักสัจจธรรม สามารถสรุปสังเคราะห์ออกมาเป็นรูปแบบจำลองภาวะผู้นำ (Leadership Model) ที่ชื่อว่า “TRUTH Model: ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์เชิงบูรณาการตามหลักสัจจธรรม” ซึ่งเป็นคุณลักษณะความเป็นผู้นำของพระราชาธิราชวชิรธรรม ดังนี้

ภาวะผู้นำตามหลักสัจจธรรมของพระราชาธิราชวชิรธรรม (สุพัฒน์ สุวทมน) (TRUTH Model) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักที่ร้อยเรียงกันโดยมี “สัจจะ” (Truthfulness) เป็นแกนกลาง ดังนี้

1. T - Trust & Governance (สัจจะสร้างความเชื่อมั่นและธรรมาภิบาล)

แนวคิด: เปลี่ยนสัจจะส่วนบุคคลให้เป็น “ความเชื่อมั่นเชิงสถาบัน” (Institutional Trust)

การปฏิบัติ: ท่านใช้วาจาสัตย์เป็นบรรทัดฐานในการออกนโยบาย (ปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่อำนาจตามอำเภอใจ) โดยสร้างระบบคุณธรรม (Merit System) ในการแต่งตั้งสมณศักดิ์ และบริหารงบประมาณด้วยความโปร่งใสเพื่อเป็นเกราะคุ้มกันภัยให้คณะสงฆ์

2. R - Resilience & Continuity (สัจจะแห่งความมุ่งมั่นและความต่อเนื่อง)

แนวคิด: การรักษาสัจจะต่ออุดมการณ์ (Mission Integrity) ท่ามกลางวิฤต

การปฏิบัติ: ท่านยืนหยัดจัดการศึกษา (นักรธรรม-บาลี) แม้จำนวนผู้เรียนจะลดลง (คุณภาพเหนือปริมาณ) โดยสืบสานเจตนารมณ์บูรพาจารย์เพื่อรักษา “ทุนทางสังคม” (Social Capital) และรักษาสอดคล้องระหว่างการรักษาแก่นเดิมกับการเผชิญหน้าความเปลี่ยนแปลง

3. U - Universal Welfare (สัจจะต่อความเมตตาและสาธารณสงเคราะห์)

แนวคิด: การทำให้สัจจะปรากฏเป็นรูปธรรมผ่านพันธสัญญาทางสังคม (Social Contract)

การปฏิบัติ: ทานสร้างระบบสวัสดิการ (กองทุนฌาปนกิจ) เพื่อสร้างความมั่นใจให้บุคลากร
 สงฆ์ (Safety Net) โดยเน้นตอบสนองต่อวิกฤตสังคมอย่างรวดเร็ว (Agility) เช่น การตั้งโรงงานเมื่อ
 เกิดอุทกภัย และส่งเสริมการศึกษาที่เท่าเทียม (Inclusive Education) ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์

4. T - Transformation & Innovation (สัจจะแห่งปัญญาและการเปลี่ยนผ่าน)

แนวคิด: การใช้ “อุปายโกศล” (Skillful Means) เพื่อเชื่อมโลกธรรมะสู่คนรุ่นใหม่

การปฏิบัติ: ทานแปรรูปสัจธรรมสู่สุนทรียศาสตร์ (นิยายประยุกต์/กวีนิพนธ์) เพื่อลด
 ช่องว่างทางภาษา โดยรักษาความบริสุทธิ์ของธรรมทาน (ปราศจากพาณิชย์) เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ
 สูงสุด และนำนวัตกรรมมาใช้เป็น “บรรจุภัณฑ์” เพื่อส่งมอบ “ตัวยา” (แก่นธรรม) ที่ถูกต้อง

5. H - Holistic Exemplar (สัจจะแห่งการเป็นต้นแบบที่สมบูรณ์)

แนวคิด: การเป็น “วิศวกรทางจริยธรรม” ผ่านหลัก Walking the Talk

การปฏิบัติ: ทานใช้กลยุทธ์ “Sandbox” ทดลองทำที่วัดตนเองให้เห็นผลก่อนประกาศเป็น
 นโยบาย โดยรักษาความสม่ำเสมอ (Consistency) ในทุกบทบาทและระดับสมณศักดิ์ และกตัญญูต่อ
 รากเหง้าผ่านการบันทึกประวัติ “พระดีอีสาน” เพื่อสร้างต้นแบบเชิงประจักษ์

จากโมเดลข้างต้น สามารถสรุปสมรรถนะของพระราชวรสิริสุธีได้ 4 ประการ คือ

1. Credibility (ความน่าเชื่อถือ) พุดจริง ทำจริง สม่ำเสมอ
2. Conviction (ความมุ่งมั่น) รักษาปณิธานไม่หวั่นไหวต่อวิกฤต
3. Compassion (ความเมตตา) เป็นที่พึ่งที่จับต้องได้จริงของชุมชน
4. Cultural Identity (ความกตัญญู) รักษารากเหง้าและเชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มีของพระราช วรสิริสุธี (สุพัฒน์ สุวทนต์)

การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวทางของพระราชวรสิริสุธี ไม่ใช่เพียงการยึดถือความซื่อสัตย์
 ในความหมายทั่วไป แต่คือการสร้างระบบการทำงานที่ “จริง” ในทุกมิติ โดยมีแนวทางปฏิบัติ
 6 ประการ ดังนี้

4.3.1 การสร้างสัจจะต่อวาจาและนโยบาย (Vaci-Sacca)

ผู้นำต้องให้ความสำคัญกับคำพูดและการสื่อสารที่เป็นบรรทัดฐาน โดยสามารถปฏิบัติ
 ตามแนวทาง คือ 1) นโยบายที่ทำได้จริง: การกำหนดทิศทางหรือคำสั่งต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความ
 เป็นจริง ปฏิบัติได้ตามพระธรรมวินัยและกฎหมายเอรสมาคม ไม่กลับกลอก 2) การวินิจฉัยที่เที่ยงตรง:
 เมื่อเกิดข้อพิพาท ผู้นำต้องพูดและตัดสินใจตามข้อเท็จจริง ไม่บิดเบือนเพื่อเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และ

3) วาจาสัตย์ในการสนับสนุน: เมื่อรับปากว่าจะให้การอุปถัมภ์หรือช่วยเหลือสิ่งใด ต้องดำเนินการให้บรรลุผลเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น (Trust) ในองค์กร

“ในระดับการปกครอง “คำพูด” ของผู้นำไม่ใช่เพียงการสื่อสารข้อมูล แต่คือการประกาศ “พันธสัญญา” ดังนั้นนโยบายทำได้จริงจึงถือว่าเป็น “วาจาสัตย์” ที่เป็น “ต้นทุนแห่งศรัทธา” นั่นคือการแสดงความรับผิดชอบต่อความเป็นจริง ผู้นำที่ออกนโยบายที่เพ้อฝันหรือทำไม่ได้จริงจะทำลายความเชื่อถือของตนเองอย่างรวดเร็ว การที่พระราชวชิรสุธีเน้นความสอดคล้องกับพระธรรมวินัยและกฎหมายมหาชน แสดงถึงการใช้ “สัจจะเชิงอำนาจนิยมที่ถูกต้อง” (Legitimate Truth) คือการรักษาสัญญาที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎระเบียบ ทำให้ผู้ได้ปกครองรู้สึกถึงความมั่นคงและปลอดภัยในการปฏิบัติงาน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 21, สัมภาษณ์เมื่อ 20 สิงหาคม 2568)

“หัวใจของการปกครองคือการระงับความขัดแย้ง (Conflict Resolution) วิธีการหนึ่งที่ช่วยระงับความขัดแย้งก็คือการวินิจฉัยตัดสินบนฐานข้อเท็จจริง ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างคุณธรรมเชิงประจักษ์ การวินิจฉัยที่เที่ยงตรงโดยไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง คือการบำเพ็ญ “อุเบกขาสัมปยุตด้วยสัจจะ” ผู้นำสงฆ์ที่ยึดถือความจริงเหนือความพึงพอใจส่วนตัวจะสามารถสร้าง “ความยุติธรรมเชิงระบบ” (Systemic Justice) ให้เกิดขึ้นได้ สิ่งนี้จะช่วยลดปัญหาการแตกความสามัคคีในคณะสงฆ์ และทำให้คำตัดสินนั้นเป็นที่ยอมรับอย่างดุจฎีกาทุกฝ่าย”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 22, สัมภาษณ์เมื่อ 22 สิงหาคม 2568)

“ในด้านการศึกษาสงเคราะห์ ทรัพยากรเป็นเรื่องสำคัญ การรับปากว่าจะให้การสนับสนุน หรือ การกล่าววาจาสัตย์ในการสนับสนุนถือว่าเป็นการสร้าง “ความแน่นอน” ในภาวะที่ “ไม่แน่นอน” เมื่อผู้นำรับปากว่าจะสนับสนุน (วาจาสัตย์ในการสนับสนุน) แล้วดำเนินการจนบรรลุผล สิ่งที่ได้กลับมาไม่ใช่เพียงแค่วัสดุหรือเงินทุน แต่คือ “ความไว้วางใจสูงสุด” (Institutional Trust) ในทางบริหารจัดการ ความไว้วางใจนี้จะกลายเป็น “กลไกประหยัดเวลา” เพราะผู้ปฏิบัติงานไม่ต้องกังวลหรือคอยตรวจสอบว่าผู้นำจะทำตามสัญญา

หรือไม่ ทำให้สามารถทุ่มเทกำลังไปกับการพัฒนาการศึกษาหรือสังคมได้อย่างเต็มที่”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 23, สัมภาษณ์เมื่อ 22 สิงหาคม 2568)

การสร้างสัจจะต่อวาทะและนโยบายตามแนวทางของพระราชวรสารคือ การสร้าง “ความสม่ำเสมอระหว่าง คำพูด (Word) และ การกระทำ (Action)” แนวทางนี้ถือว่าเป็น “กระดุกสันหลัง” ของภาวะผู้นำ หากผู้นำองค์กรใดสักคน แม้จะมีอำนาจตามตำแหน่งมากเพียงใด ก็ไม่สามารถครองใจพุทธบริษัทได้นาน สัจจะบารมีในมิตินี้จึงเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังที่สุดในการสร้างความสามัคคีและการพัฒนาที่ยั่งยืนในวงการสงฆ์และชุมชน

4.3.2 การเป็นแบบอย่างผ่านสัจจะต่อการกระทำ (Kiriya-Sacca)

ผู้นำต้อง “พูดจริง ทำจริง” (Walking the talk) เพื่อสร้างศรัทธา โดยสามารถปฏิบัติตามแนวทาง คือ 1) ผู้นำต้องทำก่อน ก่อนจะขอความร่วมมือให้ผู้อื่นทำสิ่งใด ผู้นำต้องปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่างในพื้นที่ของตนเองก่อน 2) ความรับผิดชอบที่สม่ำเสมอ ปฏิบัติกิจตามภาระงานอย่างต่อเนื่อง ไม่ละทิ้งหน้าที่แม้จะมีภาระงานเพิ่มขึ้นหรือมีสมณศักดิ์ที่สูงขึ้น และ 3) การลงมือทำทันทีในภาวะวิกฤต ในยามที่สังคมเดือดร้อน ผู้นำต้องเข้าถึงพื้นที่และบริหารจัดการทรัพยากรช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ไม่ใช่เพียงแค่สั่งการ

“การเป็นแบบอย่างถือว่าเป็นกระดุกสันหลังของการสร้าง “บารมี” ในความหมายของการบริหารจัดการสมัยใหม่ เพราะสัจจะที่ปรากฏผ่านการกระทำ (Action) มีน้ำหนักมากกว่าสัจจะที่ปรากฏเพียงวาจา (Words) โดยมีเหตุผลสนับสนุน 3 ประเด็น คือ 1) การสร้าง “ประจักษ์หลักฐาน” (Evidence-based Leadership) ผ่านการทำก่อน ในทางพุทธกรรมองค์กร ผู้นำที่ปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่าง (Lead by Example) คือการลด “ช่องว่างแห่งความระแวง” ระหว่างผู้นำและผู้ตาม การที่ผู้นำ “ปฏิบัติให้เห็นก่อนในพื้นที่ของตนเอง” เป็นการพิสูจน์ความเชื่อมั่น (Conviction) ว่านโยบายนั้นทำได้จริงและมีผลดีจริง วิธีนี้เป็นการสร้างแรงจูงใจที่ทรงพลังที่สุด (Inspirational Motivation) ซึ่งจะเปลี่ยนการ “สั่งให้ทำ” เป็นการ “ชวนกันทำ” โดยอัตโนมัติ 2) ความสม่ำเสมอ การเปลี่ยน “กิจกรรม” ให้เป็น “วัฒนธรรม” (Institutionalization of Integrity) ทั้งนี้จุดอ่อนของผู้นำหลายท่านคือการทำแบบ “ไฟไหม้ฟาง” หรือเปลี่ยนไปตามสถานะและสมณศักดิ์ การรักษาความ

รับผิดชอบที่สม่ำเสมอแม้สมณศักดิ์จะสูงขึ้น สะท้อนถึง “สัจจะต่ออุดมการณ์” มากกว่า “สัจจะต่อตำแหน่ง” ในเชิงการบริหาร ความสม่ำเสมอคือการสร้าง “ทุนแห่งความน่าเชื่อถือ” (Reliability Capital) ซึ่งจะทำให้องค์กรคณะสงฆ์มีความมั่นคงในระยะยาว เพราะผู้ใต้ปกครองสามารถคาดการณ์ (Predictability) และยึดถือความเป็นระบบของผู้ที่เป็นที่พึ่งได้เสมอ และ 3) การบริหารวิกฤตด้วย “สัจจะเชิงรุก” (Proactive Crisis Leadership) ในยามวิกฤต สิ่งที่สังคมต้องการไม่ใช่คำปลอปโลม แต่คือ “การปรากฏตัว” และ “การแก้ไขปัญหา” ของผู้นำ ดังนั้น การลงมือทำทันที (Immediate Action) ในภาวะวิกฤต เป็นการพิสูจน์ “สัจจะต่อความเมตตา” ที่แท้จริง ผู้นำที่เข้าถึงพื้นที่และบริหารจัดการทรัพยากรด้วยตนเอง จะได้รับ “ความเลื่อมใสศรัทธาอย่างสูงสุด” (Deep Faith) จากคนในพื้นที่ เพราะสัจจะมิตินี้เป็นการยืนยันว่า ผู้นำและชุมชนคือ “เนื้อเดียวกัน” ไม่ทอดทิ้งกันในยามลำบาก แนวทางทั้ง 3 ประการนี้ คือสูตรสำเร็จของการสร้างผู้นำที่ “ครองตน ครองคน และครองงาน” ได้อย่างยั่งยืน หากผู้นำสงฆ์รุ่นใหม่มีแนวทางนี้ไปใช้ จะช่วยลดช่องว่างระหว่างสถาบันสงฆ์และคนรุ่นใหม่ได้ เนื่องจากคนยุคปัจจุบันให้ความสำคัญกับ “ผลลัพธ์และการกระทำที่จริงใจ” มากกว่าเพียงแค่พิธีกรรมหรือคำพูด แนวทางที่วิเคราะห์มานี้สอดคล้องกับหลักการ “Walking the Talk” ที่ทั่วโลกยอมรับ แต่มีความพิเศษกว่าตรงที่ใช้หลัก “กิริยาสัจจะ” มาเป็นฐานคิด”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9, สัมภาษณ์เมื่อ 23 สิงหาคม 2568)

4.3.3 การรักษาความมุ่งมั่นและปณิธาน (Adhittana-Sacca)

การพัฒนาต้องอาศัยความคงเส้นคงวาและการมองการณ์ไกล โดยสามารถปฏิบัติตามแนวทาง คือ 1) การรักษามาตรฐานอย่างยั่งยืน แม้สภาวะแวดล้อมจะเปลี่ยนไป (เช่น จำนวนนักเรียนลดลง) ผู้นำต้องรักษาคำสัตย์ที่จะดำรงภารกิจหลักขององค์กรไว้ไม่ให้ขาดตกบกพร่อง และ 2) การพัฒนาที่ต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการยกระดับองค์กรและศาสนสถานอย่างสม่ำเสมอตามระยะเวลาที่กำหนด ไม่ใช่ทำเพียงครั้งคราว

“อธิฐานสัจจะ ไม่ใช่เพียงการตั้งจิตปรารถนา แต่คือ “สัญญามหาชน” ที่ผู้นำมีต่อการพัฒนาสังคม มิตินี้คือตัวตัดสินความสำเร็จในระยะยาวของผู้นำ การรักษาความมุ่งมั่นและปณิธานให้คงอยู่ยาวนานนั้นต้องอาศัย 1. การรักษา

มาตรฐานคือการรักษา “สัจจะต่ออุดมการณ์” (Mission Integrity) เพราะในโลกของการบริหาร ความท้าทายที่สุดไม่ใช่การเริ่มต้น แต่คือการรักษามาตรฐานในยามวิกฤตหรือยามที่กระแสนิยมลดลง แม้ว่าจำนวนนักเรียนจะลดลง แต่โรงเรียนก็ต้องรักษาภารกิจหลักไว้นั้น เป็นการแสดงถึง “สัจจะเชิงคุณค่า” ผู้นำที่ยึดหลักอริยฐานสัจจะจะมองว่า “คุณภาพของคน” สำคัญกว่า “จำนวนคน” การรักษามาตรฐานอย่างยั่งยืนจึงเป็นการสร้าง “ความมั่นใจเชิงสถาบัน” (Institutional Integrity) ทำให้สังคมเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาหรือองค์กรภายใต้การนำของท่านจะไม่ลดทอนคุณภาพเพียงเพื่อความอยู่รอด แต่จะอยู่รอดด้วยความดีงามที่แท้จริง และ 2. การพัฒนาที่ต่อเนื่องจาก “โครงการ” สู่ “วัฒนธรรม” (From Projects to Culture) จุดอ่อนของการบริหารงานทั่วไปคือการทำแบบ “กิจกรรม” (Activity-based) ที่จบเป็นครั้งคราว แต่แนวทางของหลวงพ่อบัณฑิตเน้นการพัฒนาที่ต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ในเชิงรัฐประศาสนศาสตร์ การยกระดับองค์กรอย่างสม่ำเสมอตามระยะเวลาที่กำหนดคือการสร้าง “วินัยเชิงกลยุทธ์” (Strategic Discipline) การมีสัจจะต่อแผนงานทำให้ทรัพยากรถูกใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ผลลัพธ์ที่ได้ไม่ใช่เพียงแค่ถาวรวัตถุที่สวยงาม แต่คือการสร้าง “วัฒนธรรมแห่งการพัฒนา” ให้เกิดขึ้นในใจของบุคลากร ซึ่งเป็นรากฐานของความยั่งยืนที่แท้จริง”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1, สัมภาษณ์เมื่อ 11 กรกฎาคม 2568)

“อริยฐานสัจจะ เป็นแรงขับเคลื่อนสู่ภาวะผู้นำเหนือระดับ (Transcendental Leadership) เพราะการมองการณ์ไกลคู่กับความคงเส้นคงวา คือคุณลักษณะของผู้นำระดับสูง การรักษาความมุ่งมั่น หรือที่ภาษาบาลีเรียกว่า อริยฐานะ เมื่อนำมารวมกับความจริงใจ (สัจจะ) ก็จะกลายเป็นพลังที่เรียกว่า “Resilience” หรือความยืดหยุ่นที่แข็งแกร่ง ผู้นำสงฆ์ที่ปฏิบัติได้ตามแนวทางนี้จะเป็นที่พึ่งให้กับพุทธบริษัทได้ในทุกสถานการณ์ เพราะท่านมี “เข็มทิศ” ที่ชัดเจนและไม่หวั่นไหวต่อกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลง “ความสม่ำเสมอ” คือสัจจะที่พิสูจน์ได้ยากที่สุด แต่มีค่าที่สุด หากผู้นำสงฆ์สามารถรักษามาตรฐานและพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้ตามแนวทางของพระราชวชิรสุธี สุปัตน์ สวทุมน้องค์กรปกครองสงฆ์จะเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นเพียงสถาบันทางจารีต

ประเพณี ไปสู่การเป็น “สถาบันที่เป็นผู้นำทางปัญญา” ของสังคมอย่างสง่างาม และยั่งยืน”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2, สัมภาษณ์เมื่อ 12 กรกฎาคม 2568)

4.3.4 การบริหารงานด้วยความโปร่งใส (Transparency)

สัจจบาร์มีต้องมาพร้อมกับความบริสุทธิ์ใจในการจัดการ โดยสามารถปฏิบัติตามแนวทาง คือ 1) ความเป็นธรรมในการบริหาร การบริหารงบประมาณหรือการแต่งตั้งสมณศักดิ์ต้องทำด้วยความถูกต้อง ยึดถือความรู้ความสามารถเพื่อป้องกันทุจริต และ 2) การรายงานตามจริง รายงานข้อมูลสถิติและผลการดำเนินงานต่อส่วนกลางและสาธารณะตามความเป็นจริง ไม่บิดเบือนตัวเลข

“การบริหารจัดการองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทขององค์กรทางศาสนาหรือสาธารณกุศล จำเป็นต้องอาศัยหลักการที่ผานระหว่าง “ศาสตร์” คือการจัดการสมัยใหม่ และ “ศิลป์” คือหลักพุทธธรรม โดยมีเหตุผลสนับสนุนสำคัญ 3 ประการ ดังนี้ 1) การเปลี่ยน “นามธรรม” ให้เป็น “รูปธรรม” (Virtue to Action) โดยมีเหตุผลที่ต้องระบุว่า “สัจจบาร์มีต้องมาพร้อมกับความบริสุทธิ์ใจ” เนื่องจากสัจจะในทางธรรมอาจดูเป็นเรื่องส่วนบุคคล (Subjective) แต่เมื่อนำมาสู่การบริหารงาน ความโปร่งใสจะเป็นเครื่องมือที่เปลี่ยนความซื่อสัตย์ในใจให้กลายเป็น ระบบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) ความบริสุทธิ์ใจจึงไม่ใช่เพียงความรู้สึก แต่คือการกล้าเปิดเผยกระบวนการทำงานต่อผู้อื่น 2. การสร้าง “ระบบคุณธรรม” เพื่อความยั่งยืนขององค์กร (Merit System) ในส่วนของ “ความเป็นธรรมในการบริหาร” เหตุผลหลักคือการป้องกันวิกฤตศรัทธา การบริหารงบประมาณ หากขาดความถูกต้องจะนำไปสู่การรั่วไหลและความเหลื่อมล้ำ และการแต่งตั้งสมณศักดิ์/ตำแหน่ง หากยึดถือความรู้ความสามารถ (Competency) แทนระบบอุปถัมภ์ จะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรที่ตั้งใจปฏิบัติงาน และเป็นการวางรากฐานการสืบทอดศาสนทายาทที่มีคุณภาพ และ 3. ข้อมูลที่ถูกต้องคือ เติมทิศของการพัฒนา (Data Integrity) เหตุผลที่ต้องเน้นเรื่อง “การรายงานตามจริง” โดยไม่บิดเบือนตัวเลข เนื่องจาก ในเชิงพุทธศาสตร์ ข้อมูลสถิติที่เป็นจริงช่วยให้ส่วนกลางสามารถวางแผนแก้ไขปัญหาหรือจัดสรรทรัพยากรได้อย่างตรงจุด และในเชิงสาธารณะ ในยุคปัจจุบันที่สังคมต้องการการตรวจสอบ

(Public Scrutiny) การเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใสจะเป็นเกราะป้องกันการใส่ร้ายป้ายสี และสร้างความเชื่อมั่น (Trust) ให้กับสาธารณชนได้อย่างดีที่สุด ซึ่งในเชิงวิชาการ สามารถสรุปได้ว่า ความโปร่งใสไม่ใช่เพียงแค่การเปิดเผยข้อมูล แต่คือการแสดงออกถึง ‘ความรับผิดชอบ (Accountability)’ และ ‘ความซื่อตรง (Integrity)’ ซึ่งเป็นหัวใจของการปกครองสงฆ์และการบริหารจัดการสมัยใหม่ เพื่อให้องค์กรดำรงอยู่ได้อย่างสง่างามและปราศจากข้อกังขา”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3, สัมภาษณ์เมื่อ 14 กรกฎาคม 2568)

4.3.5 การใช้สัจจะต่อความกตัญญูและรากเหง้า (Kataṅkū-Sacca)

ผู้นำสงฆ์ต้องไม่ละทิ้งอุดมการณ์ของครูบาอาจารย์และท้องถิ่น โดยสามารถปฏิบัติตามแนวทาง คือ 1) สืบสานเจตนารมณ์ รักษาคำสัตย์ในการสานต่อโครงการที่บูรพาจารย์ริเริ่มไว้ เพื่อความมั่นคงของชุมชนและศาสนา และ 2) เชิดชูแบบอย่างที่ถูกต้อง รวบรวมและเผยแผ่ประวัติของผู้ทำความดีเพื่อให้สังคมมีหลักยึดที่ถูกต้อง

“การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นที่น่าสนใจมาก เพราะเป็นการเชื่อมโยง “มิติด้านจิตใจ” เข้ากับ “ความยั่งยืนขององค์กร” หลวงพ่อท่านได้เป็นแบบอย่างในการบำเพ็ญสัจจบารมีในด้านนี้ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า 1) สัจจะในฐานะ “พันธสัญญาทางจริยธรรม” (Ethical Commitment) เพราะโดยปกติ “กตัญญู” มักถูกมองว่าเป็นเรื่องของความรู้สึก แต่เมื่อนำมาวางคู่กับ “สัจจะ” จะทำให้ความกตัญญูกลายเป็น “หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ” (Duty-based Ethics) และผู้นำที่ยึดถือสัจจะต่อรากเหง้า จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนและศิษยานุศิษย์ว่า อุดมการณ์ขององค์กรจะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมหรือผลประโยชน์ส่วนตัว สิ่งนี้คือการสร้าง “ความมั่นคงทางอัตลักษณ์” (Identity Stability) ให้กับวัดหรือองค์กรสงฆ์นั้น ๆ 2) การสืบสานเจตนารมณ์ การบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีรากฐาน ในทางวิชาการการบริหาร “การสืบสานโครงการจากบูรพาจารย์” ไม่ใช่การยึดติดกับอดีต แต่คือการรักษา “ทุนทางสังคม” (Social Capital) เนื่องจากโครงการที่บูรพาจารย์ริเริ่มขึ้นมามากผ่านการบ่มเพาะและยอมรับจากชุมชนมาอย่างยาวนาน การรักษาคำสัตย์เพื่อสานต่อโครงการเหล่านั้น จึงเป็นการลดความขัดแย้งในการบริหารจัดการ และเป็นการต่อยอดความสำเร็จที่

แข็งแกร่ง (Standing on the shoulders of giants) ทำให้เกิดการพัฒนามาที่ต่อเนื่องและไม่เสียสูญ และ 3) การเชิดชูแบบอย่าง หมายถึง การสร้าง “เข็มทิศเชิงบวก” ให้สังคม เพราะการรวบรวมและเผยแพร่ประวัติของผู้ทำความดี คือการใช้ “Storytelling” ในเชิงจริยธรรม ทั้งนี้สังคมปัจจุบันเผชิญกับวิกฤตทางคุณธรรมเนื่องจากขาด “ต้นแบบ” (Role Model) ที่ชัดเจน การที่ผู้นำสงฆ์ทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและแบบอย่างที่ดีถูกต้อง จะช่วยสร้าง “พื้นที่ทางปัญญา” ให้คนรุ่นหลังได้มีหลักยึด ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในระยะยาว จึงสรุปได้ว่า การบริหารที่ยึดหลัก Kataḅḅi-Sacca คือการแสดงออกถึงภาวะผู้นำที่สง่างาม เพราะเป็นการพิสูจน์ว่าผู้นำไม่ได้มุ่งสร้างบารมีใหม่เพื่อตนเองเพียงอย่างเดียว แต่ยังให้เกียรติและรักษา ‘รากแก้ว’ ขององค์กรไว้ สิ่งนี้จะนำไปสู่ความเลื่อมใสที่ยิ่งลึก (Deep Faith) และความสามัคคีระหว่างคนต่างรุ่นในสังคม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4, สัมภาษณ์เมื่อ 15 กรกฎาคม 2568)

4.3.6 การประยุกต์ “ความจริง” ให้เข้ากับยุคสมัย (Dhamma-Sacca)

การนำหลักธรรมมาปรับใช้ในรูปแบบที่เข้าถึงง่ายแต่ยังคงเนื้อหาที่ถูกต้อง โดยสามารถปฏิบัติตามแนวทาง คือ 1) นวัตกรรมการเผยแพร่ ใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น นิยายประยุกต์ กวีนิพนธ์ เป็นต้น เพื่อให้ความจริงของธรรมะเข้าถึงใจคนรุ่นใหม่ และ 2) การให้ที่บริสุทธิ์ มุ่งเน้นการเผยแพร่ธรรมะเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (ธรรมทาน) โดยไม่หวังผลกำไรหรือการพาณิชย์

“การรักษา “ความจริง” (Sacca) ไม่ใช่การแข่งแย้งเนื้อหาไว้ในคัมภีร์ แต่คือ การทำให้ความจริงนั้น “มีชีวิต” และ “ทำหน้าที่” การปฏิบัติเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า 1) หลักการ “อุบายโกศล” (Skillful Means) ในทางพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงใช้ “อุบายโกศล” หรือความฉลาดในการเลือกใช้วิธีการสอนให้เหมาะกับจริตของผู้ฟัง ทั้งนี้การใช้สื่อรูปแบบใหม่ เช่น นิยายประยุกต์ หรือ กวีนิพนธ์ ไม่ใช่การลดทอนคุณค่าของธรรมะ แต่เป็นการสร้าง “สะพานเชื่อมทางปัญญา” การที่คนรุ่นใหม่เข้าถึงธรรมะไม่ได้มักเกิดจาก “กำแพงด้านภาษา และรูปแบบ” การทลายกำแพงนี้ด้วยนวัตกรรมจึงเป็นการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาอย่างชาญฉลาด 2) การปรับเปลี่ยน “บรรจุภัณฑ์” แต่คงไว้ซึ่ง “ตัวยา” ความถูกต้องของเนื้อหา คือตัวยาที่รักษาโรค (กิเลส/ทุกข์) ส่วน

นวัตกรรมการเผยแผ่ คือบรรจุกัณฑ์ที่ทำให้ยากง่ายขึ้น ผู้นำสมัยยุคใหม่ต้องมียุทธศาสตร์เป็น “ผู้แปลความหมาย” (Interpreter) ที่สามารถถ่ายทอดหลักธรรมอันลึกซึ้งให้กลายเป็นภาษาสามัญที่จับต้องได้ โดยไม่ทำให้ความหมายผิดเพี้ยนไปจากหลักการเดิม และ 3) การดำรงจริยธรรมเหนือพหุนิยม (Pure Altruism) ในยุคที่ทุกอย่างถูกทำให้เป็นสินค้า (Commodification) การยึดมั่นใน “การให้ที่บริสุทธิ์” เป็นเรื่องวิกฤตและสำคัญมาก เมื่อธรรมะถูกนำเสนอโดยปราศจากผลประโยชน์แฝง หรือ “พุทธพาณิชย์” จะเกิดปรากฏการณ์ “ความเลื่อมใสในความสะอาด” (Faith in Purity) ซึ่งเป็นทุนทางศรัทธาที่เข้มแข็งที่สุด การคงไว้ซึ่งธรรมทานที่บริสุทธิ์จะช่วยคัดกรองผู้ที่เข้ามาศึกษาให้มุ่งเน้นที่การพัฒนาจิตใจมากกว่าการบริโภคความเชื่อ สรุปแล้วก็คือ การบริหารจัดการธรรมะในยุคใหม่ต้องยึดหลัก ‘รักษาแก่น เปลี่ยนแปลงเปลือก’ คือการรักษาความจริงของธรรมะไว้อย่างมั่นคง แต่พร้อมจะปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอให้เร้าใจจำกัด การเผยแผ่ที่บริสุทธิ์ใจและเท่าทันโลก จะทำให้ศาสนธรรมไม่ถูกทิ้งไว้ข้างหลัง แต่จะกลับมาเป็นเข็มทิศสำคัญของสังคมร่วมสมัยอย่างสง่างาม”

(ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 20, สัมภาษณ์เมื่อ 20 สิงหาคม 2568)

โดยสรุป แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจธรรม สามารถดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

1. การสร้างสัจจะต่อวาทะและนโยบาย (วจีสัจจะ) โดยเน้นการทำให้คำพูดเป็น “พันธสัญญา” และเป็น “ต้นทุนแห่งศรัทธา” ประกอบด้วย 1) นโยบายทำได้จริง โดยกำหนดทิศทางบนพื้นฐานความเป็นจริง สอดคล้องกับพระธรรมวินัยและกฎหมายระบอบ 2) การวินิจฉัยที่เที่ยงตรง โดยตัดสินใจพิพาทตามข้อเท็จจริง ไม่บิดเบือน เพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงระบบ และ 3) วาทะสัตย์ในการสนับสนุน เมื่อรับปากอุปถัมภ์ต้องทำให้สำเร็จ เพื่อสร้างความไว้วางใจสูงสุด (Institutional Trust)

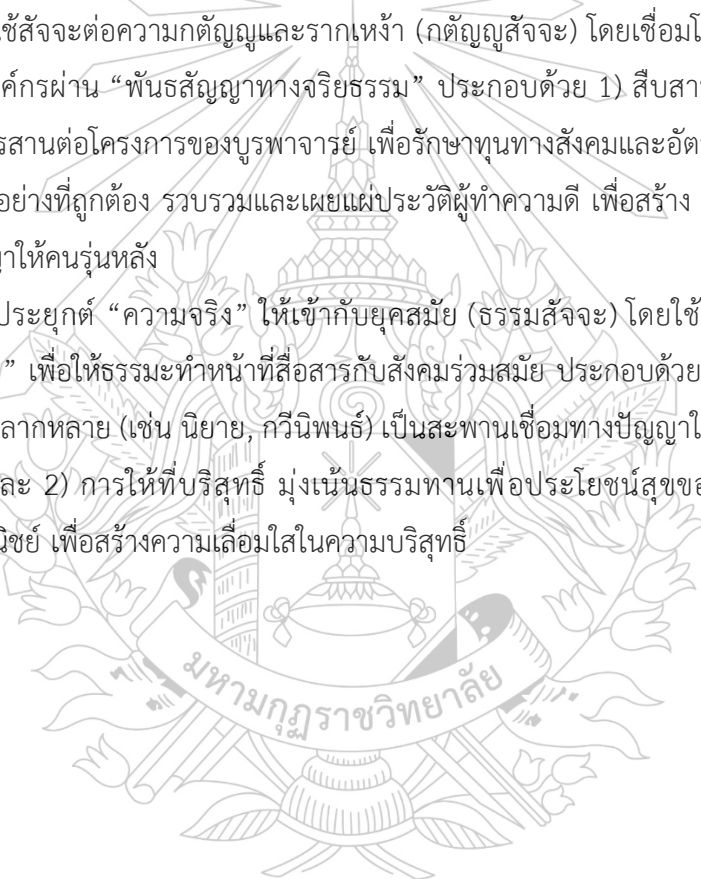
2. การเป็นแบบอย่างผ่านสัจจะต่อการกระทำ (กิริยาสัจจะ) โดยการยึดหลัก “พูดจริง ทำจริง” (Walking the Talk) เพื่อลดช่องว่างแห่งความระแวง ประกอบด้วย 1) ผู้นำต้องทำก่อน โดยปฏิบัติให้เห็นเป็นประจักษ์ในพื้นที่ของตนเองก่อนขอความร่วมมือจากผู้อื่น 2) ความรับผิดชอบที่สม่ำเสมอ โดยปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่องไม่ว่าจะอยู่ในสมณศักดิ์ใด เพื่อสร้างทุนแห่งความน่าเชื่อถือ และ 3) การลงมือทำทันทีในภาวะวิกฤต โดยเข้าถึงพื้นที่และแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว พิสูจน์ความเมตตาผ่านการกระทำ

3. การรักษาความมุ่งมั่นและปณิธาน (Adhittana-Sacca) โดยการเปลี่ยนปณิธานส่วนตัวให้เป็น “สัญญามหาชน” และสร้างวินัยเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) การรักษามาตรฐานอย่างยั่งยืน โดยดำรงภารกิจหลักขององค์กรไว้แม้สภาวะแวดล้อมจะเปลี่ยนไป เพื่อรักษาความมั่นใจเชิงสถาบัน และ 2) การพัฒนาที่ต่อเนื่อง โดยมุ่งยกระดับองค์กรอย่างสม่ำเสมอตามแผนงาน เปลี่ยนจากเพียง “กิจกรรม” ให้เป็น “วัฒนธรรมแห่งการพัฒนา”

4. การบริหารงานด้วยความโปร่งใส (Transparency) โดยใช้ความโปร่งใสเป็นเครื่องมือเปลี่ยนนามธรรม (ความซื่อสัตย์) ให้เป็นรูปธรรม (ระบบที่ตรวจสอบได้) ประกอบด้วย 1) ความเป็นธรรมในการบริหาร โดยบริหารงบประมาณและแต่งตั้งสมณศักดิ์ตามหลักคุณธรรมและความรู้ความสามารถ (Merit System) และ 2) การรายงานตามจริง โดยเปิดเผยข้อมูลสถิติและผลการดำเนินงานตามความเป็นจริง เพื่อการวางแผนที่ตรงจุดและป้องกันการใส่ร้ายป้ายสี

5. การใช้สัจจะต่อความกตัญญูและรากเหง้า (กตัญญูสัจจะ) โดยเชื่อมโยงมิติจิตใจเข้ากับ ความยั่งยืนขององค์กรผ่าน “พันธสัญญาทางจริยธรรม” ประกอบด้วย 1) สืบสานเจตนารมณ์ โดยรักษาคำสัตย์ในการสานต่อโครงการของบูรพาจารย์ เพื่อรักษาทุนทางสังคมและอัตลักษณ์ขององค์กร และ 2) เชิดชูแบบอย่างที่ต้อง รวบรวมและเผยแพร่ประวัติผู้ทำความดี เพื่อสร้าง “เข็มทิศเชิงบวก” และพื้นที่ทางปัญญาให้คนรุ่นหลัง

6. การประยุกต์ “ความจริง” ให้เข้ากับยุคสมัย (ธรรมสัจจะ) โดยใช้หลัก “รักษาแก่น เปลี่ยนแปลงเกวราะ” เพื่อให้ธรรมะทำหน้าที่สื่อสารกับสังคมร่วมสมัย ประกอบด้วย 1) นวัตกรรมการเผยแพร่ โดยใช้สื่อหลากหลาย (เช่น นิยาย, กร์ตูน) เป็นสะพานเชื่อมทางปัญญาให้คนรุ่นใหม่เข้าถึง ธรรมได้ง่ายขึ้น และ 2) การให้ที่บริสุทธิ มุ่งเน้นธรรมทานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยปราศจากพุทธพาณิชย์ เพื่อสร้างความเลื่อมใสในความบริสุทธิ์

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสังฆบาลีของพระราชาวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน) รวมถึงการเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสังฆบาลีของพระราชาวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 23 รูป/คน ทั้งพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาสในจังหวัดเลย พระสงฆ์ในวัดศรีสุทธาวาส ข้าราชการ นักวิชาการศาสนา และพุทธศาสนิกชน

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 การศึกษาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสังฆบาลีของพระราชาวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน)

จากการศึกษาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสังฆบาลีของพระราชาวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน) พบว่า ภาวะผู้นำของพระราชาวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน) คือภาวะผู้นำที่บูรณาการหลักสังฆบาลีเข้ากับหลักการบริหารสมัยใหม่ โดยเปลี่ยน “ความจริง” ให้เป็นการปฏิบัติที่จับต้องได้ (Action-oriented) ส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือทางอำนาจธรรม (Moral Credibility) และสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมจังหวัดเลยอย่างยั่งยืน โดยได้ประยุกต์ใช้หลักความจริง (สังฆะ) เป็นพื้นฐานสำคัญในการบริหารจัดการองค์กรสงฆ์และสังคมอย่างเป็นรูปธรรมครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการปกครอง (Governance)

ผู้นำมีภาวะผู้นำที่ตั้งอยู่บนความซื่อตรงและความโปร่งใส โดยใช้ วจีสังฆะ ในการสื่อสารนโยบายที่ปฏิบัติได้จริงและวินัยอธิกรณ์ด้วยความเป็นธรรม ใช้ กิริยาสังฆะ โดยการเป็นแบบอย่าง (Role Model) ในการปฏิบัติศาสนกิจอย่างสม่ำเสมอ และมี อธิษฐานสังฆะ ที่มุ่งมั่นพัฒนาคณะสงฆ์จังหวัดเลยให้มีความสามัคคีและโปร่งใสในการบริหารงาน ส่งผลให้ไม่มีข้อร้องเรียนหรือความขัดแย้งในหมู่คณะสงฆ์

2. ด้านศาสนศึกษา (Religious Education):

ผู้นำแสดงออกถึงความคงเส้นคงวาในการจัดการศึกษา โดยรักษามาตรฐานของสำนักเรียนวัดศรีสุทธาวาสให้เปิดสอนทั้งแผนกธรรมและบาลีอย่างต่อเนื่อง แม้ในภาวะวิกฤต พร้อมทั้ง

สนับสนุนทรัพยากรและทุนการศึกษาอย่างจริงจัง มุ่งเน้นให้ผู้เรียน “รู้จักจริง” ในพระธรรมวินัยเพื่อรักษาพุทธพจน์ มากกว่าเพียงการสอบผ่านตามหลักสูตร

3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (Educational Welfare)

ผู้นำเปลี่ยนความกตัญญูให้เป็น “พันธสัญญาทางสังคม” โดยการอุปถัมภ์สถานศึกษาหลายระดับ (โรงเรียนการกุศล, โรงเรียนพระปริยัติธรรม และมหาวิทยาลัย) เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนในถิ่นทุรกันดาร มีภาวะผู้นำแบบ Authentic Leadership ที่ขับเคลื่อนด้วยสัจจะต่อปณิธาน ทำให้เกิดความเชื่อมั่น (Trust) ระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน อย่างยั่งยืน

4. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (Propagation of Buddhism)

ผู้นำมีสัจจะต่อปณิธานการเผยแผ่ที่ยาวนานและสม่ำเสมอ โดยใช้นวัตกรรมการสื่อสารธรรมที่หลากหลาย เช่น การแต่งนิยายธรรมะ กวีนิพนธ์ และการตอบปัญหาเยาวชน เพื่อให้เข้าถึงคนทุกยุคสมัย โดยมุ่งเน้นการให้ “ธรรมทาน” ที่บริสุทธิ์ (จัดพิมพ์แจกฟรี) และแสดงความกตัญญูผ่านการเชิดชูเกียรติบูรพาจารย์เพื่อเป็นแบบอย่างที่ต้องได้แก่พุทธบริษัท

5. ด้านการสาธารณูปการ (Public Works and Development)

ผู้นำใช้สัจจะต่ออุดมการณ์ในการพัฒนาวัดศรีสุทธาวาสให้เป็นสัปปายะสถานอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยและความถูกต้องตามหลักสัจธรรม เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การอนุรักษ์อาคารเก่า และการสร้างศาสนสถานเพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจและพื้นที่แห่งการเรียนรู้ของชุมชนอย่างแท้จริง

6. ด้านสาธารณสงเคราะห์ (Public Welfare)

ผู้นำบำเพ็ญสัจจบาร์มีผ่าน “การทำจริง” ในการเกื้อกูลสังคม ทั้งในภาวะวิกฤต (จัดตั้งโรงทานและระดมทรัพยากรช่วยผู้ประสบอุทกภัย) และในระยะยาว (จัดตั้งกองทุนฌาปนกิจเพื่อสวัสดิการพระสงฆ์และแม่ชี) ซึ่งเป็นการสร้างระบบความมั่นคงและพันธสัญญาแห่งความเมตตาที่ทำให้คณะสงฆ์และชุมชนเชื่อมั่นว่าพระสงฆ์เป็นที่พึ่งของสังคมได้จริง

5.1.2 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน)

ภาวะผู้นำของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน) ตามหลักสัจจบาร์มี คือการบริหารงานที่ยึดถือ “ความสม่ำเสมอ” (Consistency) เป็นหัวใจสำคัญ ทำให้เกิดความไว้วางใจในองค์กร (Trust) ภาวะผู้นำไม่ได้ขับเคลื่อนด้วยอำนาจตามตำแหน่ง แต่ขับเคลื่อนด้วย “อำนาจแห่งความเคารพ” (Moral Authority) ที่เกิดจากความมุ่งมั่น ความเมตตา และความกตัญญูที่ปรากฏผ่าน

ผลงานที่จับต้องได้จริง โดยสามารถสรุปจุดเด่นของรูปแบบการบริหารงานที่เปลี่ยน “หลักการนามธรรม” ให้เป็น “ผลลัพธ์เชิงประจักษ์” ได้ใน 5 มิติ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำด้านการปกครองและความโปร่งใส (Governance)

วิเคราะห์พบว่าผู้นำใช้สัจจবারมีสร้าง “ความเชื่อมั่นเชิงสถาบัน” (Institutional Trust) โดยยึดหลักการ “พูดจริง ทำจริง” (Walking the Talk) เริ่มต้นที่การทำให้เห็นเป็นต้นแบบ (Role Model) เพื่อลดแรงต้านและสร้างมาตรฐานการทำงานที่ชัดเจน (SOP) มีการบริหารงานแบบ ระบบคุณธรรม (Merit System) ในการแต่งตั้งสมณศักดิ์และความโปร่งใสทางการเงิน ซึ่งทำหน้าที่เป็น “เกราะคุ้มกัน” ให้สถาบันสงฆ์ได้รับความศรัทธาท่ามกลางการตรวจสอบของสังคมสมัยใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระกฤษณะ อนุทกโร (วงศ์พระราชา) (2566) ที่ระบุว่า พระสังฆาธิการควรให้การปกครองอย่างสม่ำเสมอ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ควรอยู่ในความถูกต้องและเป็นกลาง ไม่ถือตัว ไม่เห็นแก่ประโยชน์เพียงฝ่ายเดียว

2. ภาวะผู้นำด้านการพัฒนาศาสนศึกษาและบุคลากร (Religious Education)

วิเคราะห์พบว่าผู้นำมีภาวะผู้นำในภาวะวิกฤต (Crisis Management) โดยยึดหลัก “คุณภาพเหนือปริมาณ” แม้จำนวนผู้เรียนจะลดลงแต่ยังคงรักษามาตรฐานการเรียนการสอนบาลีเพื่อรักษา “ความถูกต้องของพุทธพจน์” (Information Integrity) มีการบริหารจัดการความรู้และการสนับสนุนที่จับต้องได้ (Tangible Support) สร้างระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับคำตอบแทนและสวัสดิการครู ส่งผลให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจในการสืบทอดศาสนธรรม

3. ภาวะผู้นำด้านการศึกษาสงเคราะห์และสังคม (Educational Welfare)

วิเคราะห์พบว่าผู้นำสร้าง “ความมั่นคงเชิงยุทธศาสตร์” (Strategic Reliability) โดยการรักษา “สัจจะต่อปณิธาน” ของบูรพาจารย์ ทำให้การนโยบายมีความต่อเนื่อง (Policy Continuity) วาจาสัตย์ในการสนับสนุนงบประมาณทำหน้าที่เป็น “หลักประกันความเสี่ยง” ให้สถานศึกษาการกุศลสามารถวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะยาวได้ และส่งเสริมการศึกษาแบบเท่าเทียม (Inclusive Education) เพื่อลดช่องว่างทางสังคม

4. ภาวะผู้นำด้านการเผยแผ่และสื่อสารสังคม (Propagation)

วิเคราะห์พบว่าผู้นำใช้หลัก “อูปายโกศล” (Skillful Means) ในการปรับรูปแบบสื่อธรรมะให้เป็นนวัตกรรม เช่น นิยายและกวีนิพนธ์ เพื่อลดช่องว่างระหว่างวัย แต่ยังคงรักษาแก่นของสัจธรรมไว้อย่างเหนียวแน่น การยึดหลักธรรมทานโดยปราศจากพุทธพาณิชย์ (แจกฟรี) ช่วยสร้าง “ความน่าเชื่อถือสูงสุด” (Source Credibility) และเป็นการสร้างต้นแบบทางจริยธรรมเชิงประจักษ์ที่ทำให้พุทธศาสนิกชนภาคภูมิใจในรากเหง้าของท้องถิ่น

5. ภาวะผู้นำด้านการสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ (Public Works & Welfare)

วิเคราะห์พบว่าผู้นำเปลี่ยนสัจจะให้เป็น “สถาปัตยกรรมที่เกื้อกูลต่อปัญญา” (Functional Sanctity) โดยเน้นหลัก “สัปปายะ” ในการพัฒนาวัดให้เอื้อต่อการปฏิบัติธรรม มีภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวิกฤตได้อย่างรวดเร็ว (Agility) ในยามเกิดอุทกภัย และสร้าง “โครงข่ายคุ้มครองทางสังคม” (Social Safety Net) ผ่านกองทุนฌาปนกิจเพื่อสวัสดิการพระสงฆ์ ซึ่งเป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างมีจรรยาบรรณ

5.1.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจবারมีของพระราชวรสิริ (สุพัฒน์ สุวฑฺฒโน)

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัจจบาร์มีนี้ คือการผสมผสานระหว่าง “พุทธบริหาร” และ “การจัดการสมัยใหม่” เพื่อสร้างผู้นำสงฆ์ที่เป็น “ผู้นำทางปัญญา” มีความน่าเชื่อถือที่เกิดจากความสอดคล้องระหว่างคำพูดและการกระทำ (Alignment of Words and Actions) อันจะนำไปสู่ความเจริญมั่นคงของพระพุทธศาสนาและสังคมสืบไป โดยถือว่าเป็นการสร้างระบบการทำงานที่ “จริง” ในทุกมิติเพื่อเปลี่ยนจริยธรรมส่วนบุคคลให้เป็นมาตรฐานขององค์กร ซึ่งสามารถสรุปเป็นแนวทางปฏิบัติ 6 ประการ ดังนี้

1. การสร้างสัจจะต่อวาจาและนโยบาย (Vaci-Sacca)

ผู้นำต้องใช้คำพูดเป็น “พันธสัญญา” (Commitment) โดยกำหนดนโยบายที่ตั้งอยู่บนความเป็นจริงและถูกต้องตามพระธรรมวินัย (Legitimate Truth) วินิจฉัยข้อพิพาทด้วยความเที่ยงตรงตามข้อเท็จจริงเพื่อสร้าง “ความยุติธรรมเชิงระบบ” (Systemic Justice) และรักษาคำพูดในการสนับสนุนทรัพยากร เพื่อลดความระแวงและสร้างความไว้วางใจสูงสุดในองค์กร

2. การเป็นแบบอย่างผ่านสัจจะต่อการกระทำ (Kiriya-Sacca)

ยึดหลัก “พูดจริง ทำจริง” (Walking the Talk) โดยผู้นำต้องปฏิบัติให้เห็นเป็นประจักษ์ก่อน (Lead by Example) เพื่อสร้าง “ภาวะผู้นำเชิงประจักษ์” (Evidence-based Leadership) มีความรับผิดชอบที่สม่ำเสมอในทุกสมณศักดิ์ และใช้ “สัจจะเชิงรุก” ในการเข้าถึงพื้นที่เพื่อแก้ไขวิกฤตทันที ซึ่งเป็นการพิสูจน์ความเมตตาผ่านการกระทำมากกว่าเพียงคำสั่งการ

3. การรักษาความมุ่งมั่นและปณิธาน (Adhittana-Sacca)

ผู้นำต้องมี “ความซื่อตรงต่ออุดมการณ์” (Mission Integrity) โดยรักษามาตรฐานงานหลักแม้ในสภาวะวิกฤต มุ่งเน้น “คุณภาพเหนือปริมาณ” และสร้าง “วินัยเชิงกลยุทธ์” (Strategic

Discipline) ด้วยการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องตามแผนงานที่วางไว้ เพื่อเปลี่ยนจากการทำงานเชิงกิจกรรม (Activity-based) ไปสู่การสร้าง “วัฒนธรรมแห่งการพัฒนา” ที่ยั่งยืน

4. การบริหารงานด้วยความโปร่งใส (Transparency)

เปลี่ยนสัจจะในใจให้เป็นระบบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) โดยใช้ “ระบบคุณธรรม” (Merit System) ในการบริหารงบประมาณและการแต่งตั้งตำแหน่งหน้าที่ เพื่อป้องกันวิกฤตศรัทธาจากระบบอุปถัมภ์ และให้ความสำคัญกับ “ความถูกต้องของข้อมูล” (Data Integrity) โดยรายงานผลตามความเป็นจริงเพื่อใช้เป็นเข็มทิศในการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นต่อสาธารณะ

5. การใช้สัจจะต่อความกตัญญูและรากเหง้า (Kataññu-Sacca)

ผู้นำต้องรักษา “พันธสัญญาทางจริยธรรม” ในการสืบสานเจตนารมณ์ของบูรพาจารย์ ซึ่งเป็นการรักษา “ทุนทางสังคม” (Social Capital) ที่เข้มแข็ง และทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมเชิดชูแบบอย่างของผู้ทำความดี (Storytelling) เพื่อสร้าง “ความมั่นคงทางอัตลักษณ์” ให้กับวัดและชุมชน ทำให้เกิดความเลื่อมใสที่ยังคงรักลึก

6. การประยุกต์ “ความจริง” ให้เข้ากับยุคสมัย (Dhamma-Sacca)

ใช้หลัก “อุบายโกศล” (Skillful Means) ในการนำนวัตกรรมสื่อที่หลากหลายมาใช้อย่างเหมาะสม โดยมีหลักการคือ “รักษาแก่น เปลี่ยนแปลงเกราะ” เพื่อให้เข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้โดยไม่เสียหลักการเดิม และต้องยึดมั่นใน “การให้ที่บริสุทธิ์” (Pure Altruism) ปราศจากพุทธพาณิชย์ เพื่อสร้างความเลื่อมใสในความสะอาดจกถ้อยพุทธศาสนาในสังคมร่วมสมัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 จากการศึกษาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจาวามีของพระราชวรสาร (สุพัฒน์ สุวฑฒโน) พบว่า ท่านปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ครบถ้วนทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ สอดคล้องกับการศึกษาของ พระคำณ รัตโก (สำราญ) (2565) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงพุทธของพระครูปิยะธรรมาภรณ์ (เปี่ยม ปุณณโก) ซึ่งในฐานะเจ้าอาวาสและเจ้าคณะอำเภออ่าวเขาสินรินทร์ ใน 6 ด้าน คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ท่านเป็นนักปกครองที่มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล ส่งเสริมงานด้านพระพุทธศาสนาทุกด้าน และมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ท่านได้นำหลักธรรมต่าง ๆ ไปพัฒนาชุมชน ซึ่งชุมชนได้นำหลักธรรมไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาทางกายและใจ และงานวิจัยของ พระปลัดกิตติศักดิ์ ฐานจาโร (อุทัยทรัพย์) (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงพุทธในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของ

พระเทพปริยัติโสภณ (ปัญญา วิสุทธิปัญโญ) วัดไชยชุมพลชนะสงคราม จังหวัดกาญจนบุรี โดยพบว่ามี การนำหลักทศบารมีมาใช้ในการบริหารงานร่วมกับหลักธรรมอื่น ๆ มีการบริหารงานคณะสงฆ์ด้วยความชัดเจน เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ บริหารกิจการคณะสงฆ์โดยยึดหลักพระธรรมวินัย มีวิสัยทัศน์ในงานด้านการปกครอง มีการกระจายอำนาจเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการดำเนินงานต่างๆ และให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการและการสร้างความน่าเชื่อถือทางอำนาจธรรม: ผลการศึกษาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบารมีของพระราชวชิรสุธี ที่พบว่าท่านได้บูรณาการหลักสัจจบารมีเข้ากับหลักการบริหารสมัยใหม่จนเกิดเป็นภาวะผู้นำที่เน้นการปฏิบัติ (Action-oriented) นั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) (2561) ที่ระบุว่า ผู้นำที่แท้จริงต้องมี “สัจจะ” คือความจริงใจและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมของผู้นำที่ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา (ปสาทะ) ประเด็นนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎี ภาวะผู้นำที่แท้จริง (Authentic Leadership) ของ Bill George (2003) ที่อธิบายว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จต้องมีความสอดคล้องระหว่างคุณธรรมภายในและการแสดงออกภายนอก ซึ่งส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือทางจริยธรรม (Moral Credibility) อย่างยั่งยืน

2. การปกครองด้วยสัจจะและการเป็นแบบอย่าง (Governance): ผลการวิจัยในด้านการปกครองที่พบว่าท่านใช้ วิสัจจะ กิริยาสัจจะ และอธิษฐานสัจจะ จนทำให้ไม่มีข้อร้องเรียนในหมู่คณะสงฆ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kouzes & Posner (2017) ในเรื่อง The Leadership Challenge ที่ระบุว่าหัวใจสำคัญของผู้นำคือการ “เป็นต้นแบบ” (Model the Way) ผ่านการทำตามสิ่งที่พูด (Do What You Say You Will Do) การที่ผู้นำใช้วิสัจจะสื่อสารนโยบายที่เป็นจริงและเที่ยงตรง เป็นการสร้างสภาวะที่เรียกว่า Behavioral Integrity (Tony Simons, 2002) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ลดความขัดแย้งและสร้างความไว้วางใจ (Trust) ภายในองค์กรปกครองสงฆ์

3. การรักษามาตรฐานศาสนศึกษาและความถูกต้องของพุทธพจน์ (Religious Education): การที่ผู้นำยืนหยัดรักษามาตรฐานสำนักเรียนแม้ในภาวะวิกฤตเพื่อให้ผู้เรียน “รู้จริง” สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาในพุทธธรรม ที่มุ่งเน้น “ปริยัติ” เพื่อนำไปสู่ “ปฏิบัติ” ที่ถูกต้อง ประเด็นนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Peter Senge (2006) เกี่ยวกับ Learning Organization ในส่วนของ Personal Mastery หรือการมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ โดยผู้นำมีสัจจะต่อ “คุณภาพทางปัญญา” มากกว่าเพียงตัวเลขสถิติการสอบผ่าน ทำให้สถาบันสงฆ์ทำหน้าที่รักษาความถูกต้องของพุทธพจน์ (Information Integrity) ได้อย่างบริสุทธิ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวชิรคุณพิพัฒน์ (เอนก ครุฑไพฑอม) (2565) ที่ระบุว่า ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการจะมีความสัมพันธ์กับผู้ตามในด้านความต้องการความปรารถนา ค่านิยม และควรยึดจริยธรรมสูงสุด คือ ความเป็นธรรมและความยุติธรรมในสังคม ลักษณะภาวะผู้นำเช่นนี้มุ่งไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ตอบสนองความต้องการ

ตามความจำเป็นอย่างแท้จริงของผู้ตามให้เกิดอย่างเหมาะสม และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ตาม

4. การศึกษาสงเคราะห์ในฐานะพันธสัญญาทางสังคม (Educational Welfare): การเปลี่ยนความกตัญญูให้เป็นพันธสัญญาทางสังคมผ่านการอุปถัมภ์สถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องทุนทางสังคม (Social Capital) ของ Francis Fukuyama (1995) ที่ระบุว่า ความไว้วางใจและการอุทิศตนเพื่อส่วนรวมเป็นฐานรากของการพัฒนาสังคม การที่พระราชวรราชสิริสร้างเชื่อมั่น (Trust) ระหว่าง บ้าน วัด และโรงเรียน (บวร) ผ่านสัจจะต่อปณิธาน เป็นการทำหน้าที่ผู้นำที่สร้างคุณค่าร่วม (Shared Value) ให้กับชุมชนในถิ่นทุรกันดารอย่างเห็นผลเป็นรูปธรรม

5. นวัตกรรมเผยแพร่และกตัญญูสัจจะ (Propagation): การใช้นวัตกรรมสื่อที่หลากหลายแต่ยังคงเนื้อหา “ธรรมทานบริสุทธิ์” สอดคล้องกับหลักอุปายโกศล (Skillful Means) ในพุทธศาสตร์ คือความฉลาดในการเลือกใช้วิธีการเผยแผ่ธรรมให้เหมาะกับกาลสมัยโดยไม่เสียหลักการเดิม สอดคล้องกับแนวคิดของ Philip Kotler (2010) เรื่อง Marketing 3.0 ที่เน้นการสื่อสารที่เข้าถึงจิตวิญญาณและคุณค่าของมนุษย์ (Value-driven) การเผยแผ่ที่ปราศจากพุทธพาณิชย์เป็นเครื่องยืนยันถึง “สัจจะแห่งความบริสุทธิ์ใจ” ที่สร้างความศรัทธาในระดับลึก (Source Credibility)

6. การสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ในฐานะที่พึงของชุมชน (Public Works & Welfare): การพัฒนาวัดให้เป็นสัปปายะสถานและการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทันที สอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำผู้รับใช้ (Servant Leadership) ของ Robert K. Greenleaf (1970) ที่เน้นว่าหน้าที่หลักของผู้นำคือการรับใช้และตอบสนองความต้องการของผู้อื่น การที่พระราชวรราชสิริบำเพ็ญสังจबारมีผ่านการทำจริงในยามวิกฤต เป็นการพิสูจน์บทบาทของวัดในฐานะที่พึ่งสุดท้ายของชุมชน (Social Safety Net) ทำให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจและสังคมอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระภิกษุณะ ฉนทกโร (วงศ์พรรษา) (2566) ที่ระบุว่า คณะสงฆ์ควรส่งเสริมด้านสาธารณูปการและด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดยเฉพาะการจัดหาทุนการศึกษาและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มากขึ้น ควรมีน้ำใจสงเคราะห์ในแต่ละเขต มีการแบ่งปันให้เขตอื่นที่ได้รับความเดือดร้อน และส่งเสริมหรือยกย่องให้ดีขึ้น

5.2.2 จากการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของพระราชวรราชสิริ (สุพัฒน์ สุวทมน) ตามหลักสังจबारมี พบว่าหัวใจสำคัญคือการสร้าง “ความสม่ำเสมอ” (Consistency) ซึ่งเปลี่ยนหลักการนามธรรมให้เป็นผลลัพธ์เชิงประจักษ์ ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลใน 5 มิติดังนี้

1. การสร้างความเชื่อมั่นเชิงสถาบันผ่านความซื่อตรง (Governance): ผลการศึกษาที่พบว่า ท่านใช้การ “พูดจริง ทำจริง” (Walking the Talk) เพื่อสร้างมาตรฐานการทำงาน (SOP) และระบบคุณธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ Simons (2002) ที่อธิบายเรื่อง ความซื่อตรงเชิงพฤติกรรม (Behavioral Integrity) ว่าความสอดคล้องระหว่างคำพูดและการกระทำของผู้นำเป็นปัจจัยหลักใน

การสร้างควมไว้วางใจในองค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ George (2003) เกี่ยวกับภาวะผู้นำที่แท้จริง (Authentic Leadership) ซึ่งระบุว่าผู้นำที่ยึดมั่นในคุณธรรมภายในและแสดงออกอย่างโปร่งใส จะสามารถสร้าง “ความเชื่อมั่นเชิงสถาบัน” (Institutional Trust) ได้อย่างยั่งยืน แม้ในยุคที่สถาบันทางสังคมถูกตรวจสอบอย่างเข้มงวด

2. การบริหารจัดการในภาวะวิกฤตและความถูกต้องทางปัญญา (Education): การทํานายหลัก “คุณภาพเหนือปริมาณ” และรักษามาตรฐานการเรียนรู้บาลีเพื่อรักษา “ความถูกต้องของพุทธพจน์” สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง การจัดการความรู้ (Knowledge Management) และ ความถูกต้องของข้อมูล (Information Integrity) ประเด็นนี้อภิปรายได้ว่า ผู้นำไม่ได้มองเพียงตัวเลขความสำเร็จในระยะสั้น แต่เน้นการรักษา “ทุนทางปัญญา” ของศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (2006) ในเรื่อง วิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ที่ผู้นำต้องรักษาพันธกิจหลัก (Core Mission) ขององค์กรไว้แม้ในสภาวะที่ทรัพยากรบุคคลลดลง

3. ความมั่นคงเชิงยุทธศาสตร์และการลดช่องว่างทางสังคม (Welfare): การสร้าง “หลักประกันความเสี่ยง” ให้สถานศึกษาผ่านวาทะศาสตร์ในการสนับสนุน สอดคล้องกับทฤษฎี ทุนทางสังคม (Social Capital) ของ Fukuyama (1995) ที่ระบุว่า “ความไว้วางใจ” (Trust) คือโครงสร้างพื้นฐานที่ลดต้นทุนทางการบริหารและสร้างความร่วมมือที่แน่นแฟ้น การที่ทํานายปฏิบัติหน้าที่ด้านศึกษาสงเคราะห์อย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดความมั่นคงเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Reliability) ทำให้ภาคส่วนต่างๆ ในท้องถิ่นเกิดความมั่นใจและร่วมมือพัฒนาสังคมแบบบูรณาการ

4. นวัตกรรมสื่อสารธรรมและอำนาจแห่งความเคารพ (Propagation): การใช้ “อุปายโกศล” (Skillful Means) ผ่านสื่อสมัยใหม่แต่ยังคงแก่นธรรมและปราศจากผลประโยชน์แฝง สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (Source Credibility) ในทฤษฎีการสื่อสาร และสอดคล้องกับหลักการ Marketing 3.0 ของ Kotler (2010) ที่เน้นการบริหารจัดการด้วยจิตวิญญาณและคุณธรรม การที่ทํานายสร้างต้นแบบเชิงประจักษ์ผ่านวรรณกรรมธรรมะ ทำให้เกิด “อำนาจแห่งความเคารพ” (Moral Authority) ซึ่งมีพลังในการโน้มน้าวใจ (Influence) สูงกว่าอำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ (Positional Power)

5. สถาปัตยกรรมทางปัญญาและการตอบสนองต่อวิกฤต (Public Works & Welfare): การพัฒนาวัดในฐานะสํปปายะสถาน และการมี Agility ในการช่วยเหลือประชาชนยามอุทกภัย สอดคล้องกับทฤษฎี ภาวะผู้นำผู้รับใช้ (Servant Leadership) ของ Greenleaf (1970) ที่เน้นว่าผู้นำต้องเริ่มจากการเป็น “ผู้ให้” และ “ผู้รับใช้” ความเดือดร้อนของชุมชน การสร้าง “โครงข่ายคุ้มครองทางสังคม” (Social Safety Net) ผ่านระบบสวัสดิการสงฆ์ เป็นการแสดงออกถึงภาวะผู้นำที่รับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) อย่างเป็นรูปธรรม

5.2.3 จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวรราชสิริ (สุพรรณ สุทนต์) ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยน “จริยธรรมส่วนบุคคล” ให้เป็น “มาตรฐานขององค์กร” ใน 6 แนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. วีสัจจะและกิริยาสัจจะ: รากฐานของความเชื่อมั่น (Credibility): เป็นแนวทางที่เน้นความสอดคล้องระหว่างคำพูดและการกระทำ (Alignment of Words and Actions) สอดคล้องกับแนวคิดของ Simons (2002) เรื่อง Behavioral Integrity ซึ่งระบุว่าความซื่อตรงเชิงพฤติกรรมของผู้นำเป็นปัจจัยหลักในการสร้าง “ต้นทุนแห่งศรัทธา” (Credibility as Capital) การที่ผู้นำกำหนดนโยบายที่ทำได้จริงและปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่าง (Model the Way) สอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำของ Kouzes & Posner (2017) ที่ชี้ว่าผู้นำต้องแสดงประจักษ์หลักฐาน (Evidence-based) ก่อนจึงจะสามารถสร้างความไว้วางใจสูงสุด (Trust) ในองค์กรได้

2. อธิษฐานสัจจะ: วินัยเชิงกลยุทธ์และความยั่งยืน (Strategic Discipline): การรักษาปณิธานและมาตรฐานงานหลักแม้ในภาวะวิกฤต สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง วินัยเชิงกลยุทธ์ (Strategic Discipline) ของ Collins (2001) ในหนังสือ *Good to Great* ที่ระบุว่าองค์กรที่ยั่งยืนเกิดจากผู้นำที่มีความมุ่งมั่นอย่างไม่ลดละต่อเป้าหมายหลัก (Core Mission) ประเด็นนี้อภิปรายได้ว่า อธิษฐานสัจจะของพระราชวรราชสิริทำให้เกิดความต่อเนื่องเชิงนโยบาย (Policy Continuity) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและองค์กรสงฆ์ในระยะยาว

3. ความโปร่งใสและระบบคุณธรรม: ธรรมาภิบาลสงฆ์ (Ecclesiastical Governance): เป็นแนวทางการเปลี่ยนสัจจะในใจให้เป็นระบบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) ผ่านระบบคุณธรรม (Merit System) สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) และแนวคิดของ Francis Fukuyama (1995) เกี่ยวกับความไว้วางใจ (Trust) ที่เป็นผลมาจากความโปร่งใส การบริหารงานที่รายงานตามข้อเท็จจริงสอดคล้องกับแนวคิด ความถูกต้องของข้อมูล (Data Integrity) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันวิกฤตศรัทธาจากสังคมภายนอกในยุคข้อมูลข่าวสาร

4. กตัญญูสัจจะ: ทุนทางสังคมและอัตลักษณ์ (Social Capital & Identity): เป็นการสืบสานเจตนารมณ์บูรพาจารย์เพื่อรักษา “รากแก้ว” ขององค์กร สอดคล้องกับทฤษฎี ทุนทางสังคม (Social Capital) ของ Putnam (2000) ที่ระบุว่าความผูกพันเชิงประวัติศาสตร์และจริยธรรมช่วยสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ประเด็นนี้อภิปรายได้ว่า กตัญญูสัจจะทำหน้าที่เป็น “พันธสัญญาทางจริยธรรม” (Ethical Commitment) ที่ทำให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและไม่สูญเสีย (Policy Sustainability)

5. ธรรมาสัจจะ: นวัตกรรมเผยแผ่และอุปายโกศล (Skillful Means): เป็นการประยุกต์ความจริงให้เข้ากับยุคสมัยผ่านสื่อที่หลากหลายแต่ยังคงแก่นธรรมที่บริสุทธิ์ สอดคล้องกับหลัก อุปายโกศล (Skillful Means) ในทางพุทธศาสนา ตามแนวคิดของ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

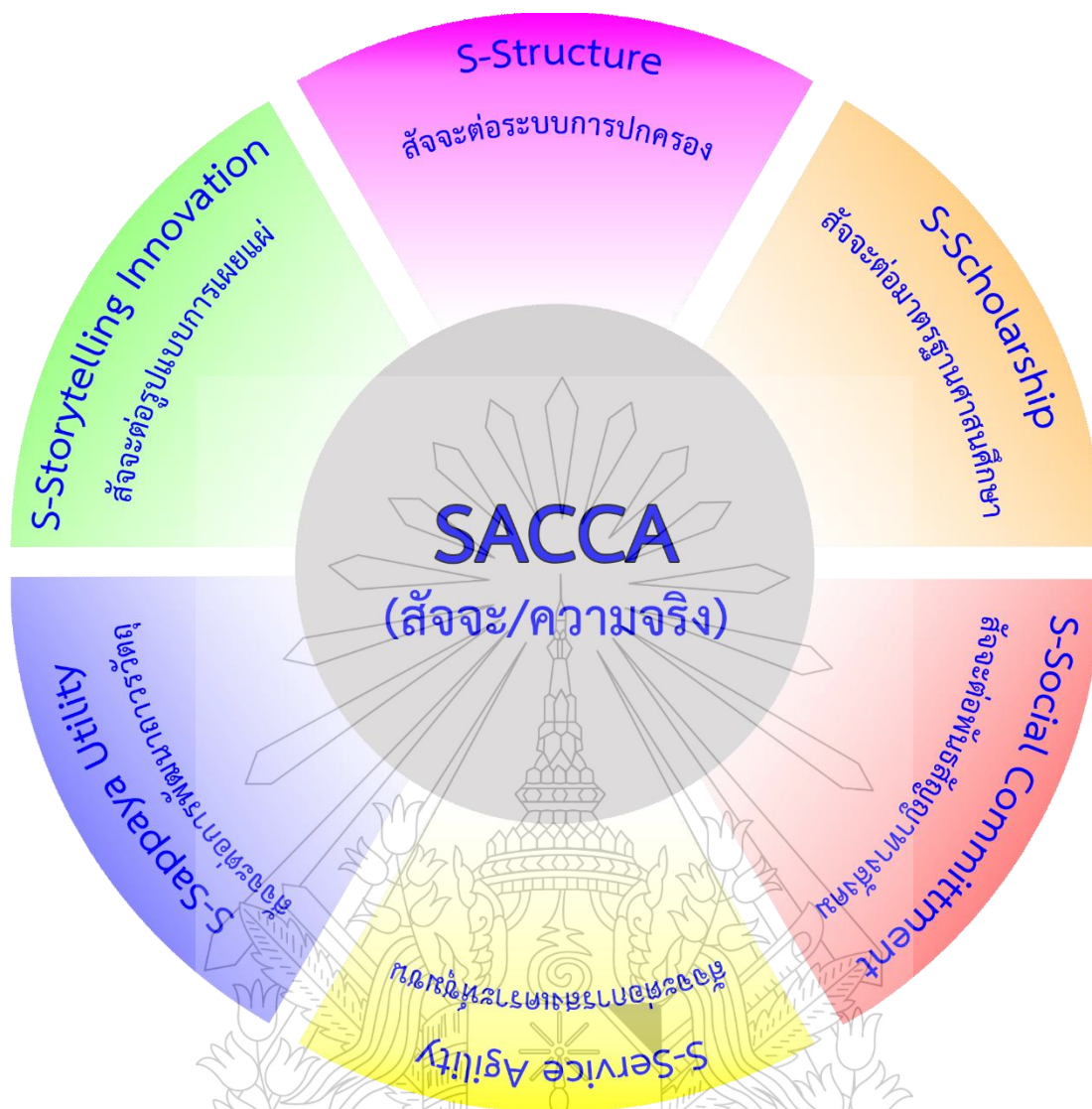
(ป.อ. ปยุตโต) (2561) ที่เน้นความฉลาดในการเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะกับจริตผู้ฟัง ประเด็นนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิด Marketing 3.0 ของ Kotler (2010) ที่เน้นการสื่อสารคุณค่าและจิตวิญญาณ การคงไว้ซึ่งธรรมเนียมที่ปราศจากพาณิชย์เป็นการสร้าง “ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร” (Source Credibility) ที่มั่นคงที่สุดในโลกดิจิทัล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

5.3 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจবারมีของพระราชวรสาร (สุพัฒน์ สุวทมน) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ “6S-SACCA Model” ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารจัดการสงฆ์ที่บูรณาการพุทธธรรมเข้ากับภาวะผู้นำสมัยใหม่ ดังนี้

1. S-Structure (สัจจะต่อระบบการปกครอง): การสร้างความโปร่งใสและระบบคุณธรรม (Merit System) ในการบริหารงานปกครอง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นเชิงสถาบัน (Institutional Trust)
2. S-Scholarship (สัจจะต่อมาตรฐานศาสนศึกษา): การรักษาคุณภาพการศึกษาเพื่อความถูกต้องของพุทธพจน์ (Information Integrity) โดยเน้น “รู้ลึก รู้จริง” มากกว่าปริมาณ
3. S-Social Commitment (สัจจะต่อพันธสัญญาทางสังคม): การเปลี่ยนความเมตตาเป็นความรับผิดชอบที่ยั่งยืนผ่านการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อลดช่องว่างทางสังคม
4. S-Storytelling Innovation (สัจจะต่อรูปแบบการเผยแผ่): การใช้นวัตกรรมสื่อ (นิยาย/กวีนิพนธ์) เพื่อรักษาแก่นธรรม (Sacca) ผ่านบรรพบุรุษที่ทันสมัย
5. S-Sappaya Utility (สัจจะต่อการพัฒนาถาวรวัตถุ): การสาธารณูปการที่เน้นประโยชน์ใช้สอย (Functional Sanctity) และความเหมาะสมต่อการปฏิบัติธรรม
6. S-Service Agility (สัจจะต่อการสงเคราะห์ชุมชน): ภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อวิกฤตอย่างรวดเร็ว (Agility) เพื่อเป็นที่พึ่งสุดท้ายของประชาชนในยามภัยพิบัติ

จากโมเดลข้างต้นสามารถนำเสนอเป็นภาพได้ดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 โมเดลภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจาวารมี (6S-SACCA Model)

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจาวารมีของพระราชาวัชรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฺฒโน) ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

5.4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Policy Recommendations)

1. มหาเถรสมาคมและหน่วยงานการปกครองสงฆ์: ควรนำรูปแบบการบริหารที่เน้น “ความซื่อตรงเชิงพฤติกรรม” (Behavioral Integrity) ของพระราชาวัชรสุธี ไปพัฒนาเป็นมาตรฐานสมรรถนะ (Competency Standard) สำหรับการคัดเลือกและแต่งตั้งพระสงฆ์ในระดบต่าง ๆ

เพื่อให้ได้ผู้นำที่สามารถสร้างความเชื่อมั่น (Trust) และธรรมาภิบาล (Governance) ให้แก่สถาบันสงฆ์ในระยะยาว

2. การปฏิรูปการเผยแผ่ระดับชาติ: ควรมีการสนับสนุนนโยบายการเผยแผ่เชิงรุกที่เน้นการใช้ “นวัตกรรมสื่อธรรมะ” (เช่น วรรณกรรมธรรมะ หรือสื่อสร้างสรรค์ดิจิทัล) โดยยึดหลัก “ธรรมทานบริสุทธิ์” เพื่อสร้างพื้นที่ทางปัญญาที่ปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อน และเป็นการปรับบทบาทพระสงฆ์ให้เป็นผู้นำทางปัญญาที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

5.4.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (Practical Recommendations)

1. สำหรับเจ้าอาวาสและนักบริหารสงฆ์: ควรนำแนวทาง “การเป็นแบบอย่างก่อนการออกนโยบาย” (Lead by Example) ไปใช้ในการบริหารวัด โดยเฉพาะมิติด้านการปกครองและสาธารณูปการที่ต้องอาศัยความโปร่งใสและการลงมือทำจริง เพื่อสร้าง “อำนาจแห่งความเคารพ” (Moral Authority) มากกว่าการใช้อำนาจตามตำแหน่ง

2. สำหรับสำนักเรียนและสถานศึกษาของสงฆ์: ควรนำแนวทาง “คุณภาพเหนือปริมาณ” และการสร้าง “สวัสดิการบุคลากรที่เป็นธรรม” ไปปรับใช้ เพื่อรักษาความถูกต้องของพระธรรมวินัยและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูสอนและนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมั่นคงเชิงยุทธศาสตร์ในการผลิตศาสนทายาท

3. สำหรับงานสาธารณสงเคราะห์: วัดควรจัดตั้งระบบ “โครงข่ายคุ้มครองทางสังคม” (Social Safety Net) เช่น กองทุนฌาปนกิจหรือกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อแสดงออกถึงสัจจะต่อความเมตตาในฐานะที่พึ่งสุดท้ายของประชาชนในยามวิกฤต

5.4.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป (Future Research)

1. การวิจัยเชิงปริมาณ: ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนา “ดัชนีวัดภาวะผู้นำตามหลักสัจจบาร์มี” (Sacca Leadership Index) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือประเมินศักยภาพการบริหารงานของพระสังฆาธิการในระดับประเทศ

2. การวิจัยเชิงประเมินผล: ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของวรรณกรรมธรรมะ (นิยายและกวีนิพนธ์) ของพระราชวชิรสุธี ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในยุคดิจิทัล เพื่อสังเคราะห์เป็นต้นแบบการสื่อสารธรรมที่มีประสิทธิภาพ

3. การวิจัยเชิงเปรียบเทียบ: ควรศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักสัจจบาร์มีกับภาวะผู้นำตามหลักบาร์มีอื่น ๆ (เช่น ปัญญาบาร์มี หรือ วิริยบาร์มี) เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมมิติการบริหารจัดการสงฆ์ในหลากหลายบริบท

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. (2550). *พระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน ตอนว่าด้วยพระสูตร* (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรมการศาสนา. (2525). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง 45 เล่ม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กระทรวงศึกษาธิการ
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (ม.ป.ป.). *การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. คู่มือวิทยากร. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- โกศล ปริยัติโก. (2560). *บารมี 10 ประการ: แนวทางการพัฒนาตนตามพระพุทธศาสนา*. สถาบันวิจัยศาสนาและพัฒนา.
- จิรัฐ ขวนชม. (2559). *การประเมินภาวะผู้นำเชิงพุทธในองค์กรภาครัฐและเอกชน*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ณัฐพร จินดาสวัสดิ์. (2558). *การปกครองคณะสงฆ์ไทย กรณีศึกษา: มหาเถรสมาคม*. การค้นคว้าอิสระ ร.ม. [การบริหารจัดการสาธารณะ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]
- เดโช สนวนานนท์. (2545). *พจนานุกรมศัพท์การเมือง คู่มือการมีส่วนร่วมของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. หน้าต่างสู่การศึกษา
- ธงชัย วินิจจะกุล. (2556). *ประวัติศาสตร์ว่าด้วยการปกครองของคณะสงฆ์ไทย*. มติชน.
- ธีระวัฒน์ หาญเมธี. (2561). *ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]
- นรรัตน์ รักดี. (2560). *เรื่องสั้นชนบท ชุด ค.ควายเข้านา*. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์
- นรรัตน์ รักดี. (2561). *นิยายประยุกต์อิงหลักธรรม คลุ่มงูชน*. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์
- นรรัตน์ รักดี. (2562). *นิยายประยุกต์อิงหลักธรรม นอกเหตุเหนือผล*. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์
- นรรัตน์ รักดี. (2564). *นิยายประยุกต์อิงหลักธรรม รักอันตราย*. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์
- นรรัตน์ รักดี. (2566). *นิยายประยุกต์อิงหลักธรรม รักข้ามโลก*. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์
- ประสิทธิ์ สมมาปญโญ. (2019). *ภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระธรรมภาณพิลาส* (อดุลย์ อมโร). *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 25–38. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/article/view/178578>

- พระกฤษณะ ฉันทกร (วงศ์พรรษา). (2566). การส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น. [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย]
<https://mbuisc.ac.th/mbuiscethesis/down/2566/6420450611001.pdf>
- พระครูกิตติสารสุนทร (พระมหาสุพัฒน์ สุวฑฺฒโน). (2554). *สถานีวิถี*. ประสานการพิมพ์
- พระครูปริยัติสาทร ทวีศักดิ์ ไกรบุตร เตชทัต ปักสังขานัย และประดิษฐ์ ศรีโนนยาง. (2564). *ศึกษาประวัติ ผลงานและคำสอนของพระภิกษุธรรมสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฺฒโน)*. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย]
- พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ. (2564). กรณีศึกษาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมที่มีประสิทธิภาพ. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 12(1), 122-139.
- พระครูวิชิตคุณพิพัฒน์ (เอนก คุณวุฑฺโฒ). (2565). การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการในจังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(6), 1-14.
https://doi.nrct.go.th/admin/doc/doc_628909.pdf
- พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา. (2557). *การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณธรรมตามหลักทศบารมี*.
- พระครูสังฆรักษ์ณรงค์ฤทธิ์ ฐานวโร (ตะนะวัน). (2554). *ศึกษาภาวะผู้นำของพระราชาธรรมโสภณ (เจ้าปี จนฺทมโม) เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด*. [วิทยานิพนธ์ พ.ม. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย]
- พระคำณ รติโก (สำราญ) พระราชวิมลโมลี และธนรัฐ สะอาดเอี่ยม. (2565). *ศึกษาภาวะผู้นำเชิงพุทธของพระครูปิยะธรรมมาภรณ์ (เปี่ยม บุญณโก)*. [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย]
https://doi.nrct.go.th/admin/doc/doc_636934.pdf
- พระเทพโพธิวิเทศ. (2563). แนวโน้มการปกครองคณะสงฆ์ในทศวรรษหน้า. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 11(2), 23-41
- พระเทพวชิรโมลี. (2564). รูปแบบการปกครองคณะสงฆ์แบบบูรณาการ. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 17(3), 345-361
- พระเทพวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ). (2557). *อานิสสแห่งบารมี 10 ทศ*. ศิลปสยามบรรจุกัณฑ์และการพิมพ์

- พระเทพวิสุทธิกวี. (2564). ปัญหาและอุปสรรคในการปกครองคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 8(1), 89-104
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2551). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ “คำวัด.”* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ธรรมภาและสถาบันบันลือธรรม
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2551). *พุทธวิธีการบริหาร*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2558). *ธรรมาภิบาลตามแนวพระพุทธศาสนา*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2561). *พุทธวิธีบริหารองค์กรสงฆ์ในยุคดิจิทัล*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2549). *ทศปารมีทศพิธราชธรรม*. สุขภาพใจ
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2540). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2542). *พุทธธรรม*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2547). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์* (พิมพ์ครั้งที่ 12). มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2563). *ภาวะผู้นำ: ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สุขภาพใจ.
- พระบัณฑิต ญาณธโร (สุธีระตฤณนา). (2553). *ภาวะผู้นำของพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์*. [วิทยานิพนธ์ พธ.ม. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]
- พระปลัดกิตติศักดิ์ ฐานจาโร (อุทัยทรัพย์). (2565). *ภาวะผู้นำเชิงพุทธในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระเทพปริยัติโสภณ (ปัญญา วิสุทธิปัญโญ) วัดไชยชุมพลชนะสงคราม จังหวัดกาญจนบุรี*. [วิทยานิพนธ์ พธ.บ. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]
- พระปลัดกิตติศักดิ์ ฐานจาโร (อุทัยทรัพย์). (2565). *ภาวะผู้นำเชิงพุทธในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระเทพปริยัติโสภณ (ปัญญา วิสุทธิปัญโญ) วัดไชยชุมพลชนะสงคราม จังหวัดกาญจนบุรี*. [วิทยานิพนธ์ พธ.ม. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย] <https://e-thesis.mcu.ac.th/items/4609>

- พระพรหมกวี (วรวิทย์). (2555). *วิทยาพระสังฆาธิการ เล่ม 2. คณะสงฆ์*
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2556). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2565). *พุทธธรรม (ฉบับปรับขยาย)*. มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต).
- พระพรหมบัณฑิต. (2559). *การปกครองคณะสงฆ์ไทย*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมมณี (พิมพ์ ธรรมธโร). (2505). *สากลศาสนา ภาค 1-2*. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย
- พระพรหมวชิรญาณ. (2563). *กรณีศึกษาการบริหารจัดการองค์กรสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพ*. สำนักพิมพ์ศรีปัญญา
- พระไพศาล วิสาโล. (2551). *พุทธศาสนิกชน: พระผู้ปฏิบัติพุทธศาสนา*. มูลนิธิโกลคิมทอง.
- พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ. (2561). *รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการวัดเพื่อส่งเสริมความศรัทธาของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. [ดุขฎฐินิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]
- พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ. (2563). *การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในสังคมพหุวัฒนธรรม*. *วารสารพุทธศาสนศึกษา*, 27(2), 45-62.
- พระมหาบุญศรี ญาณวุฑโฒ. (2562). *การปฏิรูปการปกครองคณะสงฆ์ไทยในศตวรรษที่ 21*. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 10(1), 78-95.
- พระมหาประยูร ปิยวงโณ. (2563). *บทบาทของพระสงฆ์ต่อการแก้ไขปัญหาสังคม*. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 7(1), 112-129.
- พระมหาวิเชียร วชิรธมโม. (2558). *การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักทศบาภิของผู้บริหารในสถานศึกษา*. [ดุขฎฐินิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]
- พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี. (2562). *ผู้นำเชิงพุทธในยุคดิจิทัล*. สำนักพิมพ์วี.
- พระมหาสมบุญ รุชฌิกโร. (2564). *การประยุกต์ใช้หลักพละ 5 ในการปกครองคณะสงฆ์*. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 17(2), 245-261.
- พระมหาสมปอง ตาลปุตโต. (2554). *คัมภีร์อริธานวรรณนา*. ประยูรวงศ์พรินต์ตั้ง

พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ. (2562). รูปแบบการปกครองคณะสงฆ์แนวใหม่. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 7(3), 891-905.

พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ. (2565). นวัตกรรมการปกครองคณะสงฆ์ในยุคดิจิทัล. *วารสารพุทธศาสนศึกษา*, 29(1), 34-51.

พระมหาสุระพงษ์ สุรวโ (สีหมอก). (2555). ภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการบริหารการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาพระครูโพธิวิริคุณ วัดโพธิการาม ตำบลโพนสูง อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด. [วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์]

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2554). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2560). พุทธธรรมากับการบริหารสังคมไทยในยุค Thailand 4.0. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2563). การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์ในการในยุคการเปลี่ยนแปลง. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระราชธรรมนิเทศ. (2564). แนวทางการพัฒนาการปกครองคณะสงฆ์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารพุทธศาสนศึกษา*, 28(2), 78-94

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535. (2535, 4 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 16*. หน้า 5 – 11

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505. (2505, 31 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 79 ตอนที่ 115*. หน้า 29-44

พระราชรัตนมงคล. (2562). การปกครองคณะสงฆ์ในพื้นที่พหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 7(5), 1328-1342

พระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฺฒโน). (2561). แนวคิดการพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสังฆาวรมี. [เอกสารประกอบการบรรยาย]

พระราชวชิรสุธี. (2562). แนวทางการบริหารคณะสงฆ์ตามหลักพุทธธรรม. สำนักพิมพ์สหธรรมิก

พระราชมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2529). *พุทธธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 5). มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระราชมุนี. (2560). *พระพุทธศาสนากับศาสตร์การบริหาร*. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระราชมณี. (2560). *พระสงฆ์กับการพัฒนาสังคม*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระศรีคัมภีรญาณ. (2564). ทิศทางการปกครองคณะสงฆ์ไทยในอนาคต. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 12 (2), 156-171

พระศรีสุธรรมมณี (เกษม อาสนนันโท). (2549). *คู่มือบำเพ็ญทศบารมี*. มหามกุฏราชวิทยาลัย

พระสุธีวรญาณ. (2561). การพัฒนาหลักสูตรการปกครองคณะสงฆ์สำหรับพระสังฆาธิการ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 5(2), 67-82

พระโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ ฐิตญาโณ). (2529). *ธรรมปริทรรศน์ 2*. โรงพิมพ์ศรีสมบัติการพิมพ์

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. (2559). การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารองค์กรภาครัฐ. สถาบันพระปกเกล้า

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. (2561). *ธรรมาภิบาลในยุคดิจิทัล: โอกาสและความท้าทาย*. สถาบันพระปกเกล้า.

ภัทรธร เมธี. (2559). *รักเลย*. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์.

ภัทรธร เมธี. (2560). *รักเอ๋ย*. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์.

ภัทรธร เมธี. (2563). *รักเรา*. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์.

ภัทรธร เมธี. (2564). *รักรู้: กวีกังวานก้องทั่วท้องถิ่นไทย*. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์

ภัทรธร เมธี. (2566). *รักดี: รักดี คิดดี พูดดี ทำดี มีความสุข*. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2562). *วัดศรีสุทธารวาส พระอารามหลวง*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์. (2541). *แถลงการณ์คณะสงฆ์* เล่ม 86 ฉบับพิเศษ. 3 ตุลาคม 2541

สมชาย สุรชาติ. (2558, 10 มีนาคม). *การปกครองคณะสงฆ์ไทย*.

<https://www.onab.go.th/th/content/category/detail/id/57/iid/2474>

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2552). *ทศบารมี ทศพิธราชธรรม*. มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา. (2534). *ทศบารมีในพุทธศาสนาเถรวาท*. โรงพิมพ์มามกุฏราชวิทยาลัย

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต). (2561). *ภาวะผู้นำ: ขุมทรัพย์นักบริหาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 25).

มูลนิธิพุทธธรรม.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต). (2562). *ภาวะผู้นำ*. โรงพิมพ์พระพุทธรูปศาสนาของธรรมสภา.

สมิงพระราม. (2563). *กวีนิพนธ์*. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์.

สมิงพระราม. (2564). *สองรัก สองเรา*. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์

- สมิงพระราม. (2567ก). ของดี อีสาน: เรื่องราวภาคอีสานยี่สิบจังหวัด. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์
- สมิงพระราม. (2567ข). พระดีอีสาน พระบูรพาจารย์อีสาน 20 จังหวัด. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์
- สมิงพระราม. (2567ค). ภาคอีสาน ถิ่นไทยดี. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์
- สิงหนาท สุกใส. (2562). การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพุทธธรรม. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 11(ฉบับพิเศษ), 241-253.
- สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ (บรรณาธิการ). (2558). ภัทธธรรมสุธิปฏิภาณ. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์
- สุขุม นวลสกุล. (2542). การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สุชาติ โจมเสนาะ. (2545). การศึกษาภาวะผู้นำที่ประกอบด้วยจริยธรรม : กรณีศึกษาชีวิตและผลงานของศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์. [วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล]
- สุธาสนี บุญญฤทธิ์. (2564). แนวทางการบริหารคณะสงฆ์ที่ยั่งยืนในศตวรรษที่ 21. สถาบันพัฒนาพระสงฆ์.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2557). ได้เบื้องพระยุคลบาท. มติชน.
- สุรพล สุธรรมโม. (2558). ภาวะผู้นำเชิงพุทธสำหรับผู้บริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุรพล สุษะพรหม และคณะ. (2555). การประยุกต์ใช้หลักทศบารมีในการบริหารองค์กร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุรพล สุษะพรหม และคณะ. (2560). การบูรณาการหลักทศบารมีในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุรพล สุษะพรหม และคณะ. (2562). เครื่องมือวัดภาวะผู้นำตามหลักทศบารมีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุวพัฒน์ ภิภุช. (2558ก). ตอบปัญหาเยาวชน. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์.
- สุวพัฒน์ ภิภุช. (2558ข). นิราศล้านช้าง. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์
- สุวพัฒน์ ภิภุช. (2560). นิราศศรีธรรมมาโคกราช (อโคกคำฉันท). รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์
- สุวพัฒน์ ภิภุช. (2562). พระดีอีสาน พระบูรพาจารย์อีสาน 20 จังหวัด. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์.
- สุวพัฒน์ ภิภุช. (2563). อีสาน ถิ่นไทยดี. รุ่งแสงธุรกิจการพิมพ์.
- แสง อุดมศรี. (2559). การปกครองคณะสงฆ์ไทย. นิติธรรมการพิมพ์

- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). *Transformational leadership* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Bass, B. M., & Steidlmeier, P. (1999). Ethics, character, and authentic transformational leadership behavior. *The Leadership Quarterly*, 10(2), 181–217. [https://doi.org/10.1016/S1048-9843\(99\)00016-8](https://doi.org/10.1016/S1048-9843(99)00016-8)
- Burns, J. M. (1978). *Leadership*. Harper & Row.
- Collins, J. (2001). *Good to Great: Why Some Companies Make the Leap...And Others Don't*. Harper Business.
- Fukuyama, F. (1995). *Trust: The Social Virtues and the Creation of Prosperity*. Free Press.
- George, B. (2003). *Authentic Leadership: Rediscovering the Secrets to Creating Lasting Value*. Jossey-Bass.
- Greenleaf, R. K. (1970). *The Servant as Leader*. Robert K. Greenleaf Center.
- Greenleaf, R. K. (1977). *Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness*. Paulist Press.
- Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. (2010). *Marketing 3.0: From Products to Customers to the Human Spirit*. John Wiley & Sons.
- Kouzes, J. M., & Posner, B. Z. (2017). *The Leadership Challenge: How to Make Extraordinary Things Happen in Organizations*. (6th ed.). John Wiley & Sons.
- Northouse, P. G. (2021). *Leadership: Theory and practice* (9th ed.). Sage Publications.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster.
- Sen, A. K. (1999). *Development as freedom*. Alfred A. Knopf.
- Senge, P. M. (2006). *The Fifth Discipline: The Art & Practice of the Learning Organization*. Doubleday.
- Simons, T. (2002). "Behavioral Integrity: The Perceived Alignment Between Managers' Words and Deeds as a Research Focus." *Organization Science*, 13(1), 18-35.
- Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2015). *Economic development* (12th ed.). Pearson.
- Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2020). *Economic development* (13th ed.). Pearson.

United Nations. (1987). Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. United Nations General Assembly.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลสัมภาษณ์

ที่ อว ๗๔๑๘/ว ๕๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

กราบเรียน พระราชปรีชาเมธี, ดร.

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณโณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสังฆารมมีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงฉวก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์พระเดชพระคุณเมตตาให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงกราบเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระสุทิวชirmeธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณโณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓-๓๕๖๒๗๐๘

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

กราบเรียน พระครูปัญญาภิตติยาคม ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดศรีสุทธาราม พระอารามหลวง จังหวัดเลย

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจขันธ์ของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์
สุวพัฒน์)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงแฉวก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาได้เข้า
สัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงกราบเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

(พระสุทิวชिरเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๕๖๑๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓-๓๕๖๒๗๐๘

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๕๒๘๓-๐๕๓๕

๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

เจริญพร รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบารมีของพระราชาธิราช (สุพัฒน์ สุวทณโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงแฉวก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทิวาธิราชเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๕๒-๘๑๕๖๖๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓-๓๕๖๒๗๐๘

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติขอเข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

กราบเรียน พระสิริรัตนเมธี, ผศ.ดร. เจ้าคณะจังหวัดเลย

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบารมีของพระราชาธิราชสุริ (สุพัฒน์ สุวตฺตโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงแฉก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขออนุมัติของท่านให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงกราบเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

ในสำเนา
พระ
(พระสิริรัตนเมธี)

(พระสุทิวชิรเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓-๓๕๖๒๗๐๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

ที่ อว ๗๙๑๘ /ว ๒๓๔

วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบในการทำวิจัย

กราบเรียน พระมหาวัฒนา สุรจิตโต, ดร.

ด้วย พระมหาวัฒนา สุรจิตโต (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจปารมย์ของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวพัฒน์)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงเฉก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ขอความเห็นชอบของท่านให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงกราบเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบในครั้งนี้

(พระสุทิวาภิรมย์, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

มหาวิทยาลัย

สมเด็จพระสังฆราช
สมเด็จพระสังฆราช
(สมเด็จพระสังฆราช)
ดร. มิ่งขวัญ
๑๓๙ ๖๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

ที่ อว ๗๙๑๘ /ว ๒๓๔ วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบในการทำวิจัย

เรียน พระมหาจิณกมล อภิรัตน์, ดร.

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจปารมีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฒโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงเลว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

(พระสุทิวชिरเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

พระมหาจิณกมล อภิรัตน์, ดร.

(พระมหาจิณกมล อภิรัตน์, ดร.)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยศาสนศาสตร์ วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

ที่ อว ๗๙๘๘(๒) /ว ๖๘๗

วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบในการท่วิจัย

กราบเรียน พระสุทิวชิรเมธี, ดร. รองอธิการบดี วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจาวามีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวตฺตโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงแฉวก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการท่วิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความเห็นชอบท่านให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงกราบเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบในครั้งนี้

(พระครูปลัดจรัส สิริธโร, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

ที่ อว ๗๙๑๘ /ว ๒๒๙ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนเกราหะห้เป้นผู้เ้ชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ผศ.ดร.ธีระวัฒน์ แสนคำ

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณโณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบารมีของพระราชาวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงแววก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนเกราหะห้ท่านเป็นผู้เ้ชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

ยื่นต่อเป็นฝ่ายวิชาการ

๒๔ ก.ย. ๖๘

(พระสัทธีวชิรเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

เจริญพร นายสนุก วงษ์จันทร์

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจาวมมีของพระราชาธิราชสุริ (สุพัฒน์ สุวทณโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงแฉก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอเจริญพร

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๒๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓-๓๕๒๒๗๐๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

ที่ อว ๗๔๑๘ /ว ๒๓๔

วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.ชัชณพงศ์ ศรีจันทร์

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณโณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสังฆารมย์ของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน สุวฑฒโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงฉะว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใครขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

(พระสุทิวชिरเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

วินัย ไชยรัตน์

ดร.อ.ดร.วิโรจน์ ตรีรัตน์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ อว ๗๔๑๘/ว ๕๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

เจริญพร นายดำรง สอนอัน ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเลย

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจาวมมีของพระราชาธิราช (สุพัฒน์
สุวพณโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงแวท เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขออนุญาตท่านให้นักศึกษาได้เข้า
สัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทธวิจิตรเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓๓-๔๖๒๓๐๘

(นายดำรง สอนอัน)
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเลย

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.ศตวรรษ สงคามัน วิทยาลัยสงฆ์เลย

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจาวรมิของพระราชาธิราช (สุพัฒน์
สุวพัฒน์)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงแฉก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขออนุญาตท่านให้นักศึกษาได้เข้า
สัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทิวชิรเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓-๓๕๖๒๗๐๘

๐๘๓-๓๕๖๒๗๐๘

18 ก.ย. 68

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๕๒๘๓-๐๕๓๔

๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

เรียน พระครูโอภาสปัญญาจารย์, ดร. เจ้าคณะอำเภอเชียงคาน (ธ) วัดป่าศรีสว่างธรรม จังหวัดเลย

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจาวมมีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวตฺตโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงฉวก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใครขอความอนุเคราะห์งานให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

(พระสัทวิชชเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๕๒-๘๑๔๖๑๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓-๓๕๖๒๗๐๘

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติขอเข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.บุญวัฒน์ บุญทะวงศ์

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบารมีของพระราชนิพนธ์ (สุพัฒน์
สุวตมโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงแววก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาได้เข้า
สัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอเจริญพร

อนึ่ง รับ ๑๖/๙/๒๕๖๘
๒๕๖๘

๒๕๖๘

(พระสุทิวาธิ์, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

มหาวิทยาลัย

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๖๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓-๓๕๖๒๗๐๘

ที่ อว ๗๔๑๘/ว ๕๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๕๒๘๓-๐๕๓๔

๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติขอเข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

เจริญพร ดร.ณัฏฐิญา มังคละ วัฒนธรรมจังหวัดเลย

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบารมีของพระราชาธิราช (สุพัฒน์ สุวฑฒโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงเฉวก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขออนุมัติของท่านให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทิวชิรเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๕๒-๘๑๕๐๑๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓-๓๕๒๒๗๐๘

(นางสาวณัฏฐิญา มังคละศิริ)
วัฒนธรรมจังหวัดเลย

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๕๒๘๓-๐๕๓๔

๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

เรียน พระครูวิมลญาณรังสี เจ้าอาวาสวัดศรีอภัยวัน

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจธรรมของพระราชาธิราชสุธิ (สุพัฒน์ สุวทนต์)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงแฉก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

(พระสุทิวชิระเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๕๒-๘๑๕๖๑๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓-๓๕๖๒๗๐๘

ที่ อว ๗๔๑๘/ว ๕๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

เจริญพร นายสมชาย คำอินทร์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณโณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจจริมของพระราชวรสาร (สุพัฒน์สุวทณโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงเฉวง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอเจริญพร

(พระสุทิวชิระเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

มหาวิทยาลัย

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณโณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๔๓๓-๓๕๖๒๗๐๘

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

เรียน พระครูกิตติวิสุทธิธรรม เจ้าคณะอำเภอวังสะพุง (ธ) วัดป่าศรีธรรมาราม จังหวัดเลย

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจบารมีของพระราชาธิราช (สุพัฒน์ สุวทนต์)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงแฉก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

(พระสุทธิวิชัยเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓-๓๕๒๗๐๘

ที่ อว ๗๔๑๘/ว ๕๐๒

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

เรียน พระมหากษัตริย์ สิริวิฑูโน ผู้อำนวยการโรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจาวรมิของพระราชมุนีสุทิวา
สุวฑฒโน” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงฉวก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขออนุญาตของท่านให้นักศึกษาได้เข้า
สัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

(พระสุทิวาธิ์, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓-๓๕๖๒๗๐๘

ทราบ
วันดี
๑๒ ก.ย. ๖๘

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัย
ประกอบการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผู้นำทางการปกครองตามหลักสัจจบาร์มีของ
พระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน)

ผู้วิจัย

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ)

นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

โทรศัพท์: อีเมล:

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดร.อาทิตย์ แสงฉะวก อาจารย์ที่ปรึกษา

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์เพื่อพิจารณาและเสนอแนะการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผู้นำทางการปกครองตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมนโน) โดยผู้ให้สัมภาษณ์สามารถให้ข้อเสนอแนะและเตรียมข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการสัมภาษณ์อันจะเกิดประโยชน์ต่อการนำไปกำหนดกรอบตัวแปรในการวิจัยในครั้งนี้

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

รหัสผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ.....อายุ.....ปี

ตำแหน่ง

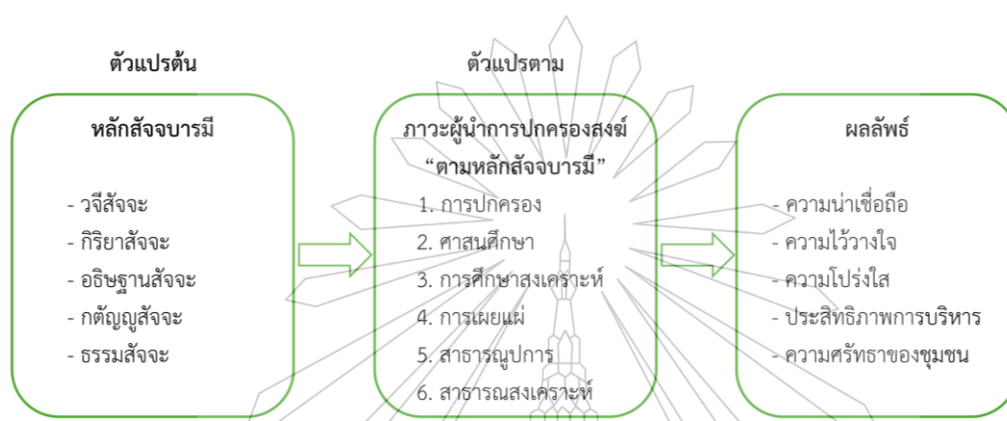
สถานที่ทำงาน

วุฒิการศึกษา

ประสบการณ์การทำงาน ปี วันที่ให้สัมภาษณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาภาวะผู้นำในลักษณะทั่วไป แต่เป็นการศึกษาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ “ตามหลักสังฆาภิบาล” ซึ่งหมายถึง ภาวะผู้นำที่เกิดจากการประยุกต์ใช้หลักสังฆาภิบาลเป็นฐานในการกำหนดพฤติกรรมการบริหารจัดการ ทั้งในด้านการตัดสินใจ การปฏิบัติหน้าที่ และการดำเนินการกิจของคณะสงฆ์ ดังนั้น ตัวแปรตามในการวิจัยนี้จึงเป็น “ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสังฆาภิบาล” มิใช่ภาวะผู้นำโดยทั่วไป ตามที่แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ข้อคำถาม

1. ในปัจจุบัน พระราชวรวิหาร (สุพัฒน์ สุวตมโน) มีบทบาทและหน้าที่อย่างไรบ้าง ด้านการรักษาความเรียบร้อยดีงาม หรือการปกครอง

ด้านศาสนศึกษา

ด้านการศึกษาสงเคราะห์

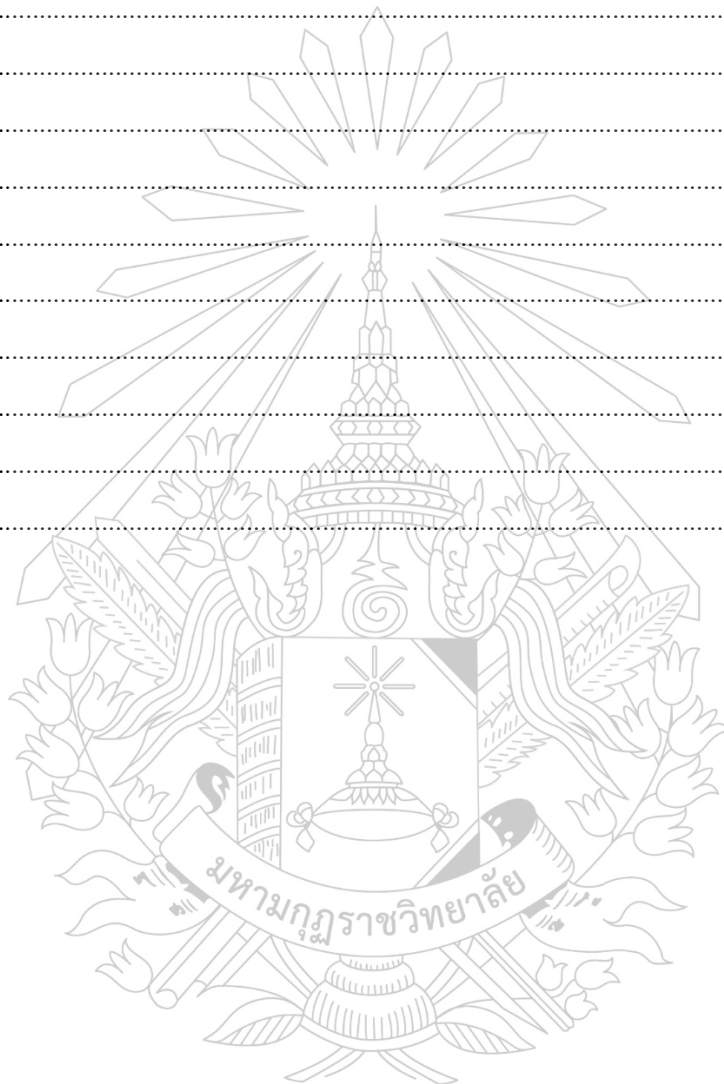
ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ด้านการสาธารณูปการ

ด้านสาธารณสงเคราะห์

2. พระราชวรวิหาร (สุพรรณ สุวฑฺฒโน) แสดงภาวะผู้นำตามหลักสัจจบาบริมอย่างไรบ้าง

3. แนวทางการพัฒนาผู้นำทางการปกครองตามหลักสัจจบารมีเป็นอย่างไร

แบบตรวจสอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก
ประกอบการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผู้นำทางการปกครองตามหลักสัจจบาร์มีของ
พระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน)
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

ผู้วิจัย

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ)
 นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
 โทรศัพท์: 0833562708

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดร.อาทิตย์ แสงฉวก อาจารย์ที่ปรึกษา

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาผู้นำทางการปกครองตามหลักสัจจบาร์มีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวทมน) โดยผู้ให้สัมภาษณ์สามารถให้ข้อเสนอแนะและเตรียมข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการสัมภาษณ์อันจะเกิดประโยชน์ต่อการนำไปกำหนดกรอบตัวแปรในการวิจัยในครั้งนี้

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

รหัสผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ อายุ ปี
 ตำแหน่ง
 สถานที่ทำงาน
 วุฒิการศึกษา
 ประสบการณ์การทำงาน ปี วันที่ให้สัมภาษณ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีได้ศึกษาภาวะผู้นำในลักษณะทั่วไป แต่เป็นการศึกษาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ “ตามหลักสังฆาภิบาล” ซึ่งหมายถึง ภาวะผู้นำที่เกิดจากการประยุกต์ใช้หลักสังฆาภิบาลเป็นฐานในการกำหนดพฤติกรรมการบริหารจัดการ ทั้งในด้านการตัดสินใจ การปฏิบัติหน้าที่ และการดำเนินการกิจของคณะสงฆ์ ดังนั้น ตัวแปรตามในการวิจัยนี้จึงเป็น “ภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสังฆาภิบาล” มิใช่ภาวะผู้นำโดยทั่วไป ตามที่แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประเด็นข้อคำถาม	สอดคล้อง/ไม่สอดคล้อง	ความคิดเห็น
1. ด้านการปกครอง (ปกครองสงฆ์) พระราชวชิรสุธีใช้หลักสังฆาภิบาลในการบริหารจัดการคณะสงฆ์ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยอย่างไร ทั้งในระดับวัด และในระดับจังหวัด		
2. ด้านการศึกษา (การศึกษาสงฆ์) พระราชวชิรสุธีใช้หลักสังฆาภิบาลอย่างไรในการให้ความรู้ อบรม และส่งเสริมการศึกษาทั้งทางโลก และทางธรรมแก่พระภิกษุสามเณร รวมถึงการเป็นแหล่งความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพแก่ประชาชนทั่วไป		

ประเด็นข้อคำถาม	สอดคล้อง/ ไม่สอดคล้อง	ความคิดเห็น
3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พระราชวชิรสุธีใช้หลักสัจจบาร์มื่ออย่างไรในการจัดการศึกษาสงเคราะห์แก่พระภิกษุสามเณรภายในวัดศรีสุทธารวาส พระอารามหลวงและโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา และเยาวชนในโรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์ วัณณาโก		
4. ด้านการเผยแผ่ (การเผยแผ่พระพุทธศาสนา) พระราชวชิรสุธีใช้หลักสัจจบาร์มื่ออย่างไรในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้น		
5. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (สงเคราะห์โลก) พระราชวชิรสุธีใช้หลักสัจจบาร์มื่ออย่างไรในการช่วยเหลือและทำประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม เช่น การบริจาคสิ่งของ การช่วยเหลือผู้ประสบภัย การตั้งโรงงาน หรือการร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ต่างๆ		
6. ด้านการสาธารณูปการ (บูรณะ/ก่อสร้าง) พระราชวชิรสุธีใช้หลักสัจจบาร์มื่ออย่างไรในการสร้าง บูรณะ และดูแลศาสนสถานต่าง ๆ เช่น วัด โบสถ์ วิหาร รวมถึงการสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล หรือสถานที่ปฏิบัติธรรม		

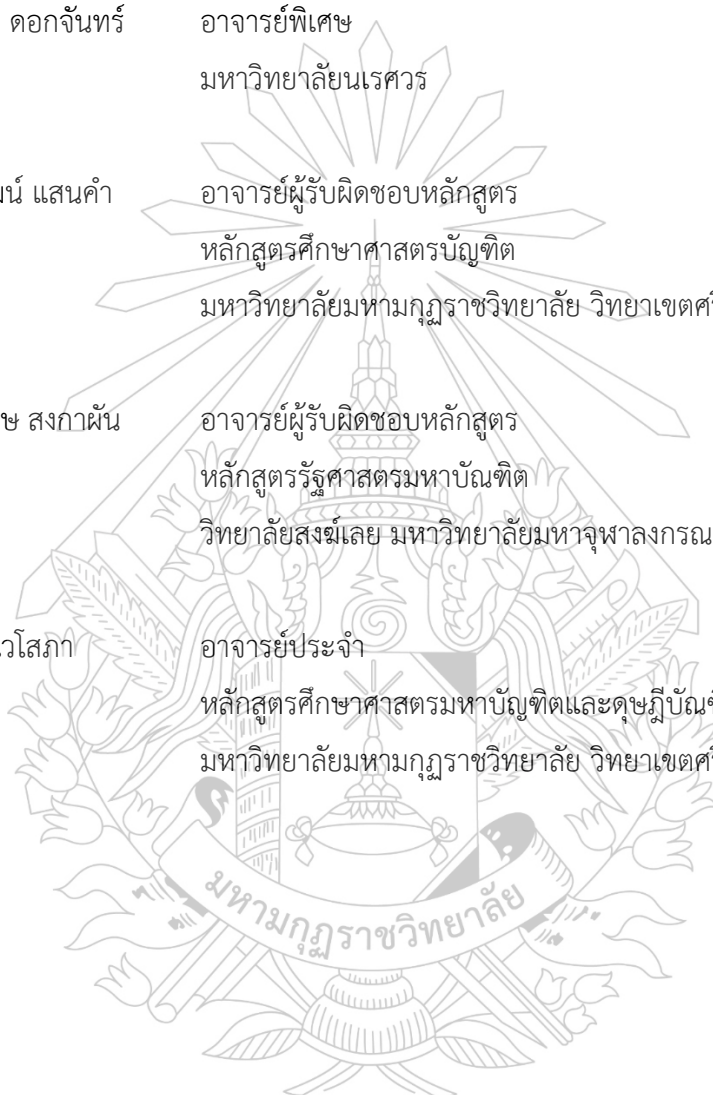
ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผศ.ดร.ชัชณพพงศ์ ศรีจันทร์ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
2. รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์ อาจารย์พิเศษ
มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. ผศ.ดร.ธีระวัฒน์ แสนคำ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
4. ผศ.ดร.ศตวรรษ สงกาพันธ์ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. ดร.กรรณิกา ไวโสภาก อาจารย์ประจำ
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

ที่ อว ๗๙๑๘ /ว ๒๒๔ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ผศ.ดร.ชัชณพวงศ์ ศรจันทร์

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสังฆารามิของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวฑฺฒโน)” โดยมี
ดร.อาทิตย์ แสงแวจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระสุทิวาธิรเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

2020.05.16

ရေအား ပြောင်းလဲပေးရန်

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๙๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๕๒๘๓-๐๕๓๔

๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติครุฑเป็นผู้ใช้ขั้วสายตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณโณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสัจจการมีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวตฺตโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงเฉก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขออนุมัติครุฑที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระสุทิวชิระเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๕๒-๘๑๕๑๑๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณโณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓-๓๕๖๒๗๐๘

รับทราบ
- ๐๕๒๘๓/๐๖๔๐๕๖
/๐๖๔๐๕๖๔๐
๐๖๔๐๕๖๔๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

ที่ อว ๗๔๑๘ /ว ๒๓๔

วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ในการทำวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.ธีระวัฒน์ แสนคำ

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณโณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสังฆารมมีของพระราชวชิรสุธี (สุพัฒน์ สุวตฺตโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงเฉวก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านให้นักศึกษาได้เข้าสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยจะประสาน วัน เวลา เพื่อเข้าสัมภาษณ์ในภายหลัง

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

อ.ดร.ธีระวัฒน์

อ.ดร.ธีระวัฒน์

(พระสทธีวชิรเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ที่ อว ๗๙๑๘/ว ๕๙๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๔๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๓-๐๔๓๔

๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติครุฑเป็นผู้ใช้ขั้วสายตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ผศ.ดร.ศตวรรษ สงคามัน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสังฆาภิบาลของพระราชาธิราช (สุพัฒน์ สุวตมโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงฉวก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขออนุมัติครุฑท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระสุทิวชิรเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณ (ทองประไพ) ผู้วิจัย โทร. ๐๘๓-๓๕๖๒๗๐๘

ผศ.ดร. ศตวรรษ สงคามัน

Lum

23 ก.ย. 68

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๔๖๑๖

ที่ อา ๗๙๑๘/ว ๒๒๙ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติเป็นผู้อยู่ควบคุมตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ดร.กรรณิกา ไวโสภ

ด้วย พระมหาวรวัฒน์ วชิรญาณโณ (ทองประไพ) นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำการปกครองสงฆ์ตามหลักสังฆารมมของพระราชนิพนธ์ (สุพัฒน์ สุวตโน)” โดยมี ดร.อาทิตย์ แสงเนวก เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขออนุมัติท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระสุทธิวิจิตรเมธี, ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

อินดี ๗๙๑๘/ว ๒๒๙

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ	พระมหาวรวัฒน์ ทองประไพ
วัน เดือน ปี เกิด	5 กรกฎาคม 2543
สถานที่เกิด	60 ถนนศรีรัฐ ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2561 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์ วิทยา พ.ศ. 2565 ปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้าน ช้าง ที่อยู่ปัจจุบัน วัดศรีสุทธาวาส พระอารามหลวง 69 ถนนวิสุทธิเทพ ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
ผลงานตีพิมพ์	Click or tap here to enter text.
รางวัลที่ได้รับ	Click or tap here to enter text.

